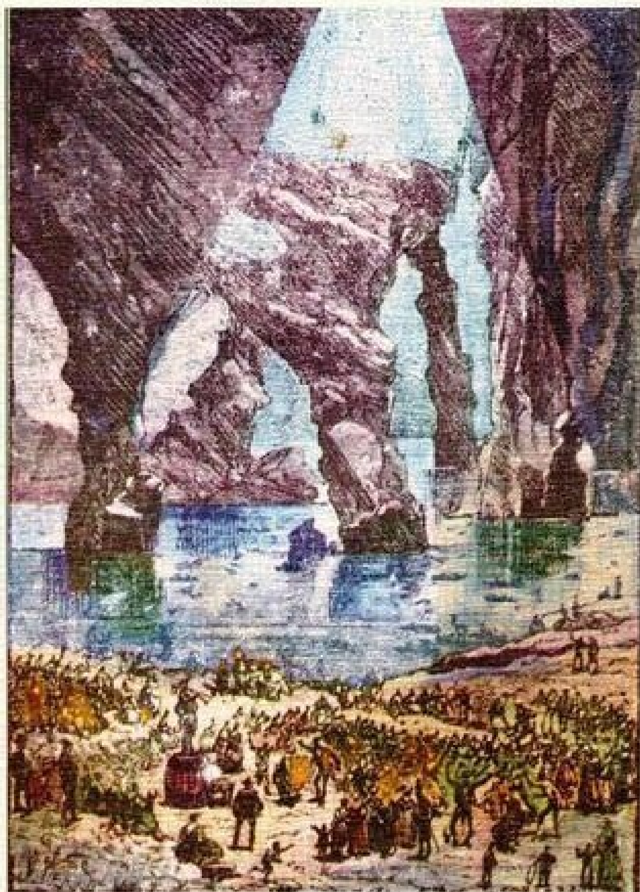
Jules Verne

Indiile negre
Goana după meteor

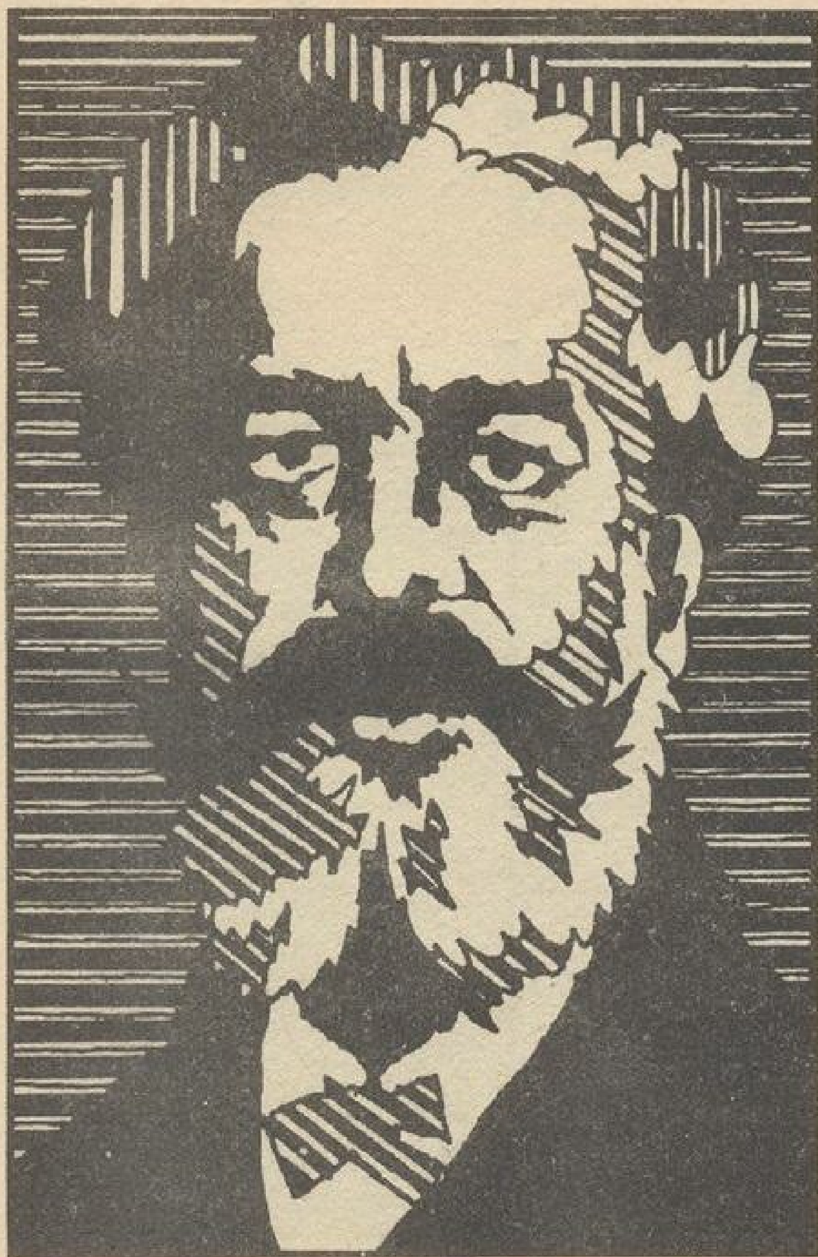

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RI - Jules Verne 2010

Jules Verne

19

JULES VERNE

INDIILE NEGRE
*
GOANA DUPĂ METEOR

Prezentarea grafică: VAL MUNTEANU

JULES VERNE
Les Indes noires
La chasse au meteore
Edition Hetzel

INDIILE NEGRE

ÎN ROMÂNEŞTE DE ECATERINA MICU

*

GOANA DUPĂ METEOR

ÎN ROMÂNEŞTE DE GELLU NAUM

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREŞTI l979

INDIILE NEGRE

I DOUĂ SCRISORI CONTRADICTORII

DOMNULUI J.R. STARR, INGINER
Canongate
Edinburgh

În cazul când domnul James Starr este de acord să vină mâine la exploatarea de huilă de la Aberfoyle, mina Dochart, puţul Yarow, i se va face o comunicare de natură să-l intereseze.

Domnul Starr va fi aşteptat toată ziua la gara din Callander de către Harry Ford, fiul fostului maistru Ford. Domnul Starr este rugat să ţină secretă această invitaţie.

James Starr primise scrisoarea cu prima distribuire a poştei, la data de 3 decembrie l8... Scrisoarea purta ştampila poştei din Aberfoyle, comitatul Stirling, Scoţia.

Inginerul deveni foarte curios. Nici nu-i trecu prin minte că scrisoarea putea fi o farsă. Îl cunoştea de mult pe Simon Ford, unul din foştii maiştri din minele de la Aberfoyle, unde fusese el timp de douăzeci de ani director — ceea ce în minele de huilă din Anglia se numeşte viewer, adică supraveghetor.

James Starr era un bărbat robust, în vârstă de cincizeci şi cinci de ani, dar arăta ca de patruzeci. Era unul dintre cei mai distinşi membri ai unei vechi familii din Edinburgh. Lucrările sale făceau cinste onorabilei corporaţii de ingineri, care epuizau, încet, încet subsolul carbonifer al Regatului Unit, la Cardiff, la Newcastle, ca şi în comitatele din sudul Scoţiei. Dar numele lui James Starr cucerise stima generală, mai ales în adâncimile acelor misterioase exploatări de huilă de la Aberfoyle, învecinate cu minele de la Alloa, care ocupau o parte a comitatului Stirling. Acolo şi-a desfăşurat aproape întreaga sa existenţă de inginer. În afară de aceasta, James Starr era şi preşedintele Societăţii anticarilor scoţieni, membru al celei mai importante societăţi

ştiinţifice, *Royal Institution*, iar «Revista din Edinburgh» publica adesea articole remarcabile semnate de el.

După cum se vede, James Starr era unul din acei savanţi cu spirit practic, cărora li se datorează prosperitatea Angliei. El se bucura de o mare consideraţie în vechea capitală a Scoţiei, căreia pe drept i se spunea «Atena Nordului».

Este cunoscut că englezii au dat ansamblului vastelor mine de huilă un nume foarte semnificativ. Ei le spuneau, în mod justificat, «Indiile negre», deoarece aceste mine au contribuit, se pare mai mult decât Indiile Orientale, la sporirea surprinzătoarelor bogăţii ale Regatului Unit. Acolo, în subteran, un întreg popor de mineri muncea zi şi noapte pentru a extrage din subsolul britanic cărbunele, acest preţios combustibil, element indispensabil vieţii industriale.

În epoca respectivă, durata de exploatare a minelor, calculată de specialişti, era foarte îndelungată şi nu se temeau de epuizarea lor într-un viitor apropiat. După părerea lor, zăcămintele carbonifere ale celor două lumi puteau fi exploatate în mod intens încă mult timp. Fabricile adaptate la diverse produse industriale, locomotivele, locomobilele, vapoarele, uzinele de gaz nu duceau încă lipsă de combustibil mineral.

În ultimii ani, însă, odată cu dezvoltarea industriei, consumul de cărbune crescuse atât de mult încât unele zăcăminte de huilă fuseseră epuizate până la straturile cele mai sărace. Părăsite acum, aceste foste mine găureau şi brăzdau în mod inutil solul, cu puţurile lor nefolosite şi galeriile pustii. Aceasta era situaţia minelor de la Aberfoyle. În urmă cu zece ani, ultimul vagonet transportase ultima tonă de huilă a acestui zăcământ.

Utilajele din subteran, maşinile destinate tracţiunii mecanice pe şinele din galerii, vagonetele formând trenuri, locomotivele de mină, coliviile ce deserveau puţurile de extracţie, conductele de aer comprimat pentru acţionarea perforatoarelor, într-un cuvânt tot ce constituia utilaj pentru exploatare fusese scos din galerii şi părăsit la suprafaţa solului. Minele secătuite erau asemenea cadavrului unui mastodont de proporţii fantastice, căruia i s-ar fi amputat organele vitale şi i s-ar fi lăsat doar scheletul.

Mai existau nişte scări lungi de lemn care deserveau galeriile minelor, prin puţul Yarow. De când încetase exploatarea, aceasta era singura cale de acces către galeriile minei Dochart.

În exterior, clădirile care altădată deserveau lucrul la suprafaţă indicau încă locul unde fuseseră săpate puţurile minelor ce formaseră laolaltă exploatarea de huilă de la Aberfoyle, astăzi pustie.

Tristă fu ziua în care minerii părăsiră zăcământul unde munciseră atâţia ani.

James Starr adunase cele câteva mii de lucrători ce alcătuiau populaţia activă şi curajoasă a minelor — mineri, vagonetari,

conductori, rambleiori, dulgheri, cantonieri, recepţioneri, fierari, tâmplari, pe toţi, bărbaţi, femei, bătrâni, copii, lucrători de subteran şi de suprafaţă. Cu toţii se aflau în imensa curte a minei Dochart, care altădată era plină de stocurile de producţie.

Aceşti oameni de treabă, pe care nevoile existenţei aveau să-i împrăştie, ei care ani îndelungaţi s-au succedat din tată în fiu în bătrâna Aberfoyle, aşteptau, înainte de a o părăsi pentru totdeauna, ultimele cuvinte de rămas bun ale inginerului lor. Compania le distribuise ca gratificaţie beneficiile anului curent. La drept vorbind, prea puţin, pentru că valoarea calitativă slabă a straturilor depăşise cu puţin cheltuielile exploatării. Acest modest ajutor trebuia să le permită să reziste până vor fi din nou angajaţi fie la minele vecine, fie la fermele sau uzinele comitatului.

James Starr stătea în picioare în faţa vastei hale unde funcţionaseră timp îndelungat maşinile cu aburi ale puţului de extracţie.

Simon Ford, maistrul minei Dochart, şi alţi câţiva şefi de echipă îl înconjurau.

James Starr îşi scoase pălăria; minerii, cu capul descoperit, păstrau o linişte profundă.

Această scenă de rămas bun era emoţionantă şi, în acelaşi timp, plină de măreţie.

James Starr

— Prieteni, spuse James Starr, a sosit momentul despărţirii! Minele de huilă de la Aberfoyle, care atâţia ani ne-au reunit într-o muncă comună, sunt astăzi epuizate... Cercetările noastre n-au descoperit un nou strat, astfel că din mina Dochart a fost extrasă ultima bucată de huilă.

În sprijinul cuvintelor sale, James Starr arătă minerilor un bloc de cărbune păstrat pe fundul unui vagonet...

— Această bucată de huilă, dragii mei, continuă Starr, e ca şi ultima globulă de sânge care mai circulă prin vinele minei! O vom păstra aşa cum am păstrat primul fragment de cărbune extras acum cincizeci de ani din zăcămintele de la Aberfoyle. Între aceste două bucăţi s-au succedat multe generaţii în minele noastre! Acum s-a terminat! Ultimele cuvinte pe care vi le adresează inginerul vostru sunt cuvinte de rămas bun. Mina care s-a golit sub mâinile voastre v-a dat posibilitate să trăiţi. Munca a fost grea, dar nu fără folos pentru voi. Marea noastră familie se va împrăştia şi nu cred că viitorul va mai reuni vreodată pe membrii ei răspândiţi... Dar să nu uitaţi că am trăit mulţi ani laolaltă şi că la minerii din Aberfoyle e o datorie de onoare de a se într-ajutora. Nici foştii voştri şefi nu vor uita acest lucru. Când ai muncit împreună, nu poţi fi străin unul de altul. Vom veghea asupra voastră şi, oriunde veţi merge, ca nişte oameni cinstiţi ce sunteţi, vă vor urma recomandările noastre. Rămâneţi cu bine, dragi prieteni! Vă doresc noroc!

Spunând acestea, James Starr strânse în braţele sale pe cel mai în vârstă dintre lucrători, care avea ochii plini de lacrimi. Apoi, maiştrii diverselor mine veniră să strângă mâna inginerului, în timp ce minerii agitau pălăriile strigând:

— Adio, James Starr, şeful şi prietenul nostru!

Această despărţire avea să lase o amintire veşnică în inimile lor viteze. Încet, încet, toată populaţia părăsi cu tristeţe curtea vastă a minei. În jurul lui James Starr se făcu un gol.

Solul negru al cărărilor ce duceau la mina Dochart răsună pentru ultima oară sub pasul minerilor, iar tăcerea urmă animaţiei care până atunci înviorase mina. Un singur bărbat rămase lângă James Starr. Era maistrul Simon Ford. Alături de acesta stătea un tânăr în vârstă de cincisprezece ani, fiul său Harry, care de câţiva ani era folosit la lucrările de subteran.

James Starr şi Simon Ford se cunoşteau şi, cunoscându-se, se stimau reciproc...

— Adio, Simon, spuse inginerul.

— Adio, domnule Starr, răspunse maistrul, sau mai bine lăsaţi-mă să vă spun: la revedere!

— Da, la revedere, Simon! Ştii că voi fi totdeauna fericit să te întâlnesc şi să putem vorbi de trecutul bătrânei noastre Aberfoyle!

— Ştiu, domnule James.

— Casa mea din Edinburgh te aşteaptă, Simon!

— E departe Edinburgh-ul! răspunse maistrul dând din cap. Da, da, e departe de mina Dochart.

— Departe, Simon! Unde vei locui?

— Aici, domnule James. Nu vom părăsi mina, pe bătrâna noastră doică, pentru că i-a secat laptele. Împreună cu soţia şi fiul meu, îi vom rămâne credincioşi!

— Adio, Simon, mai spuse o dată inginerul, iar vocea, fără voia lui, îi trăda emoţia.

— Nu adio, vă repet, la revedere, domnule James! Pe cuvântul lui Simon Ford, Aberfoyle vă va revedea!

Inginerul nu voi să spulbere această ultimă iluzie a maistrului, îl îmbrăţişă pe tânărul Harry care îl privea cu ochii săi mari, plini de emoţie. Strânse încă o dată mâna lui Simon Ford şi părăsi mina.

Iată ce se întâmplase cu zece ani în urmă!

Cu toată dorinţa exprimată de a se revedea într-o bună zi, James Starr nu mai auzise vorbindu-se despre maistrul său.

După zece ani de la despărţire, iată că primeşte o scrisoare de la Simon Ford, care îl invită să reia fără întârziere drumul fostelor mine de la Aberfoyle. «O comunicare de natură să-l intereseze». Ce să fie oare? Mina Dochart! Puţul Yarow! Câte amintiri din trecut răscoliseră în inima sa aceste denumiri! Da, erau timpuri bune de muncă şi de luptă. Cea mai bună perioadă din viaţa lui de inginer.

James Starr recitea scrisoarea, întorcând-o pe toate părţile. Îi părea rău că Simon Ford nu mai adăugase măcar un rând. «De ce aşa laconic? gândea el cu ciudă. Bătrânul maistru să fi descoperit vreun nou strat? E oare cu putinţă? Nu!»

James Starr îşi amintea cu ce grijă minuţioasă fuseseră explorate perimetrele minei înainte de a înceta definitiv lucrările. El însuşi efectuase ultimele sondaje, fără a găsi nici urmă de zăcământ în solul secătuit de o exploatare împinsă la exces. S-au făcut încercări şi în terenul de sub ultimele straturi, chiar şi în gresia roşie devoniană, dar fără rezultat. James Starr a părăsit mina cu convingerea fermă că ea nu mai poseda nici o bucată de cărbune.

«Nu, îşi spunea el, nu. Cum să admit că ceea ce n-au reuşit cercetările mele ar fi putut să reuşească cercetările lui Ford? Totuşi, bătrânul maistru ştie bine că un singur lucru pe lume mă poate interesa. Dar de ce îmi cere să tăinuiesc invitaţia de a mă duce la mina Dochart?»

James Starr revenea mereu la acelaşi gând. Inginerul îl cunoştea însă pe Simon Ford ca pe un miner priceput dotat în mod special cu instinctul meseriei. Nu-l revăzuse de pe vremea când exploatarea minelor de la Aberfoyle fusese abandonată.

Ce-o fi devenit bătrânul maistru? Habar nu avea cu ce se ocupa şi unde locuia cu soţia şi fiul său. Tot ce ştia acum era că i-a fixat o întâlnire, la puţul Yarow, şi că fiul său Harry îl va aştepta la gara din Callander mâine, toată ziua. De bună seamă, era vorba de o vizită la mina Dochart.

«Mă voi duce, da, mă voi duce!» hotărî James Starr care simţea cum îi creşte nerăbdarea pe măsură ce treceau orele.

Merituosul inginer aparţinea acelei categorii de oameni pasionaţi al căror creier este în continuă efervescenţă, ca un ceainic aşezat pe o flacără. Există creiere în care ideile clocotesc, altele în care ele mocnesc liniştit. În acea zi, ideile lui James Starr clocoteau din plin.

Un incident neprevăzut se produse în cursul zilei. Aceasta fu picătura de apă care, pe moment, avea să condenseze toţi aburii acestui creier.

După-masă, pe la orele şase, servitorul lui James Starr îi aduse o a doua scrisoare ce sosise cu a treia poştă. Scrisoarea era pusă într-un plic grosolan, iar scrisul arăta că autorul ei nu era obişnuit să mânuiască condeiul.

James Starr deschise plicul care conţinea doar o bucată de hârtie îngălbenită de vreme, ruptă dintr-un caiet ieşit din uz. Pe această hârtie era o singură frază care spunea:

Este inutil să se deranjeze inginerul James Starr — scrisoarea lui Simon Ford este acum fără obiect.

Scrisoarea nu era semnată.

II LA DRUM!

Când primi a doua scrisoare care o contrazicea pe prima, cursul ideilor lui James Starr se opri brusc.

«Ce-o fi însemnând aceasta?» se întreba inginerul privind plicul pe jumătate rupt care purta, ca şi primul, ştampila poştei din Aberfoyle. Scrisoarea fusese deci expediată din acelaşi punct al comitatului Stirling. Evident, nu era scrisă de bătrânul maistru, dar tot atât de evident era că autorul acestei scrisori cunoştea secretul lui Ford, deoarece el contramanda în mod formal invitaţia făcută lui Starr de a se duce la puţul Yarow.

Să fie adevărat că prima comunicare nu mai avea obiect?

Cineva era interesat să-l împiedice pe James Starr de a răspunde în mod util sau inutil invitaţiei făcute de Ford?

S-ar putea să fie o intenţie răuvoitoare de a contracara proiectele maistrului. Asta i se păru mai plauzibil inginerului.

Contradicţia dintre cele două scrisori avu ca rezultat dorinţa şi mai vie a lui James Starr de a se duce la mina Dochart. Dealtfel, dacă totul nu era decât o mistificare, mai bine să afle adevărul. Aşa hotărî James Starr după o matură chibzuinţă. El simţea că se cuvine să acorde o mai mare încredere primei scrisori decât celei de-a doua, cu alte cuvinte chemării unui om ca Simon Ford mai curând decât cuvintelor unui anonim oarecare.

«Într-adevăr, deoarece cineva caută să influenţeze hotărârea mea, înseamnă că ceea ce vrea să-mi comunice Ford trebuie să aibă o importanţă extremă. Mâine, la ora cuvenită, mă voi afla la întâlnirea indicată».

Seara James Starr se pregăti de drum.

Prevăzând că absenţa sa s-ar putea prelungi câteva zile, el preveni printr-o scrisoare pe domnul W. Elphiston, preşedintele societăţii *Royal Institution*, că nu va putea asista la următoarea şedinţă. Se eliberă, de asemenea, de două-trei probleme de care trebuia să se ocupe în timpul săptămânii. După ce dădu dispoziţii servitorului său să-i pregătească bagajul, se culcă, mai impresionat decât merita, poate, de toată această întâmplare.

A doua zi dimineaţa, la orele cinci, James Starr sări din pat, se îmbrăcă cu haine călduroase, deoarece cădea o ploaie rece, şi părăsi locuinţa sa din Canongate[1] pentru a se îmbarca la Granton-pier pe vaporul care parcurge în trei ore fluviul Forth până la Stirling.

Pentru prima dată, poate, i se întâmpla lui James Starr ca, traversând Canongate, să nu se întoarcă spre a privi Holyrood, palatul foştilor suverani ai Scoţiei, să nu se uite nici la santinelele din faţa fortificaţiilor, îmbrăcate în anticele lor costume scoţiene alcătuite dintr-o fustă de stofă verde, manta cu pătrăţele şi o geantă din piele de capră, cu peri lungi, atârnând pe şold. Cu toate că era un cititor fanatic al lui Walter Scott, aşa cum e orice adevărat vlăstar al Caledoniei, inginerul nu aruncă nici o privire, cum ar fi făcut de obicei, hanului unde a tras Waverley şi unde croitorul îi adusese acel costum din tartan[2], pentru bătălie, pe care-l admira cu atâta naivitate văduva Flockhart. Nici nu salută piaţa cea mică unde muntenii îşi descărcaseră puştile după victoria Pretendentului, cu riscul de a o ucide pe Flora Mac Ivor. Orologiul închisorii îşi arăta în mijlocul străzii cadranul dezolant, îl privi doar, ca să fie sigur că nu e în întârziere pentru plecare. Trebuie să mărturisim că nu întrezărise în Nelher-Bow casa marelui reformator John Knox, singurul bărbat pe care nu l-au putut seduce zâmbetele Mariei Stuart. O luă pe High Street, strada populară, atât de minuţios

---

[1] Stradă principală, vestită, din vechiul Edinburgh.(n.a.)

[2] Tartan - ţesătură din lână în carouri mari, divers colorate, folosită în Scoţia.

descrisă în romanul «Abatele[1]», şi se îndreptă către podul uriaş de pe Bridge Street, care uneşte cele trei coline ale Edinburgh-ului. După câteva minute ajunse la General Railway[2] , iar după o jumătate de oră coborî din tren la Newhaven, un frumos sat de pescari situat la o milă de Leith, unde se află portul Edinburgh-ului. Fluxul acoperea plaja negricioasă şi pietroasă a litoralului. Primele valuri scăldau estacada — un soi de dig susţinut cu lanţuri. La stânga, unul din vapoarele care fac cursa Edinburgh-Stirling era ancorat la ţărm.

În acel moment, coşul vaporului *Prinţul de Galles* scotea nori negri de fum, iar cazanul său duduia înăbuşit.

La sunetul clopotului care bătu de câteva ori, călătorii întârziaţi alergară grăbiţi. Erau acolo o mulţime de negustori, fermieri, pastori uşor de recunoscut după pantalonii lor cam scurţi şi redingotele lungi, cu un tiv alb în jurul gâtului. James Starr se îmbarcă printre primii. El sări sprinten pe puntea vaporului. Deşi ploua torenţial, nici unul dintre călători nu se gândea să se adăpostească în saloanele vaporului. Toţi stăteau nemişcaţi pe punte, înfăşuraţi în pledurile lor de călătorie, unii dintre ei înviorându-se din când în când din sticla lor cu gin sau whisky, ceea ce ei numeau «a se îmbrăca pe dinăuntru». Se auzi o ultimă bătaie de clopot, ancorele fură ridicate, iar vaporul înaintă spre ieşirea din micul bazin care îl adăpostea de valurile Mării Nordului.

Firth of Forth, astfel e denumit golful săpat între malurile comitatului Fife, la nord, şi ale comitatelor Lililhgow, Edinburgh şi Haddington la sud. El formează estuarul lui Forth, un fluviu puţin important, cum e Tamisa sau Mersey, cu ape adânci care, coborând din partea vestică a Ben Lamond-ului, se varsă în mare la Kincardine. De fapt, ar fi o traversare scurtă de la Granton-pier până în extremitatea golfului, dacă necesitatea de a face escale la diversele staţiuni de pe ambele maluri n-ar obliga la numeroase ocoluri. Oraşele, satele, vilele se înşiră pe malul Forth-ului printre arborii unei câmpii fertile. James Starr, adăpostit de pasarela lată dintre tamburi nu privea peisajul ce se întrezărea cu greu printre şiroaiele de ploaie. El era preocupat să observe dacă nu atrage în mod special atenţia vreunui pasager. Poate că autorul anonim al celei de-a doua scrisori era şi el pe vapor. Dar inginerul nu surprinse nici o privire suspectă.

Părăsind Granton-pier, *Prinţul de Galles* se îndreptă spre strâmtoarea îngustă dintre cele două limbi de pământ ale lui South-Queensferry şi North-Queensferry, după care fluviul Forth formează un fel de lac navigabil pentru vasele de o sută de tone.

---

[1] «Abatele», roman de Walter Scott, al cărui subiect este evadarea Mariei Stuart din Lochleven (1568).

[2] Gara din Edinburgh.

Prin ceaţă se zăreau, în timpul scurtelor înseninări,vârfurile înzăpezite ale munţilor Grampiani. Curând vaporul pierdu din vedere satul Aberdour, insula Colm încununată de ruinele unei mănăstiri din secolul XII, vestigiile castelului Barnbough, Donibristle unde a fost asasinat ginerele regentului Murray, apoi ostrovul fortificat din Garvie. Ajunse la strâmtoarea Queensferry, lăsă pe stânga castelul de la Rosyth unde pe vremuri îşi avea reşedinţa o ramură a Stuarţilor înrudită cu mama lui Cromwell, depăşi Blackness-Castle fortificat şi la această dată, conform unui articol din Tratatul Uniunii, şi o luă de-a lungul cheiului micului port Charleston de unde se exportă varul din carierele lordului Elgin.

În sfârşit, clopotul *Prinţului de Galles* semnală staţiunea Crombie-Point.

Timpul continua să fie foarte nefavorabil. Ploaia, biciuită de o briză violentă, era pulverizată printre rafalele care vuiau.

James Starr era cam îngrijorat. Va fi oare fiul lui Simon Ford la locul de întâlnire? Din experienţă ştia că minerii, obişnuiţi cu liniştea profundă a minelor, înfruntau tulburările atmosferice mai greu decât lucrătorii din uzine sau plugarii de pe ogoare. De la Callander la mina Dochart şi la puţul Yarow era o distanţă de circa patru mile. «Se poate ca furtuna să întârzie venirea lui Harry», îşi spunea inginerul, preocupat mai cu seamă de gândul ca întâlnirea fixată în prima scrisoare să nu fi fost contramandată de cea de-a doua. Aceasta era grija lui cea mai mare. În orice caz, dacă nu-l va găsi pe Harry, Starr era ferm hotărât să se ducă singur la mina Dochart şi, dacă va fi nevoie, chiar până în satul Aberfoyle. Acolo va avea fără îndoială ştiri despre Simon Ford şi va afla unde locuieşte în momentul de faţă bătrânul maistru.

Între timp, *Prinţul de Galles* continua să ridice valuri mari cu forţa paletelor sale. Din cauza ploii şi a ceţii nu se vedea nimic de pe cele două maluri ale fluviului, nici satul Crombie, nici Torryburn, nici Torry-house, nici Newmills, nici Carriden-house, nici Kirkgrange, nici Salt-Pans, pe dreapta. Micul port Bowness, portul Grangemouth, construit la gurile canalului râului Clyde, dispăreau în negura umedă. Culross, străvechiul burg şi ruinele mănăstirii sale de la Citeaux, Kinkardine şi şantierele sale de construcţii unde steam-boatul făcu escală, Ayrth-Castle cu turnul său pătrat din secolul al XIII-lea, Clackmannan şi castelul său înălţat de Robert Bruce nici nu se zăreau prin şiroaiele oblice de ploaie.

Prinţul de Galles se opri la debarcaderul Alloa pentru a lăsa câţiva călători. Lui James Starr i se strânse inima când trecu, după o absenţă de zece ani, pe lângă acest orăşel, sediul exploatării unor importante mine de huilă, care mai hrăneau încă o numeroasă populaţie de lucrători... Gândul îl ducea la subsolul

în care târnăcoapele minerilor continuau să lovească în plin. Minele din Alloa, vecine cu cele din Aberfoyle, continuau să îmbogăţească comitatul, pe când zăcămintele alăturate, epuizate de mulţi ani, nu mai aveau nici un miner.

Plecând din Alloa, vaporul urmă numeroasele ocolişuri pe care le face fluviul Forth pe un parcurs de nouăsprezece mile. El circula cu viteză prin şirul de arbori mari de pe cele două maluri. O clipă numai, într-un moment de înseninare, apărură ruinele mănăstirii Cambuskenneth care datează din secolul al XII-lea, apoi castelul Stirling şi burgul regal cu acelaşi nume, unde fluviul Forth, traversat de două poduri, nu mai e navigabil pentru vasele de mare tonaj.

De îndată ce vaporul acostă, inginerul sări sprinten pe chei. După cinci minute ajunse la gara din Stirling, iar după o oră coborî din tren la Callander, un sat mare situat pe malul stâng al râului Teith. În faţa gării aştepta un tânăr care se îndreptă imediat către inginer. Era Harry, fiul lui Simon Ford.

III SUBSOLUL REGATULUI UNIT

Pentru a se înţelege mai bine cele ce urmează, vom aminti în câteva cuvinte care e originea huilei.

În perioada erelor geologice, pe când sferoidul terestru se afla în curs de formare, el era înconjurat de o atmosferă densă, saturată cu vapori de apă şi impregnată cu acid carbonic. Încet, încet, vaporii s-au condensat în ploi diluviene, ce cădeau de parcă ar ti fost proiectate din gâturile a milioane şi miliarde de sticle de apă minerală. Era într-adevăr un lichid încărcat cu acid carbonic ce se răspândea torenţial pe un sol cleios, neconsolidat şi supus unor deformări când mai bruşte, când mai lente. Solul era menţinut în această stare semifluidă atât sub influenţa căldurii soarelui cât şi a căldurii masei interioare. Căldura interioară a Pământului nu era încă înmagazinată în centrul lui. Învelişul terestru, nu prea gros şi incomplet întărit, o lăsa să-i treacă prin pori. Consecinţa fu o vegetaţie fenomenală, aşa cum se produce poate şi astăzi la suprafaţa unor planete inferioare[1] — Venus sau Mercur, mai apropiate de Soare decât Pământul. Solul continentelor, încă nu bine fixat, se acoperi cu păduri imense. Acidul carbonic, atât de necesar dezvoltării regnului vegetal, era din abundenţă, încât vegetalele se dezvoltau numai sub formă de arbori. Nu existau plante ierbacee. Peste tot masive de arbori cu un aspect monoton, fără flori şi fără fructe,

[1] J. Verne foloseşte datele pe care i le putea furniza ştiinţa vremii sale, unele dintre ele fiind astăzi depăşite.

care n-ar fi putut nutri o fiinţă vie. Pământul nu era încă pregătit pentru apariţia regnului animal. Iată care era compoziţia acelor păduri antediluviene. Clasa cryptogamelor vasculare era dominantă. Calamitele, o varietate arborescentă de barba-ursului, lepidondendronul, un soi de licopodiu uriaş, înalt de douăzeci şi cinci-treizeci de metri, cu baza largă de un metru, asterofili, ferigi, arbori fosili de proporţii gigantice, ale căror amprente au fost găsite în minele de huilă de la Saint-Etienne. Plante uriaşe cărora nu li se pot găsi urmaşi decât printre cele mai umile specimene ce se găsesc astăzi pe pământul locuit, acestea erau vegetalele, puţin variate ca specie, dar enorme în dezvoltarea lor, care populau în mod exclusiv pădurile din acea epocă. Aceşti arbori îşi aveau rădăcinile adânc înfipte într-un fel de lagună imensă, umedă în profunzime printr-un amestec de apă dulce şi apă marină. Ei asimilau cu aviditate carbonul pe care îl extrăgeau treptat din atmosfera încă improprie funcţionării vieţii. Se poate spune că arborii erau destinaţi să-l înmagazineze sub formă de huilă în înseşi măruntaiele Pământului.

Era epoca cutremurelor de pământ, acele zguduiri ale solului, provocate de perturbările interne şi fierberile plutonice, care modificau brusc contururile încă neconsolidate ale suprafeţei terestre. Aici protuberanţe care se transformau în munţi, colo abisuri care vor fi umplute de mări sau oceane. Pădurile se afundau în întregime în scoarţa pământului printre straturile mişcătoare, până când găseau un punct de sprijin, cum era solul primitiv al stâncilor granitice, sau formau un bloc rezistent prin îngrămădire.

Edificiul geologic se prezenta în ordinea următoare în profunzimea globului pământesc: solul primitiv peste care s-au suprapus ca o umplutură straturile primare, apoi straturile secundare unde zăcămintele de huilă ocupă partea inferioară, apoi straturile terţiare şi deasupra lor aluviuni vechi şi noi.

În acea perioadă, apele, pe care nu le reţinea nici o albie şi pe care procesul de condensare le genera în toate punctele globului, loveau stâncile abia formate, smulgând particule ce se transformau în şisturi, gresii, calcare. Apele ajungeau peste pădurile ce aveau să devină turbă, depunând aceste particule deasupra zonelor de huilă. Cu timpul — perioade ce se cifrează la milioane de ani — aceste terenuri se întăreau, se stratificau şi închideau ca într-o carapace groasă — aglo-merări de şisturi, de gresie mai compactă sau mai friabilă, pietre şi grohotiş — toată masa pădurilor scufundate.

Ce s-a întâmplat în acest creuzet gigantic în care se acumulase materia vegetală înfiptă la diferite adâncimi? O adevărată reacţie chimică, un fel de distilare. Tot carbonul conţinut de vegetale se aglomera şi, încet, încet, sub dubla influenţă a unei enorme

presiuni şi a unei temperaturi înalte furnizată de combustia internă a globului pământesc, pe atunci încă destul de aproape de straturile superioare, se forma huila. În timpul reacţiei lente, dar continue, un regn se substituia altuia. Vegetalul se transforma în mineral. Toate plantele, care au trăit o viaţă vegetativă sub seva activă de la începutul existenţei lor, se pietrificau. Unele dintre acestea, închise în acest vast ierbar, incomplet deformate, îşi lăsau amprentele pe alte elemente ce se mineralizau mai repede şi care le presau ca o presă hidraulică de o forţă incalculabilă. În acelaşi timp, scoici, zoofite, ca stelele de mare, polipii, spririferele şi altele, până şi şopârle sau peşti, antrenaţi de ape, lăsau în huila, moale încă, amprente atât de clare de parcă ar fi fost desenate[1]. Se pare că presiunea a jucat un rol considerabil în formarea zăcămintelor carbonifere. Dealtfel, diversele sorturi de huilă folosite în industrie sunt rezultatul gradului de presiune ce s-a exercitat asupra lor. Astfel, în straturile cele mai adânci ale zonelor miniere apare antracitul care, aproape cu totul lipsit de substanţe volatile, conţine cea mai mare cantitate de carbon. În straturile superioare găsim lignitul şi lemnul fosilă, mai sărace în carbon. Între aceste două straturi, în funcţie de presiunea exercitată, se găsesc filoane de grafit şi huilă grasă sau slabă. Se poate chiar afirma că, din cauza unei presiuni insuficiente, straturile mlăştinoase de turbă n-au fost complet modificate. Aşadar, originea minelor de huilă, ori în ce parte a globului ar fi descoperite, este următoarea: scufundarea în învelişul terestru a marilor păduri din erele geologice anterioare, apoi mineralizarea lor în timp, sub influenţa presiunii, a căldurii şi a acidului carbonic.

Totuşi, natura, de obicei atât de generoasă, n-a îngropat destule păduri pentru a asigura un consum de câteva mii de ani.

Într-o zi huila se va termina, acest lucru este sigur. Atunci va fi impus un şomaj maşinilor din lumea întreagă, dacă un nou combustibil nu va înlocui cărbunele. Într-o epocă mai mult sau mai puţin îndepărtată nu vor mai exista zăcăminte carbonifere, cu excepţia celor din Groenlanda, în apropiere de Marea Baffin, acoperite cu un strat veşnic de gheaţă şi a căror exploatare este aproape impo-sibilă. Acest fapt este inevitabil. Bazinele carbonifere din America, foarte bogate încă, cele de la Salt Lake,

---

[1] Trebuie să remarcăm că toate aceste plante, ale căror amprente au fost regăsite, aparţin speciilor astăzi rezervate zonelor ecuatoriale ale globului. Se poate deci trage concluzia că în acea perioadă căldura era egală pe tot globul, fie că era antrenată de curenţii de apă caldă, fie că focul lăuntric pătrundea la suprafaţă prin crusta poroasă. Astfel se explică formarea zăcămintelor carbonifere la toate latitudinile terestre. (n.a.)

de la Oregon, din California, vor avea şi ele într-o zi un randament insuficient. Asta se va întâmpla cu minele de huilă de la capul Breton şi din Saint-Laurent, cu zăcămintele de la Alleghanis, cu cele din Pennsylvania, din Virginia, din Illinois, din Indiana, din Missouri.

Deşi terenurile carbonifere din America de Nord sunt de zece ori mai bogate decât toate zăcămintele din lume, nu vor trece o sută de secole şi monstrul milioanelor de guri ale industriei va fi devorat ultima bucată de huilă de pe glob.

Secătuirea, se înţelege, se va face mai repede în lumea Veche. Există destule straturi de mineral combustibil în Abisinia, la Natal, în Zambezi, Mozambic, Madagascar, dar exploatarea lor regulată prezintă cele mai mari dificultăţi. Cele din Birmania, China, Manciuria, Japonia, Asia Centrală se vor epuiza în scurt timp. Englezii vor goli Australia de producţia de huilă destul de abundent acumulată în subsolul ei, încă înainte de ziua când cărbunele va lipsi în Regatul Unit. La acea epocă rezervele carbonifere ale Europei, stoarse până la ultimele strate, vor fi fost părăsite. Judecând după cifrele următoare ne putem da seama de cantităţile de huilă ce au fost exploatate de la descoperirea primelor zăcăminte. Bazinele carbonifere ale Rusiei, ale Saxoniei şi ale Bavariei cuprind şase sute de mii de hectare; cele ale Spaniei, o sută cincizeci de mii; ale Boemiei şi Austriei, o sută cincizeci de mii. Bazinele carbonifere ale Belgiei, lungi de patruzeci de leghe şi largi de trei leghe, respectiv o sută cincizeci de mii de hectare, se întind sub teritoriul oraşului Liege, Namur, Mons şi Charleroi. În Franţa bazinul carbonifer, situat între fluviul Loire şi Rhone, Rivede-Gier, Saint-Etienne, Givors, Epinac, Blanzy, le Creuzot — exploatările de la Gard, Alais, la Grand-Combe — cele de la Aveyron la Aubin — zăcămintele de la Carmaux, de la Bassac, de la Graissessac — cele din Nord, la Anzin, Valenciennes, Lens, Bethune, acoperă aproximativ trei sute cincizeci de mii de hectare.

Ţara cea mai bogată în cărbune este incontestabil Regatul Unit. Acesta, cu excepţia Irlandei, care e lipsită aproape complet de combustibil mineral, posedă enorme bogăţii carbonifere — dar epuizabile ca şi orice bogăţii.

Cel mai important dintre aceste bazine, cel de la Newcastle, care ocupă subsolul comitatului Northumberland, produce anual până la treizeci de milioane de tone, deci aproape o treime a consumului englez şi mai mult decât dublul producţiei franceze, bazinul din Ţara Galilor, care a concentrat o întreagă populaţie de mineri la Cardiff, la Swansea, la Newport, produce anual zece milioane de tone din acea huilă căutată care îi poartă numele. În centru sunt exploatate bazinele comitatelor de York, Lancester, Derby, Stafford, mai puţin productive, dar care au încă un randament considerabil. În sfârşit, în acea porţiune a Scoţiei

situată între Edinburgh şi Glasgow, între cele două mări care o sapă adânc, se dezvoltă unul din cele mai vaste zăcăminte ale Regatului Unit. Totalul diverselor bazine cuprinde peste o mie şase sute de mii de hectare şi produce anual până la o sută de milioane de tone de combustibil negru.

Dar, cu toate acestea, consumul va creşte în aşa măsură pentru a satisface necesităţile industriei şi comerţului, încât aceste bogăţii vor fi secătuite. Al treilea mileniu al erei noastre nu se va fi încheiat şi mâna minerului va fi golit în Europa acele magazii în care, folosind o imagine reală, a fost concentrată căldura solară a primelor zile[1].

În epoca în care se întâmplă cele povestite, una dintre cele mai importante mine ale bazinului scoţian fusese epuizată printr-o exploatare prea intensă. Pe acest teritoriu, care se întinde între Edinburgh şi Glasgow pe o lungime medie de zece-douăsprezece mile, se aflau şi minele Aberfoyle ale căror lucrări le-a condus James Starr un timp atât de îndelungat. În urmă cu zece ani această exploatare a fost părăsită. N-au fost descoperite noi zăcăminte, deşi s-au făcut sondaje până la o adâncime de o mie cinci sute — două mii de picioare. James Starr s-a retras cu certitudinea că au fost exploatate şi cele mai slabe strate până la completa lor epuizare. Era evident că, în asemenea condiţiuni, descoperirea unui nou bazin carbonifer în adâncimile subsolului englez ar fi constituit un eveniment considerabil.

Comunicarea lui Simon Ford se referea oare la un fapt de această natură? James Starr îşi punea mereu această întrebare, sperând să găsească un răspuns afirmativ. El nădăjduia că e chemat să cucerească un nou colţ al bogatelor Indii Negre.

A doua scrisoare derutase un moment gândurile sale cu privire la acest subiect, dar acum nu mai ţinea seamă de ea. Dealtfel, fiul bătrânului maistru era acolo, îl aştepta la locul indicat, deci scrisoarea anonimă nu mai conta.

În momentul când tânărul se îndrepta spre el, James Starr îl întrebă de-a dreptul şi cu vioiciune:

— Tu eşti Harry Ford ?

— Da, domnule Starr.

---

[1] Iată, ţinând seama de progresia consumului de huilă, cât indică ultimile calculi până la epuizarea combustibilului mineral în Europa:

Franţa în 1140 ani
Anglia în 800 ani
Belgia în 750 ani
Germania în 300 ani

În America, unde se produc 500 milioane de tone pe an, zăcămintele vor mai putea fi exploatate încă 6000 de ani.(n.a.)

— Nu te-aş fi recunoscut, băiatule! În cei zece ani care au trecut ai devenit un bărbat!

— Eu v-am recunoscut imediat, răspunse tânărul miner, ţinându-şi pălăria în mână. Dumneavoastră nu v-aţi schimbat. Sunteţi la fel cum eraţi când m-aţi îmbrăţişat în ziua de rămas bun la mina Dochart. Acestea sunt momente care nu se uită!

— Pune-ţi pălăria, Harry, spuse inginerul, plouă cu găleata şi politeţea nu trebuie să meargă până la un guturai.

— Vreţi să ne adăpostim, domnule Starr?

— Nu, Harry. Va ploua toată ziua şi eu sunt grăbit. Să mergem!

— La ordinele dumneavoastră.

— Spune-mi, Harry, tatăl tău e sănătos?

— E foarte bine, domnule Starr.

— Dar mama?

— Şi mama.

— Tatăl tău mi-a scris pentru a-mi da întâlnire la puţul Yarow?

— Nu, eu v-am scris.

— Dar nu cumva Simon Ford mi-a trimis o a doua scrisoare pentru a contramanda această întâlnire?

— Nu, domnule Starr.

— Bine! răspunse inginerul şi nu mai pomeni de scrisoarea anonimă.

Apoi reluă:

— Ai putea să-mi spui, Harry, ce o fi vrând să-mi comunice bătrânul Simon?

— Domnule Starr, tatăl meu şi-a rezervat dreptul de a v-o spune el însuşi.

— Dar tu ştii despre ce e vorba?

— Da, ştiu.

— Ei bine, Harry, nu te mai întreb nimic. La drum! Abia aştept să vorbesc cu Simon Ford. Unde locuiţi?

— În mină.

— În mina Dochart?

— Da, domnule Starr.

— Cum aşa? Familia ta n-a părăsit vechea mină de când au încetat lucrările?

— Nici o singură zi. Îl cunoaşteţi pe tata. Acolo s-a născut, acolo vrea să moară!

— Înţeleg, Harry, înţeleg! E mina sa natală. N-a vrut s-o părăsească. Vă simţiţi bine acolo?

— Da, domnule Starr, pentru că ne iubim unii pe alţii şi nevoile noastre sunt mici.

— Bine, Harry, să ne grăbim!

Şi James Starr, urmându-l pe tânărul miner, se îndreptă spre mină străbătând străzile din Callander. După zece minute ieşiră din oraş.

IV MINA DOCHART

Harry Ford era un tânăr de douăzeci şi cinci de ani, viguros şi bine făcut. Încă din copilărie s-a remarcat printre tovarăşii săi de mină prin chipul său puţin prea serios, prin firea sa gânditoare. Trăsăturile regulate, ochii profunzi cu privirea lor blândă, părul mai degrabă castaniu decât blond, farmecul natural al persoanei sale, totul concorda pentru a face din el tipul specific din Lowlander, cu alte cuvinte, un specimen superb al scoţienilor de la şes. Călit aproape din fragedă copilărie la munca din mină, era în acelaşi timp un tovarăş de nădejde, curajos şi bun la suflet. Călăuzit de tatăl său şi stimulat de propriile însuşiri, a muncit şi a învăţat repede meseria. Încă la vârsta uceniciei ajunsese să fie cineva printre ai săi, într-o regiune unde sunt puţini neştiutori, întrucât se face totul pentru lichidarea ignoranţei. Deşi în primii ani ai adolescenţei Harry Ford nu a lăsat târnăcopul din mână, aceasta nu l-a împiedicat să acumuleze cunoştinţe suficiente pentru a se ridica în ierarhia minieră unde ar fi devenit cu siguranţă urmaşul tatălui său în postul de maistru la mina Dochart, dacă mina n-ar fi fost părăsită.

James Starr mergea încă destul de repede pentru vârsta lui, dar n-ar fi putut ţine pasul cu călăuza sa dacă acesta nu şi-ar fi încetinit mersul.

Ploaia se mai potolise. Picăturile erau pulverizate înainte de a atinge solul. Erau mai curând rafale umede care străbăteau aerul, ridicate de o briză răcoroasă.

James Starr şi Harry Ford, care ducea bagajul uşor al inginerului, parcurseră cam o milă pe malul stâng al fluviului. După ce lăsară în urmă meandrele plajei, o luară pe un drum ce se înfunda în terenurile de sub arborii mari şiroind de apă. De o parte şi de alta se întindeau ogoarele în jurul fermelor izolate. Câteva cirezi păşteau liniştite iarba totdeauna verde pe acele câmpii din sudul Scoţiei. Erau vaci fără coarne şi nişte turme de oi mici cu lâna mătăsoasă, care semănau cu jucăriile de copii. Nu se vedea nici un păstor — aceştia se adăpostiseră prin scorburile copacilor — în schimb câinii numiţi *colley*, specifici acestei regiuni şi renumiţi pentru pază, dădeau târcoale turmelor.

Puţul Yarow era situat la circa patru mile de satul Callander. Fără a se opri din mers, James Starr privea în jur foarte impresionat. Nu revăzuse aceste locuri din ziua când ultima tonă de huilă din minele Aberfoyle fusese încărcată în vagoanele căilor ferate din Glasgow.

Viaţa agricolă înlocuia acum viaţa industrială care, fireşte, e mai activă, mai zgomotoasă.

Contrastul părea cu atât mai izbitor iarna, când lucrările agricole intră într-un fel de şomaj. Altădată, în orice sezon, populaţia minelor, fie la suprafaţă, fie în subteran, înviora acest teritoriu. Convoaiele de care ce transportau cărbunele treceau zi şi noapte. Şinele, acum îngropate în traversele putrezite, scârţâiau sub povara vagoanelor. Acum drumul de piatră şi pământ înlocuia vechile şine ale exploatării. James Starr avea impresia că traversează un pustiu. Privea cu tristeţe în jurul său. Din când în când se oprea să răsufle. Trăgea cu urechea, dar văzduhul nu mai răsuna de fluierăturile îndepărtate şi de zgomotul maşinilor. La orizont nu se mai zărea aburul negru - la care se uită cu plăcere cel care lucrează în industrie — îmbibându-se cu norii groşi. Nici un cuptor înalt nu mai funcţiona, vărsând trâmbe de fum după ce se alimentase de-a dreptul din zăcământ, nici o ţeavă de eşapament nu-şi mai scuipa aburii albi.

Solul, altădată înnegrit de pulberea de huilă, era acum curat, cum nu era obişnuit să-l vadă inginerul. Când se oprea Starr, se oprea şi Harry, aştepta şi tăcea. Simţea ce se petrece în sufletul acestuia şi împărtăşea întru totul impresiile tovarăşului său de drum, el, copil al minei, care trăise tot timpul în profunzimea acestui pământ.

— Da, Harry, totul s-a schimbat, dar, ce vrei, tot scoţând mereu trebuia să se termine odată comoara de huilă! Regreţi acele timpuri?

— Le regret, domnule Starr. Munca era grea, dar interesantă ca orice luptă.

— Fără îndoială, fiule! Lupta de fiecare clipă, pericolul prăbuşirilor, incendiile, inundaţiile, exploziile de grizu lovind ca trăsnetul! Trebuiau luate măsuri pentru a evita aceste pericole! Bine zici! Era o luptă continuă şi prin urmare şi o viaţă plină de emoţii.

— Minerii din Aloa au fost mai norocoşi decât cei din Aberfoyle, domnule Starr!

— Da, Harry, aşa e.

— Păcat că tot globul pământesc n-a fost compus în întregime din cărbune, domnule Starr, ar fi ajuns pentru câteva milioane de ani.

— Fără îndoială, Harry, dar trebuie să recunoaştem că natura s-a dovedit a fi prevăzătoare formând globul nostru mai ales din gresie, calcar şi granit, care nu pot fi mistuite de foc!

— Vreţi să spuneţi că omenirea ar fi sfârşit prin a arde tot globul ?

— Da, Harry, în întregime, răspunse inginerul. Furnalele, coşurile locomotivelor, ale locomobilelor, vapoarelor, uzinelor ar fi înghiţit şi ultima bucăţică de pământ şi astfel s-ar fi sfârşit lumea noastră într-o bună zi!

— Acest lucru nu mai e de temut acum, domnule Starr, dar minele de cărbune vor fi totuşi secătuite mai repede decât stabilesc statisticile!

— Aşa se va întâmpla, Harry, şi, după părerea mea, Anglia greşeşte schimbând combustibilul său cu aurul altor naţiuni!

— Adevărat, răspunse Harry.

— Ştiu, adăugă inginerul, că nici hidraulica, nici electricitatea nu şi-au spus încă ultimul cuvânt şi că aceste forţe vor fi utilizate din ce în ce mai mult. Dar ce are a face! Huila are o întrebuinţare foarte practică şi răspunde cu uşurinţă diverselor necesităţi ale industriei. Din nefericire oamenii nu o pot produce după voinţa lor! Dacă pădurile cresc încontinuu pe sol sub influenţa căldurii şi a apei, cele din interiorul solului nu se mai pot reproduce şi Pământul nu se va mai găsi niciodată în condiţiile necesare pentru a le reface!

James Starr şi însoţitorul său, tot vorbind, îşi reluară mersul grăbit. O oră după ce ieşiră din Callander, ajunseseră la mina Dochart.

Oricine ar fi fost mişcat de aspectul trist al întreprinderii părăsite. Avea înfăţişarea unui schelet, al unui organism ce fusese plin de viaţă altădată.

Un teren întins, înconjurat de câţiva arbori firavi, cu solul încă acoperit cu pulberea neagră a combustibilului mineral. Nu se mai zărea însă nici o scânteie, nici un tăciune, nici un bulgăre, nici un fragment de huilă. Totul fusese ridicat şi consumat de multă vreme.

Pe o colină nu prea înaltă se distingea scheletul unei construcţii enorme din lemn, deteriorată încetul cu încetul de soare şi de ploi. În vârful construcţiei se vedea o roată mare de fontă şi mai jos acei tamburi pe care se rulau cablurile care aduceau coliviile la suprafaţa solului. La etajul inferior se putea recunoaşte hala deteriorată a maşinilor, ale căror mecanisme din oţel şi cupru străluceau pe vremuri. Bucăţi de zid zăceau pe jos în mijlocul grinzilor sfărâmate şi mucegăite. Resturi de balansiere la care se articulau tijele pompelor de secare, cuzineţi stricaţi sau îmbâcsiţi cu murdărie, pinioane fără dinţi, culbutoare pentru bascularea vagonetelor, câteva tije fixate pe suporţi, închipuind oase mari de ihtiozauri, şine puse pe câte o traversă

ruptă, susţinute încă de doi-trei pari ce se clătinau, locomotive de mină care n-ar fi remorcat nici greutatea unui vagonet gol — acesta era aspectul dezolant al minei Dochart.

Armăturile puţurilor cu pietrele dislocate dispăreau sub muşchiul des. Aci puteai recunoaşte rămăşiţele unei colivii, colo resturile unui siloz unde se înmagazina cărbunele ce trebuia triat după calitate şi mărime. În sfârşit, resturile unor butoaie mari de care atârnau bucăţi de lanţ, fragmente de armături gigantice, bucăţi de tablă de la cazane găurite, pistoane răsucite, balansiere lungi care se aplecau deasupra puţurilor de asecare, punţi ce tremurau în vânt, podeţe ce se clătinau când puneai piciorul pe ele, ziduri crăpate, acoperişuri pe jumătate prăbuşite ce dominau coşurile cu cărămizi dislocate, asemănătoare tunurilor moderne a căror chiulasă este prevăzută cu inele cilindrice din toate acestea se degaja o puternică impresie de părăsire, de mizerie, de tristeţe pe care nu ţi-o dau nici ruinele unui vechi castel din piatră, nici vestigiile unei fortăreţe năruite.

— Ce jale! făcu inginerul, privindu-l pe tânărul miner care nu răspunse.

Amândoi pătrunseră sub şopronul care proteja gura puţului Yarow, ale cărui scări duceau spre galeriile inferioare ale minei. Inginerul se aplecă deasupra puţului. Pe acolo ieşea pe vremuri suflul puternic al aerului aspirat de ventilatoare. Acum era doar un abis tăcut. Aveai impresia că te afli la gura unui vulcan stins.

James Starr şi Harry păşiră pe prima platformă.

În timpul exploatării, agregate ingenioase deserveau unele puţuri ale minelor Aberfoyle, care sub acest aspect erau foarte bine utilate: colivii înzestrate cu paraşute automate care alunecau pe glisoare de lemn, scări oscilante, numite *engine-men*, care printr-o simplă mişcare de oscilaţie permiteau minerilor să coboare fără pericol sau să urce fără a se obosi. Dar aceste aparate perfecţionate au fost ridicate când au încetat lucrările. Lungul şir de scări, despărţite prin platforme înguste din 50 în 50 de picioare, era tot ce rămăsese la puţul Yarow. Treizeci din aceste scări, puse cap la cap, permiteau coborâşul până la talpa galeriei inferioare, la o adâncime de o mie cinci sute de picioare. Era singura cale de legătură între fundul minei Dochart şi suprafaţă. Aerisirea se făcea prin puţul Yarow, care comunica prin galeriile sale cu un alt puţ a cărui gură se deschidea la un orizont superior. Aerul cald se degaja prin acest soi de sifon răsturnat.

— Te urmez, Harry! spuse inginerul, făcându-i semn băiatului s-o ia înainte.

— La ordinele dumneavoastră, domnule Starr.

— Ai o lampă?

— Da, şi măcar de-ar fi lampa de siguranţă de care ne serveam altădată.

— Într-adevăr, exploziile de grizu nu mai sunt de temut acum.

Jack Ryan

Harry avea o lampă obişnuită cu ulei, al cărei fitil îl aprinse. În mina golită de cărbune nu se mai puteau produce scurgeri de gaz inflamabil, deci nu era necesar să izolezi flacăra de aerul ambiant printr-o pânză metalică, pentru a evita aprinderea gazului explozibil. Lampa lui Davy, atât de perfecţionată, nu mai era necesară aici. Pericolul nu mai exista pentru că dispăruse cauza, deci combustibilul care constituia pe vremuri bogăţia minei Dochart.

Harry coborî primele trepte ale scării superioare. James Starr îl urmă. Amândoi se găsiră curând într-un întuneric profund, întrerupt numai de licărirea slabă a lămpii. Pentru a lumina mai bine drumul lui James Starr, Harry ridică lampa deasupra capului. Coborâră astfel vreo zece scări, cu pasul măsurat, obişnuit minerului. Scările erau încă în bună stare. James Starr se uita la ceea ce lumina slabă îi permitea să vadă din pereţii puţului întunecat, încă acoperit cu o căptuşeală din lemn pe jumătate putredă. Ajunşi la a cincisprezecea platformă, deci la jumătatea drumului, se opriră pentru câteva momente.

— Ei, n-am eu picioarele tale, băiatule, spuse inginerul răsuflând adânc, dar, în fine, mai merge!

— Sunteţi voinic, domnule Starr, e ceva să fi trăit atâţia ani în mină!

— Ai dreptate, Harry, dar când aveam douăzeci de ani aş fi coborât toate scările dintr-o suflare. Hai, mai departe!

În momentul când erau gata să părăsească platforma, o voce încă îndepărtată se auzi în profunzimea puţului. Ea venea ca o undă sonoră amplificându-se în mod progresiv şi devenind din ce în ce mai clară:

— Ei! Cine strigă de acolo? întrebă inginerul oprindu-l pe Harry.

— N-aş putea spune, răspunse tânărul miner.

— Nu e bătrânul tău tată?

— Nu, domnule Starr, nu e el.

— Poate e vreun vecin ?

— Nu avem vecini în fundul gropii, suntem singuri, foarte singuri.

— Bine! Să lăsăm să treacă acest nepoftit, spuse Starr. Cei ce coboară trebuie să cedeze pasul celor ce urcă.

Aşteptară.

Vocea răsuna atât de puternic în acel moment de parcă ar fi trecut printr-un tub acustic şi curând câteva cuvinte dintr-un cântec scoţian ajunseră cu claritate la urechile tânărului miner.

— Cântecul lacurilor! exclamă Harry. Ah! M-aş mira dacă n-ar fi Jack Ryan cel care-l cântă.

— Cine e acest Jack Ryan care cântă atât de frumos?

— Un fost tovarăş de muncă din mină.

Apoi, aplecându-se deasupra platformei, Harry strigă:

— Ei, Jack!

— Tu eşti, Harry? i se răspunse. Aşteaptă-mă, vin imediat!

Cântecul continuă mai cu foc.

După câteva minute, un tânăr de vreo douăzeci şi cinci de ani, înalt, cu o faţă veselă, cu ochii surâzători, cu gura zâmbitoare, cu părul de un blond strălucitor, apăru din fundul conului luminat de lanterna sa şi puse piciorul pe platforma celei de a cincisprezecea scări.

În primul rând strânse mâna ce i-o întinse Harry.

— Încântat să te întâlnesc exclamă el, dar, să mă păzească sfântul Mungo, dacă ştiam că vii astăzi sus, m-aş fi scutit de coborâşul la puţul Yarow.

— Domnul James Starr, spuse Harry întorcând lampa către inginer, care rămăsese în întuneric.

— Domnul Starr? spuse mirat Jack Ryan. Ah, domnule inginer, aproape că nu v-aş fi recunoscut. De când am părăsit mina, ochii mei nu mai sunt obişnuiţi, ca altădată, să vadă prin întuneric.

— Şi eu îmi amintesc acum de un puşti care cânta tot timpul în mină. Sunt mai bine de zece ani de atunci, băiatule! Fără îndoială că tu erai.

— Chiar eu, domnule Starr şi, cu toate că mi-am schimbat meseria, nu mi-am schimbat firea, după cum vedeţi. Eu cred că e mai bine să râzi şi să cânţi decât să gemi şi să plângi.

— Desigur, Jack, dar cu ce te ocupi de când ai plecat din mină?

— Lucrez la ferma Melrose de lângă Irvin, în comitatul Renfrew, la patruzeci de mile de aici. Ei, dar nu se compară cu minele Aberfoyle! Târnăcopul se potrivea mai bine cu mâna mea decât sapa sau bâta cu care mân vitele. Apoi, în bătrâna mină existau colţuri sonore, ecouri vesele, care-ţi trimiteau înapoi cu voioşie cântecele, pe când colo, sus... Vă duceţi să-l vizitaţi pe bătrânul Simon Ford?

— Da, Jack, spuse inginerul.

— Să nu vă mai reţin.

— Spune-mi, Jack, întrebă Harry, ce te-a făcut să vii astăzi aici?

Voiam să te văd şi să te poftesc la serbarea clanului din Irvin.

Ştii doară că eu sunt piperul din partea locului. Vom cânta, vom dansa...

— Mulţumesc, Jack, dar îmi este imposibil.

— Imposibil ? De ce ?

— Pentru că vizita domnului Starr s-ar putea prelungi şi eu trebuie să-l conduc la Callander.

— Ei, Harry, serbarea clanului din Irvin va avea loc abia peste opt zile. Până atunci presupun că vizita domnului Starr se va termina, deci nimic nu te va mai reţine.

— Chiar aşa, Harry, spuse inginerul, trebuie să profiţi de invitaţia pe care ţi-o face prietenul tău Jack.

— Bine, primesc, Jack, spuse Harry. Ne vom revedea peste opt zile la serbarea de la Irvin.

— Deci ne-am înţeles, peste opt zile. La revedere, Harry. Vă salut, domnule Starr. Sunt foarte bucuros că v-am revăzut! Voi duce veşti despre dumneavoastră prietenilor noştri. Nimeni nu v-a uitat, domnule inginer.

— Nici eu n-am uitat pe nimeni.

— Vă mulţumesc în numele tuturor.

— La revedere, Jack, spuse Harry, strângând încă o dată mâna prietenului său.

Reluându-şi cântecul, Jack Ryan dispăru curând în înălţimea puţului, slab luminat de lanterna sa.

După un sfert de oră, James Starr şi Harry coborau ultima treaptă şi păşeau pe solul ultimului orizont al minei.

Din rondul format de fundul puţului Yarow porneau diverse galerii care serviseră exploatării ultimului strat al minei. Ele se înfundau în masivul de şist şi gresie, unele proptite cu nişte armături din bârne groase, altele dublate cu o zidărie solidă din pietre. Peste tot rambleul înlocuia straturile devorate de exploatare. Pilierii artificiali erau construiţi din pietre smulse din carierele vecine; ei susţineau dublul etaj al zonelor terţiare şi cvaternare, care altădată se sprijineau chiar pe zăcăminte. Galeriile, luminate pe vremuri fie de lampa minerului, fie de lumina electrică introdusă în ultimii ani în mine, erau acum cufundate în întuneric. Dar galeriile întunecate nu mai răsunau de scârţâitul vagonetelor alunecând pe şine, nici de zgomotul uşilor de aeraj ce se închideau brusc din cauza curentului de aer, nici de vocile vagonetarilor, nici de nechezatul cailor şi al catârilor, nici de loviturile de târnăcop ale minerului, nici de bubuitul exploziei ce spărgea masivul.

— Vreţi să vă odihniţi puţin, domnule Starr?

— Nu, vreau să ajung mai repede la casa bătrânului Simon.

— Mergeţi după mine, domnule Starr. Vă voi călăuzi, cu toate că sunt convins că aţi găsi şi singur drumul prin acest labirint de galerii.

— Oh! Da, desigur! Am încă în memorie tot planul vechii mine.

Intrară într-o galerie înaltă, asemănătoare cu naosul unei catedrale.

Mergând, ei atingeau cu piciorul traversele de lemn pe care erau fixate şinele în perioada exploatării. Abia făcură vreo cincizeci de paşi, când un bolovan enorm se prăvăli la picioarele lui James Starr.

— Atenţie, domnule Starr! strigă Harry apucând braţul inginerului.

— Un pietroi, Harry! Ah, armăturile acestea vechi nu mai sunt destul de solide, fără îndoială, şi...

— Domnule Starr, mi se pare că bolovanul a fost aruncat de cineva, şi încă de o mână bărbătească! spuse Harry.

— Aruncat? Ce vrei să spui, băiatul meu?

— Nimic, nimic, răspunse evaziv Harry, a cărui privire încordată ar fi vrut să străpungă zidurile groase. Să mergem mai departe. Luaţi braţul meu, vă rog, şi nu vă temeţi că vă veţi împiedica.

— Bine, Harry.

Merseră înainte, iar Harry privea mereu în urmă, proiectând lumina în profunzimea galeriei.

— Mai avem mult de mers?

— Cel mult zece minute, domnule inginer. Da, murmură Harry ca pentru sine, e totuşi straniu. Aşa ceva mi se întâmplă pentru prima oară. Cum de a căzut bolovanul tocmai când treceam noi?...

— E o simplă întâmplare, Harry!

— Da... o întâmplare... Harry se opri şi ascultă.

— Ce este, Harry?

Mi s-a părut că merge cineva în urma noastră. Ascultă mai atent. Nu cred că mi s-a părut. Sprijiniţi-vă de mine, domnule Starr, serviţi-vă de mine ca de un baston.

— Un baston zdravăn, Harry. Nu există nimic mai bun pe lume decât un băiat de treabă ca tine!

Ambii îşi continuară drumul în tăcere, prin naosul întunecat.

Adesea, Harry, preocupat, întorcea capul încercând să surprindă fie vreun zgomot îndepărtat, fie vreo licărire pe undeva, dar atât în urma cât şi înaintea lor nu era decât tăcere şi întuneric.

V FAMILIA FORD

După încă zece minute de mers, James Starr şi Harry Ford ieşeau în sfârşit din galeria principală. Tânărul miner şi inginerul ajunseră într-un luminiş, dacă se poate numi astfel o excavaţie vastă şi întunecoasă. Totuşi această excavaţie nu era cu totul neluminată. Prin gura unui puţ de aeraj părăsit, săpat la un orizont superior, pătrundeau câteva raze de lumină. Prin acest puţ se făcea şi aerisirea minei Dochart. Datorită slabei densităţi, aerul cald din interior era antrenat către puţul Yarow. Aşadar, puţină lumină şi puţin aer pătrundeau prin bolta groasă de şist până la acel luminiş. Acolo locuia de zece ani Simon Ford cu familia sa, într-o casă subterană săpată în masivul de şist, chiar

pe locul unde altădată funcţionau maşinile puternice destinate să efectueze tracţiunea mecanică în mina Dochart. Aceasta era locuinţa bătrânului maistru, căreia îi dădea bucuros denumirea de *cottage*.

Simon Ford avea unele mici economii agonisite în anii îndelungaţi de muncă şi ar fi putut trăi modest în orice oraş al regatului, la aer, la soare; totuşi, atât el cât şi familia sa au preferat să nu părăsească mina. Aici trăiau fericiţi având aceleaşi gânduri, aceleaşi gusturi. Da! Ei iubeau acest *cottage*, înfundat la o mie cinci sute de picioare sub solul Scoţiei. Aici aveau şi avantajul de a nu se teme că agenţii fiscului, acei *stentmaters* însărcinaţi să stabilească impozitele, ar veni să-i deranjeze.

În acea epocă, Simon Ford, fostul maistru al minei Dochart, îşi purta încă voiniceşte cei şaizeci şi cinci de ani ai săi. Înalt, robust, bine făcut, ai fi spus privindu-l că este unul din cei mai remarcabili *sawnyes*[1] ai cantonului care dădea atâţia bărbaţi frumoşi regimentelor de Highlanders.

Simon Ford se trăgea dintr-o veche familie de mineri şi genealogia sa mergea până la primele timpuri ale exploatării zăcămintelor carbonifere ale Scoţiei.

Fără a face cercetări arheologice pentru a stabili dacă grecii sau romanii foloseau huila, dacă chinezii exploatau minele de cărbuni înaintea erei noastre, fără a discuta dacă într-adevăr combustibilul mineral îşi datorează numele potcovarului Houillos care trăise în Belgia în secolul al XII-lea, putem afirma că bazinele carbonifere ale Marii Britanii au fost primele date în exploatare continuă. Încă în secolul al XI-lea Wilhelm Cuceritorul împărţea cu tovarăşii săi de arme produsele bazinului carbonifer din Newcastle. În secolul al XIII-lea, o licenţă de exploatare a «cărbunelui marin» i-a fost concesionată lui Henric al III-lea. În sfârşit, la finele aceluiaşi secol se menţionează zăcăminte carbonifere în Scoţia şi în Ţara Galilor. Cam în acea epocă, străbunii lui Simon Ford au pătruns în măruntaiele solului caledonian şi n-au mai ieşit, succedându-se din tată în fiu ca simpli mineri, trudind ca ocnaşii la extragerea preţiosului combustibil. Se pare că lucrătorii din minele de cărbuni şi cei din minele de sare erau în epoca respectivă adevăraţi sclavi. În secolul al XVIII-lea, această opinie era atât de bine stabilită în Scoţia, încât în timpul războiului Pretendentului[2] era de temut o răscoală a celor douăzeci de mii de mineri din Newcastle pentru

---

[1] Sawney, adică scotia, similar cu John Bull – englez şi Paddy – irlandez.(n.a.)

[2] Este vorba de Iacob III Stuart (1688 – 1766), supranumit «Pretendentul» din pricină că a încercat, fără succes, cu sprijinul Franţei, succesiunea la tronul Angliei.

a-şi recuceri libertatea pe care nu păreau s-o aibă. Oricum, Simon Ford era mândru că aparţine acelei mari familii de mineri scoţieni. El a muncit cu mâinile sale chiar acolo unde strămoşii săi au mânuit ciocanul de mină, cleştele, târnăcopul şi hârleţul. La treizeci de ani era maistrul minei Dochart, cea mai importantă din minele de la Aberfoyle. Îşi iubea cu pasiune meseria pe care şi-a exercitat-o mulţi ani cu avânt. Singurul său necaz era că stratul de cărbune scădea văzând cu ochii şi prevedea ceasul foarte apropiat când zăcământul se va epuiza. Încă de pe atunci a început să caute noi strate în toate minele de la Aberfoyle, care comunicau între ele în subteran. În ultima perioadă a exploatării a avut norocul să descopere câteva. Instinctul său de miner îl ajuta de minune şi inginerul James Starr îl aprecia foarte mult. S-ar fi spus că detecta zăcămintele în măruntaiele minei, aşa cum un hidroscop detectează sursele de apă sub învelişul solului. Dar, aşa cum s-a mai spus, veni şi momentul când materia combustibilă lipsi cu desăvârşire în mină. Sondajele n-au mai dat nici un rezultat. Era evident că zăcământul carbonifer fusese în întregime epuizat. Exploatarea încetă, minerii se retraseră. Cei mai mulţi erau desperaţi. Toţi cei care ştiu că omul îşi iubeşte de fapt truda nu se vor mira. Cel mai lovit era fără îndoială Simon Ford. El era prin excelenţă tipul de miner a cărui existenţă este indisolubil legată cu aceea a minei sale. Locuise acolo de când s-a născut şi n-a vrut să părăsească locul nici când exploatarea a încetat. Rămăsese deci. Harry, fiul său, fu însărcinat cu aprovizionarea locuinţei subterane. El, Simon Ford, nu urcase la suprafaţă nici de zece ori în cei zece ani.

«Să mă duc sus? La ce bun?» spunea el mereu şi nu părăsea lăcaşul său întunecat.

În acest mediu, dealtfel sănătos, deoarece avea o temperatură medie constantă, bătrânul maistru nu cunoştea nici arşiţele verii, nici gerurile iernii. Ai lui se simţeau bine. Ce-şi mai putea dori ? De fapt, însă, era foarte trist. Regreta însufleţirea, mişcarea, viaţa de altădată care anima atât de intens exploatarea. O idee fixă îl susţinea totuşi.

«Nu, nu! Mina nu e epuizată», îşi spunea el tot timpul, şi cel care şi-ar fi exprimat faţă de Simon Ford îndoiala că într-o zi bătrâna Aberfoyle va învia dintre morţi s-ar fi pus rău cu bătrânul maistru. Speranţa de a descoperi un nou zăcământ care să redea minei vechea ei splendoare nu-l părăsise niciodată.

Da! Dacă ar fi trebuit, ar fi pus din nou mâna pe târnăcop şi bătrânele sale braţe, încă puternice, ar fi atacat cu forţă stânca. Mergea, aşadar, prin galeriile întunecoase, uneori singur, alteori cu fiul său, observând, cercetând, şi se întorcea acasă obosit, dar nu descurajat.

Madge era demna soţie a lui Simon Ford. Înaltă şi voinică, *goodwife* după expresia scoţiană, adică o soţie bună. Ca şi soţul ei, Madge n-ar fi părăsit mina Dochart. Ea împărtăşea în această privinţă toate nădejdile şi toate regretele lui Simon. Îl încuraja şi îl stimula, vorbindu-i atât de convingător încât încălzea inima bătrânului maistru.

«Aberfoyle e numai adormită, Simon, îi spunea ea. E în repaus, dar nu e moartă.»

Madge ştia de asemeni să se lipsească de lumea exterioară şi să concentreze fericirea unei existenţe în trei în întunecosul lor *cottage*. Acolo sosi James Starr. Simon Ford îl aştepta în faţa casei de când zărise de departe lampa lui Harry care îi anunţa sosirea fostului său *viewer*, şi îi ieşi în întâmpinare.

— Bine aţi venit, domnule James, îi strigă el cu un glas ce răsuna sub bolta de şist. Fiţi binevenit în casa bătrânului maistru! Deşi se află la o mie cinci sute de picioare sub pământ, casa familiei Ford nu e mai puţin ospitalieră!

— Ce mai faci, bravul meu Simon? întrebă James Starr strângând mâna gazdei sale.

— Foarte bine, domnule Starr. Cum s-ar putea să fie altfel aici, la adăpost de toate intemperiile? Doamnele dumneavoastră, care se duc în timpul verii să respire aerul din Newhaven sau din Porto-Bello, ar face mai bine să petreacă aici, la mina din Aberfoyle, câteva luni! Ele n-ar risca să răcească, aşa cum se întâmplă pe străzile umede ale bătrânei capitale.

— Nu te contrazic, Simon, răspunse Starr, fericit de a-l fi regăsit pe maistru aşa cum era pe vremuri. Într-adevăr, mă întreb de ce nu schimb casa mea din Canongate pe vreun cottage vecin cu al dumitale!

— Ce plăcere, domnule Starr! Cunosc eu pe unul din foştii dumneavoastră maiştri care ar fi foarte încântat dacă între el şi dumneavoastră n-ar exista decât un zid despărţitor.

— Dar Madge?

— Nevasta se simte şi mai bine decât mine, dacă acest lucru este posibil, răspunse Simon Ford. E o mare bucurie pentru ea de a vă avea ca oaspete. Cred că s-a întrecut pe sine ca să vă primească.

— Vom vedea, Simon, vom vedea, răspunse inginerul, care după un drum atât de lung nu privea cu indiferenţă perspectiva unui prânz bun.

— Vă e foame, domnule Starr?

— Mi-e tare foame. Drumul mi-a făcut poftă de mâncare. Am sosit pe un timp îngrozitor.

— Ah! Plouă acolo sus? spuse Ford cu un ton accentuat de milă.

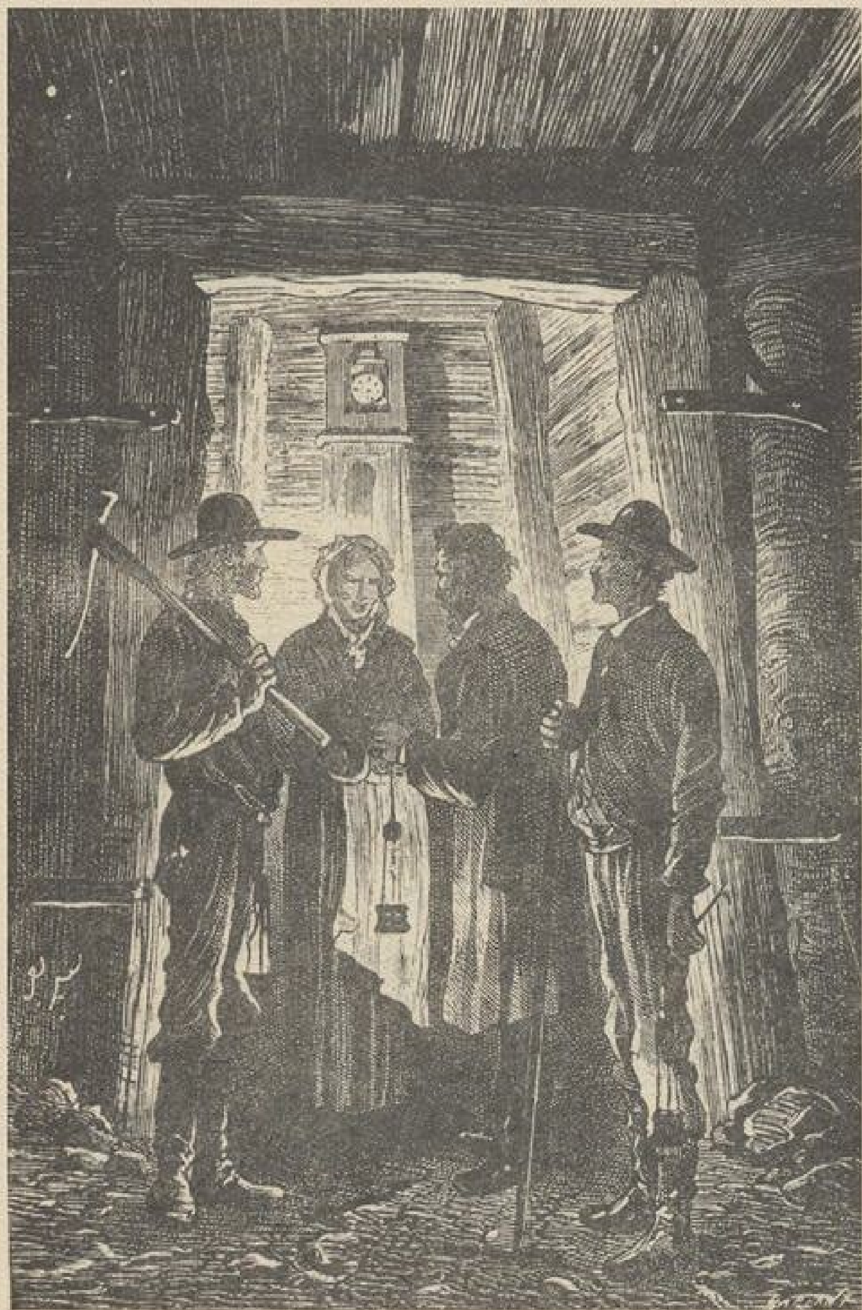
— Da, Simon, şi apele fluviului Forth sunt agitate astăzi de parcă ar fi valurile mării.

— Ei bine, domnule James, aici nu plouă niciodată. Dar ce să vă vorbesc dumneavoastră despre unele avantaje pe care le cunoaşteţi la fel de bine ca şi mine! Iată-vă sosit la *cottage*. Acesta este principalul şi vă spun încă o dată: bine aţi venit!

Simon Ford şi Harry îl invitară pe Starr în casă. El se pomeni într-o încăpere spaţioasă, luminată de mai multe lămpi, dintre care una era suspendată de grinzile colorate ale tavanului. Masa era acoperită cu o faţă de masă împodobită cu culori vii şi nu aştepta decât oaspeţii cărora le erau pregătite patru scaune tapisate cu piele.

— Bună ziua, Madge, spuse inginerul.

La revedere, Madge! rosti inginerul

— Bună ziua, domnule James, răspunse buna scoţiană, care se ridică spre a-l întâmpina pe oaspete.

— Îmi face plăcere să vă revăd.

— Aveţi dreptate, domnule James, e plăcut să-i regăseşti pe cei pentru care ai fost totdeauna bun.

— Supa aşteaptă, nevastă, spuse Simon. Nu trebuie s-o lăsăm să aştepte, şi nici pe domnul James, care are o adevărată foame de miner şi va avea prilejul să se convingă că fiul nostru are grijă să nu ne lipsească nimic aici, la *cottage*! Harry, adăugă bătrânul maistru adresându-se fiului său, ştii că Jack Ryan a venit să te vadă?

— Ştiu, tată, l-am întâlnit în puţul Yarow.

— E un prieten bun şi vesel, spuse Ford, dar lui îi place acolo sus. Nu are adevărat sânge de miner în vine. Poftim la masă, domnule James, şi să mâncăm pe săturate, căci e posibil să cinăm foarte târziu.

— Ei bine, pentru asta aş dori să nu mă preocupe nimic. Aş vrea să-ţi pun două întrebări.

— Puneţi-le, domnule James!

— În scrisoarea dumitale îmi vorbeşti de o comunicare de natură să mă intereseze.

— Este într-adevăr foarte interesantă.

— Pentru dumneata?

— Pentru dumneavoastră şi pentru mine, domnule James. Dar doresc să vă fac comunicarea după-masă şi anume la locul respectiv, altfel risc să nu mă credeţi.

— Simon, spuse din nou inginerul, uită-te în ochii mei. O comunicare interesantă? Da, bine!... Nu te mai întreb nimic, spuse James, parcă citind în ochii bătrânului maistru răspunsul pe care îl nădăjduia.

— Şi a doua întrebare? spuse Ford.

— Ştii cumva cine e persoana care mi-a scris această scrisoare? rosti inginerul arătându-i scrisoarea anonimă pe care o primise.

Simon Ford citi cu atenţie scrisoarea şi o arătă fiului său:

— Cunoşti scrisul acesta ?

— Nu, tată.

— Scrisoarea avea ştampila poştei din Aberfoyle? îl întrebă Simon pe inginer.

— Da, ca şi a dumitale.

— Ce părere ai despre asta, Harry? spuse Simon a cărui faţă se întunecă un moment.

— Cred, tată, că cineva avea un interes oarecare de a-l împiedica pe domnul James să vină la întâlnirea pe care i-ai fixat-o.

— Dar cine? exclamă cu enervare bătrânul miner. Cine putea să pătrundă atât de adânc în gândurile mele?

Simon Ford căzu pe gânduri, dar vocea lui Madge îi aduse la realitate:

— Luaţi loc, domnule Starr. Supa se răceşte. Să nu ne mai gândim acum la această scrisoare.

La invitaţia bătrânei femei se aşezară la masă, James Starr în faţa lui Madge, pentru a-i face cinste, şi tatăl în faţa fiului. Madge pregătise un prânz bun, scoţian. Începură cu un *hotchpotch*, o supă excelentă în care înotau bucăţi de carne şi, cum spunea Simon, în arta de a pregăti această supă Madge nu avea pereche. Acelaşi lucru se putea spune despre *cockyleeky*, un fel de tocană de cocoş cu praz, care merita numai laude. Totul fu stropit cu o bere care venea din cele mai bune fabrici din Edinburgh. Dar felul principal era o budincă naţională numită *haggis*, preparată din carne şi faină de orz. Acest fel de mâncare excepţional, care inspirase poetului Burns una dintre cele mai bune ode ale sale, avu soarta rezervată tuturor lucrurilor frumoase din lume: trecu ca un vis. Madge primi sincere complimente de la musafirul său. Dejunul se termină cu un desert compus din brânză şi *cakes*, prăjituri din ovăz, fin preparate, la care serviră şi câteva păhărele de *usquebaugh*, un rachiu foarte bun din grâne care avea douăzeci şi cinci de ani, exact vârsta lui Harry. Dejunul durã mai bine de o oră. James Starr şi Simon Ford mâncau cu poftă, dar, în acelaşi timp, vorbeau mai ales de trecutul bătrânei mine Aberfoyle. Harry nu vorbea deloc. De două ori se ridică de la masă şi ieşi din casă. Era foarte îngrijorat din pricina accidentului cu bolovanul şi voia să observe împrejurimile *cottage*-ului. Nici scrisoarea anonimă nu-i dădea pace. În timpul uneia din absenţele sale, inginerul spuse părinţilor lui:

— Aveţi un băiat de treabă, dragii mei!

— Da, domnule James, e o fire bună şi devotată, răspunse maistrul.

— Îi place aici cu voi, la cottage ?

— N-ar dori să ne părăsească.

— Totuşi, nu vă gândiţi să-l însuraţi?

— Să-l însurăm pe Harry! exclamă Ford. Cu cine? Cu o fată de acolo de sus, căreia i-ar place dansul şi petrecerile? Care ar prefera clanul ei minei noastre? Harry n-ar vrea aşa ceva!

— Simon, interveni Madge, doar n-ai să pretinzi ca Harry al nostru să nu se însoare niciodată!

— N-am să pretind nimic, răspunse bătrânul miner, dar mai avem timp. Cine ştie, poate îi vom găsi....

Harry intră pe uşă, astfel că Simon Ford nu mai termină fraza.

Când Madge se ridică de la masă, toţi o imitară şi se aşezară un moment în faţa casei.

— Ei bine, Simon, spuse inginerul, te ascult!

— Domnule James, spuse Ford, nu am nevoie de urechile ci de picioarele dumneavoastră. V-aţi odihnit bine?

— M-am odihnit şi m-am refăcut, Simon. Sunt gata să te însoţesc oriunde doreşti.

— Harry, spuse Simon, aprinde lămpile de siguranţă.

— Luaţi lămpi de siguranţă? exclamă Starr foarte mirat, deoarece exploziile de grizu nu mai erau de temut într-o mină cu totul golită de cărbune.

— Da, domnule Starr, din prudenţă.

— Doar n-ai să-mi propui, bravul meu Simon, să îmbrac şi o haină de miner?

— Nu încă, domnule Starr, nu încă, răspunse bătrânul maistru ai cărui ochi luceau într-un mod deosebit în orbitele lor adânci.

Harry, care intrase în *cottage,* veni imediat cu trei lămpi de siguranţă. Dădu una inginerului, una tatălui său şi a treia o păstră pentru el, suspendată în mâna stângă, în timp ce cu dreapta ţinea un baston lung.

— La drum! spuse Simon apucând un târnăcop zdravăn de lângă uşa casei.

— La drum! răspunse inginerul. La revedere, Madge!

— Dumnezeu să vă ajute, le ură scoţiana.

— Să ne pregăteşti o cină bună, nevastă, auzi? strigă Ford. Ne va fi foame la întoarcere şi îi vom face cinste!

VI CÂTEVA FENOMENE INEXPLICABILE

Sunt cunoscute credinţele superstiţioase din nordul şi sudul Scoţiei, în unele clanuri fermierii, adunaţi la clacă, povestesc cu plăcere basme luate din repertoriul mitologic hiperborean. Ştiinţa de carte, deşi larg răspândită în regiune, n-a reuşit să reducă la starea de ficţiune aceste legende care par inerente însuşi solului vechei Caledonii. Acolo e încă ţara spiritelor, a fantomelor, a spiriduşilor şi a zânelor. Acolo mai apare încă geniul rău care nu dispare decât dacă îi dai bani; aşa numitul Seer din Highlands, care datorită unui anumit har prezice moartea apropiată; May Moullach care apare în chip de fată tânără cu braţe păroase şi previne familiile de nenorocirile ce le ameninţă; zâna Branshie care anunţă evenimentele funeste; brawnies cărora li se încredinţează paza bunurilor domestice; Urisk care frecventează mai ales trecătorile sălbatice ale lacului Katrine şi multe altele.

Se înţelege de la sine că populaţia minelor scoţiene a furnizat şi ea repertoriului mitologic legendele şi fabulele sale... Dacă

munţii la suprafaţa pământului sunt populaţi de fiinţe himerice — bune sau rele — cu atât mai mult întunecoasele mine de huilă trebuiau să fie bântuite de acestea până în locurile lor cele mai adânci. Cine provoacă cutremurele zăcămintelor în timpul nopţilor cu furtună? Cine te pune pe urma unui strat încă neexploatat? Cine provoacă explozii dezastruoase, aprinzând gazul grizu, dacă nu un geniu al minei? Aceste păreri erau răspândite printre scoţienii superstiţioşi. Într-adevăr, majoritatea minerilor credeau în fantastic, deşi era vorba de fenomene pur fizice, şi în zadar căutai să-i convingi explicându-le fenomenul şi arătându-le eroarea lor. Unde s-ar fi putut dezvolta mai liber credinţele naive decât în fundul acestor abisuri?

Minele Aberfoyle, tocmai pentru că se aflau într-o ţară a legendelor, se pretau şi mai bine tuturor incidentelor supranaturalului. Aşadar, şi aici legendele abundau. Trebuie să spunem, dealtfel, că existenţa unor fenomene neexplicate încă alimentau credulitatea publică.

În primele rânduri ale superstiţioşilor minei Dochart era Jack Ryan, prietenul lui Harry. El era cel mai mare partizan al supranaturalului. Toate povestirile fantastice le transforma în cântece care îi aduceau succese la clăcile de iarnă. Dar nu numai Jack Ryan, ci toţi prietenii lui afirmau sus şi tare că în minele de la Aberfoyle umblau fantome, că fiinţe imateriale apăreau adesea acolo, aşa cum se întâmplă şi la suprafaţă. Dacă stăteai să-i asculţi, ai fi spus că tocmai inexistenţa acestora ar fi fost ceva extraordinar. Ce mediu mai prielnic puteai găsi pentru desfăşurarea geniilor, a spiriduşilor şi a altor actori ai dramelor fantastice decât o mină atât de adâncă şi întunecoasă ? Decorul exista, de ce n-ar veni să-şi joace rolul personajele supranaturale? Astfel gândeau Jack Ryan şi prietenii săi din mina de la Aberfoyle.

Aşa cum s-a mai spus, diferitele zone ale minei comunicau între ele prin galerii lungi subterane, amenajate între strate. Comitatul Stirling era aşezat pe un masiv enorm brăzdat de tunele, de excavaţii, de puţuri, un labirint subteran care avea aspectul unui uriaş furnicar.

Minerii diverselor mine se întâlneau adesea, fie când se duceau, fie când se întorceau de la lucru. Ei aveau prilejul să stea de vorbă şi să vehiculeze de la mină la mină poveştile care îşi aveau originea în subteran. Cele povestite se transmiteau cu o repeziciune uluitoare, trecând din gură în gură, şi, bineînţeles, cu amplificările respective.

Totuşi, doi bărbaţi cu mai multă cultură şi cu o fire mai pozitivistă decât ceilalţi nu s-au lăsat antrenaţi. Ei respingeau categoric amestecul în viaţa minei a spiritelor, a fantomelor, a duhurilor sau a zânelor. Aceşti bărbaţi erau Simon Ford şi fiul său Harry. Dealtfel, au şi dovedit acest lucru continuând să

locuiască în cripta întunecoasă şi după încetarea lucrărilor la mina Dochart. Poate că buna Madge avea o oarecare înclinare spre superstiţii, ca şi celelalte femei din Scoţia, dar aceste poveşti fantastice şi le povestea doar sieşi, în mod conştiincios, pentru a nu renunţa la vechile tradiţii. Simon Ford şi Harry, chiar dacă ar fi împărtăşit credinţa celorlalţi mineri, n-ar fi lăsat mina nici în stăpânirea zânelor, nici a geniilor. Speranţa de a descoperi un nou strat i-ar fi facut să înfrunte toată cohorta fantastică de spiriduşi. Ei nu erau superstiţioşi, ci credeau una şi bună: nu puteau admite că zăcământul carbonifer din Aberfoyle a fost complet secătuit. Se poate spune cu drept cuvânt că Simon Ford şi fiul său aveau în această privinţă «credinţa cărbunarului», o credinţă de neclintit.

Iată de ce, de zece ani, zi de zi, fără întrerupere, fermi în convingerile lor, tatăl şi fiul luau târnăcopul, bastonul şi lampa. Ei mergeau astfel amândoi cercetând roca, lovind în ea şi ascultând dacă nu cumva sună favorabil.

Atâta timp cât sondajele nu ajunseseră până la granitul stratului primar, Simon Ford şi Harry erau de acord că cercetarea, inutilă astăzi, ar putea fi utilă mâine şi că ea trebuie reluată. Întreaga lor viaţă şi-o treceau încercând să redea minei Aberfoyle vechea ei prosperitate. Dacă tatăl ar fi dispărut înaintea succesului, fiul ar fi continuat de unul singur.

În acelaşi timp, aceşti doi paznici pasionaţi ai minei o vizitau şi pentru a verifica gradul ei de conservare. Controlau soliditatea rambleului şi a armăturilor. Cercetau dacă e vreun pericol de prăbuşire şi dacă nu era necesar să se blocheze de urgenţă unele părţi ale minei. Examinau de asemenea urmele de infiltrare a apelor de la suprafaţă. Ei canalizau şi îndreptau apele spre anumite *jompuri*, pentru scurgere. De bună voie s-au constituit în protectori şi conservatori ai acestui domeniu neproductiv, care furnizase atâtea bogăţii, astăzi consumate. Într-una din aceste excursii, Harry Ford a fost surprins de unele fenomene observate, pe care nu le putea explica. Astfel, de mai multe ori, pe când străbătea o galerie îngustă, i se păru că aude zgomote ce semănau cu lovituri puternice de târnăcop în peretele rambleiat. Harry, pe care nici naturalul, nici supranaturalul nu-l înfricoşau, grăbi pasul pentru a surprinde cauza acestor misterioase lovituri. Galeria era pustie. Lumina lămpii proiectată pe pereţi nu scotea la iveală nici o urmă recentă de târnăcop sau de cleşte. Harry se întreba dacă nu e cumva jocul unei iluzii acustice sau al unui ecou bizar sau fantastic. Altă dată, proiectând subit o lumină puternică spre o adâncitură suspectă, i se păru că vede o umbră trecând. Se repezi.... nimic, deşi nici o ieşire nu putea permite unei fiinţe omeneşti să scape urmăririi sale! De două ori în ultima lună, vizitând partea de apus a minei,

Harry auzi în mod clar explozii îndepărtate, ca şi cum un miner ar fi făcut să explodeze un cartuş de dinamită.

Ultima dată, după cercetări amănunţite, el constată că un stâlp fusese retezat cu explozibil. La lumina lămpii sale, Harry examină cu atenţie peretele atacat de explozibil şi observă că acesta nu era un simplu zid din pietre, ci un bloc de şist care pătrunsese la această adâncime, chiar în orizontul zăcământului carbonifer. Oare explozia avea ca scop descoperirea unui nou strat? se întreba Harry. Nu cumva se urmărea prăbuşirea acelei părţi a minei ? Harry îşi puse aceste întrebări şi când îi povesti tatălui său cele descoperite, nici acesta nu găsi un răspuns satisfăcător.

«E foarte curios, repeta adesea Harry, prezenţa în mină a unui necunoscut mi se pare imposibilă, şi totuşi nu se poate pune la îndoială.

Să mai fie cineva afară de noi care vrea să descopere un nou strat de exploatat? Sau poate încearcă să nimicească ceea ce a mai rămas din mina de la Aberfoyle? Dar cu ce scop? Trebuie să aflu, chiar dacă ar fi să-mi pierd viaţa.»

Cu vreo cincisprezece zile în urma celei în care Harry Ford îl călăuzea pe inginer prin labirintul minei Dochart, era pe punctul de a atinge scopul cercetărilor sale. El parcurgea extremitatea de sud-vest a minei, având în mână un felinar puternic. Deodată i se păru că la câteva sute de picioare înaintea lui se stinsese o lumină în fundul unei breşe înguste care tăia de-a curmezişul masivul. Se repezi către lumina suspectă... nimic. Cercetare inutilă.

Cum Harry nu admitea explicaţii supranaturale pentru nişte lucruri concrete, el ajunse la concluzia că un necunoscut dădea târcoale minei. Totuşi, în pofida investigaţiilor sale, întrucât cercetarea celor mai mici adâncituri ale galeriilor nu-i aduse nici o dovadă, el nu se alese cu nimic, nu ajunse la o certitudine. Harry lăsă deci pe seama întâmplării descoperirea misterului. Din timp în timp, mai văzu licăriri ce zburau dintr-un punct în altul ca Focurile sf. Elm[1] , dar apariţia lor dura doar o clipă. Trebui să renunţe la descoperirea cauzei lor.

Fără îndoială că Jack Ryan sau alţi superstiţioşi, zărind acele flăcări fantastice, ar fi pus totul pe seama supranaturalului, dar lui Harry nici prin gând nu-i trecea, dealtfel ca şi lui Simon Ford. Când discutau amândoi despre aceste fenomene datorate evident unei cauze pur fizice, bătrânul spunea: «Să aşteptăm, fiule. Într-o zi totul se va explica.» Totuşi trebuie să remarcăm că, până în ziua sosirii inginerului, nici Harry, nici tatăl său nu fuseseră ţinta unui act de violenţă.

---

[1] Focurile sf. Elm – egretă luminoasă ce apare uneori la extremitatea unei vergele sau a unui semnalizator.

Dacă bolovanul ce căzuse la picioarele lui James Starr fusese aruncat de mâna unui răufăcător, acesta era primul act criminal de acest fel. Întrebat, James Starr fu de părere că piatra se desprinsese din bolta galeriei. Harry nu admitea o explicaţie atât de simplă. După el, piatra nu se desprinsese, ci fusese aruncată. După opinia lui traiectoria descrisă de piatră dovedea că ea fusese impulsionată de o forţă străină. Harry vedea deci o tentativă directă de atac împotriva sa, a tatălui său sau chiar a inginerului. După tot ce cunoaştem, poate că Harry avea motive întemeiate să gândească astfel.

VII O EXPERIENŢĂ A LUI SIMON FORD

Vechiul orologiu de lemn din sală bătea ora douăsprezece când James Starr şi gazdele sale părăseau *cottage*-ul. Lumina ce pătrundea prin puţul de aerisire licărea slab, făcând deocamdată inutilă lampa lui Harry. După puţin timp însă, înaintând către extremitatea minei Dochart, unde Simon Ford îl conducea pe Starr, întunericul din ce în ce mai profund făcu necesară lumina lămpii. După ce parcurseră o distanţă de vreo două mile prin galeria principală, cei trei exploratori — vom vedea că era vorba de o adevărată explorare — ajunseră la deschizătura unei galerii înguste, asemănătoare unui pronaos a cărui cupolă se sprijinea pe o schelărie din lemn pe care crescuse un muşchi albicios. Galeria urma aproximativ cursul trasat de fluviul Forth la o mie cinci sute de picioare mai sus. Gândind că James Starr era mai puţin familiarizat ca altădată cu labirintul minei Dochart, Simon Ford îi amintea dispoziţia planului general al minei, comparându-l tot timpul cu traseul geografic de pe sol. James Starr şi Simon Ford mergeau discutând. Harry păşea înaintea lor luminându-le calea. Din când în când, el proiecta brusc lumina lămpii spre întortocherile întunecoase, căutând să surprindă vreo umbră suspectă.

— Mai mergem mult, Simon? întrebă inginerul.

— Încă o jumătate de milă, domnule James. Ei, altădată am fi făcut acest drum în vagonete tractate mecanic! Dar ce departe sunt aceste vremuri!

— Ne îndreptăm deci către extremitatea ultimului strat?

— Da. Văd că mai cunoaşteţi încă bine mina!

— Simon, spuse inginerul, dacă nu mă înşel, cred că ar fi cam greu să mergem mai departe.

— Într-adevăr, domnule James. De acolo au smuls târnăcoapele noastre ultima bucată de huilă. Parcă văd şi acuma! Eu am dat ultima lovitură, care a răsunat în pieptul meu

mai puternic decât în rocă. Peste tot în jurul nostru era numai şist şi gresie, iar când vagonetul a pornit către puţul de extracţie, l-am urmat cu inima grea, aşa cum mergi după dricul unui sărac. Mi se părea că însuşi sufletul minei se duce odată cu vagonetul.

Tonul grav cu care bătrânul maistru pronunţă acele cuvinte îl impresionă pe inginer care împărtăşea sentimentele lui Simon, asemănătoare cu ale unui marinar care e silit să-şi părăsească nava avariată, sau cu ale unui fermier scoţian care vede prăbuşindu-i-se casa strămoşească! James Starr apucă mâna lui Simon Ford. La rândul său, acesta, strângându-i-o cu putere, spuse:

— În acea zi ne-am înşelat cu toţii. Nu! Bătrâna noastră mină nu era moartă! Minerii nu părăseau un cadavru şi îndrăznesc să afirm, domnule James, că inima ei mai bate încă.

— Spune-mi odată, Simon! strigă inginerul care nu mai era stăpân pe sine. Ai descoperit un nou strat? Ştiam eu! Scrisoarea dumitale nu putea să însemne altceva! Voiai să-mi faci o comunicare, şi unde? La mina Dochart! Ce altă descoperire mă putea interesa în afara unui nou zăcământ de huilă ?

— Domnule James, răspunse Simon Ford, numai pe dumneavoastră am vrut să vă previn.

— Bine ai făcut, Simon! Dar spune-mi cum, prin ce mijloace te-ai asigurat că există?

— Ascultaţi-mă, domnule James, răspunse Simon Ford, n-am găsit un zăcământ....

— Dar ce atunci ?

— Avem numai dovada materială că acest zăcământ există.

— Ce dovadă....?

— Puteţi admite degajarea din adâncul pământului a gazului grizu dacă nu există acolo huilă care să-l producă?!

— Nu, fireşte! răspunse inginerul. Când nu-i cărbune, nu e nici grizu. Nu există efect fără cauză...!

— Aşa cum nu există fum fără foc!

— Şi aţi constatat din nou prezenţa hidrogenului protocarbonat?

— Un miner, bătrân nu se înşeală, răspunse Simon Ford. L-am recunoscut eu acolo pe vechiul nostru duşman — grizu!

— Dar dacă e cumva alt gaz? spuse James Starr. Gazul grizu este aproape inodor şi incolor. El nu-şi trădează prezenţa decât prin explozii...

— Domnule James, permiteţi-mi să vă povestesc ce am făcut... şi cum am procedat.... aşa cum mă pricep, şi să mă iertaţi dacă mă voi pierde în amănunte.

James Starr îl cunoştea pe maistru şi ştia că cel mai bun lucru era să-l lase să povestească.

— Domnule James, de zece ani n-a trecut nici o zi fără ca Harry şi cu mine să nu ne fi gândit să redăm minei vechea ei prosperitate. Nu, nici o singură zi. Dacă mai exista vreun zăcământ, eram hotărâţi să-l descoperim. Cu ce mijloace? Sondaje? Nu aveam posibilitatea să le facem. Dar aveam instinctul de miner, şi de multe ori ajungi mai direct la ţintă prin instinct decât prin raţiune. Cel puţin aceasta e părerea mea.

— Nu te contrazic, spuse inginerul.

— Să vedeţi ce a observat Harry de câteva ori în timpul excursiilor sale în partea de apus a minei. Nişte mici flăcări care apăreau străbătând şistul sau rambleul galeriilor din margine şi care se stingeau tot atât de brusc cum apăreau. Din ce cauză apăreau aceste focuri? Nu puteam şi nici acum nu pot spune încă. Dar, după părerea mea, aceste flăcări nu se datorează decât prezenţei gazului grizu şi, după cum ştim, grizul înseamnă prezenţa unui strat de huilă.

— Aceste flăcări nu produceau explozii ? întrebă cu vioiciune inginerul.

— Da, explozii de proporţii foarte reduse şi parţiale, răspunse Simon Ford, asemenea acelora pe care le provocam eu însumi când voiam să mă conving de prezenţa gazului. Vă amintiţi cum se evitau altădată exploziile în mine, înainte ca geniul nostru bun, Humphry Davy, să fi inventat lampa de siguranţă?

— Da, răspunse James Starr. Vorbeşti despre «penitent»? Eu nu l-am văzut niciodată în exerciţiul funcţiunii.

— Da, într-adevăr, domnule James, sunteţi prea tânăr cu toţi cei cincizeci şi cinci de ani ai dumneavoastră şi n-aţi avut prilejul să-l vedeţi. Eu,însă, care am zece ani mai mult, l-am văzut acţionând pe ultimul «penitent» al minei noastre. Era numit astfel pentru că purta o rasă de călugăr. Adevăratul său nume era *fireman*,

«Penitentul», cu o mască pe față, înainta tîrîndu-se...

adică omul cu focul. În acea perioadă nu exista altă posibilitate de a distruge gazul dăunător decât descompunându-l prin mici explozii, înainte de a se acumula, uşor fiind, în cantităţi mari, la înălţimea galeriilor. Aşadar, «penitentul», cu o mască pe faţă şi cu capul învelit în gluga sa groasă, cu corpul înfăşurat în mantaua de postav, înainta târându-se şi respirând la nivelul solului unde aerul era pur. Cu mâna dreaptă ridica deasupra capului o torţă aprinsă pe care o plimba din loc în loc. Când flacăra întâlnea gazul, care cu aerul formează un amestec exploziv, se produceau explozii de proporţii reduse care nu erau periculoase. Repetând operaţiunea, gazul era descompus şi astfel se evitau catastrofele. Uneori se întâmpla ca «penitentul» să cadă victimă unei explozii puternice şi să moară la datorie. Atunci... un altul îi lua locul. Aşa a fost până când lampa lui Davy a fost introdusă la toate minele. Cunoscând procedeul, l-am folosit şi astfel am recunoscut prezenţa gazului grizu, deci şi prezenţa unui nou strat de cărbune în mina Dochart!

Tot ce povestise maistrul despre «penitent» era foarte adevărat. În felul acesta se proceda pe vremuri în mine pentru a se purifica aerul din galerii. Gazul grizu, căruia i se mai spune şi hidrogen protocarbonat sau gazul mlaştinelor, incolor, aproape inodor şi care dă o lumină foarte slabă, este cu totul impropriu respiraţiei. Minerul n-ar putea trăi într-un mediu impregnat cu acest gaz dăunător, aşa cum n-ar putea trăi într-un gazometru cu gaz de iluminat. Dealtfel, ca şi acesta care este hidrogen bicarbonat, grizul formează un amestec exploziv în contact cu o proporţie de 8% şi chiar de 5% aer. Dacă dintr-o cauză oarecare acest gaz se aprinde, se produc explozii catastrofale. În lampa lui Davy flacăra fiind izolată într-un tub din pânză metalică, nu permite aprinderea gazului ce s-ar afla în aer şi evită exploziile. Această lampă a fost încontinuu perfecţionată. Dacă se sparge, se stinge automat. Dacă, în pofida interzicerii formale, minerul o deschide, ea se stinge de asemenea automat. De ce totuşi se produc explozii ? Uneori din cauza imprudenţei inevitabile a unui muncitor care vrea să-şi aprindă ţigara, sau prin producerea unei scântei în timpul mânuirii uneltelor pentru extragerea cărbunelui.

Nu toate minele de cărbuni sunt infestate de gazul grizu. În acele mine unde nu există gaze inflamabile, se permite utilizarea lămpii obişnuite. Când avem de-a face cu un zăcământ de huilă grasă — acesta este cazul minei Thiers din exploatarea Anzin — acesta conţine o anumită cantitate de substanţă volatilă şi grizul se poate degaja din abundenţă. Aici numai lampa de siguranţă poate evita exploziile care sunt cu atât mai periculoase, cu cât minerii care n-au fost atinşi de explozia de grizu riscă să moară asfixiaţi în galeriile unde pătrunde gazul nociv ce se formează în procesul arderii, cu alte cuvinte acidul carbonic.

Mergând mai departe, Simon Ford îi povestea inginerului cum a procedat pentru a-şi atinge scopul, cum s-a asigurat că degajarea gazului grizu se făcea la adâncimea galeriei extreme a minei, în partea de apus. Îi explică cum, nivelând unele straturi de şist, a provocat mici explozii parţiale, sau mai curând unele aprinderi, fapt care nu lasă îndoială asupra naturii gazului ce se emană continuu, dar în doze mici.

O oră după ce părăsiră *cottage*-ul, James Starr şi însoţitorii săi parcurseseră o distanţă de patru mile. Inginerul, antrenat de dorinţa şi de speranţa de a descoperi ceva, nici nu observă lungimea drumului. El reflecta la tot ce spunea maistrul. Cântărea în mintea sa argumentele aduse de acesta în sprijinul tezei sale. Era şi el de părere că emanarea permanentă de grizu indica în mod sigur existenţa unui zăcământ carbonifer. Dacă ar fi fost doar o pungă cu gaz acumulat între straturile de şist — cum se întâmplă uneori — ea s-ar fi golit repede şi fenomenul ar fi încetat să se producă. Dar nici vorbă de aşa ceva. După cele spuse de Simon Ford, gazul se degaja incontinuu şi se putea deci ajunge la concluzia existenţei unui strat important. În consecinţă, era posibil ca bogăţiile minei Dochart să nu fi fost în întregime epuizate. Totuşi, să fie vorba de un strat cu randament mediocru, sau de un zăcământ care să ocupe un orizont carbonifer important? Aceasta era întrebarea!

Harry, care mergea înaintea celor doi, se opri.

— Am ajuns! strigă bătrânul miner. În sfârşit, slavă domnului! Sunteţi aici, domnule James, şi vom afla... Vocea fermă a bătrânului maistru tremura uşor.

— Bravul meu Simon, îi spuse inginerul, linişteşte-te! Sunt la fel de emoţionat ca şi dumneata, dar să nu pierdem vremea!

În acel loc, galeria extremă a minei se lărgea şi forma un fel de grotă întunecoasă. Nici un puţ nu fusese săpat în acea porţiune a masivului, iar galeria deschisă adânc în interiorul solului nu comunica direct cu suprafaţa comitatului Stirling.

James Starr, foarte interesat, examina cu gravitate locul unde se afla.

Pe peretele din marginea acelei breşe se mai vedeau urmele loviturilor de târnăcop şi chiar găuri de cartuşe de mine care provocaseră explozia stâncii spre finele exploatării. Terenul de şist fiind foarte rezistent, nu a fost necesar să se pună armături în această fundătură unde se sistaseră lucrările. Aici se epuizase stratul carbonifer, între şisturile şi gresia terenului terţiar. Aici, chiar în acest loc, fusese scoasă ultima bucată de huilă din mina Dochart.

— Domnule James, spuse Ford ridicând târnăcopul, aici vom ataca falia[1], pentru că în spatele acestui perete, la o adâncime mai mică sau mai mare, se află cu siguranţă stratul despre care v-am vorbit.

— Aici, la suprafaţa acestor stânci, aţi constatat prezenţa gazului grizu? întrebă James Starr.

— Chiar aici, domnule James, răspunse Simon Ford, şi l-am putut aprinde doar atingând cu lampa straturile. Harry a procedat la fel.

— La ce înălţime ? întrebă James Starr.

— Cam la zece picioare deasupra solului, răspunse Harry.

James Starr se aşezase pe o piatră. S-ar putea spune că, după ce adulmecase aerul excavaţiei, el îi privea pe cei doi mineri ca şi cum ar fi început să se îndoiască de afirmaţiile lor, totuşi atât de convingătoare. Care era cauza acestei îndoieli?

James Starr ştia că gazul grizu nu e complet inodor. El era foarte mirat că, deşi avea simţul mirosului foarte dezvoltat, nu percepea prezenţa gazului exploziv. În orice caz, gândea el, chiar dacă gazul era prezent în aerul ambiant, el se afla într-o proporţie foarte mică. Deci nu era pericol de explozie, astfel că fu de acord să se deschidă lampa de siguranţă şi să se reia experienţa pe care bătrânul miner o făcuse. Ceea ce îl îngrijora pe James Starr nu era prezenţa unei cantităţi mari de gaz în aer ci, dimpotrivă, a unei cantităţi neînsemnate sau poate lipsa lui completă.

«Să se fi înşelat ei? gândea Starr. Nu! Oamenii aceştia ştiu ce spun. Şi totuşi...»

Aştepta deci oarecum neliniştit ca fenomenul anunţat de Simon Ford să aibă loc şi în prezenţa sa.

În acel moment observă şi Harry, ca şi James Starr, lipsa mirosului caracteristic al gazului şi spuse cu o voce schimbată:

— Tată, se pare că scurgerea de gaz prin straturile de şist a încetat!

— Cum? A încetat? strigă bătrânul miner şi, strângând puternic buzele, aspiră de câteva ori cu nasul. Apoi, cu o mişcare bruscă, spuse: Dă-mi lampa ta, Harry!

Cu o mână care tremura nervos, Simon Ford desfăcu învelişul de pânză metalică din jurul fitilului, iar flacăra ardea acum în aer liber. Aşa cum se aşteptau, nu numai că nu se produse nici o explozie, dar — ceea ce era mai grav — nici acel slab sfârâit care indica prezenţa unor doze slabe de gaz nu mai era perceptibil. Simon Ford luă bastonul lui Harry şi legă de el lampa ridicând-o până la straturile superioare, gândind că, în cantităţi oricât de

---

[1] Falie – o porţiune din masivul carbonifer unde stratul de carbine lipseşte şi care e formată, de obicei, din gresie sau şist. (n.a.)

slabe, gazul uşor se va fi acumulat acolo. Flacăra lămpii nu detectă nici urmă de grizu.

— Încearcă la zid! spuse inginerul.

— Da, răspunse Simon Ford ducând lampa în acea parte a zidului prin care şi el şi Harry constataseră chiar în ajun emanaţii de gaz.

Braţul lui Ford tremura de enervare în timp ce plimba lampa pe crăpăturile stratului de şist.

— Treci în locul meu, Harry! spuse el.

Harry plimbă succesiv lampa pe diverse puncte ale zidului, ale cărui straturi păreau că se dedublează, dar dădu necăjit din cap pentru că sfârâitul uşor, specific emanaţiei de grizu, nu-i parvenea la ureche. Aprinderea nu se făcea, era deci evident că nici o moleculă de gaz nu trecea prin zid.

— Nimic! strigă Simon Ford care strânse pumnii mai mult de ciudă decât din dezamăgire.

Deodată, Harry scoase un strigăt.

— Ce ai? îl întrebă mirat James Starr.

— Au fost astupate crăpăturile şistului!

— Ce spui? exclamă bătrânul miner.

— Priveşte şi tu, tată!

Harry nu se înşelase. La lumina lămpii obturarea fisurilor apărea foarte clar. O lipitură recentă făcută cu var lăsa să se vadă o dâră lungă albicioasă, camuflată cu un strat de pulbere de cărbune.

— El trebuie să fie! strigă Harry. Nu poate fi decât el!

— El?... repetă James Starr.

— Da, răspunse tânărul, acea fiinţă misterioasă care dă târcoale domeniului nostru, acela pe care l-am pândit de o sută de ori fără să-l pot prinde, autorul sigur al acelei scrisori care voia să vă împiedice să veniţi la întâlnirea fixată de tata şi, în sfârşit, domnule Starr, acela care a aruncat bolovanul în galeria puţului Yarow! Da! Nu-ncape îndoială! În toate acestea e mâna unui om!

Convingerea cu care vorbea Harry cuprinse spiritul lui James Starr. Bătrânul Ford nu avea nevoie să fie convins. Dealtfel, se găseau în prezenţa unui fapt de netăgăduit, astuparea fisurilor prin care chiar în ajun gazul emana liber.

— Ia târnăcopul, Harry, spuse Ford. Urcă-te pe umerii mei, fiule. Sunt încă destul de puternic ca să te ţin.

Harry înţelesese. Simon se sprijini de perete, iar Harry se urcă pe umerii săi, astfel că târnăcopul putea atinge urmele destul de vizibile ale lipiturii. Apoi, cu lovituri repetate atacă partea de şist astupată. De îndată se produse o pârâitură asemănătoare cu aceea a şampaniei când iese din sticlă, zgomot cunoscut în minele engleze sub denumirea onomatopeică de «puff». Harry apropie lampa de crăpătură... Se auzi o uşoară detunătură

urmată de o mică flacără roşie cu contur albastru, care alerga încoace şi încolo pe peretele de şist ca o flăcăruie a sfântului Elm.

Harry sări imediat pe pământ. Bătrânul Simon nu-şi mai putea stăpâni bucuria. El apucă mâinile inginerului strigând:

— Ura! Ura! Ura! Domnule James, grizul arde, deci stratul se află acolo!

VIII O EXPLOZIE DE DINAMITĂ

Experienţa anunţată de bătrânul maistru reuşise. După cum se ştie, hidrogenul protocarbonat nu se dezvoltă decât în zăcămintele de huilă. Deci. incontestabil, nu se mai punea la îndoială existenta unui strat al preţiosului mineral. Proporţiile şi calitatea combustibilului vor fi stabilite mai târziu. Acestea erau concluziile trase de James Starr după ce observase fenomenul şi ele erau identice cu cele ale lui Simon Ford.

«Da, îşi spuse James Starr, în spatele acestei stânci se află un zăcământ carbonifer pe care sondajele noastre nu l-au atins. Din păcate, tot utilajul minei, părăsit de zece ani, trebuie refăcut. Dar asta nu are nici o importanţă! Am regăsit stratul pe care îl credeam epuizat şi de data aceasta îl vom exploata până la capăt!»

— Ei bine, domnule James, întrebă Simon Ford, ce gândiţi de descoperirea noastră? Am greşit că v-am deranjat? Regretaţi cumva această vizită la mina Dochart?

— Nu, nu, bătrânul meu tovarăş de muncă, răspunse James Starr. N-am pierdut timpul, dar l-am pierde acum dacă nu ne-am întoarce imediat la *cottage*. Mâine vom reveni aici. Vom provoca o explozie cu dinamită în acest perete, vom scoate la iveală noul strat şi, dacă zăcământul ni se va părea important, voi reconstitui societatea noii Aberfoyle spre marea satisfacţie a foştilor acţionari! În cel mult trei luni vom extrage primele vagonete de huilă din noul zăcământ!

Bine ziceţi, domnule James! strigă Ford. Bătrâna noaştră mină va întineri ca şi o văduvă după ce se recăsătoreşte! Va reîncepe animaţia de pe timpuri cu loviturile de târnăcop, de lopată, cu exploziile abatajelor, zgomotul vagonetelor, nechezatul cailor, scârţâitul şinelor, zgomotul maşinilor! Voi mai vedea şi eu toate acestea! Nădăjduiesc, domnule James, că nu mă veţi considera prea bătrân pentru a-mi relua funcţia de maistru!

— Nu, bravul meu Simon, fireşte că nu, ai rămas mai tânăr decât mine, bătrânul meu prieten!

— Ei, sfântul Mungo să ne apere! Dumneavoastră veţi fi din nou *viewer*-ul nostru. Fie ca noua exploatare să dureze încă ani îndelungaţi şi să dea Domnul să am mângâierea de a muri fără să-i văd sfârşitul!

Bucuria bătrânului miner nu mai avea margini. James Starr o împărtăşea în întregime, dar îl lăsă pe Ford să se entuziasmeze pentru amândoi. Harry era tot timpul dus pe gânduri. În amintirea sa stăruia succesiunea fenomenelor stranii, inexplicabile, în care s-a desfăşurat descoperirea noului zăcământ. El era îngrijorat pentru viitor.

După o oră toţi trei se întoarseră la *cottage*.

Inginerul cină cu mare poftă, aprobând planurile expuse de bătrânul maistru. Dacă n-ar fi fost animat de dorinţa de a vedea venind mai repede dimineaţa, ar fi dormit ca niciodată în liniştea perfectă a *cottage*-ului.

A doua zi, după un dejun substanţial, toţi patru — căci de data aceasta li se alătură şi Madge — reluară drumul parcurs în ajun. Mergeau ca nişte adevăraţi mineri. Duceau cu ei diferite unelte şi cartuşe cu dinamită pentru a arunca în aer peretele din margine. Harry luă, în afara unui felinar mare, şi o lampă mare de siguranţă care putea arde douăsprezece ore în şir. Era mai mult decât trebuia pentru drum, dus şi întors, precum şi pentru opririle necesare explorării — dacă o explorare devenea posibilă.

— La treabă! strigă Simon Ford, când ajunseră la extremitatea galeriei. El apucă o rangă mare şi-o ridică cu putere deasupra capului, gata să lovească.

— Un moment, spuse James Starr oprindu-l, să vedem dacă nu s-a produs vreo schimbare şi dacă gazul mai trece prin straturi.

— Aveţi dreptate, domnule Starr, spuse Harry. Ce a fost astupat ieri s-ar putea să fie şi astăzi!

Madge se aşezase pe o piatră şi privea cu atenţie excavaţia şi zidul ce trebuia găurit.

Constatară că nu s-a produs nici o schimbare. Crăpăturile straturilor nu suferiseră nici o alterare. Existau emanaţii de hidrogen protocarbonat, dar slabe. Aceasta, fără îndoială, se datora faptului că, din ajun, gazul putea trece liber pentru a se împrăştia. Totuşi, această emanaţie era atât de puţin importantă încât nu putea forma cu aerul din interior un amestec exploziv.

James Starr şi tovarăşii săi puteau proceda fără nici un pericol. Dealtfel, acest aer se purifica încetul cu încetul urcând spre straturile înalte ale minei Dochart, iar grizul pierdut în această atmosferă nu putea produce nici o explozie.

— Ei, acum la treabă! spuse din nou Simon Ford.

Curând stânca se sfărâmă sub loviturile puternice de rangă date de el. Falia era alcătuită, în principal, din pietriş interpus

între straturile de gresie şi şist, aşa cum se întâlneşte la apariţia stratelor carbonifere.

James Starr examina cu grijă bucăţile ce cădeau, nădăjduind să găsească urme de cărbune.

Lucrară cam o oră şi făcură o scobitură adâncă în peretele terminal. James Starr indica locurile unde trebuiau făcute găurile pentru introducerea explozibilului. Această muncă o efectuă repede Harry, cu un sfredel şi cu barosul. Introduseră în găuri cartuşele cu dinamită. Fixară un fitil lung, gudronat, anexat la o capsă cu conţinut fulminant, îl aprinseră la nivelul solului şi se îndepărtară.

— Ah, domnule James, spuse Simon Ford cuprins de o mare emoţie pe care nu încerca s-o ascundă, niciodată, da, niciodată bătrâna mea inimă n-a bătut mai tare! Aş dori să atac mai repede stratul!

— Răbdare, Simon! răspunse inginerul. Doar n-ai vrea să găseşti în spatele acestui perete o galerie gata construită?

— Domnule James, scuzaţi-mă, dar am toate pretenţiile posibile. Dacă am avut norocul să descoperim zăcământul, de ce n-am avea noroc până la capăt?

Explozia se produse. Un bubuit înfundat se propagă prin reţeaua de galerii subterane.

James Starr, Madge, Simon Ford, Harry se apropiară de peretele cavernei.

— Domnule James, domnule James, strigă bătrânul maistru, priviţi, uşa a fost deschisă!

Comparaţia lui Simon Ford era justificată de apariţia unei excavaţii a cărei adâncime nu putea fi apreciată. Harry era gata să se avânte prin deschizătură. Inginerul, foarte surprins de a găsi acolo o cavitate, îl reţinu.

— Aşteaptă să se purifice aerul din interior.

— Da, păzeşte-te de mofete[1]! strigă Simon Ford.

Aşteptară încordaţi un sfert de oră.

Introduseră un felinar legat de un baston. Flacăra acestuia ardea nealterată.

— Acum te poţi duce, Harry. Venim şi noi în urma ta, spuse James Starr.

Prin deschizătura făcută de dinamită, un om putea trece cu uşurinţă. Harry, cu felinarul în mână, intră fără să ezite şi dispăru în întuneric. James Starr, Simon Ford şi Madge aşteptau nemişcaţi. Trecu un minut care li se păru nesfârşit. Harry nu dădea nici un semn de viaţă. Apropiindu-se de orificiu, James Starr nu zări licărirea lămpii care ar fi trebuit să lumineze cavitatea. Să-i fi fugit pământul de sub picioare ? Să fi căzut cumva Harry în vreo groapă şi glasul lui să nu mai poată ajunge

[1] Mofete – nume dat emanaţiilor dăunătoare din mine.(n.a.)

până la ei? Bătrânul maistru nu mai voia să asculte de nimeni şi era gata să intre la rândul său când apăru o lumină vagă care devenea din ce în ce mai clară, apoi se auzi vocea lui Harry strigând:

— Veniţi, domnule Starr! Vino, tată! Calea e liberă spre Noua Aberfoyle!

IX NOUA ABERFOYLE

Dacă printr-o forţă supraomenească nişte ingineri ar fi putut ridica dintr-o dată şi pe o grosime de o mie de picioare toată porţiunea de înveliş terestru pe care se aflau lacuri, fluvii, golfuri şi teritoriile riverane ale comitatului Stirling, Dumbarton şi Renfrew, ar fi găsit sub acest enorm acoperiş o excavaţie imensă cum nu mai exista pe lume decât una cu care s-ar fi putut compara şi anume, celebra Grotă a Mamutului din Kentucky.

Excavaţia se compunea din multe sute de alveole de cele mai diverse forme şi dimensiuni. Un fel de stup cu numeroase etaje de celule, dispuse neregulat, dar un stup construit la vaste proporţii, în care, în loc de albine, s-ar fi putut plasa cu uşurinţă ihtiozauri, megaterii pterodactili, din epoca geologică! Un labirint de galerii, unele mai înalte decât bolţile catedralelor, altele ca nişte pronaosuri înguste şi întortocheate. Unele urmau o linie orizontală, altele urcau sau coborau oblic în toate direcţiile, reunind cavităţile şi lăsând liberă comunicaţia între ele.

Stâlpii care susţineau bolţile, a căror curbă admitea toate stilurile, zidurile groase aşezate trainic între galerii, înseşi bolţile erau, în această zonă de teren secundar, formate din gresie şi roci de şist. Dar între aceste straturi inutilizabile, se aflau, puternic presate, admirabile strate de cărbune. Ca si cum sângele negru al acestei mine stranii ar fi circulat prin reţeaua lor încâlcită.

Zăcământul se desfăşura pe o suprafaţă de patruzeci de mile de la nord la sud şi se înfunda sub Canalul Nordului.

Importanţa bazinului putea fi evaluată numai după sondaje, dar ea depăşea, cu siguranţă, pe aceea a straturilor carbonifere din Cardiff, în Ţara Galilor, şi a zăcămintelor din Newcastle în comitatul Northumberland.

Trebuie să spunem că exploatarea acestei mine avea să fie mult uşurată deoarece, printr-o dispoziţie curioasă a terenurilor secundare, printr-o inexplicabilă retragere a substanţelor minerale în epoca geologică, pe când acest masiv se solidifica, natura însăşi a multiplicat galeriile şi tunelurile Noii Aberfoyle.

Da, însăşi natura!

La prima vedere s-ar fi putut crede că e vorba de o exploatare părăsită de secole. Nici vorbă! Cine părăseşte o asemenea bogăţie?

Termitele umane n-au ros niciodată această porţiune a subsolului Scoţiei, deci totul era opera naturii. Nici un labirint din epoca egipteană, nici o catacombă din epoca romană nu se puteau compara ca mărime cu această grotă, ci numai Grotele Mamutului care, pe o lungime de mai bine de 20 de mile, numărau două sute douăzeci şi şase de alei, unsprezece lacuri, şapte râuri, opt cataracte, treizeci şi două de puţuri insondabile şi cincizeci şi şapte de domuri dintre care unele suspendate la peste patru sute cincizeci de picioare înălţime. La fel cu aceste grote, Noua Aberfoyle nu era opera oamenilor, ci opera naturii.

Astfel se prezenta noul domeniu, de o bogăţie fără seamăn, a cărui descoperire aparţinea bătrânului maistru. Zece ani petrecuţi în vechea mină, o rară perseverenţă de a cerceta, o încredere absolută susţinută de un minunat instinct de miner, iată întrunite toate condiţiile pentru a reuşi, acolo unde mulţi alţii ar fi dat greş. De ce sondajele efectuate sub conducerea lui James Starr, în ultimii ani ai exploatării, s-au oprit tocmai la graniţa noii mine? Aceasta se datora întâmplării care şi ea ocupă un loc important în acest soi de cercetări. Oricum, exista acolo, în subsolul scoţian, un fel de comitat subteran, căruia nu-i lipsea pentru a fi locuibil decât razele soarelui sau, în lipsa lor, lumina unui astru special.

Apa era localizată în unele depresiuni formând bălţi mari şi chiar lacuri, mai mari decât lacul Katrine situat chiar deasupra, pe sol. Fără îndoială că aceste lacuri nu aveau mişcarea apelor de pe sol, curenţi sau valuri. Ele nu reflectau siluetele vechilor castele gotice. Pe malurile lor nu se aplecau mestecenii nici stejarii, iar în oglinda lor nu se întrezăreau umbrele munţilor înalţi. Aceste ape nu erau brăzdate de nave şi nici o lumină nu se oglindea în ele. Razele strălucitoare ale soarelui nu pătrundeau în ele, după cum nici luna nu răsărea niciodată la orizontul lor.

Totuşi, aceste lacuri adânci, a căror oglindă nu era tulburată de brize, ar fi avut farmecul lor dacă ar fi fost luminate fie şi de un astru electric, iar reunite printr-o reţea de canale ar fi completat geografia acelui domeniu straniu. Deşi impropriu oricărei producţii vegetale, acest subsol ar fi putut servi ca lăcaş unei întregi populaţii. Cine ştie dacă în aceste locuri cu temperatura constantă, în adâncimea acestor mine, fie la Aberfoyle, la Newcastle, la Alloa sau la Cardiff, când zăcămintele lor vor fi epuizate, clasele sărace ale Regatului Unit nu-şi vor găsi într-o zi refugiul!

X DUS ŞI ÎNTORS

La chemarea lui Harry, James Starr, Simon Ford şi Madge intrară la rândul lor prin orificiul îngust care lega acum mina Dochart de noua mină. Ei se găseau la capătul unei largi galerii care parcă ar fi fost găurită de mâna omului, deschisă cu târnăcopul şi lopata în vederea exploatării unui nou zăcământ. Exploratorii se întrebau, desigur, dacă printr-o întâmplare neobişnuită n-au fost cumva transportaţi într-o veche mină a cărei existenţă nu era cunoscută nici de cei mai bătrâni mineri ai comitatului.

Nu! Straturile geologice au «cruţat» această galerie în perioada când terenurile secundare se îngrămădeau. Poate că pe acolo să fi trecut cândva vreun torent pe vremea când apele de pe sol se amestecau cu vegetalele împotmolite. Acum, însă, galeria era la fel de uscată ca şi cum ar fi fost săpată la o adâncime de câteva mii de picioare în etajul rocilor granitoide. În acelaşi timp, aerul circula cu uşurinţă, ceea ce arăta că unele «ventilatoare» naturale o puneau în comunicaţie cu atmosfera exterioară. Această observaţie făcută de inginer era justă şi se simţea că aerisirea se realiza cu uşurinţă în noua mină. Cât despre acel grizu care se scurgea altădată prin şistul peretelui, se părea că nu fusese concentrat decât într-o pungă, acum goală, şi era sigur că atmosfera galeriei nu păstrase nici cea mai mică urmă. Din prudenţă, însă, Harry nu luase cu sine decât lampa de siguranţă care asigura lumina timp de douăsprezece ore. Cu toţii erau cuprinşi de o mare bucurie. Era satisfacţia deplină a dorinţelor lor. În jurul lor totul era numai huilă. De emoţie, nimeni nu vorbea. Chiar şi Simon Ford se stăpânea. Bucuria sa se manifestase nu prin fraze lungi, ci numai prin interjecţii.

Poate că era imprudent din partea lor de a înainta atât de adânc în criptă. Dar nimeni nu se gândea să se întoarcă. Galeria era practicabilă şi fără prea multe întortocheri. Nici o crăpătură nu bara trecerea. Nici un reziduu nu împrăştia vreo duhoare dăunătoare. Nu exista nici un motiv să se oprească şi, timp de o oră, James Starr, Madge, Harry şi Simon Ford merseră astfel, fără a găsi vreun indiciu despre orientarea precisă a acelui tunel necunoscut. Fără îndoială că ei ar fi mers mai departe dacă n-ar fi ajuns chiar la extremitatea acelei căi largi pe care o urmau de la intrarea în mină.

Galeria ducea la o cavernă enormă, a cărei înălţime şi adâncime nu puteau fi evaluate. Ce altitudine avea bolta acestei excavaţii şi la ce distanţă se găsea peretele opus? întunericul ce o umplea nu permitea o apreciere. La lumina lămpii, exploratorii putură constata că domul acoperea o întindere mare de apă

liniştită — baltă sau lac — ale cărei maluri pitoreşti, cu stânci înalte, se pierdeau în întuneric.

— Staţi pe loc! strigă Simon Ford, oprindu-se brusc. Încă un pas şi am fi nimerit poate într-un abis!

— Să ne odihnim, prieteni, răspunse inginerul. Dealtfel, ar trebui să ne întoarcem la *cottage*.

— Lampa noastră mai poate lumina încă zece ore, domnule Starr, spuse Harry.

— Totuşi, să ne oprim, reluă Starr. Mărturisesc că picioarele mele simt nevoia! Madge, dumneata nu resimţi oboseala acestui drum lung?

— Nu prea, domnule James, răspunse robusta scoţiană. Aveam obişnuinţa de a explora zile întregi vechea mină Aberfoyle.

— Ei, adăugă Simon Ford, Madge ar face de zece ori acest drum dacă ar fi nevoie! Dar vă întreb din nou, domnule James, merita să vă fac această comunicare? Aveţi curajul să spuneţi că nu? Hai! Îndrăzniţi să spuneţi că nu!

— Hei, vechiul meu prieten, de mult n-am avut o asemenea bucurie! răspunse inginerul. Puţinul ce am putut explora din această minunată mină pare să ne indice că întinderea ei este considerabilă, cel puţin în lungime.

— Şi în lăţime, şi în adâncime, domnule James, răspunse Simon.

— Vom vedea noi asta mai târziu.

— Eu garantez că aşa e! Vă rog să vă bazaţi pe instinctul meu de miner bătrân. Niciodată nu m-am înşelat.

— Sunt dispus să te cred, Simon, răspunse surâzând inginerul. Dealtfel, în măsura în care îmi pot da seama după această scurtă explorare, avem elementele unei exploatări care va dura secole!

— Secole? exclamă Simon Ford. Cred şi eu, domnule James. Vor trece peste o mie de ani înainte de a se extrage ultima bucată de cărbune din noua noastră mină!

— Să te audă Dumnezeu! răspunse James Starr. Cât despre calitatea huilei ce o scot la iveală aceşti pereţi...

— E minunată, domnule James, e minunată! răspunse Simon Ford. Priviţi şi dumneavoastră...

Spunând acestea, el desprinse cu o lovitură de târnăcop un fragment de rocă neagră.

— Priviţi! Priviţi! repetă el, apropiind fragmentul de lumina lămpii. Suprafeţele acestei bucăţi de cărbune sunt lucioase. Aceasta e huila grasă, bogată în substanţe bituminoase! Ea se va despărţi în sorturi aproape fără praf. Ah, domnule James, cu douăzeci de ani în urmă acest zăcământ ar fi constituit o mare concurenţă pentru Swansea şi pentru Cardiff! Ei bine, fochiştii

se bat încă pentru această huilă, şi dacă extragerea ei din mină costă puţin, în schimb se va vinde scump afară!

— Într-adevăr, spuse Madge examinând ca o cunoscătoare bucata de huilă. Acesta e cărbune de bună calitate. S-o luăm cu noi la *cottage*, Simon. Vreau ca această primă bucată de huilă să ardă sub ceainicul nostru!

— Bine zici, nevastă, răspunse bătrânul maistru, şi vei vedea că nu m-am înşelat!

— Domnule Starr, întrebă Harry, aveţi cumva vreo idee cu privire la orientarea posibilă a acestei lungi galerii pe care am străbătut-o de la intrarea noastră în noua mină?

— Nu, băiatul meu, răspunse inginerul. Poate cu ajutorul unei busole aş fi putut stabili direcţia generală. Dar fără busolă sunt ca un marinar în largul mării, înconjurat de ceaţă, când absenţa soarelui nu permite precizarea poziţiei.

— Fără îndoială, domnule James, interveni Simon Ford, dar vă rog nu comparaţi poziţia noastră cu aceea a unui marinar care totdeauna şi peste tot are abisul sub picioare. Noi ne aflăm pe pământ ferm aici şi n-avem teamă că ne scufundăm.

— N-am de gând să te necăjesc, bătrâne Simon, răspunse James Starr, departe de mine gândul de a dispreţui Noua Aberfoyle printr-o comparaţie nepotrivită. Am vrut numai să spun că nu ştim unde ne aflăm.

— Ne aflăm în subsolul comitatului Stirling, domnule James, şi afirm aceasta ca şi cum...

— Ascultaţi! spuse Harry întrerupându-l pe bătrânul maistru.

Toţi îşi încordară auzul, aşa cum făcea Harry. Urechea lui foarte fină percepuse un zgomot înăbuşit, ca un fel de murmur îndepărtat. James Starr, Simon şi Madge, ascultând cu atenţie, auziră şi ei. Zgomotul ce se producea în straturile superioare ale masivului era un fel de rostogolire al cărei crescendo şi descrescendo succesiv, deşi slab, se desluşea acum destul de clar. Toţi patru rămaseră câteva minute încordaţi, fără a rosti nici un cuvânt. Deodată, Simon exclamă:

— Pe sfântul Mungo! Nu cumva vagonetele aleargă de-acum pe şinele Noii Aberfoyle?

— Tată, spuse Harry, mi se pare că e zgomotul pe care îl fac apele când se rostogolesc pe un litoral.

— Doar nu suntem sub mare! exclamă bătrânul maistru.

— Nu, răspunse inginerul, dar s-ar putea să fim sub matca lacului Katrine.

— Atunci e de presupus că bolta nu e prea groasă în acest loc, de vreme ce percepem zgomotul apei?

— Da, într-adevăr, nu e prea groasă, răspunse James Starr, şi de aceea excavaţia este atât de vastă.

— Cred că aveţi dreptate, domnule Starr, spuse Harry.

— În afară de aceasta, continuă Starr, e un timp atât de furtunos afară încât apele lacului sunt desigur tot atât de agitate ca şi cele ale golfului Forth.

— Ce importanţă are! spuse Simon Ford. Stratul de cărbune nu va fi mai puţin bun pentru că s-a dezvoltat sub matca unui lac. Nu e pentru prima oară când huila ar fi căutată sub apă, chiar sub fundul oceanului. Şi dacă ar fi să explorăm tot fundul şi străfundul Canalului Nordului, ce rău aţi vedea în asta?

— Bine zici, Simon, spuse inginerul care, privind entuziasmul lui Simon, nu-şi putu stăpâni un zâmbet. Ştii ce? Hai să împingem galeriile noastre sub apele mării. Să găurim fundul Atlanticului ca pe o lingură de spumat supa. Să ne întâlnim cu fraţii noştri din Statele Unite, traversând subsolul oceanului! Să ajungem, dacă trebuie, până în centrul globului şi să-i smulgem ultima bucată de huilă!

— Râdeţi de mine, domnule James? întrebă Simon Ford cu un aer oarecum ironic.

— Eu să râd? Nu, bătrâne Simon! Nu! Dar entuziasmul dumitale mă face şi pe mine să imaginez până şi imposibilul. Hai să revenim la realitate, care este destul de frumoasă. Eu aş spune să lăsăm uneltele aici şi să ne întoarcem la *cottage*.

Pentru moment nu era altceva de făcut. Mai târziu, inginerul, cu o echipă de mineri şi uneltele necesare, va relua explorarea Noii Aberfoyle. Acum era urgent să se întoarcă la mina Dochart.

Dealtfel, drumul era uşor. Galeria traversa aproape în linie dreaptă masivul până la orificiul deschis cu dinamită. Deci nu riscau să se rătăcească. În momentul când James Starr se îndrepta către galerie, Simon Ford îl opri:

— Domnule James, îi spuse el, vedeţi această boltă imensă, acest lac subteran pe care îl acoperă acest pietriş scăldat de ape la picioarele noastre? Ei bine, aici îmi voi transporta locuinţa, aici voi construi un nou *cottage*, şi dacă şi alţi oameni de treabă vor urma exemplul meu, nu va trece un an şi în masivul bătrânei noastre Anglii va exista un nou burg!

James Starr, aprobând cu un surâs proiectele lui Simon, îi strânse mâna şi toţi trei, urmaţi de Madge, se afundară în galerie pentru a ajunge la mina Dochart. Merseră vreo milă fără să se producă vreun incident. Harry păşea înainte, ridicând lampa deasupra capului. El urma cu grijă galeria principală, fără a se abate în tunelurile înguste ce se deschideau la dreapta şi la stânga. Se părea că se vor întoarce tot atât de lesne cum au plecat, dar surveni o complicaţie care îi puse într-o situaţie foarte gravă. La un moment dat, când Harry ridică lampa, se produse o deplasare puternică de aer ca şi cum ar fi fost provocată de bătăile unor aripi invizibile. Lampa, lovită de-a curmezişul, scăpă din mâinile lui Harry, căzu pe solul stâncos al galeriei şi se sparse. James Starr şi tovarăşii săi fură cufundaţi

într-un întuneric absolut. Lampa, al cărei ulei se răspândise pe sol, nu le mai putea servi la nimic.

— Ei bine, Harry, strigă Simon Ford, vrei să ne rupem gâtul înainte de a ajunge la *cottage*?

Harry nu răspunse. El se gândea: «Să fie şi de data asta mâna acelei fiinţe misterioase? Există deci în aceste adâncimi un duşman a cărui ură inexplicabilă ar putea crea într-o zi greutăţi serioase? Cineva are interesul să apere noul zăcământ carbonifer împotriva oricărei tentative de exploatare?» La drept vorbind, acest lucru părea absurd, dar faptele vorbeau de la sine şi ele se acumulau astfel încât simple presupuneri se transformau în certitudini.

Deocamdată situaţia exploratorilor era destul de grea. Erau nevoiţi să meargă vreo cinci mile prin întuneric profund, traversând galeria care ducea spre mina Dochart, apoi încă o oră până la cottage prin vechea mină.

— Să ne continuăm drumul! spuse Simon Ford. Să nu pierdem nici un moment. Vom merge pipăind ca orbii. Nu e posibil să ne rătăcim. Tunelele ce se deschid pe margini sunt doar nişte coridoraşe ca ale muşuroaielor de cârtiţă... Urmând cu atenţie galeria principală, vom ajunge cu siguranţă la orificiul pe care l-am deschis noi. Apoi vom fi în mina noastră veche. Noi o cunoaştem şi nu va fi pentru prima dată când Harry şi cu mine o traversăm prin întuneric. Dealtfel, acolo vom găsi lămpile pe care le-am lăsat la plecare. La drum, deci! Harry, mergi înainte, domnule James, mergeţi după Harry, apoi tu, Madge, iar eu voi încheia convoiul. Să nu ne îndepărtăm unul de altul. Să fim talpă după talpă dacă nu putem fi cot la cot!

Nu rămânea altceva de făcut decât de urmat instrucţiunile bătrânului maistru. Aşa cum spunea el, pipăind nu te puteai rătăci. Trebuia numai să înlocuieşti ochii cu mâinile şi să te laşi în seama instinctului de orientare care pentru Simon Ford şi pentru fiul său devenise o a doua natură.

Porniră deci, James Starr şi ceilalţi, în ordinea indicată. Nu vorbeau, dar gândeau tot timpul. Era evident că aveau de-a face cu un adversar. Dar cine era acesta şi cum să te aperi de atacurile sale pregătite atât de misterios? Deşi aceste gânduri îi preocupau şi erau cu toţii îngrijoraţi, nu era momentul să se lase cuprinşi de descurajare.

Harry, cu braţele întinse, înainta cu un pas sigur. El mergea, în mod succesiv, de la un perete al galeriei la celălalt. De îndată ce pipăia un orificiu lateral sau o adâncitură, o recunoştea cu mâna şi o ocolea — fie că adâncitura era prea mică, sau orificiul prea îngust — şi astfel se menţinea pe drumul drept al galeriei.

Înconjuraţi de întunericul cu care ochii nu se puteau obişnui într-atât era de profund, întoarcerea dură aproape două ore.

Apreciind cu aproximaţie timpul ce trecuse de când mergeau şi ţinând cont că mersul nu fusese rapid, James Starr gândea că ei se găseau aproape de ieşirea din noua mină.

Într-adevăr, după puţin timp Harry se opri.

— Am ajuns în sfârşit la capătul galeriei? întrebă Simon Ford.

— Da, răspunse tânărul miner.

— Ei, acum trebuie să găseşti orificiul care leagă Noua Aberfoyle de mina Dochart!

— Nu-l găsesc, spuse Harry, ale cărui mâini crispate întâlneau doar suprafaţa unui perete, fără urmă de orificiu.

Bătrânul maistru înaintă şi pipăi el însuşi roca de şist. Scoase un strigăt: sau exploratorii s-au rătăcit la întoarcere, sau deschizătura în perete a fost astupată de curând. Oricum, James Starr şi tovarăşii săi se găseau închişi în Noua Aberfoyle.

XI DOAMNELE DE FOC

Trecură opt zile de la aceste evenimente. Prietenii lui James Starr erau foarte îngrijoraţi. Inginerul dispăruse şi nimic nu explica dispariţia sa. De la servitorul lui aflaseră că Starr se îmbarcase la Granton-pier şi se ştia de la căpitanul vasului *Prinţul de Galles* că el debarcase la Stirling. De atunci, nici urmă de James Starr.

Deoarece Simon Ford îi ceruse în scrisoare să ţină secretă invitaţia, el nu anunţase pe nimeni că pleacă la fostele mine din Aberfoyle.

La Edinburgh nu se vorbea decât de absenţa inexplicabilă a inginerului. Sir Elphiston, preşedintele societăţii *Royal Institution*, comunică colegilor săi conţinutul scrisorii lui James Starr, prin care acesta se scuza că nu poate asista la următoarea şedinţă a societăţii, încă două-trei persoane primiseră scrisori asemănătoare. Dar dacă aceste scrisori dovedeau că James Starr plecase din Edinburgh, ceea ce, dealtfel, se ştia, nimic nu indica unde anume se află. O absenţă inexplicabilă din partea unui asemenea om, lucru care nu intra în obiceiurile sale, îi surprinse la început, apoi, văzând că absenţa se prelungeşte, ei fură cuprinşi de îngrijorare. Nici unul dintre prietenii inginerului n-ar fi bănuit că el s-a dus la minele de la Aberfoyle. Se ştia că nu i-ar fi plăcut să revadă vechiul teatru al activităţii sale. El nu mai călcase pe acolo din ziua în care ultimul vagonet fusese urcat la suprafaţă. Totuşi, deoarece vaporul îl depusese la debarcaderul din Stirling, se hotărâră să-l caute prin partea locului.

Cercetările nu duseră la nici un rezultat. Nimeni nu-şi amintea să-l fi văzui pe James Starr.

Singurul care ar fi putut satisface curiozitatea publică era Jack Ryan, care îl întâlnise în tovărăşia lui Harry în puţul Yarow. Dar după cum ştim, veselul nostru tânăr lucra la ferma din Melrose, la patruzeci de mile distanţă, în sud-vestul comitatului Renfrew, şi el habar nu avea că dispariţia lui James Starr provocase o asemenea îngrijorare.

Opt zile după vizita sa la *cottage*, Jack Ryan ar fi continuat să cânte şi mai cu foc la clăcile clanului din Irvin, dacă n-ar fi fost cuprins de o mare nelinişte.

Dar despre aceasta vom vorbi mai târziu.

James Starr era o persoană importantă şi se bucura de o mare consideraţie nu numai la Edinburgh, ci în toată Scoţia, astfel că orice fapt în legătură cu el nu putea trece neobservat.

Lordul judecător, prim-magistrat al Edinburgh-ului, judecătorii, consilierii, dintre care mulţi erau prietenii intimi ai inginerului, întreprinseră ccrcetări active pentru a-i da de urmă. Agenţii trimişi peste tot nu aflaseră nimic. Au fost publicate anunţuri în principalele ziare ale Regatului Unit cu privire la dispariţia sa, indicându-se semnalmentele inginerului şi data plecării din Edinburgh.

Toată lumea aştepta cu mare nelinişte o ştire despre James Starr, iar cercurile ştiinţifice din Anglia se temeau de dispariţia definitivă a unuia dintre cei mai străluciţi membri ai lor.

În timp ce mulţi se îngrijorau pentru soarta lui James Starr, Harry era şi el subiectul unei preocupări la fel de vii. Numai că, în loc să preocupe opinia publică, fiul bătrânului maistru tulburase doar buna dispoziţie a prietenului său Jack Ryan.

Ne amintim că, atunci când s-au întâlnit în puţul Yarow, Jack Ryan l-a invitat pe Harry să vină peste opt zile la serbarea clanului din Irvin. Harry acceptase şi promisese să se ducă la această ceremonie.

Jack Ryan ştia, căci o constatase cu nenumărate prilejuri, că prietenul lui era om de cuvânt. La el o făgăduială însemna un lucru îndeplinit.

La serbarea din Irvin n-a lipsit nimic, nici cântecele, nici dansurile, nici veselia generală, nimic în afară de Harry Ford. Mai întâi Jack fu supărat pe Harry pentru că absenţa lui influenţa buna sa dispoziţie în aşa măsură încât îşi pierduse memoria şi, pentru prima dată, i se întâmplă să uite cuvintele unui cântec pe care îl cunoştea foarte bine; apoi se poticni în timpul unui dans care îi aducea la şezători aplauze binemeritate.

Trebuie să spunem că nota publicată în ziare relativ la James Starr nu căzuse sub ochii lui Jack Ryan. Acest băiat de treabă nu era deci preocupat decât de lipsa lui Harry, spunându-şi că, desigur, numai o întâmplare gravă l-a putut împiedica de a se

ţine de cuvânt. Astfel, a doua zi după serbarea de la Irvin, Jack Ryan se pregătea să ia trenul la Glasgow pentru a se duce la mina Dochart. Şi aşa ar fi făcut dacă n-ar fi fost reţinut de un accident care era să-l coste viaţa.

Iată ce s-a întâmplat în noaptea de 12 decembrie. Într-adevăr, faptul era de natură să dea dreptate tuturor superstiţioşilor, şi aceştia nu erau puţini la număr la ferma de la Melrose.

Irvin, mic orăşel maritim din comitatul Renfrew, număra cam şapte mii de locuitori şi era situat într-o cotitură bruscă a coastei scoţiene, în apropiere de gura golfului Clyde. Portul său era destul de bine adăpostit împotriva vânturilor din larg şi era luminat de un far important care indica vapoarelor locul de acostare, astfel că un marinar imprudent nu se putea înşela. De aceea naufragiile erau rare pe acea porţiune a litoralului şi vasele de cursă lungă, ce voiau să intre în golful Clyde pentru a merge la Glasgow sau să intre în rada de la Irvin, puteau manevra fără pericol chiar în nopţile întunecoase.

Un oraş oricât de mic, cu un trecut istoric, cu un castel care a aparţinut cândva unui Robert Stuart, poseda desigur şi ceva ruine. În Scoţia, toate ruinele sunt vizitate de stafii. Această credinţă superstiţioasă este răspândită în părţile din nordul şi sudul Scoţiei. Ruinele cele mai vechi şi cu renumele cel mai rău din acest punct de vedere, situate pe acea parte a litoralului, erau tocmai acelea ale castelului lui Robert Stuart, care poartă numele de Dundonald-Castle. În acea epocă, Dundonald-Castle, refugiul tuturor spiriduşilor rătăcitori din regiune, era cu totul părăsit. Fiind situat pe o stâncă înaltă deasupra mării, la două mile de oraş, nu prea era vizitat. Unii străini, care se interesau de vestigii istorice, se duceau să-l viziteze, dar singuri. Locuitorii din Irvin nu i-ar fi însoţit cu nici un preţ de frica unor fiinţe fantastice pe care le numeau «Doamnele de foc» şi despre care se spunea că umblă printre ruine. Cei mai superstiţioşi afirmau că au văzut cu ochii lor aceste fiinţe fantastice. Printre aceştia era, desigur, şi Jack Ryan.

Adevărul e că, din când în când, apăreau, fie pe un perete jumătate prăbuşit, fie în vârful turnului care domina ansamblul ruinelor castelului, nişte limbi mari de foc. Aveau aceste flăcări înfăţişare omenească, aşa cum se afirma? Li se potrivea denumirea de «Doamnele de foc», dată de scoţienii de pe litoral? Fără îndoială că aceasta era doar o închipuire a minţii celor înclinaţi spre superstiţii. Ştiinţa putea să explice acest fenomen.

Doamnele de foc aveau însă o reputaţie, bine stabilită în toată regiunea, de a frecventa ruinele vechiului castel şi de a executa nişte dansuri stranii mai ales în nopţile întunecoase. Jack Ryan, deşi era un tânăr curajos, nu s-ar fi încumetat să le acompanieze cu sunetele cimpoiului său. «Bătrânul Nick le ajunge, spunea Jack, el n-are nevoie de mine pentru a completa orchestra sa

infernală». Bineînţeles, aceste apariţii bizare constituiau textul obligatoriu al povestirilor din timpul clăcilor. Astfel, Jack Ryan poseda un repertoriu bogat de legende cu privire la «Doamnele de foc» şi nu se afla niciodată în impas când era vorba să povestească despre ele.

Deci, în timpul acelei ultime clăci care încheiase serbarea de la Irvin şi la care se băuse din belşug rachiu, brandy şi whisky, Jack Ryan reluase tema sa favorită, spre marea plăcere şi poate şi spre groaza auditorilor săi. Claca avea loc într-o şură mare a fermei de la Melrose, pe marginea litoralului. Într-un vas de tablă ardea un foc bun de cocs, în jurul căruia se aşezaseră invitaţii. Afară era furtună şi o ceaţă groasă era adusă de valurile mânate de un vânt puternic din sud-vest, din largul mării. Noaptea era foarte întunecoasă, nori negri acopereau cerul, pământul şi apa erau cufundate în beznă. Dacă vreun vapor s-ar fi aventurat pe acea vreme, cu greu ar fi ancorat în golful Irvin, din cauza vântului ce bătea din coastă. Micul port de la Irvin nu prea era frecventat, mai ales de vasele cu tonaj mare. Vasele comerciale, cu pânze sau cu aburi, care mergeau la golful Clyde, treceau mai la nord pentru a ancora. În acea seară, un pescar întârziat pe lângă mal zări cu mirare o navă care se îndrepta spre coastă. Dacă dintr-o dată s-ar fi făcut ziuă, vederea acestei nave, cum gonea cu vântul la pupa şi cu toate pânzele întinse, ar fi stârnit groaza celor de pe litoral. Dacă nu nimerea intrarea în golf, exista pericolul ca vasul să se sfărâme lovindu-se de stâncile formidabile de pe litoral, în mijlocul cărora nu exista nici o trecere. Dacă acest vas imprudent se încăpăţâna să înainteze, cum va putea să evite ciocnirea?

Claca era pe sfârşite şi Jack Ryan îşi încheia ultima sa poveste. Auditorii, transportaţi în lumea fantasmelor şi ameţiţi de băutură erau tocmai bine pregătiţi să creadă orice istorii năstruşnice imaginate de Jack Ryan. Deodată auziră strigăte de afară. Jack Ryan se opri din povestit şi toţi ieşiră repede din şură. Noaptea era adâncă. Rafale puternice de ploaie şi vânt loveau pietrişul. Doi-trei pescari, încovoiaţi lângă o stâncă pentru a rezista mai bine curenţilor de aer, strigau cât puteau de tare. Jack şi însoţitorii săi alergară către ei. Strigătele nu se adresau locuitorilor fermei, ci vasului al cărui echipaj se îndrepta, fără să-şi dea seama, spre catastrofă. Într-adevăr, o masă întunecoasă apărea neclar la câteva zecimi de milă în larg. Era o corabie, uşor de recunoscut după focurile de poziţie. Avea pe catarg o lumină albă, la tribord una verde şi la babord una roşie. Era văzută din faţă şi, evident, se îndrepta cu toată viteza spre coastă.

— Un vas în pericol ? strigă Jack Ryan.

— Da, răspunse un pescar, şi, chiar dacă ar vrea, n-ar mai putea să vireze spre a evita ciocnirea.

— Să le facem semne! strigă unul dintre scoţieni.

— Cu ce? răspunse un pescar. Pe o vreme ca asta nu poţi ţine în mână o torţă aprinsă.

În timp ce schimbau aceste cuvinte, pescarii continuau să strige, dar cum puteau fi auziţi în zgomotul furtunii care le înăbuşea strigătele? Echipajul nu mai avea nici o şansă de a fi salvat de la naufragiu.

— De ce manevrează ei astfel? strigă un marinar.

— Vor să acosteze? strigă altul.

— Să nu fi cunoscut căpitanul farul de la Irvin? întrebă Jack Ryan.

— De bună seamă, răspunse un pescar, dacă nu cumva a fost păcălit de vreun...

Pescarul nu-şi termină fraza când Jack scoase un strigăt puternic de groază. Să fi auzit echipajul strigătul? Oricum, era prea târziu. Corabia nu mai putea evita şirul de stânci albind în întuneric. Strigătul însă nu fusese adresat echipajului, ca un suprem avertisment. Jack Ryan era cu spatele spre mare şi privea un punct situat la o jumătate de milă înapoia plajei. Acolo erau ruinele castelului Dundonald. Pescarii şi ceilalţi scoţieni priviră şi ei într-acolo. O flacără lungă unduia sub rafale în vârful vechiului turn.

— Doamna de foc, Doamna de foc! strigară scoţienii superstiţioşi.

La drept vorbind, îţi trebuia o doză mare de imaginaţie ca să crezi că această flacără are o înfăţişare omenească. Fluturând în bătaia brizei ca un steag luminos, ea părea uneori să zboare din vârful turnului, ca şi cum ar fi pe punctul să se stingă, dar o clipă mai târziu se întorcea la loc, prinzându-se cu capătul ei albăstriu.

— Doamna de foc! Doamna de foc! strigau pescarii şi ţăranii înspăimântaţi.

Acum totul se explica. Cu siguranţă că echipajul vasului, dezorientat din cauza ceţii, a greşit calea şi a luat acea lumină drept farul de la Irvin. Ei credeau că se află la intrarea golfului, care era cu zece mile mai spre nord, şi înaintau către un ţărm abrupt, care nu le oferea nici un refugiu. Ce puteau face ca să-i salveze, dacă mai era posibil? Poate ar fi trebuit să urce careva până la ruine şi să stingă focul, ca să nu mai fie confundat cu farul de la Irvin? Desigur, aşa ar fi trebuit să se procedeze, şi fără întârziere. Dar care dintre aceşti scoţieni se putea gândi, sau, chiar dacă s-ar fi gândit, cine ar fi avut curajul să înfrunte Doamna de foc? Poate îndrăzneţul Jack Ryan, pe care superstiţia, oricât de puternică, nu l-ar fi putut opri de la o acţiune generoasă.

Prea târziu! Prin zgomotul furtunii se auzi un pârâit îngrozitor. Vaporul se izbise de stânci. Focurile de poziţie se stinseră. Linia alburie a valurilor păru că se întrerupe o clipă. Fusese atinsă de

vasul care se culcă pe o parte şi se dezmembră printre stânci. În acelaşi moment, printr-o coincidenţă, datorată neîndoielnic întâmplării, flacăra din turn dispăru ca şi cum ar fi fost smulsă de o rafală violentă. Marea, cerul şi plaja fură din nou cufundate în cel mai profund întuneric.

— Doamna de foc! strigă pentru ultima oară Jack Ryan când această apariţie, supranaturală pentru el şi tovarăşii lui, dispăru brusc. Curajul, care lipsise acestor scoţieni superstiţioşi în faţa unui pericol himeric, le reveni acum în faţa unui pericol real, când era vorba să salveze pe semenii lor. Înfruntând elementele dezlănţuite ale naturii, tot atât de eroici pe cât erau de creduli, înarmaţi cu frânghii aruncate în valuri, ei se avântară în ajutorul vasului naufragiat. Reuşiră, din fericire, să salveze întreg echipajul. Câţiva dintre salvatori, printre care se afla şi bravul Jack Ryan, lovindu-se de stânci, fură grav răniţi. Dar căpitanul vasului şi cei opt oameni din echipaj fură depuşi sănătoşi pe plajă. Vasul era bricul norvegian *Motala*, care făcea cursa spre Glasgow încărcat cu lemnărie din nord. Într-adevăr căpitanul, indus în eroare de lumina de pe turnul castelului Dundonald, nimerise în plină coastă, în loc să se îndrepte spre golful Clyde.

Din vas nu mai rămăseseră decât câteva epave pe care valurile le zdrobeau izbindu-le de stâncile litoralului.

XII ISPRĂVILE LUI JACK RYAN

Jack Ryan şi trei dintre prietenii săi, răniţi ca şi el, fură transportaţi într-o cameră la ferma Melrose, unde li se dădură imediat îngrijirile necesare. Cel mai grav rănit era Jack, pentru că, în momentul când, încins cu frânghia, s-a aruncat în mare spre a veni în ajutorul naufragiaţilor, el a fost rostogolit pe stânci de valurile puternice. Puţin a lipsit să nu-şi piardă viaţa. Câteva zile bravul Jack fu nevoit să stea în pat, ceea ce îl făcea să turbeze. El se calmă numai după ce i se permise să cânte după pofta inimii, şi ferma Melrose răsuna de sunetele vesele ale vocii sale. Jack rămase, după această întâmplare, cu un sentiment şi mai puternic de teamă faţă de *brawnies* şi tot soiul de alţi spiriduşi care se amuză să-i chinuie pe bieţii oameni, şi îi făcea pe aceştia răspunzători de catastrofa vasului *Motala*. În zadar ar fi încercat cineva să-l încredinţeze că Doamnele de foc nu existau şi că flacăra proiectată brusc dintre ruine se datora unui fenomen fizic. Nici un argument nu-l putea convinge. Prietenii săi erau şi mai încăpăţânaţi în credinţa lor. După părerea lor, una dintre Doamnele de foc atrăsese cu răutate vasul către coastă. Cum s-o pedepseşti? Ca şi cum ai fi vrut să amendezi

uraganul! Magistraţii n-aveau decât să organizeze orice urmărire doreau. Poţi aresta o flacără? Sau poţi pune în lanţuri o fiinţă pe care nu o poţi atinge?

Trebuie să spunem că, din păcate, cercetările întreprinse ulterior păreau a da dreptate, cel puţin în aparenţă, acestui mod superstiţios de a explica lucrurile. Magistratul însărcinat cu anchetarea cauzelor naufragiului vasului *Motala* luă interogatoriu tuturor martorilor catastrofei. Toţi răspundeau că naufragiul se datora apariţiei supranaturale a Doamnei de foc printre ruinele castelului Dundonald.

E de la sine înţeles că justiţia nu putea lua în seamă asemenea mărturii. Că un fenomen fizic s-ar fi produs în aceste ruine nu constituia nici un dubiu, dar dacă acesta se datora unui accident sau unei fapte duşmănoase, iată ce trebuia să stabilească magistratul. Să nu ne mire cuvântul «duşmănos». Nu trebuie să pătrundem prea adânc în istoria navigaţiei acestui litoral pentru a-i găsi justificarea. Mulţi jefuitori de nave de pe litoralul breton s-au îndeletnicit cu atragerea navelor spre coastă, pentru ca după naufragiu să-şi împartă rămăşiţele. Uneori foloseau în timpul nopţilor întunecoase, focuri alimentate cu arbori răşinoşi, care îndreptau navele spre locuri de unde nu mai puteau ieşi. Alteori legau o torţă de coarnele unui taur pe care îl lăsau să alerge după bunul său plac. Echipajul vasului, indus în eroare, greşea drumul. Rezultatul era un naufragiu inevitabil, de care jefuitorii profitau.

Intervenţia justiţiei şi aplicarea de pedepse severe au stârpit aceste practici barbare.

Se putea prea bine ca o mână criminală să fi reluat, în cazul de faţă, vechile tradiţii ale jefuitorilor de nave.

Aşa gândeau poliţiştii, spre deosebire de Jack Ryan şi prietenii săi. Când aceştia auziră vorbindu-se despre anchetă, se împărţiră în două tabere.

Unii se mulţumeau să ridice din umeri, alţii, mai fricoşi, declarau că aceasta înseamnă provocarea fiinţelor supranaturale, care vor pricinui noi catastrofe.

Totuşi, ancheta fu făcută cu multă grijă.

Poliţiştii se deplasară la ruinele castelului Dundonald şi procedară la o cercetare foarte amănunţită. Examinară mai întâi solul, pentru a constata dacă există urme de paşi ce puteau fi atribuiţi altor picioare decât ale spiriduşilor. Nu exista nici o urmă recentă sau mai veche, deşi solul umed din cauza ploilor din ajun ar fi păstrat o amprentă cât de mică.

«Paşi de *brawnies*! exclamă Jack Ryan când află despre insuccesul cercetătorilor. E ca şi cum ai vrea să cauţi urmele unui licurici pe apa unei bălţi!»

Deci prima parte a anchetei nu dădu nici un rezultat. Nu era de aşteptat ca a doua să aducă mai mult. Era necesar să se

stabilească cum a putut fi aprins focul în vârful vechiului turn, cu ce era întreţinută arderea şi ce reziduuri au rămas în urma arderii. La primul punct — nimic, nici resturi de chibrituri sau bucăţi de hârtie care ar fi servit la aprinderea focului. La al doilea punct — de asemenea nimic. Nu s-au găsit nici ierburi uscate, nici bucăţi de lemn cu care acest foc intens ar fi trebuit să fie întreţinut în timpul nopţii. Al treilea punct a rămas de asemenea neelucidat. Nici urmă de cenuşă sau alt reziduu al unui combustibil oarecare nu a permis precizarea locului unde a fost stabilită vatra focului. Nu exista nici un petic înnegrit, nici pe pământ, nici pe stâncă. Să tragi concluzia că sursa de foc a fost ţinută în mâna unui răufăcător? De necrezut, deoarece, după spusele martorilor, flacăra avea dimensiuni gigantice, astfel că echipajul l-a putut zări de la câteva mile din largul mării, cu toată ceaţa existentă.

«Bineînţeles! exclamă Jack Ryan. Doamna de foc nu are nevoie de chibrituri. Ea suflă şi asta e destul pentru a aprinde aerul în jurul său, iar focul ei nu lasă niciodată cenuşă!»

Eşecul anchetei magistraţilor dădu naştere unei noi legende care se adăuga la atâtea altele. Legenda aceasta avea să perpetueze amintirea catastrofei vasului *Motala* şi să confirme indiscutabil apariţia Doamnelor de foc.

Un tânăr atât de viteaz şi atât de viguros ca Jack Ryan nu putea însă rămâne mult timp ţintuit la pat.

Faptul că avea piciorul rănit şi câteva luxaţii n-aveau să-l ţină culcat mai mult decât se cuvenea. El n-avea timp să fie bolnav. Aşa erau oamenii din acele regiuni salubre ale Lowland-ului. Aşadar, Jack Ryan se însănătoşi repede şi, de îndată ce fu pe picioare, înainte de a-şi relua lucrul la ferma Melrose, voi să-şi pună în aplicare planul de a face o vizită prietenului său Harry Ford, pentru a afla de ce a lipsit de la serbarea clanului de la Irvin.

Din partea unui om ca Harry, care nu promitea niciodată fără a se ţine de cuvânt, această absenţă nu era explicabilă. Părea de asemeni de necrezut ca fiul bătrânului maistru să nu fi aflat şi el despre catastrofa vasului *Motala*, publicată în toate ziarele în mod amănunţit. Trebuie să fi aflat şi despre participarea lui Jack la salvarea echipajului, şi prin ce pericole trecuse. Cum se putea ca Harry să fie atât de indiferent şi să nu vină la el la fermă, să-i strângă mâna? Dacă Harry n-a venit, însemna că n-a putut veni.

Jack Ryan ar fi fost gata să nege mai curând existenţa Doamnelor de foc decât să creadă în indiferenţa lui Harry faţă de el. Deci, două zile după catastrofă, el plecă voios de la fermă. Voinic cum era, nici nu se mai resimţea de pe urma rănilor ce le suferise. Un cântec vesel ieşea din pieptul său stârnind ecoul falezei, în timp ce se îndrepta spre staţiunea de cale ferată care, prin Glasgow, duce la Stirling şi la Callander. Aici, în timp ce

aştepta sosirea trenului, privirea îi fu atrasă de nişte afişe cu următorul conţinut, care acopereau peretele:

La patru decembrie, inginerul James Starr din Edinburgh s-a îmbarcat la Granton-pier pe vasul *Prinţul de Galles*. El a coborât în aceeaşi zi la Stirling. De atunci nu se mai ştie nimic despre el.

Rugăm a se adresa orice informaţie cu privire la James Starr preşedintelui societăţii *Royal Institution* la Edinburgh.

Jack Ryan citi de două ori afişul, rămânând foarte mirat.

«Domnul Starr! exclamă el. Dar chiar la patru decembrie l-am întâlnit împreună cu Harry, pe scările puţului Yarow! Au trecut zece zile de atunci! În tot acest timp nu a reapărut? Să fie aceasta explicaţia absenţei prietenului meu la serbarea de la Irvin?»

Fără a mai pierde vremea pentru a-l informa în scris pe preşedintele societăţii *Royal Institution* despre cele ce ştia în legătură cu James Starr, bravul Jack sări în tren, hotărât să se ducă mai întâi la puţul Yarow. Va pătrunde, îşi spuse el, dacă va fi necesar, până la capătul minei Dochart pentru a-i găsi pe Harry şi pe inginerul James Starr. Trei ore mai târziu coborî la gara din Callander şi se îndreptă cât putu mai repede spre puţul Yarow.

«De ce n-au reapărut? îşi spunea el. Vreun obstacol să-i fi împiedicat? Vreo treabă importantă îi reţine încă în fundul minei? Aflu eu!» Lungind pasul, Jack ajunse în mai puţin de o oră la puţul Yarow. În exterior, nici o schimbare. Aceeaşi tăcere în preajma minei. Nici o fiinţă vie în acest deşert. Jack Ryan intră în şopronul deteriorat care acoperea gura puţului. Pătrunse cu privirea abisul, nu văzu nimic. Ascultă, nu auzi nimic.

«Şi lampa mea! De ce nu e la locul ei?» Lampa de care se servea Jack când vizita mina era de obicei pusă într-un colţ, aproape de platforma scării superioare. Lampa dispăruse.

«Iată o primă complicaţie», gândi Jack Ryan cuprins de îngrijorare. Apoi, fără a sta la îndoială, aşa superstiţios cum era, spuse: «Mă voi duce chiar de va fi mai întuneric în mină decât în străfundurile iadului!»

Începu să coboare lungul şir de scări care se înfundau în puţul întunecos. Jack pesemne că nu-şi pierduse vechile sale obiceiuri de miner şi cunoştea bine mina Dochart pentru a se expune astfel. Totuşi el cobora cu prudenţă încercând cu piciorul fiecare treaptă, ştiind că unele erau putrezite. Un singur pas greşit şi ar fi căzut, strivindu-se, într-un abis de o mie cinci sute de picioare. El număra fiecare platformă pe care o părăsea în mod succesiv pentru a ajunge la un orizont inferior. Jack ştia că nu va atinge fundul puţului decât după a treizecea scară. Odată ajuns acolo, va găsi cu uşurinţă *cottage*-ul care se afla, după cum ştim, la extremitatea galeriei principale. Jack Ryan ajunse astfel la a douăzeci şi şasea platformă, deci îl mai despărţeau de sol încă

vreo două sute de picioare. În acest loc, coborî piciorul pentru a dibui prima treaptă a celei de a douăzeci şi şaptea scări. Piciorul său se legănă în gol; nu găsi nici un punct de sprijin. Jack Ryan îngenunche pe platformă vrând să apuce cu mâna capul scării, dar în zadar! Era evident că a douăzeci şi şaptea scară nu se mai afla la locul ei, deci cineva o luase de acolo.

«Duhul rău Nick va fi trecut pe aici» gândi el, cuprins de o oarecare teamă. În picioare, cu braţele încrucişate, căutând să pătrundă întunericul, Jack Ryan aştepta. Gândea că, de vreme ce el nu poate coborî, nici locuitorii minei n-au putut urca. Nu mai exista nici o altă comunicare între solul comitatului şi adâncimile minei. Dacă scările inferioare ale puţului Yarow au fost ridicate de la ultima sa vizită la *cottage*, ce va fi devenit Simon Ford, soţia, fiul său şi inginerul ? Absenţa prelungită a lui James Starr dovedea că acesta nu părăsise mina din ziua în care Jack Ryan s-a întâlnit cu el în puţul Yarow. Cum s-au aprovizionat ei în acest timp? Nu cumva au fost lipsiţi de alimente aceşti nenorociţi întemniţaţi la o mie cinci sute de picioare sub pământ? Toate aceste gânduri treceau prin mintea lui Jack. Văzu că de unul singur nu va putea ajunge la *cottage*. Că toate acestea erau opera unor răufăcători, nu mai era nici o îndoială. În orice caz, oamenii legii vor aviza, dar ei trebuiau anunţaţi cât mai urgent.

Jack Ryan se aplecă deasupra hăului şi strigă din toate puterile: «Harry! Harry!» Ecoul repetă de câteva ori numele lui Harry, apoi se stinse în adâncimea puţului Yarrow.

Jack urcă repede scările superioare, ajunse din nou la lumină şi, fără a pierde nici un minut, alergă direct la gara din Callander. După câteva clipe se urcă în expresul de Edinburgh şi la ora trei după-masă se prezentă lordului magistrat al capitalei. Declaraţia sa fu luată imediat în consideraţie. Detaliile precise făceau să nu existe îndoială asupra veridicităţii ei.

Sir Elphiston, preşedintele societăţii *Royal Institution*, care era nu numai coleg, ci şi prieten intim cu James Starr, fu imediat avertizat. El ceru să i se încredinţeze cercetările care aveau să fie întreprinse imediat la mina Dochart. I se puseră la dispoziţie mai mulţi agenţi echipaţi cu lămpi, târnăcoape, scări din frânghie şi, bineînţeles, alimente şi medicamente. Conduşi de Jack Ryan, luară cu toţii drumul spre minele de la Aberfoyle.

În aceeaşi seară, Sir Elphiston, Jack Ryan şi agenţii ajunseră la gura puţului Yarow şi coborâră până la a douăzeci şi şaptea platformă, pe care se oprise Jack câteva ore mai devreme. Lămpile legate la capătul unor frânghii lungi fură coborâte în profunzimile puţului şi se putu constata că ultimele patru scări dispăruseră. Nu exista nici o îndoială că legătura dintre interior şi exterior fusese întreruptă intenţionat.

— Ce mai aşteptăm, domnule? întrebă nerăbdătorul Jack Ryan.

— Aşteptăm să fie urcate din nou lămpile, băiatul meu, răspunse Sir Elphiston, apoi vom coborî până la solul ultimei galerii şi tu ne vei conduce...

— La *cottage*, exclamă Jack Ryan, şi, dacă va fi nevoie, până în străfundul minei!

De îndată ce lămpile fură urcate, agenţii fixară scările de frânghie la platformă şi le desfăşurară în puţ. Platformele inferioare mai existau şi se putea coborî de la una la alta. Coborâşul fu destul de anevoios. Jack Ryan fu primul care se agăţă de aceste scări oscilante şi primul care atinse solul minei. El fu urmat de Sir Elphiston şi de ceilalţi. Rondul pe care îl forma puţul Yarow era pustiu. Spre marea lui surprindere, Sir W. Elphiston îl auzi pe Jack Ryan exclamând:

— Priviţi! Bucăţi din scări pe jumătate arse!

— Arse! repetă Sir W. Elphiston. Într-adevăr, iată cenuşa, care s-a răcit de mult.

— Domnule, întrebă Jack Ryan, credeţi că inginerul James Starr ar fi avut vreun interes să ardă scările şi să întrerupă comunicaţia cu exteriorul?

— Nu, răspunse Sir W. Elphiston gânditor. Hai să mergem la *cottage*, băiatule! Acolo vom afla adevărul.

Jack dădu din cap ca un om neconvins, dar luă lampa din mâna unui agent şi înaintă cu paşi repezi prin galeria principală a minei Dochart, urmat de ceilalţi. După un sfert de oră Sir W. Elphiston şi însoţitorii săi ajunseră la excavaţia în fundul căreia era clădit *cottage*-ul lui Simon Ford. Nu se zărea nici o lumină la ferestre. Jack Ryan împinse repede uşa. *Cottage*-ul era pustiu. Vizitară odăile cufundate în întuneric. Nici o urmă de violenţă. Totul era în ordine, ca şi cum Madge ar fi fost încă acolo. Rezerva de alimente, abundentă, putea asigura pentru câteva zile existenţa familiei Ford. Absenţa locuitorilor *cottage*-ului era inexplicabilă. Se putea oare preciza în ce zi părăsiseră *cottage*-ul ? Da, pentru că în acest mediu, unde nu exista zi şi noapte, Madge avea obiceiul de a însemna cu o cruce fiecare dată din calendarul său care era atârnat pe un perete al sălii. Ultima cruce fusese pusă în dreptul datei de şase decembrie, deci după o zi de la sosirea lui James Starr, după cum afirmase Jack Ryan. Era evident că din şase decembrie, deci de zece zile, Simon Ford, soţia şi fiul său, precum şi oaspetele lor plecaseră de la *cottage*. O nouă explorare a minei, întreprinsă de inginer, putea oare să justifice o absenţă atât de îndelungată ?

«Evident că nu», gândea Sir W. Elphiston. După inspectarea minuţioasă a *cottage*-ului, el era încă foarte nedecis asupra celor ce urma să întreprindă. Întunericul era profund. Lămpile legănate de mâinile agenţilor luminau slab în bezna de nepătruns. Deodată Jack strigă:

— Acolo, acolo! spuse el. Degetul său indică o lumină strălucitoare care se mişca în obscuritatea îndepărtată a galeriei.

— Prieteni, fuga după această lumină! spuse Sir W. Elphiston.

— E un foc de spiriduşi, strigă Jack. La ce bun? Nu-l vom ajunge niciodată!

Preşedintele societăţii *Royal Institution* şi oamenii săi, nereceptivi la superstiţii, se avântară în direcţia indicată de lumina mişcătoare. Înfrânându-şi teama, Jack nu rămase nici el în urmă. Începu o urmărire lungă şi obositoare. Lanterna părea a fi purtată de o fiinţă de statură mică, dar foarte sprintenă. În fiecare clipă această fiinţă dispărea în dosul unui rambleu oarecare, apoi reapărea în fundul unei galerii transversale. Cotituri rapide o făceau iarăşi nevăzută. Părea definitiv dispărută pentru ca din nou lumina lanternei sale să apară strălucitoare. Erau departe de a o ajunge şi Jack continua să creadă, pe drept, că nu vor reuşi niciodată. După o oră de urmărire inutilă ei se aflau în porţiunea de sud-vest a minei Dochart. În momentul când, oarecum descurajaţi, se întrebau şi ei dacă n-au de-a face, într-adevăr, cu vreun spiriduş de neatins, distanţa dintre spiriduş şi urmăritorii săi începu să se micşoreze — fie că fiinţa ce fugea obosise, fie că voia să-i atragă pe Sir W. Elphiston şi pe însoţitorii săi acolo unde fuseseră atraşi locuitorii *cottage*-ului. Era greu de răspuns. Văzând că distanţa se micşorează şi mai mult, urmăritorii îşi dublară eforturile. Lumina, care tot timpul se afla la o depărtare de două sute de paşi, era acum la mai puţin de cincizeci şi distanţa se micşora în continuare. Purtătorul lanternei deveni mai vizibil. Uneori, când întorcea capul, se putea distinge profilul unei figuri omeneşti. Doar dacă nu cumva un spiriduş o fi luat această înfăţişare. Jack Ryan trebui să admită că nu era vorba de o făptură supraomenească.

— Grăbiţi-vă, prieteni! strigă el iuţind pasul. Oboseşte! Îl vom ajunge curând şi dacă vorbeşte tot atât de bine cum aleargă, ne va putea spune multe!

Totuşi urmărirea deveni mai dificilă. Aproape de capătul minei, nişte galerii înguste se încrucişau ca aleile unui labirint, unde purtătorul lanternei putea să scape agenţilor. Era destul să stingă lanterna şi să se arunce într-o parte, într-un refugiu întunecos.

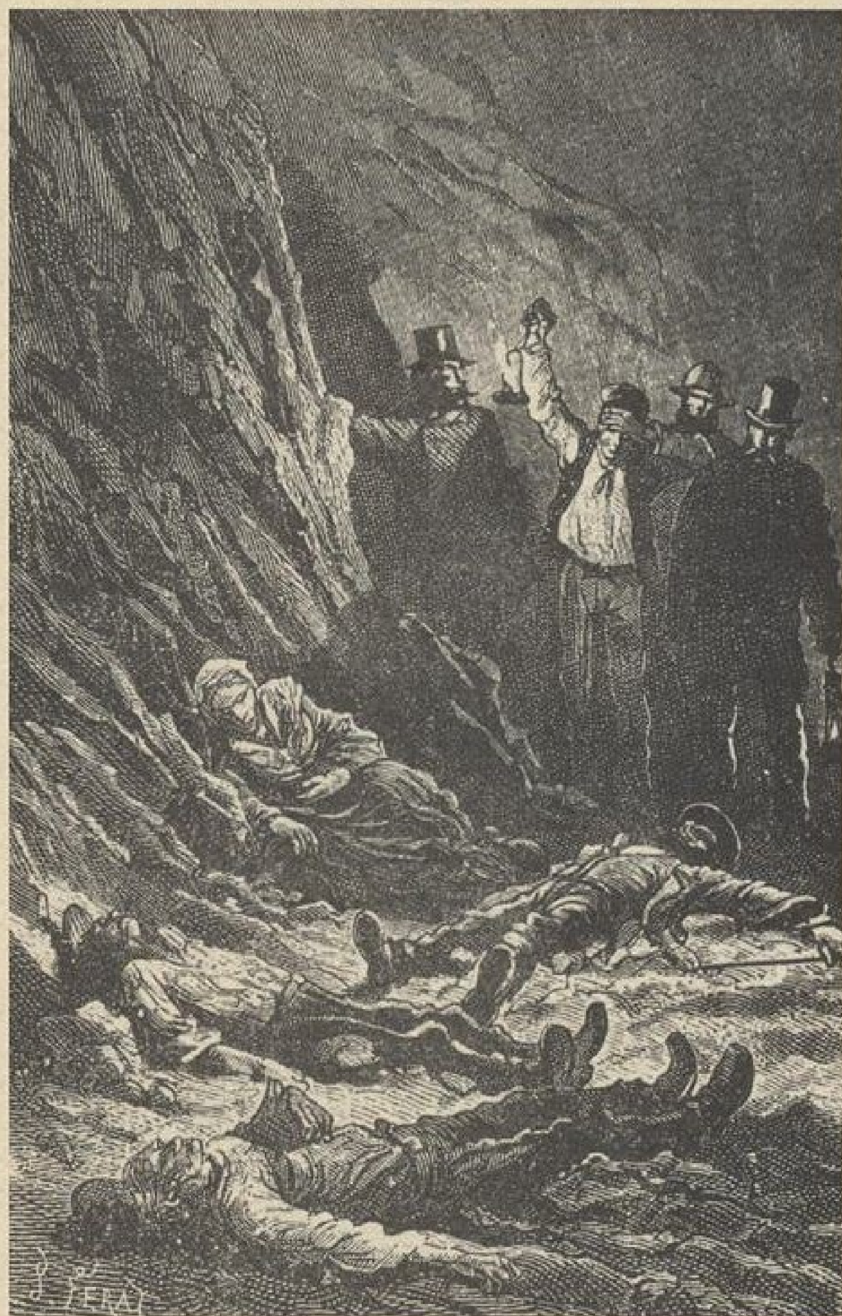
«De fapt, gândea Sir W. Elphiston, dacă vrea să ne scape, de ce n-o face?» Acea fiinţă insesizabilă n-o făcuse până atunci, dar, în momentul când acest gând străbătea mintea domnului Elphiston, lumina dispăru brusc, iar urmăritorii, continuând cursa lor, ajunseră aproape imediat în faţa unei deschizături înguste între rocile de şist, la capătul unui coridor îngust. Într-o clipă, Sir W. Elphiston, Jack Ryan şi însoţitorii lor măriră lumina lămpilor şi se

avântară prin orificiul care se deschidea în faţa lor. Nu făcură nici o sută de paşi într-o galerie nouă, mai largă şi mai înaltă, şi se opriră brusc.

Acolo, lângă zid, patru corpuri zăceau întinse pe sol — poate patru cadavre.

— James Starr! spuse Sir W. Elphiston.

Patru corpuri zăceau întinse pe sol

— Harry! Harry! strigă Jack, repezindu-se asupra corpului prietenului său. Într-adevăr, acolo se aflau Madge, inginerul, Simon Ford şi Harry întinşi pe pământ, fără cunoştinţă.

Deodată unul din corpuri se mişcă şi se auzi vocea slabă a bătrânei Madge murmurând:

— Mai întâi pe ei, pe ei!

Sir W. Elphiston, Jack Ryan şi agenţii încercară să-i reanimeze pe toţi, dându-le să înghită câteva picături din întăritoarele aduse. Reuşiră aproape imediat. Aceşti nenorociţi, sechestraţi de zece zile în Noua Aberfoyle, erau sleiţi de foame.

Şi dacă n-au murit în această lungă întemniţare, aşa cum îi spuse James Starr lui Sir W. Elphiston, aceasta se datora faptului că de trei ori au găsit alături de ei o pâine şi un vas cu apă. Fără îndoială că fiinţa care i-a ajutat şi care le-a salvat viaţa n-a putut face mai mult...

Sir Elphiston se întreba dacă nu cumva era fapta acelui spiriduş de neatins, care i-a atras tocmai la locul unde se aflau James Starr şi familia Ford. Oricum ar fi fost, inginerul, Madge, Simon Ford şi Harry erau salvaţi. Ei fură conduşi la cottage, trecând prin aceeaşi strâmtă deschizătură pe care spiriduşul se pare că a vrut s-o arate lui Sir W. Elphiston. Dacă James Starr şi tovarăşii săi n-au putut găsi orificiul galeriei făcut cu ajutorul dinamitei, aceasta se datora faptului că el fusese astupat cu bucăţi de rocă suprapuse, iar întunericul i-a împiedicat să-l vadă şi să deplaseze roca. Astfel, în timp ce ei explorau cripta vastă, o mână duşmănoasă închidea orice comunicare între Noua şi Vechea Aberfoyle.

XIII COAL-CITY

Trei ani de la aceste evenimente, Ghidurile Joanne sau Murray recomandau numeroşilor turişti ce treceau prin Stirling, ca «o mare atracţie», o vizită de câteva ore la minele Noii Aberfoyle. Nici o mină din oricare altă ţară din Lumea Veche sau Nouă nu prezenta un aspect mai curios. În primul rând, vizitatorul era transportat fără pericol şi fără oboseală până la subteranul exploatării ce se afla la o mie cinci sute de picioare sub pământul comitatului.

La şapte mile în sud-vestul districtului Callander, o galerie de coastă, cu o intrare monumentală, cu turele, cu diguri crenelate şi cu balcoane cu trapă ca la castelele medievale, îşi avea capătul la suprafaţă. Galeria, în pantă lină, larg deschisă, ajungea direct la curioasa criptă săpată în masivul solului scoţian. Din oră în oră, pe o cale ferată dublă, un şir de vagoane tractate cu un

sistem hidraulic deserveau satul construit în subsolul comitatului şi care purta numele oarecum pretenţios de «Coal-city», adică oraşul cărbunelui.

Vizitatorul, ajuns la Coal-city, se găsea într-un loc unde electricitatea juca un rol primordial ca furnizoare de lumină şi căldură. Puţurile de aerisire, deşi numeroase, nu risipeau obscuritatea profundă a Noii Aberfoyle. Totuşi, o lumină intensă umplea lăcaşul sumbru, unde numeroasele becuri electrice înlocuiau discul solar. Suspendate în interiorul bolţilor, agăţate de stâlpii naturali, toate alimentate de un curent continuu produs de generatoare electrice, unele în chip de soare, altele în chip de stele, luminau din abundenţă acest domeniu. Când lucrul înceta, un simplu întrerupător aducea din nou în mod artificial noaptea în abisurile profunde ale minei. Toate aparatele mari sau mici funcţionau în vid, arcurile lor luminoase necomunicând deloc cu aerul ambiant. În felul acesta, dacă atmosfera ar fi conţinut gaz grizu în proporţie explozibilă, nu era nici un pericol de explozie. Astfel, curentul electric era folosit în mod invariabil pentru toate necesităţile vieţii industriale şi ale vieţii domestice, atât în casele din Coal-city, cât şi în galeriile exploatate ale Noii Aberfoyle.

Evenimentele au confirmat previziunile inginerului James Starr cu privire la exploatarea noii mine Aberfoyle. Bogăţia stratelor carbonifere era incalculabilă. Primele au fost atacate de târnăcoapele minerilor în vestul excavaţiei, la un sfert de milă de Coal-city. Oraşul muncitoresc nu se afla deci în centrul exploatării. Lucrările de subteran erau legate de cele de suprafaţă prin puţurile de aerisire şi de extracţie care uneau diversele orizonturi ale minei cu exteriorul. Galeria de coastă în care funcţiona linia ferată cu tracţiune hidraulică servea numai pentru transportul locuitorilor din Coal-city.

Ne amintim de conformaţia stranie a acestei mari caverne unde Simon Ford cu însoţitorii săi se opriseră în timpul primei lor explorări. Acolo, deasupra capetelor lor, se înălţa o boltă de formă ogivală. Stâlpii care o susţineau se pierdeau în bolta de şist la trei sute de picioare, înălţime aproape egală cu Domul Mamutului din grotele de la Kentuky — hală enormă, după cum se ştie, cea mai mare din subsolul american, care poate cuprinde cu uşurinţă cinci mii de persoane. Această parte a Noii Aberfoyle avea aceleaşi proporţii şi era dispusă la fel. Dar, în locul admirabilelor stalactite ale celebrei grote, privirea era atrasă de amplele strate de cărbune care se părea că ţâşnesc din toţi pereţii sub presiunea straturilor de şist. Razele luminoase ale discurilor făceau să strălucească paietele protuberanţelor de lignit. Sub această boltă se întindea un lac comparabil, după dimensiunile sale, cu marea moartă de la *Mammouth Caves*, un

lac adânc în ale cărui ape transparente mişunau peşti fără ochi, şi pe care James Starr îl numi lacul Malcolm.

Aici, în această imensă excavaţie naturală, şi-a clădit Simon Ford noul său *cottage*, şi nu l-ar fi schimbat nici pentru cel mai frumos hotel de pe Princes-Street din Edinburgh. Locuinţa era situată pe malul lacului şi cele cinci ferestre se deschideau deasupra apelor întunecoase, a căror întindere n-o puteai cuprinde cu ochii.

După două luni, alături de cottage-ul lui Simon Ford se ridica o a doua locuinţă. Aceasta aparţinea lui James Starr. Inginerul se consacrase cu trup şi suflet Noii Aberfoyle. Avu şi el dorinţa de a locui acolo, şi numai când treburile sale îl obligau în mod imperios consimţea să urce la suprafaţă. Aici trăia cu adevărat în mijlocul minerilor săi.

De când se descoperise noul zăcământ, toţi lucrătorii vechii mine lăsaseră în grabă îndeletnicirile agricole pentru a pune din nou mâna pe târnăcop şi pe cleşte. Atraşi de perspectiva de a avea multă vreme de lucru şi de o retribuire bună pe care o permitea prosperitatea exploatării, ei părăsiră solul pentru subsol şi se stabiliră la rândul lor în mină, care, prin dispoziţia sa naturală, se preta la instalarea lor acolo. Casele minerilor, construite din cărămidă, erau amplasate în mod pitoresc, unele pe malul lacului Malcolm, altele sub arcadele bolţilor care păreau făcute pentru a rezista presiunii acoperişului, precum contraforturile unei catedrale.

Minerii care spărgeau roca, şefii de echipă, cărăuşii care transportau cărbunele, lemnarii care construiau armături pentru galerii, cantonierii cărora li se încredinţează repararea liniilor, lucrătorii de la rambleiere, care înlocuiesc cu pietre cărbunele din părţile exploatate, în sfârşit, toţi aceşti meseriaşi care sunt în mod special folosiţi la lucrările de subteran îşi stabiliseră domiciliul în Noua Aberfoyle, şi astfel fondară treptat Coal-city, situat sub partea orientală a lacului Katrine, în nordul comitatului Stirling. Era ca un orăşel flamand, ce se ridicase pe malul lacului Malcolm. O capelă invocând pe Saint Gilles, construită în vârful unei stânci enorme cu baza înfiptă în apele mării subterane, domina ansamblul.

Când burgul subteran era luminat de razele strălucitoare proiectate de discurile electrice suspendate pe stâlpii bolţii sau pe arcadele pronaosurilor, el avea un aspect oarecum fantastic, de un efect straniu, ceea ce justifica recomandările Ghidurilor Murray sau Joanne. De aceea, vizitatorii Noii Aberfoyle erau în permanent în număr mare. Locuitorii Coal-city-ului erau, fără îndoială, mândri de gospodăria lor şi, dealtfel, ca şi Simon Ford, nu-şi părăseau decât foarte rar oraşul minier.

Bătrânul maistru pretindea că acolo, «sus», ploua tot timpul şi, ţinând seama de climatul Regatului Unit, trebuie să spunem că

nu era departe de adevăr. Familiile Noii Aberfoyle o duceau bine. După trei ani atinseseră o bunăstare pe care n-ar fi avut-o niciodată la suprafaţa comitatului. Mulţi copii născuţi în perioada reluării lucrărilor nu respiraseră încă aerul din afară. Jack Ryan spunea: «Iată optsprezece luni de când au fost înţărcaţi şi n-au văzut încă lumina zilei».

Jack Ryan a fost unul dintre primii care a răspuns la apelul inginerului. Acest vesel camarad a socotit ca o datorie a sa de a-şi relua vechea meserie. Ferma Melrose şi-a pierdut deci nelipsitul cântăreţ şi povestitorul îndrăgit. Jack Ryan continua însă să cânte, şi ecourile sonore ale Noii Aberfoyle îşi ruinau plămânii lor de piatră pentru a-i răspunde.

Jack Ryan locuia acum în noul *cottage* al lui Simon Ford. I s-a oferit o cameră pe care el a acceptat-o cu drag, ca un om simplu şi sincer ce era.

Bătrâna Madge îl iubea pentru firea lui bună şi veselă. Ea împărtăşea puţin ideile lui cu privire la fiinţele fantastice care, după părerea lor, umblau cu siguranţă prin mină. Când erau numai ei doi, îşi povesteau legende ce te făceau să te cutremuri, demne să îmbogăţească mitologia hiperboreană.

Jack Ryan deveni astfel bucuria *cottage*-ului. Era, dealtfel, un băiat bun, un lucrător de nădejde. După numai şase luni de la reluarea lucrărilor, deveni şeful unei brigăzi la lucrările de subteran.

— Iată o treabă bună, domnule Ford! spuse el la câteva zile după ce se instalase în *cottage*. Aţi găsit un nou strat şi era mai-mai să plătiţi cu viaţa această descoperire. Să ştiţi că nu era prea scump!

— Nu, Jack, am făcut chiar o afacere bună! răspunse bătrânul maistru. Dar nici domnul Starr, nici eu nu vom uita că ţie îţi datorăm viaţa.

— Nu, răspunse Jack Ryan, nu mie, ci fiului dumneavoastră Harry îi datoraţi viaţa, şi asta pentru că a avut bunăvoinţa de a accepta invitaţia mea de a veni la serbarea de la Irvin.

— Şi de a nu se duce, nu-i aşa? interveni Harry strângând mâna camaradului său. Nu, Jack, datorită ţie am fost găsiţi încă vii în mină, ţie care n-ai pierdut nici o zi, nici o oră, deşi abia te refăcuseşi după accidentul suferit!

— Ei bine, nu! răspunse încăpăţânatul Jack. Nu voi lăsa să se spună lucruri care nu corespund adevărului! Eu am încercat doar să aflu unde eşti, Harry, atâta tot. Dar, pentru a spune adevărul adevărat, aş adăuga că fără acel spiriduş de neatins...

— Ah! Iată-ne ajunşi din nou aici! Un spiriduş! spuse Simon Ford.

— Un spiriduş, un *brawnie*, un fiu de zână, un nepot al Doamnelor de foc, un *Urisk*, în sfârşit, orice vreţi, repetă Jack

Ryan. Ceea ce e sigur, e că fără el nu am fi pătruns niciodată în galeria de unde nu mai puteaţi ieşi!

— Fără îndoială, Jack, rămâne numai de văzut dacă această fiinţă este atât de supranaturală cum vrei tu să crezi, spuse Harry.

— Supranaturală! exclamă Jack Ryan. Dar este tot atât de supranatural să vezi un spiriduş cum aleargă purtând o lanternă, pe care ai vrea să-l prinzi dar îţi scapă ca un *silf* şi care piere apoi ca o umbră! N-avea grijă, Harry, îl vom revedea într-o bună zi.

— Ei bine, Jack, spuse Simon Ford, spiriduş sau nu, vom căuta să-l regăsim, şi tu ne vei ajuta.

— Vreţi să daţi de belea, domnule Ford? răspunse Jack Ryan.

— Bine, vom vedea, Jack!

E lesne de închipuit cât de cunoscut deveni familiei Ford şi în special lui Harry domeniul Noii Aberfoyle. Acesta cunoştea acum cele mai ascunse întortocheri. Harry putea spune cu precizie cărui punct de la suprafaţă îi corespunde un punct sau altul al minei. El ştia, de pildă, că deasupra unui anumit strat se afla golful Clyde, că dincolo se afla lacul Lomond sau lacul Katrine. Că aceşti stâlpi constituiau un contrafort al munţilor Grampiani, pe care îi sprijineau. Că această boltă servea drept temelie Dumbarton-ului. Că deasupra acestui eleşteu trecea calea ferată de la Balloch. Că aici se termina litoralul scoţian. Că acolo începea marea, al cărei vuiet se auzea destul de clar în timpul furtunilor echinoxului.

Harry ar fi putut fi un minunat leader al catacombelor naturale, şi ceea ce fac ghizii pe culmile înzăpezite ale Alpilor, în plină lumină, el ar fi făcut în mină, în plin întuneric, dar cu o incomparabilă siguranţă instinctuală. Ce mult iubea el noua mină Aberfoyle! De câte ori. cu lampa la cască, nu se aventura el până în adâncurile cele mai profunde! Explora eleşteele cu o barcă pe care o conducea cu îndemânare. Harry se îndeletnicea şi cu vânatul numeroaselor păsări sălbatice care intrau în mină: raţe sălbatice, sitari, ce se hrăneau cu peştii ce mişunau în apele negre. Ochii lui Harry se adaptaseră spaţiilor întunecoase, la fel ca ochii marinarilor cu orizonturile îndepărtate.

Umblând astfel, Harry era atras în mod irezistibil de nădejdea că va regăsi fiinţa misterioasă a cărei intervenţie, la drept vorbind, îl salvase pe el şi pe ai lui de la o moarte sigură. Va reuşi oare? După presimţirile sale era sigur că va izbuti, dar, judecind după insuccesul cercetărilor de până atunci, răspunsul era mai curând că nu. Din ziua descoperirii Noii Aberfoyle, atacurile îndreptate împotriva familiei bătrânului maistru nu se mai repetaseră.

Astfel se petreceau lucrurile în acest domeniu straniu. Nu trebuie să ne închipuim că din clipa în care începuse construirea Coal-city-ului s-ar fi renunţat la orice distracţie în oraşul subteran şi că existenţa sa ar fi fost monotonă. Nici vorbă! Populaţia, având aceleaşi interese, aceleaşi gusturi şi aproape aceleaşi posibilităţi de trai, constituia, la drept vorbind, o mare familie.

Toţi se cunoşteau, se întâlneau zilnic şi nu simţeau nevoia să caute distracţii în afară. Dealtfel, în fiecare duminică făceau plimbări prin mină sau cu barca pe lacuri şi eleştee, şi acestea erau distracţii plăcute. Adesea se auzeau sunetele cimpoiului răsunând pe malul lacului Malcolm. Scoţienii se adunau cu toţii la apelul instrumentului lor naţional, dansau, iar Jack Ryan, în acele zile, îmbrăcat în costumul său de Highlander, era regele petrecerii. După spusele lui Simon Ford, Coal-city putea să rivalizeze cu capitala Scoţiei fără a prezenta dezavantajele acestui oraş expus frigului iernii şi arşiţelor verii, intemperiilor unui climat nefavorabil şi cu atmosfera îmbâcsită de fumul uzinelor, justificând pe deplin porecla de «Bătrâna afumată»[1].

XIV SUSPENDAT DE UN FIR

În aceste condiţii, cu dorinţele cele mai dragi satisfăcute, familia lui Simon Ford era fericită. Se observa totuşi că Harry, cu firea sa tăcută, era din ce în ce mai «închis în sine», cum spunea Madge. Nici Jack Ryan, în ciuda bunei sale dispoziţii, atât de molipsitoare, nu reuşea să-l «deschidă».

Într-o duminică, era prin luna iunie, cei doi prieteni se plimbau pe malul lacului Malcolm. Coal-city se odihnea. În exterior era furtună. Ploi violente scoteau din pământ aburi calzi, înăbuşitori. Nu se putea respira la suprafaţa comitatului. La Coal-city, dimpotrivă, domnea o linişte absolută, temperatura era plăcută, nici ploaie, nici vânt. Nu pătrundea nimic din lupta elementelor naturii de afară. Astfel că mai mulţi locuitori din Stirling şi din împrejurimi veneau să găsească puţină răcoare în profunzimile minei.

Discurile electrice radiau o lumină pe care ar fi invidiat-o soarele britanic, mai înceţoşat decât se cuvenea unui soare de duminică.

Jack căuta să atragă atenţia lui Harry asupra vizitatorilor zgomotoşi; acesta însă aproape că nici nu asculta cuvintele lui.

— Priveşte, Harry, spunea Jack, cum se îngrămădesc să vină să ne vadă! Hai, prietene! Alungă-ţi gândurile triste şi vino să-i

[1] Auld Reeky, poreclă dată vechiului Edinburgh. (n.a.)

primim cum se cuvine. Ai să-i faci să creadă pe aceşti oameni de deasupra că soarta lor e de invidiat!

— Jack, îi răspunse Harry, dă-mi pace! Tu eşti vesel pentru amândoi şi asta e destul.

— Să mă ia bătrânul Nick, ripostă Jack Ryan, dacă melancolia ta nu mă cuprinde şi pe mine! Ochii mi se întristează, buzele mi se strâng şi râsul mi se opreşte în gât, uit până şi cântecele mele. Harry, spune-mi ce ai?

— Ştii bine, Jack.

— Tot gândul acela?

— Da!

— Ah, bietul meu Harry! spuse Jack Ryan ridicând din umeri. Dacă ai pune ca mine totul pe seama spiriduşilor din mină, te-ai linişti!

— Ştii prea bine, Jack, că spiriduşii nu există decât în închipuirea ta şi că de la reluarea lucrărilor nimeni n-a zărit vreunul în Noua Aberfoyle.

— Bine, Harry, dar dacă *brawnies* nu se arată, apoi nici cei cărora le atribui toate acele întâmplări extraordinare nu se arată nici ei.

— Am să-i găsesc eu, Jack!

— Of! Harry! Harry! Spiritele Noii Aberfoyle nu sunt uşor de găsit!

— Le voi găsi eu aşa-zisele tale spirite! răspunse Harry cu accentul celei mai ferme convingeri.

— Deci vrei să pedepseşti ?

— Să pedepsesc şi să răsplătesc, Jack. Dacă o mână ne-a întemniţat în această galerie, nu pot uita că o altă mână ne-a salvat viaţa. Nu, asta nu pot uita!

— Ei, Harry! răspunse Jack Ryan. Eşti sigur că aceste două mâini nu aparţin aceluiaşi trup?

— Cum, Jack? De unde-ţi vine un asemenea gând?

— Drace! Ştii, Harry, fiinţele care trăiesc în abisuri nu sunt făcute ca noi.

— Ba sunt ca noi, Jack!

— Nu, Harry... nu... Dealtfel, nu-ţi închipui că vreun nebun oarecare a reuşit să pătrundă...

— Un nebun?! răspunse Harry. Un nebun care să aibă o asemenea continuitate de idei? Un nebun, acest răufăcător care din ziua în care a distrus scările din puţul Yarow n-a încetat să ne facă rău?

— Dar acum nu mai face nimeni nimic, Harry, de trei ani nici un act duşmănos n-a fost comis împotriva ta sau a familiei tale.

— N-are importanţă, Jack, răspunse Harry. Am presimţirea că această fiinţă duşmănoasă, oricine ar fi, n-a renunţat la planurile sale. N-aş putea să-ţi spun pe ce mă bazez când susţin

asta. Totuşi, Jack, în interesul noii exploatări, vreau să ştiu cine e acest duşman şi de unde vine.

— În interesul noii exploatări? întrebă Jack Ryan destul de mirat.

— Da, Jack, reluă Harry, nu ştiu dacă nu exagerez, dar în toate acestea eu văd urmărirea unui interes contrariu intereselor noastre. M-am gândit mereu şi nu cred că mă înşel. Aminteşte-ţi seria de fapte inexplicabile ce se înlănţuie în mod logic. Scrisoarea anonimă care contrazicea pe aceea a tatălui meu. Aceasta dovedeşte că persoana respectivă cunoştea proiectele noastre şi voia să ne împiedice să le realizăm. Domnul Starr vine să ne viziteze la mina Dochart, iar în drum spre *cottage* un bolovan e aruncat peste noi, gata să ne ucidă. Urmează distrugerea scărilor şi prin aceasta suspendarea oricărei comunicaţii dintre puţul Yarow şi exterior. În timpul explorărilor pentru a ne convinge de existenţa noului zăcământ, fisurile şistului sunt astupate ca să împiedice emanarea grizului şi să ne inducă în eroare. Totuşi, experienţa continuă şi stratul este descoperit. În drum spre *cottage* se produce acel curent puternic de aer, lampa îmi scapă din mână şi se sparge. Rămânem în întuneric. Reuşim să înaintăm prin galeria întunecoasă, dar nu mai găsim orificiul, care între timp fusese astupat. Rămânem sechestraţi. Ei bine, Jack, în toate acestea nu vezi o gândire criminală? Da! Până acum, o fiinţă, pe care n-am putut pune mâna, dar nu o făptură supranaturală aşa cum te încăpăţânezi tu să crezi, stă ascunsă în mină. Mânată de un interes pe care nu-l înţeleg, ea căuta să ne împiedice să pătrundem în noua mină. Dar era acolo. Presimt că se mai află încă şi acum, şi cine ştie ce lovitură pregăteşte! Ei bine, Jack, chiar cu riscul vieţii mele, o voi descoperi!

Harry vorbise atât de convingător, încât îl impresionă profund pe prietenul său care simţea că acesta avea dreptate, cel puţin pentru trecut. Dacă toate acestea aveau o cauză naturală sau supranaturală, rămânea de văzut. Jack nu renunţa totuşi la felul său de a interpreta evenimentele, dar, încredinţat că Harry nu va admite niciodată ideea sa cu privire la intervenţia unui element fantastic, el insistă asupra incidentului care contrazicea sentimentul de duşmănie faţă de familia Ford.

— Bine, Harry, spuse el, trebuie să-ţi dau dreptate din anumite puncte de vedere, dar nu te gândeşti şi tu că vreun spiriduş binefăcător, aducându-vă pâine şi apă, v-a putut salva de...?

— Jack, răspunse Harry întrerupându-l, fiinţa salvatoare pe care vrei s-o transformi într-una supranaturală există şi ea în mină, ca şi răufăcătorul despre care am vorbit, şi am să-i caut pe amândoi până în cele mai îndepărtate profunzimi ale subteranului.

— Ai vreun indiciu care te poate călăuzi în cercetările tale?

— Poate, răspunse Harry. Ascultă-mă: la cinci mile spre vest de Aberfoyle, sub porţiunea care susţine lacul Lomond, există un puţ natural care se înfundă perpendicular până în adâncurile zăcământului. Acum opt zile voiam să sondez adâncimea puţului. În timp ce sonda mea cobora iar eu eram aplecat deasupra gurii puţului, mi s-a părut că aerul era agitat în interior ca de nişte puternice bătăi de aripi.

— Poate că era vreo pasăre rătăcită în galeriile inferioare ale minei, răspunse Jack.

— Asta nu e tot, Jack, reluă Harry. Astăzi de dimineaţă, m-am dus din nou la acest puţ şi, trăgând cu urechea, mi s-a părut că aud nişte gemete...

— Gemete! exclamă Jack. Ţi s-a părut, Harry. Poate că a fost un curent de aer... dacă nu cumva vreun spiriduş...

— Mâine, reluă Harry, voi şti despre ce e vorba.

— Mâine? răspunse Jack privindu-şi prietenul.

— Da, mâine voi coborî în acest abis.

— Harry, asta înseamnă să-l superi pe Dumnezeu!

— Nu, Jack, pentru că voi implora ajutorul său pentru a coborî. Mâine vom merge amândoi la puţ, cu câţiva dintre prietenii noştri. O frânghie lungă cu care mă voi încinge vă va permite să mă coborâţi şi, la un semn al meu, mă veţi ridica. Mă pot bizui pe tine, Jack?

— Harry, spuse Jack Ryan dând din cap, voi face ceea ce îmi ceri, şi totuşi îţi repet că greşeşti.

— Mai bine să greşesc făcând ceva, decât să mă căiesc că n-am făcut! spuse Harry cu un glas hotărât. Deci, mâine dimineaţă la ora şase, şi nici un cuvânt! La revedere, Jack!

Pentru a nu mai continua o discuţie în care Jack Ryan ar fi încercat să combată proiectele sale, Harry îl părăsi brusc şi se întoarse la *cottage*.

Trebuie totuşi să spunem că temerile lui Jack nu erau exagerate. Dacă un duşman personal îl ameninţa pe Harry, dacă se găsea în profunzimea acelui puţ unde tânărul miner se ducea să-l caute, Harry se expunea unui real pericol. Totuşi, ce dovadă avea pentru a admite că va fi aşa?

«La urma urmei, îşi zicea Jack, de ce să se obosească atâta pentru a explica o serie de fapte care se explică atât de lesne, admiţând intervenţia supranaturală a geniilor din mină?»

A doua zi la ora şase, Jack Ryan şi încă trei mineri din brigada sa soseau împreună cu Harry la gura puţului suspect. Harry nu-i anunţase nici pe James Starr, nici pe bătrânul maistru de cele ce voia să întreprindă. Jack Ryan fu la fel de discret şi nu spuse nimic. Minerii care îi văzură plecând credeau că e vorba de o simplă explorare a zăcământului pe linie verticală.

Harry luă cu el o frânghie lungă de două sute de picioare, nu prea groasă, dar suficient de rezistentă. Deoarece nu trebuia nici să coboare, nici să urce ajutându-se de forţa mâinilor, era de ajuns ca frânghia să fie destul de tare ca să-i suporte greutatea corpului. Însoţitorilor săi le revenea să-l ajute să alunece în abis şi apoi să-l readucă la suprafaţă. O scuturătură imprimată frânghiei va servi drept semnal între el şi camarazii săi. Puţul era destul de larg, având la intrare un diametru de douăsprezece picioare. O traversă fu aşezată de-a curmezişul, ca un pod peste gura puţului, astfel că frânghia, alunecând la suprafaţa ei, se menţinea în axa puţului, precauţiune indispensabilă pentru a-l feri pe Harry de a se lovi de pereţii laterali în timpul coborârii.

Harry era gata.

Jack îl întrebă încă o dată, în şoaptă:

— Îţi menţii hotărârea de a explora acest abis?

— Da, Jack, răspunse Harry.

Frânghia fu bine legată de mijlocul şi de subţiorile lui Harry, pentru ca trupul lui să nu basculeze. Avea mâinile libere. De centură îi atârna o lampă de siguranţă, iar la şold purta un cuţit mare scoţian, băgat într-o teacă de piele.

Harry înaintă până la mijlocul traversei în jurul căreia era petrecută frânghia. Prietenii săi îl ajutară să lunece şi el se afundă încet în abis. Cum frânghia avea o uşoară mişcare de rotaţie, lumina lămpii îi permitea să examineze cu grijă, în mod succesiv, pereţii puţului. Pereţii, din şist de mină, erau foarte netezi, astfel că era imposibil să te caţări pe suprafaţa lor. Harry calculă că viteza sa de coborâre era moderată — de aproximativ un picior pe secundă. Avea posibilitatea să vadă şi să fie gata pentru orice ar fi intervenit.

Timp de două minute, deci până la o adâncime de o sută douăzeci de picioare, coborârea se desfăşură fără nici un incident. Nu exista nici o galerie laterală în pereţii puţului, care încet, încet se îngusta luând forma unei pâlnii.

Harry începu să simtă un aer mai proaspăt care venea de jos şi trase concluzia că extremitatea inferioară a puţului trebuia să aibă o comunicare cu vreun coridor al orizontului inferior al minei. Frânghia continua să lunece. Întunericul era absolut, ca şi tăcerea. Dacă vreo fiinţă vie va fi căutat refugiu în acest abis misterios şi adânc, atunci fie că în acel moment nu era acolo, fie că nici o mişcare nu-i trăda prezenţa.

Pe măsură ce înainta, Harry, devenind tot mai bănuitor, scoase cuţitul din teacă, ţinându-l cu mâna dreaptă. La o adâncime de o sută optzeci de picioare, simţi că atinge talpa puţului. Frânghia nu se mai derula. Harry respiră uşurat. Teama ca în timpul coborârii să nu i se taie frânghia deasupra lui nu se justificase. Dealtfel, nu observase nici o adâncitură în pereţii puţului, care

ar fi putut ascunde vreo fiinţă oarecare. Extremitatea inferioară a puţului era foarte îngustă. Harry examină solul

«Un copil!» exclamă Harry

la lumina lămpii pe care o detaşase de la centură şi văzu că nu greşise în presupunerile sale. Un coridor îngust se înfunda lateral în stratul inferior al zăcământului. Ca să pătrunzi în el trebuia să te apleci şi să te târăşti în patru labe. El voi să vadă în ce direcţie se ramifica galeria şi dacă nu ajungea la vreun abis. Se culcă pe sol şi începu să se târască. Deodată se lovi de un obstacol. Pipăindu-l, i se păru că e un trup care astupa trecerea. Harry se retrase mai întâi, cu un sentiment puternic de repulsie, apoi reveni. Nu se înşelase: ceea ce îl oprise era într-adevăr un trup omenesc. Puse mâna pe el şi văzu că picioarele şi mâinile erau aproape îngheţate, dar corpul nu era încă rece. Într-o clipă îl trase lângă fundul puţului şi-l examină la lumina lămpii.

«Un copil!» exclamă Harry.

Copilul respira încă, dar răsuflarea era atât de slabă, încât părea gata să se oprească. Fără a pierde nici o clipă, această mică fiinţă trebuia scoasă la suprafaţa puţului, apoi dusă la *cottage* unde Madge îi va da îngrijirile necesare.

Uitând de orice alte preocupări, Harry îşi legă din nou frânghia de mijloc, prinse lampa de centură şi strângând la piept, cu braţul stâng, copilul, îşi păstră braţul drept liber şi înarmat. Făcu semnul convenit pentru a fi ridicat încet. Frânghia se întinse şi urcuşul începu. Harry privea în jurul său cu o îndoită atenţie. Acum nu era expusă pericolului numai fiinţa sa. Timp de câteva minute totul merse bine, nici un incident nu părea să survină. Deodată lui Harry i se păru că un suflu puternic deplasa aerul din adâncimile puţului. Privi în jos şi zări în penumbră o masă care, ridicându-se încet, îl atinse în treacăt. Era o pasăre enormă a cărei specie nu o putea recunoaşte şi care se ridica dând puternic din aripi.

Monstruosul zburător se opri, plană un moment, apoi se abătu asupra lui Harry cu o înverşunare feroce. Harry nu se putea servi decât de braţul drept pentru a se apăra de loviturile ciocului formidabil al animalului... El se apără deci, protejând în acelaşi timp copilul, cum putea mai bine. Dar pasărea nu ataca copilul, ci pe el. Împiedicat de mişcările de rotaţie ale frânghiei, nu reuşea să-i dea lovitura mortală.

Lupta se prelungea. Harry strigă din toate puterile, sperând că cei de sus îl vor auzi. Aşa se şi întâmplă, deoarece acum frânghia era trasă mai departe. Mai avea de parcurs încă o distanţă de optzeci de picioare. Pasărea îl atacă cu şi mai mare violenţă. Cu o lovitură de cuţit, reuşi să-i rănească o aripă şi pasărea scoase un ţipăt răguşit dispărând în profunzimea puţului. Dar, nenorocire! Lovind pasărea cu cuţitul, Harry atinsese şi frânghia, tăind una din împletituri. I se făcu părul măciucă. Frânghia ceda puţin câte puţin, la peste o sută de picioare deasupra abisului!... Harry scoase un nou strigăt de desperare. O a doua împletitură se rupse sub greutatea dublă pe care o suporta frânghia pe

jumătate tăiată. Harry aruncă cuţitul şi cu o sforţare supraomenească reuşi să apuce capătul de sus, în momentul când frânghia era gata să se rupă deasupra tăieturii. Dar deşi încheietura mâinii sale era tare ca fierul, simţea că îi alunecă frânghia printre degetele încleştate. Cu ambele mâini s-ar fi putut apuca mai bine, dar ar fi trebuit să sacrifice copilul şi nici prin gând nu-i trecea să facă asta. În acest timp, Jack Ryan şi însoţitorii săi, alarmaţi de strigătele lui Harry, îl trăgeau şi mai repede. Harry credea că nu va rezista până la gura puţului. Faţa i se injectă, închise ochii un moment aşteptând să se prăbuşească în abis, apoi îi deschise. În clipa când era gata să scape frânghia din mână, care îi alunecase chiar până la capătul rupt, fu apucat de umeri şi depus pe sol împreună cu copilul. Sleit, Harry căzu leşinat în braţele prietenilor săi.

XV NELL LA *COTTAGE*

Două ore mai târziu, Harry încă foarte slăbit şi copilul complet istovit erau aduşi la *cottage*, cu ajutorul lui Jack şi al prietenilor săi. Ei povestiră totul bătrânului maistru, şi Madge dădu imediat îngrijirile necesare bietei făpturi pe care o salvase Harry. Harry credea că scoate din abis un copil... Era o tânără fată, de vreo cincisprezece-şaisprezece ani, cu privirea pierdută, uluită, cu faţa slabă, trasă din cauza suferinţei, cu un ten de blondă, pe care lumina zilei părea că nu-l atinsese niciodată, mică de statură, plăpândă, o fiinţă ciudată şi fermecătoare în acelaşi timp.

Jack Ryan o asemăna, oarecum pe drept, cu un spiriduş, din pricina aspectului ei puţin supranatural. Poate că împrejurările speciale, mediul nefiresc în care această tânără fată trăise probabil până atunci făceau ca ea să pară că aparţine numai pe jumătate speciei umane. Fizionomia sa era stranie, ochii săi, pe care lumina strălucitoare a lămpilor de la *cottage* părea să-i obosească, priveau nedumeriţi, ca şi cum totul ar fi fost nou pentru ea. Bătrâna scoţiană se adresă prima acestei făpturi neobişnuite, culcată în patul ei şi care revenea încet la viaţă, parcă trezindu-se dintr-un somn adânc.

— Cum te cheamă ? o întrebă ea.

— Nell, răspunse fata.

— Te doare ceva, Nell ? reluă Madge.

— Mi-e foame, răspunse Nell. N-am mai mâncat de... de...

Judecind după puţinele cuvinte rostite de tânăra fată, se vedea că ea nu are obişnuinţa să vorbească. Limba de care se servea era un vechi dialect scoţian, pe care Simon Ford şi ai lui îl

foloseau adesea. Căpătând răspunsul lui Nell, Madge îi aduse imediat de-ale mâncării. Nell era moartă de foame. De când se afla oare în fundul acelui puţ? Cine ştie!

— Câte zile ai stat acolo, fata mea? o întrebă Madge.

Nell nu răspunse. Părea că nu înţelesese întrebarea.

— De câte zile? reluă Madge.

— Zile? întrebă Nell, pentru care acest cuvânt părea lipsit de orice semnificaţie. Apoi dădu din cap ca un om care nu înţelege întrebarea.

Madge îi luă mâna şi i-o mângâie, pentru a-i inspira încredere.

— Câţi ani ai, fata mea ? o întrebă din nou, privind-o cu ochi blajini.

Acelaşi semn negativ din partea lui Nell.

— Da, da, câţi ani? reluă Madge.

— Ani?... întrebă Nell, pentru care acest cuvânt, ca şi cuvântul «zile», părea la fel de necunoscut.

Simon Ford, Harry, Jack şi ceilalţi o priveau cu un dublu sentiment, de milă şi de simpatie.

Starea acestei biete fiinţe, îmbrăcată cu nişte zdrenţe din pânză grosolană, avea de ce să impresioneze. Harry, mai mult decât ceilalţi, se simţea atras în mod irezistibil de aspectul straniu al Nellei! El se apropie, îi luă mâna pe care Madge o lăsase şi o privi pe Nell drept în ochi. Buzele fetei schiţară un surâs slab.

Harry o întrebă:

— Nell... acolo... în mină... erai singură?

— Singură! Singură! exclamă fata ridicându-se.

Faţa ei exprima spaimă. Ochii ei, care sub privirea tânărului se îmblânziseră, redeveniră sălbatici.

— Singură, singură, repetă ea, recăzând sleită de puteri, pe pernă.

— Biata copilă este încă prea slăbită pentru a răspunde întrebărilor noastre, spuse Madge, culcând-o mai bine pe tânăra fată. Câteva ore de odihnă şi puţină hrană bună îi vor reda puterile. Haideţi, Simon, Harry, şi voi, prieteni, s-o lăsăm să doarmă.

După sfatul lui Madge, Nell fu lăsată singură şi după un minut se asigurară că dormea adânc.

Evenimentul acesta stârni mare zarvă nu numai în mină, ci în întreg comitatul Stirling, şi curând în tot Regatul Unit. Mergea vestea despre Nell ca despre o fiinţă neobişnuită. Dacă o fată ar fi fost găsită închisă în roca de şist, ca una din acele fiinţe antediluviene, pe care o lovitură de târnăcop o eliberează din strânsoarea pietrei, aceasta n-ar fi avut un răsunet mai mare.

Nell deveni, fară să ştie, un subiect la ordinea zilei.

Superstiţioşii găsiră un nou text pentru poveştile lor legendare. Ei erau dispuşi să creadă că Nell era geniul Noii Aberfoyle, şi

când Jack Ryan împărtăşi zvonul acesta prietenului său, Harry, pentru a termina discuţia, răspunse: «Fie cum spui tu, Jack, dar, în orice caz, este geniu bun! Este acela care ne-a salvat, care ne-a adus pâine şi apă în timp ce eram întemniţaţi în mină. Nu poate fi altcineva! Cât despre geniul rău, dacă a rămas în mină, va trebui să-l descoperim într-o bună zi!»

Bineînţeles că inginerul James Starr a fost informat imediat de cele întâmplate. A doua zi după venirea ei la *cottage*, când Nell era odihnită şi cu forţele refăcute, el îi puse cu multă grijă unele întrebări. Îi făcu impresia că fata nu cunoaşte cele mai multe lucruri din viaţă. Era totuşi inteligentă, după cum constatară cei din jurul ei, dar îi lipseau unele noţiuni elementare, între care şi noţiunea de timp. Se vedea că nu fusese obişnuită să împartă timpul în ore sau în zile, şi nici nu cunoştea aceste cuvinte. Ochii ei obişnuiţi cu obscuritatea nu se puteau adapta la lumina strălucitoare a discurilor electrice, în schimb, în întuneric, pupilele i se dilatau şi aveau capacitatea de a vedea în mijlocul celor mai adânci tenebre. Evident, creierul ei nu înregistrase niciodată impresii din lumea exterioară, în faţa ochilor ei nu s-a desfăşurat niciodată altă privelişte decât aceea a minei, iar acea criptă întunecoasă reprezenta pentru ea întregul orizont.

Ştia ea oare, biata copilă, că există un soare şi stele, oraşe şi sate, un întreg univers în care mişună o lume? Acest lucru era îndoielnic deocamdată şi trebuia să aştepţi până când unele cuvinte care îi erau încă necunoscute vor căpăta o semnificaţie precisă în spiritul ei. În ce priveşte problema de a şti dacă Nell trăia singură în profunzimile Noii Aberfoyle, James Starr trebui să renunţe de a o rezolva. Într-adevăr, orice aluzie la acest subiect înspăimânta această fire stranie.

Nell nu voia, sau nu putea să răspundă? Un lucru era clar: exista un secret pe care ea l-ar fi putut dezvălui.

«Vrei să rămâi cu noi? Sau vrei să te întorci acolo unde ai fost?» o întrebase James Starr.

La prima întrebare, tânăra fată exclamase: «Ah! Da!» La a doua, răspunsul fusese doar un strigăt de groază, nimic mai mult.

În faţa acestei tăceri încăpăţânate, James Starr, ca şi Simon şi Harry Ford, fură cuprinşi de un oarecare sentiment de teamă. Ei nu puteau uita faptele inexplicabile care au întovărăşit descoperirea minei. Deşi de trei ani nici un incident nu se produsese, se aşteptau tot timpul la o nouă agresiune din partea duşmanului lor invizibil. Se hotărâră deci să exploreze puţul misterios. De data aceasta porniră bine înarmaţi şi bine întovărăşiţi, dar nu găsiră nici o urmă suspectă. Puţul comunica cu straturile inferioare ale cavernei săpate în zăcământul carbonifer.

James Starr, Simon şi Harry vorbeau adesea despre aceste probleme. Ei gândeau că în cazul când unul sau mai mulţi răufăcători se ascundeau în mină şi pregăteau vreo cursă, poate că Nell le-ar fi putut spune. Dar ea nu vorbea. Cea mai mică aluzie la trecutul tinerei fete îi provoca accese de spaimă şi era mai bine să nu se insiste. Va dezvălui ea singură secretul, cu timpul.

După cincisprezece zile de la venirea ei la *cottage,* Nell devenise ajutorul cel mai priceput şi de nădejde al bătrânei Madge. Evident, să nu mai părăsească niciodată casa în care a fost primită cu atâta căldură i se părea un lucru firesc, poate chiar nu-şi putea închipui că ar mai putea trăi în altă parte. Familia Ford devenise familia ei şi fără îndoială că în mintea acestor oameni de treabă, din momentul când Nell intrase în casa lor, ea devenise copilul lor adoptiv.

Nell era într-adevăr fermecătoare. Noua sa existenţă o înfrumuseţa. Erau, fără nici o îndoială, primele zile fericite din viaţa ei. Era plină de recunoştinţă pentru cei cărora le datora aceasta. Madge o iubea ca pe o fiică. Bătrânul maistru, la fel. Dealtfel, toţi o îndrăgeau. Prietenul Jack Ryan regreta doar un singur lucru şi anume, că n-a fost el acela care a salvat-o. El venea adesea la *cottage.* Cânta, şi Nell, care nu auzise niciodată un cântec, găsea că e foarte frumos, dar se vedea bine că preferă cântecelor lui Jack Ryan discuţiile mai serioase cu Harry, care încet, încet o învăţa tot ce nu cunoştea ea din lumea exterioară.

Trebuie să spunem că, din momentul când Nell apăruse sub forma ei naturală, Jack Ryan se văzu obligat să recunoască sincer că superstiţia sa în legătură cu spiriduşii începe să slăbească într-o oarecare măsură. În afară de aceasta, după vreo două luni credulitatea sa primi o nouă lovitură. Într-adevăr, în această perioadă, Harry facu o descoperire surprinzătoare care explica în parte apariţia Doamnelor de foc în ruinele castelului Dundonald, la Irvin.

Într-o zi, după o îndelungată explorare a părţii de sud a minei, explorare care dură câteva zile prin ultimele galerii ale acelei substructuri enorme, Harry a urcat cu greu o galerie îngustă, scobită într-o despărţitură a rocii de şist. Deodată se trezi, cu mare surprindere, în aer liber. Galeria, după ce urca oblic către suprafaţa solului, ajungea chiar la ruinele castelului Dundonald. Exista deci o comunicare secretă între Noua Aberfoyle şi colina pe care se înălţa vechiul castel. N-ar fi fost posibil să descoperi deschizătura superioară a galeriei din exterior, atât de bine era astupată cu pietre şi frunziş. Aşa se explică de ce magistraţii n-au putut pătrunde în galerie în timpul anchetei. Câteva zile mai târziu, James Starr, condus de Harry, veni şi el să constate dispoziţia naturală a zăcământului carbonifer.

Iată, spuse el, avem acum cu ce să-i convingem pe superstiţioşii minei noastre. Adio, *brawnies*, adio, spiriduşi şi Doamne de foc!

Nu, nu cred, domnule Starr, răspunse Harry, că e cazul să ne felicităm! înlocuitorii acestora nu sunt mai buni, ba pot fi mai răi, fără doar şi poate!

— Ai dreptate, Harry, reluă inginerul, dar ce să facem? Cu siguranţă că fiinţele acelea, care se ascund în mină, comunică prin această galerie cu suprafaţa solului. Fără îndoială că erau aceia care, în noaptea furtunoasă, au atras, cu torţa în mână, vasul *Motala* către coastă şi, la fel cu vechii jefuitori de epave, ar fi jefuit rămăşiţele corăbiei dacă Jack Ryan şi prietenii lui n-ar fi fost acolo. În orice caz, în sfârşit, totul se explică. Iată gura vizuinei! Dar cei care locuiau acolo mai locuiesc încă?

— Da, deoarece Nell tremură când îi vorbim despre asta, răspunse cu convingere Harry. Da, de vreme ce Nell nu vrea sau nu îndrăzneşte să vorbească!

Harry avea, desigur, dreptate. Dacă musafirii misterioşi ai minei ar fi murit sau ar fi părăsit-o, de ce s-ar fi temut Nell să vorbească? James Starr ţinea totuşi cu tot dinadinsul să descopere această taină. El presimţea că viitorul noii mine putea depinde de aceasta. Fură luate din nou cele mai severe precauţiuni. Îi preveniră pe magistraţi. Agenţii ocupară în secret ruinele castelului Dundonald. Harry se ascunse şi el câteva nopţi de-a rândul printre mărăcinii care acopereau colina. În zadar! Nu descoperiră nimic. Nici o fiinţă omenească nu se ivi prin deschizătură. Ajunseră curând la concluzia că răufăcătorii au părăsit definitiv Noua Aberfoyle, iar pe Nell o credeau moartă în fundul puţului în care o părăsiseră. Înaintea exploatării, mina le putea oferi un refugiu sigur, la adăpostul oricăror percheziţii. De atunci împrejurările se schimbaseră. Vizuina era greu de ascuns. Se putea nădăjdui că nu mai exista nici un pericol pentru viitor. Totuşi, nici James Starr, nici Harry nu erau complet liniştiţi. Harry repeta adesea:

«Nell a fost cu siguranţă amestecată în acest mister. Dacă nu mai are de ce se teme, de ce nu vorbeşte? Nu ne putem îndoi că ea e fericită că se află la noi. Ne iubeşte pe toţi! O adoră pe mama! Dacă nu vrea să vorbească despre trecutul ci, despre ceea ce ne-ar putea linişti cu privire la viitorul nostru, înseamnă că ea cunoaşte un secret groaznic pe care conştiinţa ei o împiedică să ni-l destăinuie şi care o apasă! Poate că ea face acest lucru mai mult în interesul nostru, sau aşa crede ea, şi de aceea refuză în mod inexplicabil să vorbească.»

Pornind de la aceste gânduri, ei conveniră să înlăture din discuţiile lor tot ce i-ar fi putut aminti tinerei fete despre trecutul ei. Într-o zi, totuşi, Harry avu prilejul să-i spună lui Nell ceea ce James Starr, mama, tatăl său şi el însuşi credeau că datorează

intervenţiei ei. Era într-o zi de sărbătoare. Nimeni nu lucra, nici la suprafaţa comitatului Stirling, nici în domeniul subteran. Oamenii se plimbau aproape peste tot. Bolţile sonore ale Noii Aberfoyle răsunau de cântece voioase.

Harry şi Nell plecaseră de la *cottage* şi păşeau agale pe malul stâng al lacului Malcolm. Acolo, lumina proiectoarelor era mai puţin violentă şi fascicolele lor se spărgeau capricios de colţurile vreunei stânci pitoreşti care susţinea domul. Această penumbră convenea mai bine ochilor lui Nell, care se adaptau foarte încet la lumina strălucitoare.

După ce merseră vreo oră, ei se opriră în faţa capelei Saint Gilles, pe o terasă naturală care domina apele lacului.

— Ochii tăi, spuse Harry, încă nu s-au obişnuit cu lumina zilei şi probabil că n-ar putea suporta strălucirea soarelui!

— Nu, fără îndoială, răspunse fata, dacă soarele este aşa cum mi l-ai descris.

— Nell, continuă Harry, prin cuvintele mele nu ţi-am putut da o imagine reală despre splendoarea lui şi despre frumuseţile universului pe care ochii tăi nu le-au văzut niciodată. Dar, spune-mi, se poate oare ca din ziua în care te-ai născut în adâncimile acestei mine să nu fi urcat niciodată la suprafaţa solului?

Niciodată, Harry, răspunse Nell, şi nu cred că o mamă sau un tată să mă fi dus, chiar când eram mică. Mi-ar fi rămas cu siguranţă vreo amintire de afară.

— Te cred, răspunse Harry. Dealtfel, pe timpul acela, Nell, mulţi lucrători nu părăseau mina niciodată. Comunicarea cu exteriorul era anevoioasă şi eu am cunoscut câţiva tineri şi tinere care, la vârsta ta, nu cunoşteau, ca şi tine, nimic din lumea exterioară. Dar acum, calea ferată din tunelul mare ne poate transporta în câteva minute la suprafaţa comitatului. Aş dori foarte mult, Nell, să te aud spunându-mi: «Haide, Harry, ochii mei pot suporta acum lumina zilei şi vreau să văd soarele!»

— îţi voi spune, Harry, îl asigură tânăra fată, sper că în curând voi merge cu tine să admir lumea exterioară, şi totuşi...

— Ce vrei să spui, Nell? întrebă Harry cu vioiciune. Regreţi cumva că ai părăsit abisul acela întunecos în care ai trăit primii ani ai vieţii tale şi de unde te-am scos aproape moartă?

— Nu, Harry, răspunse Nell. Mă gândeam numai că şi întunericul îşi are frumuseţea lui. Dacă ai şti ce pot vedea nişte ochi obişnuiţi cu adâncurile beznei! Vezi umbre care trec şi pe care ai dori să le urmezi în zborul lor! Uneori îţi apar în faţă cercuri ce se întretaie şi din care n-ai vrea să mai ieşi! Există în fundul minei nişte gropi negre, pline de lumini vagi. Apoi se aud zgomote care îţi vorbesc! Vezi tu, Harry, trebuie să fi trăit acolo ca să înţelegi ceea ce simt, ceea ce nu pot exprima!

— Nu-ţi era frică, Nell, când erai singură?

— Harry, spuse fata, tocmai când eram singură nu-mi era frică!

Rostind aceste cuvinte, vocea lui Nell se schimbă uşor. Harry însă crezu că e bine să insiste şi spuse:

— Dar te puteai pierde în galeriile acelea lungi, Nell. Nu-ţi era teamă că te vei rătăci?

— Nu, Harry, eu cunoşteam de mult toate întortocherile Noii Aberfoyle!

— Nu ieşeai niciodată?

— Da, uneori... răspunse ezitând tânăra fată, câteodată veneam până în vechea mină Aberfoyle.

— Cunoşteai deci vechiul *cottage*?

— *Cottage*-ul... da... dar pe locuitorii lui numai din depărtare!

— Eram noi, tata, mama, eu! Noi n-am vrut să părăsim niciodată vechea noastră casă.

— Poate ar fi fost mai bine pentru voi!... murmură tânăra fată.

— De ce, Nell? Încăpăţânarea noastră de a nu o părăsi nu ne-a făcut oare să descoperim noul zăcământ? Descoperirea aceasta n-a avut ea urmări fericite pentru o întreagă populaţie care şi-a redobândit bunăstarea prin muncă, şi pentru tine, Nell, care ai fost redată vieţii şi ai găsit oameni care te iubesc?

— Pentru mine! răspunse cu vioiciune Nell. Da! Orice s-ar întâmpla! Pentru ceilalţi... cine ştie?...

— Ce vrei să spui, Nell?

Harry se apără, protejînd, în acelaşi timp, copilul

— Nimic… nimic. Dar era mare pericol atunci să intri în noua mină! Da! Mare pericol! Harry! Într-o zi nişte oameni imprudenţi au pătruns în aceste abisuri. Ei s-au dus departe, foarte departe! S-au rătăcit…

— S-au rătăcit? spuse Harry privind-o stăruitor.

— Da, s-au rătăcit, răspunse Nell, a cărei voce tremura. Lampa lor s-a stins! Ei n-au mai putut regăsi drumul…

— Şi acolo, exclamă Harry, întemniţaţi timp de opt zile lungi, erau gata să moară. Şi fără o fiinţă salvatoare care le-a adus în taină puţină hrană, fără o călăuză misterioasă care mai târziu a condus până la ei pe eliberatorii lor, n-ar mai fi ieşit niciodată din acel mormânt!

— De unde ştii? întrebă Nell.

— Pentru că aceşti oameni erau James Starr, era tatăl meu, eram eu, Nell.

Ridicând capul, Nell apucă mâna tânărului şi îl privi atât de fix încât acesta fu tulburat până în adâncul sufletului.

— Tu?! exclamă tânăra fată.

— Da, răspunse Harry, după un moment de tăcere, şi aceea căreia îi datorăm viaţa eşti tu, Nell! Tu ai fost aceea!

Fără a răspunde, Nell îşi ascunse faţa în mâini. Niciodată Harry n-o văzuse atât de puternic impresionată.

— Cei care te-au salvat, Nell, adăugă Harry cu o voce emoţionată, îţi datorau ţie viaţa şi crezi că vor uita vreodată aceasta?

XVI PE SCARA OSCILANTĂ

Între timp, lucrările de exploatare a Noii Aberfoyle erau conduse cu mari beneficii. Bineînţeles că James Starr şi Simon Ford, descoperitorii acestui bogat bazin carbonifer, participau, din plin la câştiguri. Harry devenea o partidă bună. El însă nici nu se gândea să părăsească *cottage*-ul. Îl înlocuise pe tatăl său în funcţia de maistru şi conducea cu sârguinţă mulţimea de mineri. Jack Ryan era mândru şi încântat de situaţia prietenului său, dar şi lui îi mergea destul de bine. Ei se întâlneau adesea fie la *cottage*, fie la lucrările din subteran. Jack Ryan observase sentimentele lui Harry pentru Nell. Harry nu mărturisea, dar Jack râdea din toată inima când prietenul său dădea din cap negând.

Cea mai mare dorinţă a lui Jack era s-o întovărăşească pe Nell când va face primul său drum la suprafaţa comitatului! Voia să vadă uimirea, admiraţia ei în faţa naturii ce-i era necunoscută. El spera ca Harry să-l cheme şi pe el când vor face această

excursie. Deocamdată acesta nu-i propusese nimic şi Jack era puţin îngrijorat.

Într-o zi, Jack Ryan cobora într-un puţ de aerisire prin care orizonturile inferioare ale minei comunicau cu suprafaţa solului. El se prinse de o scară care, ridicându-se şi afundându-se, prin oscilaţii succesive, permitea un coborâş şi un urcuş neobositor. Douăzeci de oscilaţii îl făcură să coboare la o adâncime de aproape o sută cincizeci de picioare. Pe o platformă îngustă, unde se aşezase, se întâlni cu Harry care urca la lucrările de la suprafaţă.

— Tu eşti? spuse Jack privindu-l pe camaradul său luminat de discurile electrice ale puţului.

— Da, Jack, şi-mi pare bine că te văd. Am să-ţi fac o propunere.

— Nu vreau să ascult nimic până nu-mi dai ştiri despre Nell! spuse Jack Ryan.

— Nell e bine, Jack, e chiar atât de bine încât sper că peste o lună sau şase săptămâni...

— Te vei căsători cu ea, Harry?

— Nu ştii ce vorbeşti, Jack!

— Se poate, Harry, dar ştiu ce voi face eu!

— Ce vei face ?

— Mă voi însură cu ea dacă tu nu vrei! răspunse Jack şi izbucni în râs... Să mă păzească sfântul Mungo! Îmi place drăguţa asta de Nell! O fiinţă tânără şi bună, care n-a părăsit în viaţa ei mina, iată o soţie potrivită pentru un miner! E orfană ca şi mine, şi dacă tu într-adevăr nu te gândeşti la ea şi dacă ea îl vrea pe prietenul tău, Harry!...

Harry îl privea cu multă seriozitate pe Jack; îl lăsa să vorbească şi nici nu încerca să-i răspundă.

— Nu cumva ceea ce-ţi spun te face gelos, Harry? întrebă Jack Ryan cu un ton ceva mai serios.

— Nu, Jack, răspunse liniştit Harry.

— Totuşi, dacă n-ai de gând s-o iei de nevastă pe Nell, cred că n-ai pretenţia să rămână nemăritată?

— N-am nici o pretenţie, răspunse Harry.

O oscilaţie a scării ar fi permis celor doi prieteni să se depărteze, unul spre a urca, celălalt pentru a coborî. Totuşi ei rămaseră pe loc.

— Harry, spuse Jack, crezi că ţi-am vorbit serios cu privire la Nell?

— Nu, Jack.

— Ei bine, am s-o fac acum!

— Tu, să vorbeşti serios!

— Bravul meu Harry, răspunse Jack, sunt în stare să dau un sfat bun unui prieten.

— Spune, Jack!

— Ei bine, Harry, iată! Tu o iubeşti pe Nell cu toată dragostea pe care ea o merită. Tatăl tău, bătrânul Simon, mama ta, bătrâna Madge, o iubesc ca pe copilul lor. Ai avea doar un pas de făcut pentru ca ea să devină cu adevărat fiica lor! De ce nu te căsătoreşti cu ea?

— Pentru a vorbi astfel, Jack, răspunse Harry, cunoşti cumva sentimentele lui Nell?

— Toată lumea le cunoaşte, chiar şi tu, Harry, de aceea nu eşti gelos nici pe mine, nici pe alţii. Dar iată scara care va coborî şi...

— Stai, Jack, spuse Harry reţinându-l pe prietenul său care era gata să pună piciorul pe scara mobilă.

— Ei, Harry, strigă Jack Ryan, vrei să mă rupi în două?

— Ascultă-mă, dar fii serios, Jack, răspunse Harry, pentru că şi eu îţi voi vorbi serios.

— Ascult până la oscilaţia viitoare, dar nu mai mult!

— Jack, reluă Harry, nu am de ce să ascund că o iubesc pe Nell. Dorinţa mea cea mai fierbinte e să mă căsătoresc cu ea...

— Foarte bine!

— Dar aşa cum este ea încă, am scrupule ca să-i cer să ia o hotărâre care trebuie să fie irevocabilă.

— Ce vrei să spui, Harry?

— Vreau să spun, Jack, că Nell n-a părăsit niciodată adâncimile minei unde fără îndoială că s-a născut. Nu ştie şi nu cunoaşte nimic din cele ce există afară. Ea va trebui să afle totul de aici înainte, cu ochii ei şi poate şi cu inima. Cine poate şti ce va gândi când noi impresii se vor naşte în sufletul ei! Deocamdată ea nu cunoaşte nimic din lumea exterioară, şi mi se pare că aş profita de neştiinţa ei dacă aş determina-o să prefere să trăiască toată viaţa în mină înainte de a putea ea însăşi să decidă, în plină cunoştinţă de cauză. Mă înţelegi, Jack?

— Da... înţeleg, dar nu prea bine... înţeleg că mă vei face să pierd şi viitoarea oscilaţie a scării.

— Jack! spuse Harry cu o voce gravă. Chiar dacă aceste aparate n-ar mai funcţiona niciodată şi dacă această platformă ar dispărea de sub picioarele noastre, tot vei asculta ce am să-ţi spun.

— Foarte bine, Harry! îmi place când îmi vorbeşti aşa! Cu alte cuvinte, înainte de a te căsători, ai voi s-o trimiţi pe Nell într-un internat de fete din Bătrâna afumată?

— Nu, Jack, spuse Harry, sunt în stare să fac eu însumi educaţia aceleia ce va trebui să-mi fie soţie!

— Va fi cu atât mai bine. Harry!

— Înainte de aceasta, reluă Harry, vreau, aşa cum ţi-am spus, ca Nell să cunoască lumea exterioară cu adevărat. Să facem o comparaţie, Jack. Să presupunem că ai iubi o fată oarbă

şi ţi s-ar spune: «Peste o lună va fi vindecată!» N-ai aştepta să se vindece pentru a te căsători cu ea?

— Da, pe legea mea, da, răspunse Jack.

— Ei bine, Jack, Nell este încă oarbă şi, înainte de a deveni soţia mea, vreau să ştie bine că mă preferă pe mine şi condiţiile mele de viaţă. Vreau ca ochii ei să cunoască mai întâi lumina zilei.

— Bine, Harry, foarte bine, adăugă Jack. Acum te înţeleg. Pe când operaţia...?

— Peste o lună, Jack, răspunse Harry. Ochii Nellei se obişnuiesc treptat cu lumina discurilor noastre electrice. Aceasta o pregăteşte. Peste o lună sper că va vedea pământul şi minunăţiile sale, cerul şi splendorile sale! Ea va afla că natura oferă privirii omeneşti orizonturi mai largi decât acela al unei mine întunecoase! Va vedea că universul este infinit.

În timp ce Harry se lăsa dus de imaginaţia sa, Jack, părăsind platforma, sărise pe scara oscilantă a aparatului.

— Hei, Jack, strigă Harry, unde eşti ?

— Dedesubtul tău, răspunse râzând veselul tânăr. În timp ce tu te înalţi spre infinit, eu cobor în abis.

— La revedere, Jack! răspunse Harry, agăţându-se la rândul său de scara care urca. Te rog să nu vorbeşti cu nimeni despre cele ce am discutat.

— Cu nimeni, strigă Jack Ryan, dar cu o condiţie, totuşi...

— Ce condiţie?

— Să vă întovărăşesc pe amândoi când veţi face, tu şi Nell, prima excursie la suprafaţa globului!

— Da, Jack, îţi promit, răspunse Harry.

O nouă pulsaţie a aparatului puse o distanţă mai mare între cei doi prieteni. Abia mai puteau auzi vocile celuilalt, totuşi Harry mai desluşi cuvintele strigate de Jack:

— Când Nell va fi văzut stelele, luna şi soarele, ştii ce va prefera?

— Nu ştiu, Jack.

— Pe tine, prietene, pe tine şi numai pe tine!

Şi vocea lui Jack Ryan se stinse în fine cu un ultim «URA»!

Între timp, Harry consacra tot timpul său liber educaţiei lui Nell. O învăţase să scrie şi să citească. Fata făcea progrese foarte mari şi rapide; s-ar fi spus că le prindea pe toate din instinct. Niciodată o inteligenţă mai vie n-a învins cu atâta repeziciune o ignoranţă atât de completă. Toţi cei din jur erau uimiţi. Simon şi Madge se simţeau zi de zi mai legaţi de fiica lor adoptivă. Ei erau preocupaţi totuşi de trecutul ei. Cunoşteau sentimentele lui Harry pentru Nell şi aceasta nu le displăcea. Ne amintim că în timpul primei vizite pe care inginerul James Starr o făcuse la vechiul *cottage*, Simon îi spusese acestuia: «De ce s-ar însura fiul meu? Ce fată de acolo de sus s-ar potrivi cu un

tânăr care trebuie să-şi petreacă viaţa în adâncimile unei mine?!» Ei bine, s-ar părea că providenţa i-a trimis singura tovarăşă de viaţă care i-ar putea conveni fiului său! Nu era aceasta o favoare a Cerului? Astfel încât bătrânul maistru îşi promitea că, dacă această căsătorie se va face, în acea zi va avea loc la Coal-city o serbare care va rămâne de pomină printre minerii din Noua Aberfoyle. Nici nu-şi închipuia Simon Ford cât adevăr grăise! Trebuie să spunem că mai era cineva care dorea cu aceeaşi ardoare căsătoria lui Nell cu Harry. Acesta era inginerul James Starr. Fără îndoială că el se gândea, mai presus de toate, la fericirea celor doi tineri. Dar poate că mobilul unui interes mai general îl stimula în acest sens.

Se ştie că James Starr păstrase unele temeri, deşi nimic nu le justifica în prezent. Totuşi, ceea ce a fost s-ar putea repeta. Nell era singura care cunoştea misterele noii mine. Dacă viitorul rezerva noi pericole pentru minerii din Aberfoyle, cum puteau fi prevenite fără a cunoaşte cauzele ce le puteau provoca?

«Nell n-a vrut să vorbească, repeta adesea James Starr. Dar ceea ce n-a spus nimănui până acum nu va putea tăinui multă vreme faţă de soţul său! Pericolul l-ar ameninţa şi pe Harry, cum ne-ar ameninţa pe noi toţi. Deci o căsătorie care va face doi soţi fericiţi şi-i va feri de primejdii pe prietenii lor este o căsătorie bună, cum nu poate exista alta aici, în mină.»

Aşa gândea în mod logic inginerul James Starr şi el împărtăşi gândurile sale bătrânului Simon care fu întru totul de acord. Se părea că nimic nu se opune căsătoriei lui Harry cu Nell. Şi cine s-ar fi opus? Harry şi Nell se iubeau. Părinţii nu visau altă soţie pentru fiul lor. Prietenii lui Harry îl invidiau, deşi recunoşteau că îşi merita fericirea. Tânăra fată, care nu avea pe nimeni, avea nevoie numai de consimţământul propriei sale inimi.

Dar dacă se părea că nimeni nu se poate opune acestei căsătorii, atunci de ce când discurile electrice se stingeau, când înceta lucrul, când orăşelul minier era cufundat în întuneric, când locuitorii din Coal-city se retrăgeau în locuinţele lor, de ce dintr-unul din cele mai întunecate colţuri ale Noii Aberfoyle o fiinţă misterioasă se furişa prin întunericul profund? Ce instinct călăuzea această fantomă prin nişte galerii atât de înguste, încât erau socotite impracticabile? De ce această fiinţă enigmatică, ai cărei ochi străpungeau întunericul cel mai profund, venea târându-se pe malurile lacului Malcolm?

De ce se îndrepta cu atâta încăpăţânare spre locuinţa lui Simon Ford, şi cu atâta prudenţă încât dejucase toate măsurile de supraveghere? De ce îşi lipea urechea de ferestre şi încerca să surprindă frânturi de fraze răzbătând prin obloane?

Când unele cuvinte ajungeau până la ea, de ce ameninţa cu pumnul acea casă liniştită? De ce din gura ei schimonosită de ură ieşeau aceste cuvinte: «Ea şi el! Niciodată!»

XVII UN RĂSĂRIT DE SOARE

O lună mai târziu — era în seara de 20 august — Simon Ford şi Madge salutau, cu cele mai bune wishes[1] patru turişti care se pregăteau să părăsească *cottage*-ul.

James Starr, Harry şi Jack Ryan o conduceau pe Nell pe un sol pe care ea nu pusese încă piciorul, în acel mediu strălucitor a cărui lumină nu o cunoşteau încă privirile sale.

Excursia trebuia să dureze două zile. James Starr, de acord cu Harry, voia ca, după aceste patruzeci şi opt de ore petrecute afară, tânăra fată să fi văzut tot ce n-a putut vedea în mina întunecoasă, adică diversele aspecte ale globului, ca şi cum o panoramă mobilă de oraşe, câmpii, munţi, fluvii, lacuri, golfuri, mări s-ar fi desfăşurat înaintea ochilor ei. În această parte a Scoţiei, cuprinsă între Edinburgh şi Glasgow, natura parcă a vrut anume să reunească aceste minuni terestre. Cerul era şi el prezent, cu norii săi schimbători, cu luna clară sau voalată, cu soarele radios şi cu furnicarul de stele.

Excursia a fost astfel organizată încât să satisfacă programul proiectat.

Simon Ford şi Madge ar fi fost fericiţi s-o întovărăşească pe Nell, dar noi îi cunoaştem şi ştim că ei nu plecau cu plăcere din *cottage*-ul lor, aşa încât, până la urmă, nu se putură hotărî să părăsească nici măcar o zi locuinţa lor subterană.

James Starr se ducea ca un observator, ca un filosof, foarte curios din punct de vedere psihologic, să observe impresiile naive ale lui Nell şi poate să surprindă ceva din misterioasele evenimente la care fusese martoră copilăria ei.

Harry se întreba, nu fără oarecare teamă, dacă nu cumva în timpul familiarizării rapide cu lucrurile din lumea exterioară nu va răsări în Nell o altă fată decât aceea pe care o iubea el şi pe care o cunoscuse până atunci. Cât despre Jack Ryan, acesta era voios ca un cintezoi care zboară în primele raze ale soarelui. El spera ca molipsitoarea sa voioşie să se transmită şi tovarăşilor săi de drum. Ar fi fost un mod de a-i răsplăti pentru că-l luaseră cu ei.

Nell era gânditoare şi plină de reculegere.

James Starr hotărâse, pe bună dreptate, ca plecarea să aibă loc seara. Era mai bine, de fapt, ca Nell să treacă printr-o gradaţie treptată de la întunecimea nopţii la lumina zilei. În felul acesta vor obţine rezultatul dorit, deoarece de la miezul nopţii până la

[1] Wishes – urări.(în limba engleză)

miezul zilei ea va suporta fazele succesive ale întunericului şi ale luminii, cu care ochii săi se vor putea obişnui încetul cu încetul.

În momentul când părăseau *cottage*-ul, Nell luă mâna lui Harry şi-i spuse: *

— Harry, este oare necesar să părăsesc mina noastră, fie chiar pentru câteva zile?

— Da, Nell, răspunse tânărul. Trebuie! E bine şi pentru tine, şi pentru mine!

— Totuşi, Harry, continuă Nell, de când m-ai găsit, sunt fericită cum nu se mai poate. Tu m-ai educat. Nu e de ajuns? Ce-am să fac acolo, sus?

Harry o privi fără să-i răspundă. Gândurile ei coincideau cu ale lui.

— Fetiţa mea, spuse Starr, înţeleg şovăielile tale, dar e bine să vii cu noi. Cei ce te iubesc te întovărăşesc şi ei te vor aduce înapoi. Dacă după aceea vei voi să continui să trăieşti în mină ca şi bătrânul Simon, ca Madge, ca Harry, cu atât mai bine! Nu mă îndoiesc că aşa ar trebui să fie şi sunt de acord cu tine. Dar în felul acesta vei avea posibilitatea să vezi la ce renunţi şi ce vei avea în schimb; şi vei putea hotărî în toată libertatea. Deci, vino!

— Vino, draga mea Nell! spuse Harry.

— Sunt gata să te urmez, Harry, răspunse tânăra fată.

La ora nouă, ultimul tren din tunel o ducea pe Nell şi pe tovarăşii ei de drum la suprafaţa comitatului. După douăzeci de minute ei coborau la gară unde aveau legătura cu trenul ce mergea de la Dumbarton la Stirling şi care deservea Noua Aberfoyle. Era noapte. Între orizont şi zenit câţiva nori uşori alergau încă în înălţimea cerului, împinşi de briza de nord-vest care răcorea atmosfera. Ziua fusese frumoasă. Aşa avea să fie şi noaptea.

Sosiţi la Stirling, Nell şi însoţitorii ei coborâră din tren şi ieşiră imediat din gară.

În faţa lor, între nişte arbori înalţi, se deschidea un drum care ducea la malurile lacului Forth.

Prima impresie fizică pe care o resimţi tânăra fată fu aceea a aerului curat pe care plămânii săi îl aspirară cu aviditate.

— Respiră adânc, Nell! spuse James Starr. Respiră acest aer încărcat cu toate miresmele înviorătoare ale câmpului!

— Ce sunt trâmbele de fum care aleargă deasupra capetelor noastre? întrebă Nell.

— Sunt nori, răspunse Harry, sunt vapori pe jumătate condensaţi, pe care vântul îi împinge spre est.

— Ah, exclamă Nell, mi-ar place să mă simt dusă de vârtejul lor tăcut! Dar ce sunt acele puncte luminoase ce strălucesc între nori?

— Sunt stelele despre care ţi-am vorbit, Nell, tot atâţia sori, tot atâtea centre ale unor universuri, poate asemănătoare cu al nostru.

Constelaţiile se vedeau în clipa aceea mai clar pe firmamentul albastru întunecat, pe care vântul îl purifica puţin câte puţin.

Nell privea miile de stele ce străluceau puzderie deasupra capului ei.

— Dar dacă sunt sori, spuse ea, cum de pot ochii mei să suporte lumina lor?

— Copila mea, răspunse James Starr, sunt sori într-adevăr, dar sori ce gravitează la o distanţă enormă. Cel mai apropiat dintre aceşti mii de aştri, ale cărui raze ajung până la noi, este steaua Vega, din constelaţia Lirei, pe care o vezi acolo, aproape de zenit, şi care e la o distanţă de cincizeci de mii de miliarde de leghe. Strălucirea ei nu-ţi poate deci afecta privirea. Dar soarele nostru va răsări mâine, el e la o distanţă de numai treizeci şi opt de milioane de leghe şi nici un ochi omenesc nu-şi poate fixa privirea asupra lui, pentru că este mai arzător decât văpaia unui cuptor înalt. Dar vino, Nell, hai să mergem!

Porniră. James Starr o ţinea de mână pe Nell, iar Harry mergea alături de ea. Jack Ryan fugea înainte şi se întorcea, ca un căţeluş nerăbdător că stăpânii lui merg atât de încet.

Drumul era pustiu. Nell privea siluetele arborilor mari pe care vântul îi agita în umbră. I se părea că sunt nişte uriaşi care gesticulează. Freamătul brizei în ramurile înalte, tăcerea profundă când vântul înceta, linia orizontului care se vedea mai clar când drumul tăia o câmpie, totul o copleşea şi-i imprima impresii de neuitat.

După ce la început pusese tot felul de întrebări, Nell tăcea acum şi toţi cei din jur, de comun acord, respectau tăcerea ei. Ei nu voiau să influenţeze prin cuvintele lor imaginaţia sensibilă a tinerei fete. Preferau să lase ideile să se nască de la sine în spiritul ei.

Cam pe la ora unsprezece şi jumătate ajunseră la malul nordic al golfului Forth. O barcă, comandată de James Starr, îi aştepta pentru a-i conduce, pe însoţitorii săi şi pe el, în câteva ore, până la portul Edinburgh.

Nell văzu apa strălucitoare care unduia la picioarele ei sub acţiunea resacului şi părea presărată cu stele tremurătoare.

— Acesta e un lac? întrebă ea.

— Nu, răspunse Harry, este un golf mare cu apă curgătoare, este gura unui fluviu, este aproape un braţ de mare. Ia puţină apă în căuşul palmei, Nell, şi vei vedea că nu e dulce ai aceea a lacului Malcolm.

Nell se aplecă, luă puţină apă, o gustă.

— Această apă e sărată, spuse ea.

Da, spuse Harry, marea s-a revărsat până aici, suntem în plin flux. Trebuie să ştii că trei sferturi din globul nostru este acoperit cu această apă sărată din care ai gustat acum câteva picături.

— Dar dacă apa fluviilor este tot apa mării pe care le-o varsă norii, de ce apa lor e dulce? întrebă Nell.

— Pentru că apa, când se evaporă, se desărează, răspunse James Starr. Norii se formează prin evaporarea apei şi ei trimit sub formă de ploaie această apă dulce mărilor.

— Harry, Harry! strigă atunci Nell. Ce-i această lumină roşie care încinge orizontul? Arde cumva vreo pădure?

Nell arătă un punct de pe cer în mijlocul ceţei joase ce se colora spre răsărit.

— Nu, Nell, răspunse Harry, este luna care răsare.

Da, luna! exclamă Jack Ryan. O superbă tavă de argint pe care geniile cerului o fac să circule pe firmament şi care culege stelele în chip de monede!

— Ei, Jack! spuse inginerul râzând. Nu-ţi cunoşteam această înclinare spre comparaţii îndrăzneţe!

— Păi, domnule Starr, comparaţia mea este întemeiată. Nu vedeţi că, de îndată ce luna înaintează, stelele dispar? Presupun deci că ele cad pe lună.

— Cu alte cuvinte, Jack, răspunse inginerul, luna stinge prin strălucirea sa stelele de a şasea mărime şi de aceea ele dispar când trece ea.

— Ce frumos e! repeta Nell care trăia acum numai prin ochii ei. Dar eu credeam că luna e rotundă!

— E rotundă când e plină, răspunse James Starr, adică atunci când se află în opoziţie cu soarele. în noaptea aceasta luna intră în ultimul său pătrar, este deja ştirbită şi tava de argint a prietenului nostru nu mai e decât un castron de bărbierit!

— Ah, domnule Starr, exclamă Jack Ryan, ce comparaţie nepotrivită! Tocmai voiam să recit un cuplet în onoarea lunii:

Astru al nopţilor care în drumul tău
Vii să mângâi...

Nu, nu! Îmi este imposibil acum! Castronul dumneavoastră de bărbierit mi-a tăiat inspiraţia!

În acest timp luna urca încet, la orizont. În faţa ei dispăreau ultimii nori. La zenit şi spre vest, stelele străluceau încă pe fondul întunecat şi ele aveau să pălească la strălucirea astrului. Nell admira în tăcere acest spectacol minunat, ochii săi suportau fără oboseală lumina dulce, argintie, dar mâna ei fremăta în mâna lui Harry, vorbind pentru ea.

— Să ne îmbarcăm, prieteni, spuse Starr, trebuie să urcăm panta de la Arthur-Seat înainte de răsăritul soarelui!

Barca era legată de un stâlp de pe mal. Un marinar o păzea. Nell şi însoţitorii ei se aşezară. Pânza fu înălţată şi se umflă sub briza de nord-vest.

Ce impresie nouă resimţi atunci tânăra fată? Ea se plimbase de câteva ori pe lacurile Noii Aberfoyle, dar barca, oricât de încet condusă de mâna lui Harry, trăda totuşi efortul vâslaşului. Aici, pentru prima oară, Nell se simţea dusă de o alunecare lină ca aceea a unui balon ce traversează atmosfera. Golful era liniştit ca un lac. Pe jumătate culcată în partea dinapoi a ambarcaţiunii, Nell se lăsa în voia legănării plăcute. Din când în când, la unele devieri bruşte, o rază de lună atingea suprafaţa Forth-ului, şi atunci ambarcaţiunea părea că alunecă pe o pânză strălucitoare de argint. Mici valuri îngânau parcă un cântec de-a lungul bordajului. Era un spectacol încântător. Deodată, ochii lui Nell se închiseră fară voia ei. Fata aţipise. Capul său se rezemă de pieptul lui Harry şi ea se cufundă într-un somn liniştit. Harry voi s-o trezească pentru ca ea să nu piardă nimic din frumuseţea acelei minunate nopţi.

— Las-o să doarmă, dragul meu, îi spuse inginerul. Două ore de odihnă o vor pregăti să suporte mai bine impresiile zilei.

La ora două noaptea barca sosea la Granton-pier. De îndată ce atinse pământul, Nell se trezi.

— Am dormit? întrebă ea.

— Nu, fata mea! răspunse James Starr. Ai visat că ai dormit.

Noaptea era foarte luminoasă. Luna, la jumătatea drumului dintre orizont şi zenit, împrăştia raze peste tot cerul. În micul port Granton nu erau decât două-trei vase de pescari, pe care hula golfului le legăna încetişor. Briza era mai slabă în preajma dimineţii. Atmosfera fără ceaţă promitea una din acele delicioase zile de august pe care apropierea mării le face şi mai frumoase. Un fel de aburi calzi se degajau la orizont, dar erau atât de uşori şi atât de transparenţi, încât primele raze ale soarelui aveau să-i soarbă într-o clipă. Tânăra fată putu să observe aspectul mării când se confunda cu perimetrul îndepărtat al cerului. Privirea ei cuprindea orizontul, dar nu înregistra acea impresie deosebită pe care ţi-o dă oceanul atunci când lumina pare că se retrage dincolo de infinit.

Harry o luă pe Nell de mână. Amândoi îi urmau pe James Starr şi pe Jack Ryan care înaintau pe străzile pustii. În mintea lui Nell această periferie a capitalei nu era decât o îngrămădire de case întunecate care îi aminteau de Coal-city, cu singura deosebire că bolta acestui oraş era mai înaltă şi pe ea luceau puncte scânteietoare. Înainta cu pas uşor şi Harry nu era nevoit să-şi încetinească mersul de teamă să n-o obosească.

— Nu eşti obosită? o întrebă el după o jumătate de oră de drum.

— Nu, răspunse ea. Dar picioarele mele parcă nici nu ating pământul! Cerul se înalţă atât de sus deasupra noastră, încât simt dorinţa să zbor, ca şi cum aş avea aripi!

— Ţine-o! strigă Jack Ryan. Trebuie păzită bine micuţa noastră Nell. Şi eu am aceeaşi senzaţie când nu ies mult timp din mină!

— Aceasta se datoreşte faptului, spuse James Starr, că nu ne mai simţim apăsaţi de bolta de şist care acoperă Coal-city. Avem impresia că firmamentul este un abis adânc în care suntem ispitiţi să ne avântăm. Aşa ceva simţi, nu-i aşa, Nell?

— Da, domnule Starr, răspunse tânăra fată, chiar aşa. Simt ca un fel de ameţeală!

— Te vei obişnui, Nell, îi spuse Harry. Te vei obişnui cu imensitatea lumii exterioare şi poate că atunci vei uita mina noastră întunecoasă!

— Niciodată, Harry! răspunse Nell.

Fata îşi acoperi ochii cu palmele, vrând parcă să-şi reamintească tot ce părăsise.

Printre casele adormite ale oraşului, James Starr şi însoţitorii săi traversară Leith-Walk. Ei ocoliră Calton-Hill unde, în penumbră, se înălţa Observatorul şi monumentul lui Nelson. O luară pe strada Regentului, trecură peste un pod şi ajunseră, după un mic ocol, la extremitatea străzii Canongate.

În oraş, încă nici o mişcare. Din clopotniţa gotică de la Canongate-Church se auzea bătând ora două.

În acel loc Nell se opri.

— Ce este această masă nedesluşită? întrebă ea arătând un edificiu izolat ce se înălţa într-o piaţă mică.

— Această masă, spuse Starr, este Holyrood, palatul foştilor suverani ai Scoţiei, în care s-au petrecut atâtea evenimente funebre! Aici, istoricul ar putea să evoce multe umbre regale, începând cu umbra nefericitei Maria Stuart, până la aceea a bătrânului rege francez Carol X. Şi totuşi, în ciuda acestor amintiri funebre, la lumina zilei vei vedea, Nell, că această reşedinţă nu are un aspect lugubru! Cu cele patru mari turnuri crenelate, Holyrood seamănă destul de mult cu oricare castel de vacanţă căruia o toană a proprietarului i-a păstrat caracterul feudal. Dar să mergem mai departe. Acolo, chiar în incinta vechei mănăstiri a Holyrood-ului, se înalţă superbele stânci din Salisbury care domină Arthur-Seat. Acolo vom urca. De la acea înălţime, Nell, ochii tăi vor vedea soarele care va răsări deasupra orizontului mării.

Intrară în Parcul Regelui. Apoi, urcând uşor, traversară Victoria-Drive, minunata cale circulară pentru vehicule, descrisă

cu măiestrie, în puţine cuvinte, de Walter Scott, într-unul din romanele sale.

Arthur-Seat nu e, la drept vorbind, decât o colină înaltă de şapte sute cincizeci de picioare, care cu vârful său izolat domină înălţimile învecinate. În mai puţin de o jumătate de oră, mergând pe o cărare în serpentine ce făceau urcuşul mai uşor, James Starr şi însoţitorii săi atinseseră vârful lui Arthur-Seat care, privit din partea de vest, seamănă cu un cap de leu. Aici, toţi patru se aşezară, iar James Starr, care cunoştea multe citate din opera marelui romancier scoţian, spuse doar atât:

— Iată ce a scris Walter Scott în capitolul opt din «Închisoarea Edinburgh-ului»: «Dacă ar trebui să aleg un loc de unde se poate vedea cel mai bine răsăritul şi apusul soarelui, l-aş alege pe acesta.» Aşteaptă deci, Nell, în curând va răsări soarele şi pentru prima dată îl vei putea contempla în toată splendoarea lui.

Privirile fetei erau îndreptate spre răsărit. Harry, care şedea alături de ea, o privea cu o atenţie plină de îngrijorare. Nu va fi ea prea puternic impresionată de primele raze ale zilei? Toţi tăceau, chiar şi Jack. O mică linie palidă, cu nuanţe de roz, se şi desemna deasupra orizontului, pe un fond uşor înceţoşat. Un rest de aburi rătăciţi spre zenit fură atacaţi de primele licăriri de lumină. La poalele Arthur-Seat-ului, în liniştea absolută a nopţii, Edinburgh-ul, încă aţipit, apărea în contururi nedesluşite. Câteva puncte luminoase străpungeau ici-colo întunericul. Erau stelele de dimineaţă pe care le aprindeau locuitorii oraşului vechi. Înapoi, spre vest, orizontul, întretăiat de siluete capricioase, mărginea o regiune accidentată, cu vârfuri de munţi peste care fiecare rază de soare avea să pună o coroniţă de foc.

Între timp, perimetrul mării apărea mai clar spre est. Gama de culori se aşeza încet, încet în ordinea spectrului solar. Roşul primelor neguri mergea degradându-se până la violetul zenitului. Din secundă în secundă paleta se accentua. Rozul se transforma în roşu, roşul se aprindea ca focul. Ziua apărea la punctul de intersecţie pe care arcul diurn avea să-l fixeze pe circumferinţa mării.

În acest moment privirile lui Nell se plimbau de la poalele colinei până la oraş, ale cărui cartiere începeau să apară în grupuri. Monumente înalte, câteva clopotniţe ascuţite se înălţau ici şi colo, şi alinierea lor se profila cu mai mare claritate. Părea că o lumină cenuşie se răspândeşte în spaţiu. În sfârşit, o primă rază atinse ochiul tinerei fete. Era acea rază verde, care dimineaţa sau seara se degajă din mare când orizontul este pur. După o jumătate de minut, Nell se ridică şi întinse mâna către un punct ce domina cartierele oraşului nou.

— Un foc! spuse ea.

— Nu, Nell, răspunse Harry, nu e un foc. Este o pată de auf pe care soarele o pune pe creştetul monumentului lui Walter Scott.

Într-adevăr, vârful turnuleţului înalt de două sute de picioare strălucea ca un far de primă mână.

Se făcuse ziuă. Soarele răsărise. Discul său părea încă umed, ca şi cum ar fi ieşit cu adevărat din apele mării. La început mărit din cauza refracţiei, el se micşora încetul cu încetul luând o formă circulară. Strălucirea sa devenind curând insuportabilă, părea o gură de cuptor înalt care ar fi găurit cerul. Nell fu nevoită aproape imediat să închidă ochii. Ea îşi acoperi pleoapele prea subţiri cu degetele bine strânse. Harry voia ca ea să se întoarcă spre orizontul opus.

— Nu, Harry, spuse ea, ochii mei trebuie să se obişnuiască să vadă ceea ce văd şi ochii tăi.

Printre degete, Nell zărea încă o lumină roz care devenea albă pe măsură ce soarele se înălţa pe cer. Vederea sa se obişnuia cu încetul. Apoi, deschise ochii care se impregnară în sfârşit cu lumina zilei.

Copila căzu în genunchi, exclamând:

— Vai, Doamne, ce frumoasă e lumea!

Tânăra fată plecă ochii şi privi. La picioarele sale se desfăşura panorama Edinburgh-ului, cartierele bine aliniate ale oraşului nou, îngrămădirea confuză de case şi reţeaua bizară de străzi din Auld-Recky. Două înălţimi dominau acest ansamblu: castelul, agăţat de stânca sa de bazalt, şi Calton-Hill, purtând pe crupa sa rotunjită ruinele moderne ale unui monument grec. Minunate drumuri plantate pe margini duceau de la capitală la satele din împrejurimi. La nord, un braţ de mare, golful Forth, tăia adânc coasta pe care se deschidea portul Leith. Deasupra, pe al treilea plan, se desfăşura armoniosul litoral al comitatului Fife. O cale dreaptă, ca aceea din Pireu, lega de mare această «Atenă a Nordului». Spre vest se întindeau frumoasele plaje din Newhaven şi Porto-Bello, al căror nisip colora în galben apele unduitoare. În larg, câteva şalupe animau apele golfului şi două sau trei vapoare lansau spre cer panaşe de fum negru. Mai departe, imensul câmp verde. Ici şi colo, mici coline cocoşau întinderea câmpiei. La nord, Lomond-Hill, la vest Ben-Lomond şi Ben-Ledi reflectau razele soarelui, ca şi cum gheţuri veşnice ar fi acoperit vârfurile lor.

Nell nu era în stare să vorbească. Buzele ei murmurau cuvinte de neînţeles. Braţele îi tremurau. Era cuprinsă de ameţeală. În acel aer atât de curat, în faţa sublimului spectacol, simţi deodată cum îi slăbesc forţele şi căzu fără cunoştinţă în braţele lui Harry ce stătea gata s-o prindă. Această tânără fată, care îşi dusese până atunci existenţa în măruntaiele masivului terestru, contemplase în sfârşit ceea ce constituia aproape tot universul

creat de natură şi de mâna omului. Privirile sale, după ce s-au oprit asupra oraşului şi satului, au cuprins pentru întâia oară imensitatea mării şi infinitul cerului.

XVIII DE LA LACUL LOMOND LA LACUL KATRINE

Harry, ducând-o pc Nell în braţe, urmat de James Starr şi de Jack Ryan, coborau pantele Arthur-Scat-ului. După câteva ore de odihnă şi o masă bună la *Lambret's-Hotel*, se gândiră să completeze excursia cu o plimbare prin ţinutul lacurilor. Nell îşi putea deschide bine ochii la lumină, iar plămânii săi aspirau din plin aerul sănătos şi înviorător. Verdele arborilor, nuanţele variate ale plantelor, albastrul cerului desfăşuraseră toată gama de culori în faţa ochilor ei.

Luară trenul de la *General railway station*, care îi duse, pe Nell şi pe însoţitorii săi, la Glasgow. Acolo, de pe ultimul pod pe Clyde, admirară curioasa mişcare maritimă a fluviului. Înnoptară la *Comrie's Royal-Hotel*.

A doua zi plecară cu trenul din gara *Edinburgh and Glasgow railway*, de unde trebuiau să ajungă în scurt timp, prin Dumbarton şi Balloch, la extremitatea meridională a lacului Lomond.

— Acolo e patria lui Rob Roy şi a lui Fergus Mac Gregor, exclamă James Starr, teritoriul descris atât de poetic de Walter Scott. Nu cunoşti această regiune, Jack?

O cunosc prin cântecele sale, domnule Starr, răspunse Jack Ryan, şi dacă un loc este atât de bine cântat, trebuie să fie minunat de frumos.

Într-adevăr, aşa este, spuse inginerul, iar scumpa noastră Nell îi va păstra cea mai bună amintire!

— Cu o călăuză ca dumneavoastră, domnule Starr, spuse Harry, vom profita dublu, pentru că ne veţi povesti istoria meleagurilor, în timp ce noi le vom privi.

— Da, Harry, spuse inginerul, pe cât mă va ajuta memoria, dar cu o condiţie totuşi: să mă ajute veselul nostru Jack! Când eu voi obosi povestind, el va cânta.

— Nu va trebui să-mi spuneţi de două ori, răspunse Jack, scoţând o notă vibrantă, ca şi cum ar fi vrut să-şi acordeze vocea cu nota «la» a diapazonului.

Cu calea ferată, de la Glasgow la Balloch, între metropola comercială a Scoţiei şi extremitatea meridională a lacului Lomond, nu sunt decât vreo douăzeci de mile.

Trenul trecu prin Dumbarton, burg regal şi capitală a comitatului, al cărui castel, fortificat conform tratatului Uniunii, este aşezat într-o poziţie pitorească, pe două piscuri ale unei stânci mari de bazalt.

Dumbarton este situat la confluenţa fluviului Clyde şi fluviul Leven.

În legătură cu aceasta, James Starr povesti câteva particularităţi ale istoriei aventuroase a Mariei Stuart, care plecase din acest burg pentru a se căsători cu Francisc al II-lea şi a deveni regina Franţei... Tot aici, după 1815, guvernul englez avea de gând să-l interneze pe Napoleon, dar a fost preferată insula Sfânta Elena. Iată de ce prizonierul Angliei fu sortit să moară pe o stâncă a Atlanticului, spre cel mai mare profit al memoriei sale legendare. Curând, trenul se opri la Balloch, în apropierea unei estacade de lemn care cobora până la nivelul lacului. *Sinclair*, un vas cu aburi, aştepta turiştii care fac excursii pe lac. Nell şi însoţitorii săi se îmbarcară, după ce luară bilete până la Inversnaid, la extremitatea de nord a lacului Lomond.

Era o zi frumoasă, cu un soare strălucitor, neacoperit ca de obicei de ceaţa britanică. Nici un amănunt al peisajului care avea să se desfăşoare pe o distanţă de treizeci de mile nu trebuia să scape călătorilor de pe Sinclair. În partea dinapoi a vasului, Nell, aşezată între James Starr şi Harry, aspira cu toate simţurile ei superba poezie cu care este impregnată din plin frumoasa natură a Scoţiei.

Jack Ryan mergea încolo şi încoace pe puntea vasului Sinclair şi-i punea mereu întrebări lui James Starr, care, de fapt, nici n-avea nevoie să fie întrebat. Pe măsură ce se desfăşurau sub ochii săi meleagurile lui Rob Roy, el le descria, ca un admirator entuziast ce era.

Când intrară în apele lacului Lomond, apărură mai întâi numeroase insule şi insuliţe, de parcă ar fi fost semănate. Sinclair naviga de-a lungul coastelor râpoase, iar dintre insule se zărea ici o vale singuratică, ici o trecătoare sălbatică plină de stânci abrupte.

— Nell, spuse James Starr, fiecare din aceste insule are legenda şi poate şi cântecul său, ca şi munţii care încadrează lacul. Se poate spune, fără exagerare, că istoria acestei regiuni este scrisă cu caracterele gigantice ale insulelor şi ale munţilor ei.

— Ştiţi, domnule Starr, spuse Harry, ce-mi aminteşte această parte a lacului Lomond?

— Ce-ţi aminteşte, Harry?

— Cele o mie de insule ale lacului Ontario, atât de minunat descrise de Cooper. De bună seamă că şi pe tine te izbeşte această asemănare, draga mea Nell, deoarece acum câteva zile

ţi-am citit romanul care, pe drept cuvânt, a fost numit capodopera scriitorului american.

— Adevărat, Harry, răspunse tânăra fată, e acelaşi peisaj, iar Sinclair lunecă printre aceste insule ca şi cuterul lui Jasper Apă-dulce pe lacul Ontario.

— Ei bine, reluă inginerul, aceasta dovedeşte că ambele aşezări meritau să fie la fel cântate de doi poeţi! Nu cunosc cele o mie de insule ale lacului Ontario, Harry, dar mă îndoiesc că aspectul poate fi mai variat decât al arhipelagului lui Lomond. Priviţi acest peisaj! Iată insula Murray, cu vechiul său fort de la Lennox, reşedinţa bătrânei ducese de Albany, după moartea tatălui, a soţului şi a celor doi fii ai săi decapitaţi din ordinul lui Ioan. Iată insula Clar, insula Cro, insula Torr, unele stâncoase, sălbatice, fără vegetaţie, altele arătându-şi crupa verde, rotunjită. Aici molifţi şi mesteceni, colo câmpuri de mărăcini galbeni şi uscaţi. Într-adevăr, îmi vine greu să cred că cele o mie de insule ale lacului Ontario oferă o asemenea varietate de privelişti !

— Ce port e acesta? întrebă Nell, care privea acum partea orientală a lacului.

— Este Balmaha, prin care se intră în Highlands, răspunse James Starr. Acolo încep ţinuturile înalte ale Scoţiei. Ruinele pe care le zăreşti, Nell, sunt ale unei vechi mănăstiri de călugăriţe, iar în mormintele împrăştiate se află diverşi membri ai familiei Mac Gregor, al cărei nume este încă celebru în întreaga regiune.

— Celebru prin sângele pe care această familie l-a vărsat şi-l mai varsă încă! adăugă Harry.

— Ai dreptate, răspunse James Starr, dar trebuie să recunoaştem că celebritatea datorită bătăliilor este încă, până în zilele noastre, cea mai răsunătoare. Poveştile cu lupte se duc departe, străbătând veacurile...

— Şi se perpetuează prin cântece, adăugă Jack Ryan.

Pentru a demonstra cele spuse, el intonă primul cuplet al unui vechi cântec de război care relata luptele lui Alexandre Mac Gregor din valea Srae împotriva lui Sir Humphry Colquhour din Luss. Nell asculta, dar aceste balade războinice o întristau. La ce bun atâta sânge vărsat pe aceste întinderi pe care tânăra fată le găsea uriaşe şi unde era loc pentru toţi?

Malurile lacului, care au cam trei-patru mile, tindeau să se apropie în dreptul micului port Luss. Nell putu să zărească un moment vechiul turn al castelului secular. *Sinclair* o luă apoi spre nord şi în faţa turiştilor apăru Ben Lomond, care se înălţa cu aproape trei mii de picioare deasupra nivelului lacului.

— Ce munte minunat! exclamă Nell. De pe culmea sa priveliştea trebuie să fie încântătoare!

— Da, Nell, răspunse James Starr. Priveşte ce mândru se desprinde piscul său din buchetul de stejari şi mesteceni şi din

mărăcinişul ce acoperă zona inferioară a muntelui! De acolo se zăresc două treimi ale bătrânei noastre Caledonii. Aici, pe partea orientală a lacului, îşi avea reşedinţa clanul lui Mac Gregor. Nu departe de aici luptele dintre Iacobiţi şi Hanovrieni au udat de multe ori cu sânge aceste trecători sterpe. Acolo, în nopţile frumoase, se înalţă luna palidă, care în vechile povestiri e numită «lanterna lui Mac Farlane». Acolo, ecoul mai repetă încă numele nemuritoare al lui Rob Roy şi al lui Mac Gregor Campbell!

Ben Lomond, ultimul pisc din lanţul munţilor Grampiani, merita pe drept să fie celebrat de către marele romancier scoţian. Aşa cum observase James Starr, există munţi mai înalţi, ale căror culmi sunt acoperite cu zăpezi veşnice, dar în nici un colţ din lume nu există unul mai poetic!

— Şi, continuă James Starr, când mă gândesc că acest Ben Lomond aparţine în întregime ducelui de Montrose! Alteţa-sa posedă un munte, aşa cum un burghez din Londra posedă o peluză în grădiniţa sa.

În acest timp, *Sinclair* sosea în orăşelul Tarbet, pe coasta opusă a lacului, unde coborau călătorii ce mergeau la Inverary. Din acest loc Ben Lomond apărea în toată splendoarea sa. Coastele sale, vărgate de albiile torentelor, scânteiau ca nişte plăci de argint ce se topesc.

Pe măsură ce *Sinclair* mergea de-a lungul bazei muntelui, locurile deveneau din ce în ce mai abrupte. Ici şi colo abia de se mai vedeau câţiva arbori izolaţi printre care şi sălcii din acelea ale căror ramuri flexibile serveau altădată la spânzurarea oamenilor din popor.

«Pentru a economisi cânepa», sublinie James Starr.

Între timp, lacul se îngusta, alungindu-se către nord. Munţii laterali îl strângeau mai de aproape. Vasul cu aburi mai trecu pe lângă câteva insule şi insuliţe Inveruglas, Eilad-Whou — unde se ridicau vestigiile unei fortăreţe care aparţinea Mac Farlan-ilor. În sfârşit, cele două maluri se uniră şi *Sinclair* se opri în staţiunea Inverslaid.

Acolo, în timp ce se pregătea prânzul, Nell şi însoţitorii ei se duseră să viziteze, în apropierea locului de debarcare, un torent care se precipita în lac de la o înălţime destul de mare. Se părea că anume fusese aşezat acolo, ca un decor pentru plăcerea turiştilor. Un pod mobil sălta deasupra apelor tumultuoase, în mijlocul unei pulberi lichide. Din acest loc, privirea cuprindea o mare parte a lacului Lomond, iar vasul *Sinclair* părea doar un punct pe suprafaţa lui.

După-masă trebuiau să meargă la lacul Katrine.

Mai multe trăsuri, cu blazonul familiei Breadalbane, familia care asigura pe vremuri fugarului Rob Roy lemnul şi apa, stăteau la dispoziţia călătorilor şi le ofereau tot confortul trăsurilor engleze.

Harry o instală pe Nell pe imperială, aşa cum era moda pe atunci. El şi însoţitorii săi luară loc alături de ea. Un vizitiu falnic, în livrea roşie, ţinea în mâna stângă hăţurile celor patru cai şi echipajul începu să urce coasta muntelui, mergând de-a lungul malului sinuos al torentului.

Drumul era foarte anevoios. Pe măsură ce urca, forma culmilor înconjurătoare părea că se modifică. Se vedea cum creşte întregul lanţ de munţi minunaţi de pe malul opus al lacului, şi piscurile Arroquhar-ului dominau valea Inverngłas. La stânga se înălţa Ben Lomond care îşi descoperea râpa abruptă a coastei septentrionale.

Partea cuprinsă între lacul Lomond şi lacul Katrine avea un aspect sălbatic. Valea începea cu defileuri înguste care ajungeau la Aberfoyle. Acest nume amintea în mod dureros tinerei fete abisurile înfiorătoare în fundul cărora îşi petrecuse copilăria. James Starr se grăbi s-o distreze cu povestiri. Regiunea se preta foarte bine la aceasta. Pe malurile micului lac Ard au avut loc principalele evenimente din viaţa lui Rob Roy. Aici se înălţau stânci calcaroase amestecate cu pietriş, ce aveau un aspect sinistru şi pe care acţiunea timpului şi a atmosferei le-a întărit ca cimentul. Colibe sărăcăcioase ca nişte vizuini, cele ce se numesc bourrochs, zăceau în mijlocul ruinelor unor stâne. N-ai fi putut spune dacă erau locuite de fiinţe omeneşti sau de fiare sălbatice. Câţiva plozi, cu părul decolorat de intemperiile climatului, cu ochi mari, uluiţi, priveau trăsurile trecând.

— Iată, spuse James Starr, ceea ce se poate numi, în mod particular, patria lui Rob Roy. În acest loc excelentul judecător Nichol Jarvie, demn fiu al tatălui său, diaconul, a fost prins de oamenii contelui de Lennox. Chiar în acest loc a stat el agăţat de fundul pantalonilor făcuţi, din fericire, dintr-un postav bun, scoţian, nu din stofa uşoară din Franţa. Nu departe de izvoarele Forth-ului, care alimentează torentele lui Ben Lomond, se vede încă vadul râului pc care l-a trecut eroul pentru a scăpa de soldaţii ducelui de Montrose. Ei, dacă ar fi cunoscut el ascunzişurile întunecoase ale minei noastre, ar fi putut sfida toate urmăririle! Vedeţi, dragii mei, nu poţi face un pas.

În regiunea aceasta minunată sub atâtea aspecte, fără a întâlni acele amintiri din trecut care l-au inspirat pe Walter Scott, când a parafrazat în strofe minunate chemarea la arme a clanului Mac Gregor!

— Toate bune, domnule Starr, spuse Jack Ryan, dar dacă e adevărat că Nichol Jarvie a stat agăţat de fundul pantalonilor săi, cum rămâne cu proverbul nostru care spune: «Viclean al dracului va fi acela care va reuşi să pună mâna pe pantalonul unui scoţian»?

— Ai dreptate, Jack, răspunse râzând James Starr, dar asta dovedeşte doar că, în ziua aceea, judecătorul nostru nu era îmbrăcat după moda strămoşilor săi.

— Rău a făcut, domnule Starr!

— Sunt de acord cu tine, Jack.

Echipajul, după ce urcase meleagurile abrupte ale torentului, coborî într-o vale fără arbori, fără ape, acoperită doar cu ierburi firave. În unele locuri se aflau grămezi de pietre aşezate în piramidă.

— Acestea sunt ofrande, spuse James Starr. Pe vremuri, fiecare trecător trebuia să aducă o piatră pentru a onora eroii culcaţi în aceste morminte. De aici vine dictonul galic: «Nenorocire aceluia care va trece pe lângă un cairn, fără a depune piatra ultimului salut!» Dacă fiii ar fi păstrat credinţa părinţilor lor, aceste grămezi de pietre ar fi devenit coline. Într-adevăr, în această regiune totul contribuie la dezvoltarea poeziei naturale, înnăscută în inima muntenilor. Aşa e în toate regiunile de munte. Imaginaţia este stimulată de aceste privelişti minunate, şi dacă grecii ar fi trăit într-o ţară de şes, n-ar fi inventat niciodată mitologia antică!

În timpul acestor discuţii şi a multor altora, trăsura intra în defileul unei văi strâmte care ar fi fost propice zbenguielilor spiriduşilor, familiari marei Meg Merillies. Micul lac Arklet rămase pe stânga şi apăru un drum în pantă abruptă care ducea la Hanul Stronachlacar, pe malul lacului Katrine.

Aici, la capătul unui dig îngust se legăna un mic vas care purta, desigur, numele de Rob Roy... Călătorii se îmbarcară imediat şi erau gata să plece.

Lacul Katrine n-are decât zece mile lungime şi lărgimea lui nu depăşeşte niciodată două mile. Primele coline ale litoralului poartă amprentele unor caracteristici aparte.

Iată acest lac, exclamă James Starr, care a fost comparat, pe drept cuvânt, cu un ţipar! Se spune că nu îngheaţă niciodată. Nu ştiu dacă e adevărat, dar ceea ce nu trebuie să uităm este că a servit ca teatru faptelor eroice ale Doamnei lacului. Sunt sigur că dacă prietenul nostru Jack ar privi cu atenţie, ar vedea alunecând încă umbra uşoară a frumoasei Helene Douglas!

— Desigur, domnule Starr, răspunse Jack Ryan, de ce n-aş vedea-o? De ce această femeie frumoasă n-ar fi tot atât de vizibilă pe apele lacului Katrine cum sunt spiriduşii minei pe apele lacului Malcolm?

În acest moment se auziră sunetele clare ale unui cimpoi, în spatele vasului Rob Roy.

Acolo, un Highlander în costum naţional făcea preludii pe bag-pipe-ul său cu trei tuburi, dintre care cel mai mare intona pe «sol», al doilea pe «si», iar cel mai mic octava celui mare. Cât

despre fluierul cu opt găuri, intona o gamă de sol major al cărei «fa» era natural.

Refrenul acestui Highlander era un cântec simplu, dulce şi naiv. Se poate crede cu adevărat că aceste melodii naţionale n-au fost compuse de nimeni, că ele sunt un amestec natural de adiere a brizei, de murmur al apelor şi de foşnet al frunzelor. Forma refrenului, care revenea la intervale regulate, era bizară. Fraza sa se compunea din trei măsuri în doi timpi şi dintr-o măsură în trei timpi, terminându-se pe timpul slab.

Spre deosebire de cântecele vechii epoci, era într-o gamă majoră şi ar fi putut fi scris după cum urmează, în acel limbaj cifrat care indică nu notele, ci intervalele dintre tonuri:

5 1.2 35 25 / l.765 22.22
1.2 35 25 l.765 / 11.11

Un om cu adevărat fericit atunci fu Jack Ryan. El cunoştea acest cântec al lacurilor Scoţiei. Astfel că, în timp ce Highlanderul îl acompania la cimpoi, el cânta cu vocea sa sonoră un imn consacrat legendelor poetice ale vechei Caledonii:

Frumoase lacuri cu ape liniştite
Păstraţi pe veci
Legendele sublime,
Frumoase lacuri scoţiene.

Malurile voastre au păstrat urma
Eroilor mult regretaţi.
Urmaşi de nobilă spiţă
De-al nostru Walter Scott cântaţi!
Ici, iată turnul în care vrăjitoarele
Le pregăteau gustarea,
Colo, câmpiile cu scai
Unde colindă umbra lui Fingal.
Ici, in noaptea-ntunecoasă,
Spiriduşii cu dansul lor nebun.
Colo, sinistru apar în umbră
Figuri de bătrâni Puritani,
Iar printre sălbaticele stânci
Zăreşti încă în noapte
Cum Waverley, spre-a voastre ţărmuri,
O duce pe Flora Mac Ivor!
Doamna lacului mai rătăceşte
Pe calu-i de paradă
Şi nu departe Diana ascultă
Răsunând cornul lui Rob Roy!
N-aţi auzit, pe vremuri.
In mijlocul clanului, pe Fergus

Chemându-şi oamenii la luptă
Stârnind ecouri în Highlands?

Cât de departe, lacuri poetice.
Destinul paşii noştri-ar duce.
Scorburi, stânci, grote străvechi
Noi nu vă vom uita!

O, viziune trecătoare,
Nu poţi să mai revii spre noi?
O, tu, bătrână Caledonie,
Pe tine-n veci nu te-om uita.

Frumoase lacuri cu ape liniştite
Păstraţi pe veci legendele sublime,
Frumoase lacuri scoţiene!

Era ora trei după-masă. Malurile occidentale ale lacului Katrine, mai puţin accidentate, se detaşau în cadrul dublu al munţilor Ben An şi Ben Venue. La o jumătate de milă se şi zărea bazinul în capătul căruia Rob Roy avea să debarce călătorii care mergeau la Stirling prin Callander.

Nell era vlăguită din cauza tensiunii spirituale continue. De pe buzele sale ieşea numai un singur cuvânt: «Doamne! Doamne!» de îndată ce privirea sa surprindea un nou subiect de admirat. Avea nevoie de câteva ore de odihnă, măcar pentru a fixa amintirea atâtor minunăţii.

Harry îi luă mâna, o privi cu emoţie şi-i spuse:

— Draga mea Nell, curând vom fi din nou în domeniul nostru întunecos! Nu vei regreta nimic din cele ce ai văzut în aceste câteva ore petrecute la lumina zilei?

— Nu, Harry, răspunse tânăra fată. Îmi voi aminti, dar sunt fericită că mă voi reîntoarce cu tine în scumpa noastră mină.

— Nell, întrebă Harry, cu o voce a cărei emoţie nu reuşea s-o stăpânească, vrei ca un legământ sacru să ne unească în faţa lui Dumnezeu şi în faţa oamenilor? Vrei să fiu soţul tău?

— Vreau, Harry, răspunse Nell privindu-l cu ochii ei puri, vreau, dacă tu crezi că-ţi voi umple viaţa...

Nici nu reuşi Nell să-şi termine fraza în care se concentra tot viitorul lui Harry, când un fenomen inexplicabil se produse.

Vasul Rob Roy, deşi se afla încă la o jumătate de milă de coastă, suferi un şoc neaşteptat. El se lovi cu talpa de fundul lacului, iar motorul său, cu toate eforturile, nu-l putea despotmoli. Cauza accidentului era golirea bruscă a lacului Katrine în partea lui orientală, ca şi cum o crăpătură imensă s-ar fi deschis în albia sa. În câteva secunde, era uscat ca o plajă

după un mare flux al echinoxului. Tot conţinutul lui se scursese în adâncul solului.

— Dragii mei, exclamă James Starr, ca şi cum deodată ar fi înţeles cauza fenomenului, de-ar putea fi salvată Noua Aberfoyle!

XIX O ULTIMĂ AMENINŢARE

În acea zi, la Noua Aberfoyle lucrările se efectuau în mod normal. Din depărtare se auzea bubuitul cartuşelor de dinamită care spărgeau stratul carbonifer. Ici, în mină, răsunau loviturile de târnăcop şi de rangă care provocau extragerea cărbunelui, colo scârţâitul perforatoarelor care găureau straturile de gresie şi de şist. Erau zgomote prelungite, cavernoase. Aerul aspirat de maşini se scurgea prin galeriile de aeraj. Împinse cu violenţă, uşile de lemn se închideau brusc, în galeriile inferioare, trenul de vagonete cu tracţiune mecanică trecea cu o viteză de cincisprezece mile pe oră şi sunetele lui îi preveneau pe lucrători să se adăpostească în refugii. Coliviile urcau şi coborau continuu, trase de enormele tambururi ale maşinilor instalate la suprafaţa solului. Discurile electrice luminau din plin Coal-city. Exploatarea era în plină activitate. Stratul exploatat umplea vagonetele ce se goleau apoi cu sutele în benele mari din fundul puţului de extracţie. În timp ce o parte dintre mineri se odihneau după munca de noapte, echipele de zi lucrau fară să piardă o oră.

Simon Ford şi Madge şedeau, după cină, în curtea *cottage*-ului. Bătrânul maistru îşi făcea siesta obişnuită. Îşi fuma pipa umplută cu tutun franţuzesc. Cei doi soţi vorbeau, ca de obicei, despre Nell, despre fiul lor, despre James Starr şi despre excursia pe care o făceau la suprafaţa solului. Unde erau ei oare acum? Ce-or fi făcând în acest moment? Cum pot sta ei aşa mult timp afară, fără să ducă dorul minei?

Deodată se auzi o bubuitură de o violenţă nemaipomenită, de parcă o cataractă uriaşă ar fi năvălit în mină.

Simon Ford şi Madge se ridicară repede.

Într-o clipă, apele lacului Malcolm se umflară. Un val înalt, prăbuşindu-se ca talazul unui flux puternic, acoperi malul şi se sparse de peretele *cottage*-ului. Simon Ford o luă repede pe Madge şi o trase la primul etaj al locuinţei.

În acelaşi timp, întreg Coal-city răsuna de strigătele oamenilor ameninţaţi de această inundaţie subită. Locuitorii căutau refugiu spre stâncile înalte de şist care înconjurau lacul. Groaza ajunsese la culme. Câteva familii de mineri, pe jumătate înnebuniţi de spaimă, se îndreptau către tunel pentru a ajunge la orizonturile

superioare. Era de temut ca apele mării să nu năvălească în mină, ale cărei galerii ajungeau până sub Canalul Nordului. Caverna, oricât era de înaltă, ar fi fost complet inundată. Nici unul din locuitorii din Noua Aberfoyle n-ar fi scăpat cu viaţă.

Dar, în momentul când primii fugari ajungeau la gura tunelului, ei se găsiră faţă în faţă cu Simon Ford, care părăsise imediat *cottage*-ul.

— Staţi pe loc, prieteni! Staţi pe loc! le strigă bătrânul maistru. Dacă orăşelul nostru ar fi inundat, inundaţia ar merge mai repede ca voi şi nimeni n-ar putea să scape. Dar apele nu mai cresc. Se pare că pericolul a trecut.

— Dar tovarăşii noştri care se află la lucrările din subteran ? strigară câţiva dintre mineri.

— Nu-i nici un pericol pentru ei, răspunse Simon Ford. Exploatarea se face la un orizont superior albiei lacului.

Faptele dovediră că Simon Ford avea dreptate. Năvălirea apei se produsese în mod subit, dar ea, răspândindu-se la orizontul inferior al vastei mine, nu a avut alte consecinţe decât ridicarea cu câteva picioare a nivelului lacului Malcolm. Coal-city nu era deci în pericol şi se putea nădăjdui că inundaţia, antrenată în adâncimile cele mai profunde ale minei, încă neexploatate, nu făcuse nici o victimă.

În ce priveşte această inundaţie, dacă ea se datora scurgerii unei întinderi de apă interioară printre fisurile masivului, sau dacă vreun curs de apă de pe sol a pătruns prin albia sa năruită până la ultimele orizonturi ale minei, Simon Ford şi camarazii săi nu puteau şti. Nimeni însă nu se îndoia că era vorba de un simplu accident care se produce uneori în minele de cărbuni.

Dar, în aceeaşi seară, se află cauza. Ziarele comitatului publicau amănunte despre curiosul fenomen ce avusese loc pe lacul Katrine.

Nell, Harry, James Starr şi Jack Ryan, reveniţi în grabă la *cottage*, confirmară ştirile şi aflară cu mare satisfacţie că totul se mărginea doar la pagube materiale în Noua Aberfoyle.

Astfel, albia lacului Katrine se prăbuşise în mod brusc. Apele au năvălit printr-o crăpătură largă până în mină. În lacul preferat al romancierului scoţian nu mai rămăsese apă, cel puţin în partea sa meridională, nici cât să se ude frumoasele picioare ale Doamnei lacului.

Un eleşteu de câţiva acri, la atât fusese redus, acolo unde albia sa se găsea mai jos de porţiunea prăbuşită.

Acest fenomen curios avu un puternic răsunet! Pentru prima dată se întâmpla ca un lac să se golească în câteva minute, apele sale fiind absorbite de măruntaiele pământului. Acest lac trebuia şters acum de pe hărţile Regatului Unit până când va putea fi din nou umplut, prin subscripţie publică, după ce în prealabil se va

astupa crăpătura de pe fundul lui. Dacă Walter Scott ar mai fi trăit, cu siguranţă că ar fi murit de desperare!

Accidentul părea totuşi explicabil. între cavitatea adâncă şi albia lacului, etajul terenurilor secundare se reducea la un strat subţire, ca urmare a unei aşezări geologice speciale a masivului.

Dar dacă totul părea să dovedească faptul că prăbuşirea se datora unei cauze naturale, James Starr, Simon şi Harry Ford se întrebau dacă nu trebuie s-o atribuie unui act duşmănos. Bănuielile revenіră cu mai multă forţă în spiritul lor. Oare geniul rău îşi va reîncepe acţiunile împotriva celor ce exploatau bogata mină?

Câteva zile mai târziu, James Starr discuta cu bătrânul maistru şi cu fiul său.

— Simon spuse Starr, deşi faptul petrecut este explicabil, am o presimţire că el face parte din categoria acelora a căror cauză încă n-o cunoaştem!

Simon Ford o luă repede pe Madge...

— Eu gândesc la fel, domnule James, răspunse Simon Ford, dar, dacă vreţi să mă ascultaţi, eu cred că ar fi bine să nu facem zgomot în jurul acestei întâmplări şi să facem noi înşine ancheta.

— Oh, spuse inginerul, cunosc dinainte rezultatul!

— Şi care credeţi că va fi ?

— Vom găsi probele actului duşmănos, dar nu-l vom găsi pe răufăcător!

— Totuşi acesta există! răspunse Simon Ford. Dar unde se ascunde? O singură fiinţă, oricât ar fi de păcătoasă, poate ea duce până la capăt o idee atât de infernală ca aceea de a provoca prăbuşirea unui lac? Îmi vine să cred, ca şi Jack Ryan, că e vreun geniu rău al minei care nu ne iartă că i-am invadat domeniul!

Bineînţeles că pe Nell o ţineau departe de aceste discuţii. Dealtfel, şi ea îi ajuta în dorinţa lor de a o lăsa în afara acestor frământări.

Atitudinea sa dovedea totuşi că împărtăşeşte preocupările familiei ei adoptive. Faţa ei tristă arăta că în sufletul său se dădea o luptă.

Oricum, hotărâră ca James Starr, Simon Ford şi Harry să se ducă la locul prăbuşirii pentru a încerca să-şi dea seama de cauzele acesteia. Nu vorbiră cu nimeni despre proiectul lor.

Celor care nu cunoşteau ansamblul de fapte care le servea drept bază, opinia lui James Starr şi a prietenilor săi li s-ar fi părut inadmisibilă.

Peste câteva zile, toţi trei, cu o barcă pe care o conducea Harry, se duseră să examineze pilierii naturali care susţineau partea masivului în care îşi săpase albia lacul Katrine.

Examinarea pilierilor le arătă că aveau dreptate. Aceştia fuseseră atacaţi cu exploziv. Urmele înnegrite erau încă vizibile, pentru că, în urma infiltrării, apele scăzuseră şi se putea ajunge până la baza lor.

Prăbuşirea unei porţiuni a bolţii fusese premeditată, apoi executată de mâna omului.

Nu încape nici o îndoială, spuse James Starr, şi cine ştie ce s-ar fi întâmplat dacă, în locul acestui mic lac, cupola s-ar fi deschis pentru trecerea apelor mării!

— Da, exclamă bătrânul maistru cu un sentiment de mândrie, doar o mare ar fi putut să înece Noua Aberfoyle. Dar din nou întreb: ce interes are o fiinţă oarecare să ruineze exploatarea noastră?

— E de neînţeles! răspunse Starr. Nu poate fi vorba de o bandă de răufăcători obişnuiţi care, din vizuina în care se ascund, s-ar răspândi în regiune pentru a prăda şi jefui. Asemenea fărădelege, de trei ani încoace, ar fi fost descoperită. Nu e vorba nici, aşa cum mă gândeam uneori, de contrabandişti sau de falsificatori de bani, care să ascundă în vreun străfund necunoscut al acestor caverne imense necinstita lor industrie, şi

deci interesaţi să ne gonească pe noi de aici. Contrabandă şi bani falşi nu se fac pentru a fi păstrate! Este însă limpede că un duşman neînduplecat a jurat să nimicească Noua Aberfoyle şi că un interes îl împinge să recurgă la orice mijloc posibil pentru a-şi satisface ura ce ne-o poartă! Fără îndoială că, fiind prea slab pentru a acţiona deschis, el îşi pregăteşte atacurile în umbră, dar inteligenţa cu care acţionează arată că este o fiinţă periculoasă. El cunoaşte, dragii mei, mai bine decât noi tot acest domeniu, deoarece de atâta timp reuşeşte să scape cercetărilor noastre! E un om de meserie şi foarte abil, Simon. Dovada concretă este felul său de a acţiona. Ia să vedem! Aţi avut vreodată un duşman personal, pe care l-aţi putea bănui? Gândiţi-vă bine! Există unii oameni stăpâniţi de ură, pe care timpul nu-i face să uite. La nevoie, încercaţi să rememoraţi unele fapte mai îndepărtate din viaţa voastră. Ceea ce se petrece este opera unui nebun, dar de o nebunie rece şi perseverentă, care vă impune să faceţi apel la amintirile voastre cele mai vechi.

Simon Ford nu răspunse imediat. Se vedea că bătrânul miner, cinstit cum era, înainte de a se pronunţa, se gândea cu candoare la tot trecutul său. În sfârşit, ridicând capul, spuse:

— Nu, în faţa Domnului, nici Madge, nici eu, n-am făcut niciodată rău nimănui. Nu cred că am putea avea vreun duşman! Nici unul!

— Ah, exclamă inginerul, dacă Nell ar vrea în sfârşit să vorbească!

— Domnule Starr şi dumneata, tată, răspunse Harry, vă implor să păstraţi deocamdată pentru noi secretul anchetei! Nu puneţi întrebări bietei mele Nell! Simt cât e de îngrijorată şi de chinuită. Sunt convins că are o taină care o înăbuşă şi pe care o păstrează cu mare greutate. Dacă tace, înseamnă că sau n-are ce spune, sau crede că nu trebuie să vorbească! Nu ne putem îndoi de dragostea ei pentru noi toţi! Mai târziu, dacă îmi va dezvălui ceea ce ne-a tăinuit atâta timp, voi veţi afla imediat.

— Fie, Harry, răspunse inginerul, totuşi această tăcere, dacă Nell ştie ceva, este cu totul de neînţeles. Dar, fii liniştit, nu vom spune nimic aceleia ce va deveni soţia ta.

— Şi ea va deveni foarte curând, dacă te învoieşti, tată!

— Băiatul meu, spuse Simon Ford, peste o lună fix, căsătoria ta se va celebra. Vreţi să-i ţineţi loc de tată lui Nell, domnule James?

— Te poţi bizui pe mine, Simon, răspunse inginerul.

James Starr şi însoţitorii săi se îndreaptă către *cottage.* Ei nu vorbiră nimic despre rezultatul anchetei lor, şi pentru toţi cei din mină prăbuşirea bolţilor rămase în stadiul de simplu accident.

Scoţia fusese văduvită de un lac.

Nell îşi reluase treptat ocupaţiile zilnice. Din excursia făcută la suprafaţa comitatului păstra amintiri de neuitat, pe care Harry le

folosea pentru a o instrui. Dar iniţierea în viaţa de afară nu-i lăsase nici un regret. Ea iubea mina ca şi înainte, acel domeniu sumbru unde îşi petrecuse copilăria, adolescenţa şi unde acum va trăi ca femeie.

În acest timp, apropiata căsătorie a lui Harry Ford cu Nell constituia un eveniment pentru întreaga Noua Aberfoyle.

Toţi veniră să-i felicite, iar Jack Ryan se număra printre primii. Dealtfel, putea fi văzut cum îşi studiază cele mai bune cântece, pentru o serbare la care toată populaţia din Coal-city urma să ia parte.

Dar se întâmplă ca, în luna care preceda căsătoria, Noua Aberfoyle să treacă prin cea mai grea încercare. S-ar fi spus că apropierea cununiei lui Nell cu Harry provoca, în mod inevitabil, catastrofe peste catastrofe. Accidentele se produceau mai ales la lucrările de subteran, iar cauzele rămâneau necunoscute.

Astfel, un incendiu distruse toate armăturile unei galerii inferioare şi s-a găsit chiar lampa folosită de incendiator. Harry şi tovarăşii săi de muncă îşi riscară viaţa pentru a opri focul care ameninţa să distrugă întregul zăcământ, şi nu reuşiră decât folosind extinctoarele umplute cu apă încărcată cu acid carbonic, din care mina poseda din fericire rezerve suficiente. Altă dată avu loc o prăbuşire datorită ruperii armăturii unui puţ, şi James Starr constată că armătura fusese în prealabil tăiată cu fierăstrăul. Harry, care supraveghea lucrările în acel punct, fu îngropat sub dărâmături şi scăpă ca prin minune de la moarte.

Câteva zile mai târziu, trenul de vagonete, în care se urcase Harry, tamponă un obstacol şi fu răsturnat. Se descoperi că o traversă fusese aşezată de-a curmezişul liniei. Aceste fapte se înmulţiră în aşa măsură, încât minerii fură cuprinşi de un fel de panică. Numai prezenţa şefilor lor îi reţinea la locurile de muncă.

— Aceşti răufăcători sunt constituiţi într-o adevărată bandă, spunea Simon Ford. şi noi nu putem prinde măcar pe unul dintre ei!

Reîncepură cercetările. Poliţia comitatului era prezentă zi şi noapte, dar nu descoperi nimic. James Starr îi interzise lui Harry, pe care aceste atacuri păreau să-l vizeze personal, să se îndepărteze, neînsoţit, de centrul lucrărilor.

Aceleaşi măsuri fură luate şi pentru Nell, căreia, la insistenţele lui Harry, nu i se spuse nimic despre aceste tentative criminale, care i-ar fi putut aminti de trecut. Simon Ford şi Madge o păzeau zi şi noapte cu un soi de severitate, sau mai curând cu o grijă sălbatică. Biata copilă îşi dădea seama de asta, dar nu rosti nici un cuvânt de împotrivire, nu se plânse niciodată. Să fi înţeles ea oare că, de vreme ce se procedează astfel, înseamnă că este în interesul ei? Probabil că da. Dealtfel, în felul ei şi ea părea că veghează asupra celorlalţi şi nu era liniştită decât atunci când toţi cei pe care-i iubea erau adunaţi la *cottage*.

Seara, când Harry venea acasă, ea nu-şi putea stăpâni bucuria nebună ce o cuprindea, ceea ce nu se potrivea cu natura sa, mai curând rezervată decât expansivă. Cum se crăpa de ziuă, Nell era sculată înaintea tuturor. Îngrijorarea o cuprindea din nou dimineaţa, la ora plecării pentru lucrările de subteran. Pentru a-i reda liniştea, Harry ar fi dorit să se cunune cât mai curând. I se părea că, în faţa acestui act irevocabil, reaua intenţie, devenită inutilă, va dezarma şi că Nell nu se va simţi în siguranţă decât după ce va deveni soţia lui.

Această nerăbdare era împărtăşită de James Starr, ca şi de Simon Ford şi Madge.

Cu toţii numărau zilele. Adevărul e că toţi erau apăsaţi de presimţiri sinistre. Ei gândeau că acestui inamic ascuns, pe care nu-l puteau găsi, deci nu-l puteau combate, nu-i era indiferent nimic din ceea ce o privea pe Nell. Actul solemn al căsătoriei lui Harry cu Nell putea prea bine să dea prilej unei noi maşinaţii duşmănoase din partea lui.

Într-o dimineaţă, cu opt zile înaintea datei stabilite pentru căsătorie, Nell, împinsă fără îndoială de vreo presimţire rea, reuşi să iasă din *cottage* pentru a cerceta împrejurimile.

Ajunsă în pragul uşii, scoase un ţipăt de groază.

Ţipătul ei răsună în toată casa şi imediat Madge, Simon şi Harry fură lângă dânsa. Nell era palidă ca moartea, cu faţa răvăşită, trăsăturile ei exprimând o spaimă de nedescris. Neputând vorbi, privirea sa era fixată pe uşa *cottage*-ului, pe care tocmai o deschisese. Cu o mână crispată, arătă aceste rânduri ce fuseseră scrise în timpul nopţii şi a căror vedere o înfricoşa:

Simon Ford, tu mi-ai furat ultimul strat al vechii noastre mine.

Harry, fiul tău, mi-a furat-o pe Nell!

Blestemaţi să fiţi! Blestemaţi să fie toţi! Nenorocirea să se abată asupra Noii Aberjoyte!

SILFAX

— Silfax! exclamară în acelaşi timp Simon Ford şi Madge.

— Cine e acest om? întrebă Harry, a cărui privire trecea alternativ de la tatăl său la Nell.

— Silfax! repetă cu desperare Nell. Silfax!

Pronuntând aceste cuvinte ea tremura toată, în timp ce Madge o conducea aproape cu forţa spre odaia ei.

James Starr alergase şi el. După ce citi şi reciti fraza ameninţătoare, spuse:

— Mâna care a scris aceste rânduri este aceeaşi care mi-a scris scrisoarea ce o contrazicea pe a dumitale, Simon! Acest om

se numeşte Silfax! După cât eşti de tulburat, se pare că îl cunoşti! Cine este acest Silfax?

XX «PENITENTUL»

Pentru bătrânul maistru, acest nume însemna o adevărată descoperire. Era al ultimului «penitent» din mina Dochart.

Pe vremuri, înaintea inventării lămpii de siguranţă, Simon Ford cunoscuse pe acest om sălbatic, care, cu riscul vieţii sale, provoca zilnic exploziile parţiale de grizu. Îl văzuse pe acest om straniu, umblând încolo şi încoace prin mină, întovărăşit totdeauna de o cucuvea monstruoasă, care îl ajuta în meseria sa plină de pericole, ridicând feştila aprinsă acolo unde mâna lui Silfax nu putea ajunge. Într-o zi, acest bătrân dispăru, şi odată cu dânsul şi micuţa orfană născută în mină şi care nu-l mai avea decât pe el, bunicul ei. Fără îndoială că acest copil era Nell. Timp de cincisprezece ani cei doi au trăit deci în mină, cine ştie în ce abis ascuns, până în ziua când Nell fu salvată de Harry. Bătrânul maistru, cuprins în acelaşi timp de un sentiment de milă, dar si de furie, comunică inginerului şi fiului său ce-şi amintise văzând numele de Silfax. Aceasta lămurea întreaga situaţie. Silfax era fiinţa misterioasă căutată în zadar în adâncimile Noii Aberfoyle!

— Deci l-ai cunoscut, Simon? întrebă inginerul.

— Da, într-adevăr, răspunse Simon. Omul cu cucuveaua! Nu mai era tânăr, trebuie să fi avut cincisprezece-douăzeci de ani mai mult decât mine. Un soi de sălbatic, nu avea relaţii cu nimeni şi se ştia că nu-i era frică nici de apă, nici de foc. Şi-a ales din plăcere meseria de «penitent», pe care nimeni nu voia s-o facă. Profesia aceasta periculoasă i-a deranjat mintea. Se spunea despre el că e rău, dar poate că era nebun. Avea o forţă nemaipomenită şi cunoştea mina ca nimeni altul — cel puţin tot atât de bine ca şi mine. Era bine plătit. Drept să vă spun, îl credeam mort de mulţi ani.

— Dar, reluă James Starr, ce vrea să spună prin aceste cuvinte? «...tu mi-ai furat ultimul strat al vechii noastre mine»?

— Ah, iată ce e, răspunse Simon Ford. E mult de atunci. Silfax, care n-a fost niciodată în toate minţile, pretindea că el are drepturi asupra vechii mine Aberfoyle. Astfel că ura lui devenea tot mai sălbatică pe măsură ce mina Dochart — mina lui! — se golea. Se părea că fiecare lovitură de târnăcop smulgea din propriile lui măruntaie. Îţi aduci aminte, Madge?

— Da, Simon, răspunse bătrâna scoţiană.

— Îmi amintesc toate acestea acum, continuă Simon Ford, după ce am văzut numele de Silfax pe această uşă. Dar, vă spun din nou, îl credeam mort şi nu-mi închipuiam ca acest răufăcător, pe care îl căutăm de atâta timp, să fie fostul «penitent» al minei Dochart!

— Într-adevăr, spuse James Star, totul se explică. O întâmplare a făcut ca Silfax să descopere existenţa noului zăcământ. În egoismul său de nebun, a vrut să se constituie în apărătorul lui. Trăind în mină şi umblând zi şi noapte prin ea, a surprins secretul dumitale, Simon, şi a aflat că mă chemi să vin în grabă la *cottage*. Aceasta explică şi scrisoarea ce o contrazicea pe a dumitale, şi bolovanul prăvălit împotriva lui Harry, şi distrugerea scărilor din puţul Yarow. De aici şi astuparea fisurilor în peretele noului zăcământ şi, în sfârşit, sechestrarea noastră şi apoi eliberarea care s-a produs mulţumită bunei noastre Nell şi, fără îndoială, fără ştirea şi împotriva lui Silfax!

— Da, aşa s-au petrecut lucrurile, fără nici o îndoială, aşa cum spuneţi dumneavoastră, domnule James, răspunse Simon Ford. Bătrânul «penitent» este cu siguranţă nebun în momentul de faţă.

— E mai bine aşa! spuse Madge.

— Nu ştiu, spuse James Starr, dând din cap, pentru că nebunia aceasta trebuie să fie o nebunie înfricoşătoare! Înţeleg acum de ce Nell nu se poate gândi la el fără groază şi mai înţeleg şi de ce n-a vrut să-l denunţe pe bunicul ei! Ce ani trişti trebuie să fi petrecut alături de acest bătrân!

— Da, trişti, răspunse Simon Ford, între acest sălbatic şi cucuveaua lui, nu mai puţin sălbatică! Cu siguranţă că nici această pasăre n-a murit! Ea trebuie să fi spart lampa noastră şi tot ea era să rupă frânghia aproape destrămată, de care erau suspendaţi Harry şi Nell!...

— Înţeleg acum, spuse Madge, că vestea căsătoriei lui Nell cu fiul nostru l-a exasperat şi l-a făcut să turbeze şi mai tare pe Silfax!

— Căsătoria lui Nell cu fiul aceluia pe care îl acuza că i-a furat ultimul strat de cărbune din Aberfoyle i-a dus, fără îndoială, ura la culme! întări Simon Ford.

— Va trebui totuşi să se împace cu ideea acestei căsătorii, spuse Harry. Oricât de străină i-ar fi o viaţă în comun, va trebui să-l facem să înţeleagă că noua existenţă a lui Nell nu se compară cu aceea pe care i-o oferea el în abisurile minei! Sunt sigur, domnule Starr, că, dacă am reuşi să punem mâna pe el, l-am putea convinge că noi avem dreptate.

— Nebunii nu judecă, bietul meu Harry, răspunse inginerul. Desigur că e mai bine să-ţi cunoşti duşmanul dar, dacă ştim acum cine e, asta nu înseamnă că totul s-a sfârşit. Trebuie să fim

cu ochii în patru, şi pentru început, Harry, trebuie s-o întrebi pe Nell! Trebuie! Ea va înţelege că acum tăcerea ei nu mai are rost. Trebuie să vorbească, şi asta chiar în interesul bunicului ei. Este tot atât de important pentru ei ca şi pentru noi să împiedicăm îndeplinirea planurilor lui sinistre.

— Nu mă îndoiesc, domnule Starr, că Nell va veni ea însăşi în întâmpinarea întrebărilor noastre. Noi ştim acum că ea a tăcut din datorie; conştiinţa ei nu i-a îngăduit să vorbească. Acum, tot din datorie şi din conştiinţă va spune totul,

«Simon Ford, tu mi-ai furat ultimul strat al vechii noastre mine...»

oricând veţi voi. Bine a făcut mama că a condus-o în odaia ei. Trebuie lăsată să-şi revină, dar mă duc s-o aduc...

— Nu e nevoie, Harry, rosti cu o voce hotărâtă şi clară tânăra fată, care intra în acel moment în sala mare a *cottage*-ului.

Nell era palidă şi se vedea după ochii ei cât de mult plânsese, dar se simţea că era decisă pentru pasul pe care cinstea ei îi dicta să-l facă în acel moment.

— Nell! exclamă Harry, repezindu-se în întâmpinarea fetei.

— Harry, spuse Nell, care cu un gest îl opri pe logodnicul său. Tatăl tău, mama ta şi tu trebuie să aflaţi astăzi totul. Şi dumneavoastră, domnule Starr, trebuie să ştiţi totul despre copila pe care aţi primit-o fară să o cunoaşteţi şi pe care Harry, din nefericire pentru el, a scos-o din abis.

— Nell! strigă Harry.

— Las-o pe Nell să vorbească, spuse James Starr, făcându-i un semn lui Harry să tacă.

— Sunt nepoata bătrânului Silfax, reluă Nell. N-am ştiut ce înseamnă o mamă decât în ziua când am intrat aici, spuse ea privind-o pe Madge.

— Fie binecuvântată acea zi, fiica mea! răspunse bătrâna scoţiană.

— N-am ştiut ce înseamnă un tată decât în ziua când l-am cunoscut pe Simon Ford şi n-am ştiut ce e un prieten decât atunci când mâna lui Harry a atins-o pe a mea. Am trăit singură timp de cincisprezece ani împreună cu bunicul meu, în cele mai ascunse colţuri ale minei. Împreună cu el, ar însemna să spun prea mult, mai curând prin el, deoarece abia îl vedeam. Când a dispărut din vechea mină Aberfoyle, el s-a refugiat în acele adâncuri pe care numai el le cunoştea, în felul său, se purta bine cu mine pe atunci, cu toate că era înspăimântător. Mă hrănea cu cele ce aducea de afară. Îmi amintesc vag, că, pe când eram mică de tot, aveam ca doică o capră, a cărei dispariţie m-a îndurerat. Bunicul, văzându-mă atât de tristă, a înlocuit-o cu un alt animal, un câine, îmi spuse el. Din nefericire, acel câine era vesel şi lătra. Bunicului nu-i plăcea veselia şi nu putea suferi zgomotul. Pe mine m-a învăţat să tac, dar nu l-a putut învăţa şi pe câine. Bietul animal a dispărut aproape imediat. Bunicul avea drept însoţitor o pasăre sălbatică, o cucuvea, de care la început îmi era groază. Dar această pasăre, aşa respingătoare cum era, începu să mă iubească atât de mult încât mi-a devenit şi mie dragă. Mă asculta mai bine decât pe stăpânul ei şi acest lucru mă îngrijora, pentru că bunicul era gelos. Cucuveaua şi cu mine ascundeam cât puteam faţă de el şi că ne simţeam atât de bine împreună. Înţelegeam că aşa trebuie să procedăm!... Dar vă vorbesc prea mult despre mine! Este vorba despre voi...

— Nu, fata mea, spuse James Starr, povesteşte aşa cum îţi vine.

— Bunicul meu, continuă Nell, n-a privit niciodată cu ochi buni vecinătatea voastră în mină. Loc era destul, totuşi. El îşi alegea refugiile departe, foarte departe de voi. Nu-i plăcea să vă simtă acolo. Când îl întrebam despre oamenii de acolo, de sus, se întuneca la faţă, nu-mi răspundea şi amuţea pentru mult timp. Dar furia sa a izbucnit când a văzut că nu vă mulţumiţi cu vechiul domeniu şi încercaţi să-l încălcaţi pe al său. El a jurat că dacă veţi reuşi să pătrundeţi în noua mină, cunoscută până atunci numai de el, veţi pieri... Cu toată vârsta sa înaintată, are încă o forţă extraordinară şi ameninţările lui mă făceau să tremur şi pentru voi, şi pentru el.

— Continuă, Nell, îi spuse Simon Ford tinerei fete, care se întrerupse un moment pentru a-şi aduna gândurile.

— După prima voastră încercare, de îndată ce bunicul v-a văzut pătrunzând în galeria Noii Aberfoyle, el a astupat deschizătura şi a transformat galeria în închisoare. Nu vă cunoşteam decât ca pe nişte umbre, foarte vag întrezărite în obscuritatea minei, dar nu puteam suporta gândul că nişte oameni vor muri de foame în aceste adâncimi, şi, cu riscul de a fi prinsă asupra faptului, am reuşit să vă procur, timp de câteva zile, puţină apă şi pâine!... Aş fi dorit să vă arăt drumul pe unde puteaţi ieşi, dar era foarte greu să scapi de supravegherea bunicului. Era cât pe ce să muriţi! Iată însă că Jack Ryan şi însoţitorii lui au venit... Din fericire, i-am întâlnit în acea zi şi am reuşit să-i aduc până la voi. La întoarcere, bunicul m-a surprins. Furia sa împotriva mea a fost îngrozitoare... Credeam că mă va omorî! De atunci viaţa mea a devenit insuportabilă. Mintea bunicului meu s-a rătăcit cu totul. El s-a proclamat regele umbrei şi al focului! Când auzea târnăcoapele lovind stratele pe care le socotea ca fiind ale sale, îl apucau furiile şi mă bătea cu mânie. Voiam să fug, dar era imposibil pentru că mă păzea tot timpul. În sfârşit, acum trei luni, într-un acces de nebunie de nedescris, m-a coborât în abisul în care m-aţi găsit şi a dispărut, după ce a chemat în zadar cucuveaua care n-a vrut să mă părăsească. De când eram acolo? Nu mai ştiam. Tot ce ştiu e că simţeam că mor când ai venit tu, scumpul meu Harry, şi m-ai salvat! Dar, vezi tu, nepoata bătrânului Silfax nu va putea deveni soţia lui Harry Ford, deoarece viaţa voastră a tuturor ar fi ameninţată.

— Nell! strigă Harry.

— Nu, reluă tânăra fată, sacrificiul meu este hotărât. Există un singur mijloc de a evita pieirea voastră: să mă întorc la bunicul meu. El ameninţă întreaga Nouă Aberfoyle!... El nu ştie ce înseamnă iertarea şi nimeni nu poate să prevadă până unde îl va împinge geniul răzbunării. Datoria mea este limpede. Aş fi cea mai nemernică fiinţă dacă aş şovăi s-o îndeplinesc. Adio! Vă

mulţumesc! M-aţi făcut să cunosc fericirea acestei lumi! Orice s-ar întâmpla, să ştiţi că inima mea rămâne în mijlocul vostru!

Auzind aceste cuvinte, Simon Ford, Madge şi Harry, nebuni de durere, se sculară în picioare.

Cum, Nell, strigară ei cu desperare, vrei să ne părăseşti?

James Starr îi dădu la o parte cu un gest plin de autoritate şi, mergând la Nell, îi luă ambele mâini într-ale sale.

— Bine, copila mea! îi spuse ei. Ai spus ce trebuia să spui, dar iată ce-ţi răspundem noi: Nu te vom lăsa să pleci şi, dacă va fi nevoie, te vom reţine cu forţa. Ne crezi deci atât de laşi încât să acceptăm generosul tău sacrificiu? Ameninţările lui Silfax sunt de temut, e adevărat! Dar, la urma urmei, un om nu-i decât un om şi noi vom lua măsuri de precauţie. Dar ai putea tu, chiar în interesul lui Silfax, să ne faci cunoscute obiceiurile sale, să ne spui unde se ascunde? Noi dorim un singur lucru: să-l punem în afara posibilităţii de a dăuna, şi poate să-l ajutăm să judece.

— Vreţi să aflaţi imposibilul, răspunse Nell. Bunicul meu este pretutindeni şi nicăieri. N-am cunoscut niciodată ascunzişurile sale! Nu l-am văzut niciodată dormind. Când găsea un refugiu, mă lăsa singură şi dispărea. Când am luat hotărârea despre care v-am vorbit, domnule Starr, ştiam ce-mi veţi răspunde. Credeţi-mă! Nu există decât un mijloc de a-l dezarma pe bunicul meu: trebuie să-l găsesc. El e invizibil, dar vede totul. Întrebaţi-vă, cum a putut descoperi el gândurile voastre cele mai secrete, începând cu scrisoarea expediată domnului Starr, până la proiectul căsătoriei mele cu Harry, dacă n-ar poseda darul inexplicabil de a şti totul? Bunicul meu, după câte pot eu judeca, este, chiar în nebunia sa, un om cu un spirit puternic. Pe timpuri îmi spunea lucruri foarte interesante. Mi-a vorbit de Dumnezeu, dar m-a înşelat asupra unui lucru: m-a făcut să cred că toţi oamenii sunt perfizi, pentru că voia să-mi inspire ura sa împotriva întregii umanităţi. Când Harry m-a dus la *cottage*, aţi crezut că sunt doar neştiutoare... Eram mai mult decât atât, eram îngrozită! Ah! Iertaţi-mă, dar câteva zile am crezut că mă aflu în mâinile unor oameni răi şi voiam să fug! Cea care m-a adus la realitate aţi fost dumneavoastră, Madge, nu prin vorbe, ci prin felul dumneavoastră de viaţă, văzând respectul şi dragostea cu care vă înconjurau soţul şi fiul dumneavoastră. Apoi, când am văzut pe toţi lucrătorii, buni şi fericiţi, mi-am spus: «Bunicul m-a înşelat!» Astăzi, după tot ce am învăţat de la voi, sunt complet lămurită şi cred că, de fapt, el s-a înşelat pe sine însuşi. Voi porni deci prin locurile ascunse pe unde îl întovărăşeam altădată. El mă pândeşte, fără îndoială! Îl voi striga ...el mă va auzi şi, cine ştie, poate, reîntorcându-mă la el, voi reuşi să-l aduc pe calea cea bună.

Fata fu lăsată să vorbească. Toţi simţeam că e bine pentru ea să-şi deschidă inima faţă de prietenii săi cei mai buni, în

momentul când, cuprinsă de iluzii generoase, ea credea că îi va părăsi pentru totdeauna. Dar când, istovită, cu ochii plini de lacrimi, ea tăcu, Harry, adresându-se mamei lui, spuse:

— Mamă, ce-ai gândi despre bărbatul care ar părăsi pe această nobilă fată pe care ai auzit-o vorbind?

— Aş gândi, răspunse Madge, că acest om este un laş, şi dacă ar fi vorba de fiul meu, l-aş renega, l-aş blestema!

— Nell, ai auzit ce a spus mama noastră? spuse Harry. Oriunde te vei duce, te voi însoţi, Dacă vrei cu tot dinadinsul să pleci, vom pleca împreună...

— Harry! Harry! exclamă Nell.

Emoţia fu prea puternică. Nell păli şi căzu în braţele lui Madge... care îi rugă pe inginer, pe Simon şi pe Harry s-o lase singură cu Nell.

XXI CĂSĂTORIA LUI NELL

Înainte de a se despărţi luară hotărârea de a fi atenţi mai mult ca oricând la o agresiune. Ameninţarea lui Silfax era prea directă ca să nu se ţină seama de ea. Se punea întrebarea dacă bătrânul «penitent» nu dispune de vreun mijloc înfricoşător care ar fi putut nimici întreaga Aberfolyle. Gardieni înarmaţi fură postaţi la diversele ieşiri din mină, cu dispoziţia de a veghea zi şi noapte. Orice străin care pătrundea în mină trebuia adus în faţa lui James Starr, pentru a i se stabili identitatea. Locuitorii Coal-city-ului fură informaţi fără ezitare de pericolele ce ameninţau colonia subterană. Deoarece Silfax nu avea nici un complice în mină, nu era de temut o trădare. Măsurile de siguranţă ce fuseseră luate i se aduseră la cunoştinţă lui Nell şi, cu toate că nu era complet liniştită, ea se mai calmă puţin.

Hotărârea lui Harry de a o urma oriunde se va duce a contribuit mai mult decât orice la a i se smulge promisiunea că nu va fugi.

În timpul săptămânii care precedă căsătoria lui Nell cu Harry, nici un incident nu tulbură viaţa în Noua Aberfoyle. Minerii, fără a se abate de la supravegherea organizată, îşi reveniră din panica ce-i cuprinsese şi care era aproape să compromită exploatarea.

În acest timp, James Starr continua să-l caute pe bătrânul Silfax.

După ce răzbunătorul bătrân declarase că Nell nu se va căsători niciodată cu Harry, era de temut ca el să nu dea înapoi de la nimic pentru a împiedica această căsătorie. Cel mai bun lucru ar fi fost să pună mâna pe el, cruţându-i viaţa. Se reîncepu,

deci, explorarea minuţioasă a Noii Aberfoyle. Fură cercetate galeriile până la orizonturile superioare, care dădeau spre ruinele castelului Dondonald, la Irvin. Se presupunea, şi pe bună dreptate, că Silfax comunica prin vechiul castel cu exteriorul pentru a se aproviziona, fie cumpărând, fie şterpelind cele necesare existenţei sale nenorocite. Cât despre Doamnele de foc, James Starr se gândi că vreo emanaţie de gaz grizu, care se producea în această parte a minei, ar fi putut să fie aprinsă de Silfax, pentru a produce acel fenomen. El nu se înşela, dar cercetările fură zadarnice. James Starr, în timpul acestei lupte fără răgaz împotriva unei fiinţe ce nu putea fi prinsă, deşi nu lăsa să se observe nimic de către ceilalţi, se simţea cel mai nenorocit dintre oameni. Pe măsură ce se apropia ziua nunţii, temerile sale creşteau, şi el crezu de datoria sa să-şi împărtăşească gândurile, în mod excepţional, bătrânului maistru. care deveni şi mai îngrijorat decât James Starr.

În sfârşit, veni ziua căsătoriei!

Silfax nu dăduse nici un semn de viaţă.

Încă de dimineaţă, toată populaţia din Coal-city era în picioare. Lucrările din Noua Aberfoyle fură suspendate. Maiştri şi lucrători, toţi doreau să-i cinstească pe bătrânul Simon Ford şi pe fiul său. Era un mod de a-şi arăta recunoştinţa faţă de cei doi oameni curajoşi şi perseverenţi, care redaseră minei prosperitatea de altădată.

Ceremonia trebuia să aibă loc la ora unsprezece în capela Saint-Gilles, ce se înălţa pe malul lacului Malcolm.

La ora anunţată, ieşiră din *cottage*, Harry la braţ cu mama sa şi Simon Ford la braţ cu Nell. Urmau inginerul James Starr, în aparenţă calm dar de fapt aşteptându-se la orice, şi Jack Ryan, superb în hainele sale de cimpoier.

Veneau apoi ceilalţi ingineri din mină, oamenii de vază din Coal-city, camarazii bătrânului maistru, toţi membrii marii familii de mineri care constituiau populaţia specifică a Noii Aberfolyle. Afară era una din acele zile toride de august, care sunt greu de suportat în regiunile nordice. Zăduful pătrundea până în adâncurile minei unde temperatura se ridicase anormal. Atmosfera era saturată de electricitate prin puţurile de aeraţie şi prin marele tunel din Malcolm.

Se putea constata — fenomen destul de rar — că barometrul coborâse la Coal-city în mod considerabil.

Te întrebai dacă vreo furtună nu se va dezlănţui sub bolta de şist care forma cerul imensei cavităţi.

De fapt, însă, nimeni din interior nu se preocupa de ameninţările atmosferice de afară. Toţi erau îmbrăcaţi, bineînţeles, cu hainele cele mai bune, aşa cum se cuvenea pentru ceremonie.

Madge purta un costum care amintea pe cele din timpurile trecute. Pe cap avea un *toy*, ca vechile matroane, iar pe umeri purta un *rokelay*, un fel de mantilă cadrilată pe care scoţienele o poartă cu o anumită eleganţă. Nell îşi făgăduise să nu lase să se vadă cât era de agitată. Ea îşi stăpânea bătăile inimii şi tainicile ei temeri, şi curajoasa copilă reuşi să arate tuturor o faţă calmă, liniştită.

Era îmbrăcată simplu şi acea simplitate a rochiei, pe care o preferase altor veşminte mai bogate, scotea mai mult în evidenţă farmecul său. Pe cap purta doar un *snood*, panglică în mai multe culori, cu care se împodobesc de obicei tinerele caledoniene.

Simon Ford purta o haină pe care n-ar fi dispreţuit-o nici vrednicul judecător Nichol Jarvie din romanul lui Walter Scott.

Toată lumea se îndreptă spre capela Saint-Gilles, care fusese frumos împodobită.

Pe cerul lui Coal-city, discurile electrice, mai puternice din cauza curentului mai intens, străluceau ca tot atâţia sori. O atmosferă luminoasă umplea întreaga Noua Aberfoyle.

În capelă, lămpile electrice proiectau o lumină vie, iar fiecare vitraliu colorat strălucea ca un caleidoscop de foc.

În uşa capelei Saint-Gilles pastorul William Hobson aştepta sosirea soţilor.

Cortegiul se apropia, după ce înconjurase în chip maiestuos malul lacului Malcolm.

În acel moment, orga începu să cânte şi ambele perechi, precedate de pastorul Hobson, se îndreptară către altarul din Saint-Gilles.

Pastorul binecuvântă mai întâi toată adunarea, apoi Harry şi Nell rămaseră singuri în faţa preotului care ţinea în mână cartea sfântă.

— Harry, întrebă pastorul Hobson, vrei s-o iei de soţie pe Nell şi juri că o vei iubi de-a pururi?

— Jur, răspunse tânărul cu o voce fermă.

— Nell, reluă preotul, vrei să-l iei de soţ pe Harry Ford, şi...

Tânăra fată nu apucă să răspundă când un zgomot asurzitor se auzi de afară. Una din stâncile enorme formând o terasă deasupra malului lacului Malcolm, la o sută de paşi de capelă, se prăbuşi fără explozie, ca şi cum căderea sa ar fi fost pregătită dinainte. Sub acea stâncă exista o excavaţie necunoscută de nimeni, în care se îngrămădeau apele. Apoi, deodată, între bucăţile de stâncă sfărâmată apăru o barcă pe care o impulsie puternică o lansă pe suprafaţa lacului.

În barcă stătea în picioare un bătrân îmbrăcat cu o rasă sumbră de călugăr, cu părul vâlvoi şi cu o barbă albă lungă, ce-i cădea pe piept.

În mână ţinea o lampă Davy, în care ardea o flacără protejată de pânza metalică a aparatului.

Cu o voce puternică, bătrânul strigă:

— Grizul! Grizul! Nenorocire vouă tuturor! Nenorocire!

În acel moment, mirosul slab, caracteristic hidrogenului protocarbonat, se împrăştie în atmosferă.

Cauza răspândirii gazului exploziv se datora prăbuşirii stâncii care lăsa să se scurgă o cantitate enormă de grizu, înmagazinat în pungi uriaşe ale căror orificii

În barcă stătea un bătrîn cu părul vîlvoi...

fuseseră astupate de şist. Ţâşniturile de grizu urcau spre bolţile domului sub o presiune de cinci-şase atmosfere.

Bătrânul cunoştea existenţa acelor pungi cu gaze şi le deschisese brusc pentru a face explozibilă atmosfera cavernei.

În acest timp, James Starr şi alţi câţiva, ieşind repede din capelă, alergară spre mal.

— Afară din mină! Afară din mină! striga inginerul, care, dându-şi seama de pericolul imediat, veni să dea alarma la uşa capelei Saint-Gilles.

— Grizul! Grizul! repeta bătrânul înaintând cu barca pe apele lacului.

Harry, trăgându-şi după el logodnica, tatăl şi mama, părăsi în grabă capela.

— Ieşiţi din mină! Ieşiţi din mină! repeta întruna James Starr.

Era însă prea târziu pentru a mai fugi din mină. Bătrânul Silfax era acolo, gata să îndeplinească ultima sa ameninţare, gata să împiedice căsătoria lui Nell cu Harry, înmormântând întreaga populaţie din Coal-city sub ruinele minei.

Deasupra capului său se rotea în zbor cucuveaua sa enormă, ale cărei pene albe erau presărate cu puncte negre.

În acel moment, un om se aruncă în apele lacului şi înotă din răsputeri spre barcă.

Era Jack Ryan. El se străduia să-l prindă pe nebun înainte ca acesta să-şi îndeplinească opera de distrugere.

Silfax îl văzu venind. El sparse atunci sticla lămpii de siguranţă, şi smulgând fitilul aprins, îl plimbă în aerul înconjurător.

O tăcere mormântală domnea asupra întregii asistenţe îngrozite.

James Starr, resemnat, se mira că explozia inevitabilă nu nimicise încă Noua Aberfoyle. Silfax, cu trăsăturile crispate, îşi dădu seama că gazul, prea uşor spre a se menţine în straturile joase, se acumulase la înălţimea domului. Atunci pasărea, la un gest al lui Silfax, apucă feştila incendiară cu ghearele, aşa cum făcea altădată în mina Dochart, şi începu să zboare către înălţimea bolţii pe care bătrânul i-o arăta cu mâna.

Câteva secunde încă şi Noua Aberfoyle n-ar mai fi existat...

În acel moment, Nell se smulse din braţele lui Harry.

Calmă şi în acelaşi timp inspirată, ea alergă spre ţărmul lacului, până la marginea apei.

— Harfang! Harfang! strigă ea cu o voce clară. Vino la mine! Vino la mine!

Devotata pasăre ezită un moment, mirată. Dar, deodată, recunoscând vocea lui Nell, lăsă să cadă feştila aprinsă în apa lacului şi, făcând un cerc larg în zbor, se abătu la picioarele tinerei fete.

Straturile înalte, explozive, unde grizul era amestecat cu aerul, nu fuseseră atinse! Un strigăt sălbatic răsună sub cupolă. Era ultimul strigăt al bătrânului Silfax.

În momentul când Jack Ryan era să pună mâna pe marginea bărcii, bătrânul, văzând că răzbunarea nu i-a reuşit, se aruncă în apele lacului.

— Salvează-l! Salvează-l! striga Nell cu deznădejde.

Harry o auzi şi, aruncându-se la rândul său în lac, ajunse înotând lângă Jack Ryan şi se afundă de câteva ori. Osteneala sa fu zadarnică.

Apele lacului Malcolm refuzau să-şi elibereze prada. Ele se închiseseră pentru totdeauna deasupra bătrânului Silfax.

XXII LEGENDA BĂTRÂNULUI SILFAX

Şase luni după aceste evenimente, căsătoria lui Harry Ford cu Nell, atât de straniu întreruptă, se celebra în capela Saint-Gilles. După ce pastorul Hobson binecuvântă unirea lor, tinerii căsătoriţi, îmbrăcaţi încă în negru, se întoarseră la *cottage*. James Starr şi Simon Ford, acum eliberaţi de orice griji, prezidau veseli serbarea care urmă ceremoniei şi care se prelungi până-a doua zi.

În aceste împrejurări memorabile, Jack Ryan, îmbrăcat în costumul său de piper, după ce umplu cu aer burduful cimpoiului, obţinu un triplu succes: ca cimpoier, dansator şi cântăreţ, în acelaşi timp, şi fu aplaudat de întreaga asistenţă.

A doua zi, lucrările de subteran şi cele de suprafaţă reîncepură, sub conducerea inginerului James Starr.

Harry şi Nell erau mulţumiţi, se înţelege de la sine. Aceşti doi tineri, atât de încercaţi, găsiră în sfârşit în căsătorie fericirea pe care o meritau. Cât despre Simon Ford, acum maistru onorific al minei, spera să ajungă să serbeze cincizeci de ani de la căsătoria sa cu buna lui Madge, care, dealtfel, împărtăşea dorinţa soţului ei.

— Şi apoi, încă o dată cincizeci de ani spuse şăgalnicul Jack Ryan, de două ori cincizeci de ani — nici nu-i aşa mult pentru dumneavoastră, domnule Simon!

— Ai dreptate, fiule, răspunse liniştit bătrânul maistru. Nici n-ar fi de mirare, în acest climat al Noii Aberfoyle, în acest mediu care nu cunoaşte intemperiile de afară, să trăiască omul şi două sute de ani.

Vor asista oare locuitorii Noii Aberfoyle la această a doua aniversare? Aceasta ne-o va spune viitorul.

În orice caz, o pasăre ce părea că va atinge o longevitate neobişnuită era cucuveaua bătrânului Silfax. Ea dădea mereu târcoale întunecosului domeniu. Dar, după moartea bătrânului, deşi Nell încercase s-o reţină, pasărea dispăru după câteva zile.

În afară de faptul că societatea oamenilor îi era la fel de neplăcută ca şi stăpânului ei, se părea că-i poartă pică în special lui Harry în care această pasăre geloasă recunoscuse, şi de aceea îl ura, pe primul care o răpise pe Nell, pe acela cu care zadarnic se luptase în timpul ascensiunii din abis.

De atunci, foarte rar o mai zărea Nell planând deasupra lacului Malcolm. Voia pasărea să-şi revadă prietena de altădată? Voia ea să pătrundă cu privirea până în fundul abisului care îl înghiţise pe Silfax?

Ambele versiuni au fost admise, iar cucuveaua deveni legendară şi îi inspiră lui Jack Ryan multe poveşti fantastice.

Mulţumită acestui tânăr vesel, şi astăzi se mai cântă, în timpul şezătorilor scoţiene, legenda păsării bătrânului Silfax, fostul «penitent» al minelor de la Aberfoyle.

GOANA DUPĂ METEOR

I ÎN CARE JUDECĂTORUL JOHN PROTH ÎNDEPLINEŞTE UNA DIN CELE MAI PLĂCUTE ÎNDATORIRI ALE FUNCŢIEI SALE ÎNAINTE DE A SE REÎNTOARCE ÎN GRĂDINĂ.

N-avem nici un motiv să ascundem cititorilor că oraşul în care începe povestea aceasta neobişnuită e situat în Virginia, Statele Unite ale Americii. Cu voia lor, vom numi oraşul Whaston şi îl vom plasa în districtul răsăritean, pe malul drept al Potomacului; dar ni se pare inutil să determinăm mai mult coordonatele oraşului, care va fi căutat zadarnic chiar pe cele mai bune hărţi ale Statelor Unite.

În anul acela, în ziua de l2 martie, dimineaţa, locuitorii Whastonului, care traversau Exeter Street la un moment dat,

putură zări un elegant călăreţ urcând şi coborând la pas strada, care e foarte povârnită, apoi oprindu-se, până la urmă, în piaţa Constituţiei aflată cam în centrul oraşului.

Călăreţul, un adevărat tip de yankeu, tip care nu e lipsit de o distincţie proprie, să fi avut cel mult treizeci de ani. Era înalt, voinic şi bine făcut, cu trăsături regulate, cu părul brun şi purta o barbă castanie al cărei vârf ascuţit îi prelungea faţa rasă cu grijă deasupra buzelor. O mantie largă îl acoperea până la călcâie şi se întindea peste crupa calului. Călăreţul îşi conducea cu pricepere şi fermitate bidiviul, altminteri destul de vioi. Totul, în atitudinea lui, arăta omul de acţiune, omul hotărât, ascultând de primul impuls, omul care nu şovăie niciodată între dorinţă şi teamă, cum şovăie firile nehotărâte. În sfârşit, un observator ar fi constatat că nerăbdarea lui firească nu putea fi decât imperfect ascunsă sub o aparenţă de nepăsare.

De ce se afla călăreţul în oraşul acesta în care nimeni nu-l cunoştea şi nimeni nu-l mai văzuse vreodată?... Se mărginea doar să-l străbată, sau avea de gând să rămână aici câtăva vreme?... Ca să găsească un hotel, n-ar fi avut, în acest caz, decât de ales. În privinţa aceasta, oraşul Whaston merită laude. În nici un alt centru din Statele Unite sau din alte ţări, călătorul nu găseşte o primire mai bună, un serviciu mai bun, o masă mai bună, un confort atât de complet cu preţuri atât de modeste. Şi e într-adevăr destul de trist că hărţile arată cu atâta imprecizie un oraş în care există asemenea avantaje.

Nu, străinul nu părea deloc dispus să rămână în Whaston şi zâmbetele atrăgătoare ale hotelierilor n-aveau nici un efect asupra lui. Preocupat, indiferent la ce se petrecea în preajma lui, el ţinea la pas şoseaua care marchează marginea pieţii Constituţiei, al cărei centru e ocupat de o vastă movilă de pământ. Şi nici nu bănuia măcar că stârneşte curiozitatea publică.

Iar curiozitatea publică era stârnită din plin! De când se ivise călăreţul, patronii şi oamenii de serviciu ieşiţi în pragurile porţilor schimbau cuvintele acestea sau altele asemănătoare:

— Pe unde a venit?

— Prin Exeter Street.

— Şi de unde venea ?

— După câte se spune, a intrat în oraş prin mahalaua Wilcox.

— E cam o jumătate de oră de când calul lui dă ocol pieţii.

— Pesemne că aşteaptă pe cineva.

— Se poate. Ba chiar aşteaptă cu oarecare nerăbdare.

— Se uită mereu spre Exeter Street.

— Pe aici o să sosească:

— Cine «o să» sosească? El sau ea?

— De! E destul de chipeş!...

— Atunci o fi având o întâlnire?
— Da, o întâlnire... Dar nu în sensul la care vă gândiţi.
— Ce ştii dumneata?
— Păi e a treia oară când străinul se opreşte în faţa uşii domnului John Proth...
— Şi cum domnul Proth e judecător al Whastonului...
— Înseamnă că omul are vreun proces.
— Şi că adversarul lui întârzie.
— Ai dreptate.
— Bun! Judecătorul Proth o să-i împace şi-o să-i răsîmpace, cât ai clipi.
— E un om iscusit.
— Şi un om de treabă.
Într-adevăr, s-ar fi putut ca acesta să fie adevăratul motiv al prezenţei călăreţului la Whaston. Căci, de mai multe ori, el se oprise fără să descalece în faţa casei domnului John Proth. Privea poarta, privea ferestrele, apoi rămânea neclintit, ca şi cum ar fi aşteptat să se ivească cineva în prag, până în clipa când calul, care tropăia de nerăbdare, îl silea să se urnească iar din loc.
Dar, când se mai opri încă o dată acolo, iată că uşa se deschise larg şi un bărbat se ivi la capătul peronului care dădea spre trotuar.
De cum îl zări, străinul îşi scoase pălăria:
— Domnul John Proth, după câte bănuiesc?... spuse el.
— În persoană, răspunse judecătorul.
— Vreau să vă pun o simplă întrebare, care n-o să ceară decât un da sau un nu din partea dumneavoastră.
— Puneţi-o, domnule.
— A venit cineva, în dimineaţa aceasta, să vă întrebe despre domnul Seth Stanfort?
— Nu, după cât ştiu.
— Mulţumesc!
Rostind cuvântul acesta şi ridicându-şi din nou pălăria, călăreţul dădu pinteni calului şi porni în trap uşor pe Exeter Street.
Acum — aceasta era părerea generală — nu mai exista nici o îndoială în privinţa faptului că necunoscutul avusese treabă cu domnul John Proth. După felul cum îşi formulase întrebarea, el însuşi era Seth Stanfort, primul prezent la o întâlnire fixată cuiva. Dar se ridica o altă problemă, la fel de palpitantă: oare trecuse ceasul numitei întâlniri şi călăreţul necunoscut avea să părăsească acum oraşul, pentru a nu se mai reîntoarce?
E uşor de înţeles, fiindcă ne aflăm în America, adică în ţara unde se fac cele mai multe pariuri din lume, că imediat câţiva locuitori ai Whastonului pariară între ei dacă străinul se va reîntoarce curând sau dacă a plecat definitiv. Doar câteva

rămăşaguri pe o jumătate de dolar, sau chiar pe cinci sau şase cenţi, nu mai mult, făcute între personalul hotelurilor şi curioşii rămaşi în piaţă, dar, în sfârşit, rămăşaguri care trebuiau plătite în toată regula de cei ce aveau să piardă şi încasate de cei ce aveau să câştige, toţi oameni dintre cei mai onorabili.

Cât despre judecătorul John Proth, el se mărginise doar să-l urmărească din ochi pe călăreţul care urca spre mahalaua Wilcox. Căci era un filozof judecătorul John Proth, un magistrat înţelept, care număra nu mai puţin de cincizeci de ani de înţelepciune şi de filozofie, deşi, ca vârstă, nu depăşea o jumătate de veac, — ceea ce, cu alte cuvinte, înseamnă că era filozof şi înţelept din născare. Mai adăugaţi la asta că, în calitatea lui de celibatar — dovadă neîndoielnică de înţelepciune — viaţa nu-i fusese niciodată tulburată de nici un fel de griji, ceea ce, veţi recunoaşte, uşurează enorm practicarea filozofiei. Născut la Whaston, judecătorul nu-şi părăsise, nici măcar în copilărie, decât puţin sau aproape deloc oraşul natal, iar cei cărora le împărţea dreptatea îl respectau tot atât pe cât îl iubeau, căci îl ştiau lipsit de orice fel de ambiţii.

John Proth avea simţul dreptăţii. Se arăta întotdeauna înţelegător faţă de slăbiciunile şi uneori chiar de greşelile altora. Să ducă la bun sfârşit pricinile înfăţişate lui, să-i trimită acasă, împăcaţi, pe adversarii care veneau în faţa modestei lui judecăţi, să netezească asperităţile, să dezlege nodurile, să îndulcească ciocnirile inerente oricărei ordini sociale, oricât de desăvârşită ar fi ea, iată cum îşi înţelegea el misiunea. John Proth era destul de bogat. Funcţia de judecător şi-o îndeplinea numai din plăcere şi nu visa să ajungă pe trepte mai înalte. Iubea tihna — a lui şi a altora. Socotea oamenii drept vecini de viaţă cu care ai tot interesul să trăieşti în bună pace. Se culca devreme şi se scula devreme. Dacă mai citea câteva cărţi ale unor scriitori din Lumea Veche sau Nouă se mulţumea totuşi cu bravul şi onestul ziar al oraşului, *Whaston News*, în care anunţurile ocupau mai mult spaţiu decât politica. Zilnic, făcea o plimbare de-o oră sau două, în timpul căreia pălăriile trecătorilor se toceau salutându-l, din care pricină se vedea nevoit să-şi cumpere şi el câte o pălărie nouă la fiecare trei luni. În afară de plimbările acestea, dacă lăsăm la o parte timpul destinat exercitării funcţiei sale, judecătorul rămânea în locuinţa lui paşnică şi confortabilă, ingrijindu-şi florile din grădină, care îi răsplăteau ostenelile încântându-l cu prospeţimea culorilor, îmbătându-l cu miresmele lor suave.

După schiţarea aceasta, în câteva rânduri, portretul domnului John Proth fiind plasat în adevăratul său cadru, va fi lesne de înţeles că numitul judecător aproape că nu se sinchisi de întrebarea pe care i-o pusese străinul. Dacă acesta, în loc să se adreseze stăpânului casei, ar fi stat de vorbă cu bătrâna

servitoare Kate, s-ar fi putut întâmpla ca ea să vrea să afle mai multe. Kate ar fi stăruit în privinţa lui Seth Stanfort, ar fi întrebat ce trebuie să spună dacă cineva s-ar fi interesat de el. Şi fără doar şi poate că nu i-ar fi displăcut vrednicei Kate să afle dacă străinul avea să mai revină, fie dimineaţa, fie după-amiază, în casa domnului John Proth.

Dar domnul John Proth nu şi-ar fi iertat în vecii vecilor asemenea curiozităţi, asemenea indiscreţii, de înţeles la slujnica lui, care era femeie. Nu, domnul John Proth nici nu observase măcar că sosirea, prezenţa şi apoi plecarea străinului fuseseră remarcate de cei ce căscau gura prin piaţă şi, după ce închisese poarta, se întorsese să ude trandafirii, crinii, muşcatele şi rozetele din grădină.

Curioşii nu-l imitară însă, şi rămaseră să observe mai departe.

Între timp, călăreţul înaintase până la capătul Exeter Street-ului, care domina partea apuseană a oraşului. Ajuns în mahalaua Wilcox, pe care Exeter Street o leagă de centrul Whastonului, îşi opri calul, şi, fără să descalece, privi în jurul lui. Din acest punct, putea să cuprindă cu privirea peste o milă din împrejurimi şi să urmărească drumul cotit care cobora trei mile, până la târguşorul Steel, care, dincolo de Potomac, îşi profila clopotniţele în zare. Dar privirea lui cercetă zadarnic drumul, căci, fără doar şi poate, nu descoperi ceea ce căuta. De aici, viile mişcări de nerăbdare transmise calului, al cărui tropot pe loc trebuia strunit.

Se scurseră astfel vreo zece minute, apoi călăreţul, pornind la pas pe Exeter Street, se îndreptă pentru a cincea oară spre piaţă.

«La urma urmei, îşi repeta el, privindu-şi ceasul, încă n-a întârziat... Trebuie să vină la zece şi şapte minute şi e de-abia nouă şi jumătate... Distanţa dintre Whaston şi Steel, de unde trebuie să vină ea, este egală cu distanţa dintre Whaston şi Brial, de unde am venit eu, si poate fi străbătută în mai puţin de douăzeci de minute... Drumul e frumos, timpul e bun şi n-am auzit ca vreo revărsare a fluviului să fi luat podul... Deci, n-o să aibă nici o stavilă în drum... În condiţiile acestea, dacă lipseşte de la întâlnire, înseamnă că n-a vrut să vină... Dealtfel, a fi exact înseamnă a sosi când ai spus şi nu cu mult înainte... În realitate, eu sunt neexact, fiindcă m-am grăbit mai mult decât s-ar cuveni să se grăbească un om chibzuit. E adevărat că politeţea, chiar dacă n-aş mai fi avut şi alte sentimente, mi-ar fi poruncit să sosesc primul la întâlnire».

Monologul acesta ţinu tot timpul cât străinul coborî pe Exeter Street şi nu se termină decât în clipa când copitele calului loviră din nou pavajul pieţii.

Hotărât lucru, cei ce pariaseră pe reîntoarcerea străinului câştigau pariurile. De aceea, când călăreţul trecu de-a lungul

hotelurilor, ei îl întâmpinară cu feţe voioase, pe când cei ce pierdeau nu-l salutau decât ridicând din umeri.

În sfârşit, orologiul municipal bătu ora zece. Oprindu-şi calul, străinul numără cele zece bătăi şi se încredinţa că mersul orologiului se potrivea exact cu al ceasului pe care îl scosese din buzunar.

Mai trebuiau să treacă doar şapte minute pentru ca ora întâlnirii să sosească şi apoi să treacă.

Seth Stanfort se reîntoarse la intrarea în Exeter Street. Vădit lucru, nici calul si nici el nu mai puteau să stea locului.

Un public destul de numeros însufleţea strada. La cei ce urcau în lungul ei, Seth Stanfort nici nu se uită măcar. Toată atenţia îi era concentrată asupra celor ce coborau, şi privirea lui îi prindea de cum se iveau în vârful pantei. Exeter Street e destul de întinsă ca un pieton să aibă nevoie de zece minute ca s-o străbată, dar unei trăsuri care ar merge repede sau unui cal la trap nu le trebuiesc mai mult de trei sau patru minute pentru asta.

Călăreţul nostru însă nu se uita deloc la pietoni. Nici nu-i vedea măcar. Chiar dacă prietenul lui cel mai bun ar fi trecut pe jos pe lângă el, tot nu l-ar fi zărit. Persoana aşteptată nu putea să sosească decât în trăsură, sau călare.

Dar o să sosească oare la ora convenită?... Mai rămăseseră doar trei minute, exact cât ar fi trebuit ca să coboare panta străzii Exeter, şi nici un vehicul nu se ivea în susul ei, nici o motocicletă, nici o bicicletă, nici un automobil care, mergând cu optzeci pe oră, ar mai fi putut depăşi clipa întâlnirii.

Seth Stanfort aruncă o ultimă privire pe Exter Street. Şi o sclipire vie îi licări în ochi pe când şoptea cu o hotărâre de neabătut:

«Dacă nu e aici exact la zece şi şapte minute, nu mă însor.»

Ca un răspuns la declaraţia aceasta, în aceeaşi clipă se auzi din susul străzii galopul unui cal. Bidiviul, un animal superb, era încălecat de-o tânără fată care îl conducea cu graţie şi îndemânare. Trecătorii se dădeau la o parte din calea lui, şi cu siguranţă că n-avea să mai întâlnească nici un obstacol până în piaţă.

Seth Stanfort o recunoscu pe aceea pe care o aştepta. Faţa îi redeveni impasibilă. Fără să rostească un cuvânt, fără să facă un gest, el îşi struni calul şi se îndreptă calm spre casa judecătorului.

Fireşte că toate acestea stârniră şi mai mult curioşii care se apropiară, fără ca Stanfort să le acorde cea mai mică atenţie.

Câteva secunde mai târziu, călăreaţa galopa prin piaţă, iar calul ei, alb de spume, se oprea la doi paşi de poartă.

Străinul se descoperi şi spuse:

— Salut pe domnişoara Arcadia Walker...

— Şi eu pe domnul Seth Stanfort, răspunse Arcadia Walker, înclinându-se cu o mişcare graţioasă.

Nici vorbă că localnicii nu scăpau o clipă din ochi perechea cu totul necunoscută lor. Şi îşi spuneau între ei:

— Dacă au venit pentru un proces, e de dorit ca amândoi să câştige.

— Aşa o să fie, altminteri ar însemna ca domnul Proth să fie mai puţin înţelept decât e în realitate!

— Iar dacă nici unul, nici altul nu sunt căsătoriţi, cel mai nimerit ar fi ca «totul să se termine cu o nuntă!»

Astfel vorbeau gurile, astfel se schimbau cuvintele. Dar nici Seth Stanfort, nici Arcadia Walker nu păreau să ia în seamă curiozitatea stânjenitoare al cărei obiect erau.

Seth Stanfort tocmai se pregătea să descalece ca să bată în poarta domnului John Proth, când poarta se deschise.

Domnul John Proth se ivi în prag, iar bătrâna Kate, de data aceasta, apăru în spatele lui. Auziseră amândoi tropotul cailor în faţa casei şi judecătorul, lăsându-şi grădina, iar slujnica, părăsindu-şi bucătăria, voiau să ştie ce se petrece afară.

Seth Stanfort rămase deci în şa şi, adresându-se magistratului, spuse:

— Domnule judecător John Proth eu sunt Seth Stanfort, din Boston, Massachusetts.

— Încântat de cunoştinţă, domnule Seth Stanfort.

— Şi iat-o pe domnişoara Arcadia Walker din Trenton, New-Jersey.

— Preaonorat că mă aflu în faţa dumneavoastră, Miss Arcadia Walker.

După ce-l privi pe străin, domnul John Proth îşi aţinti întreaga atenţie asupra străinei.

Domnişoara Arcadia Walker, fiind o tânără încântătoare, ne va face plăcere s-o schiţăm, în câteva cuvinte. Vârstă: douăzeci şi patru de ani; ochii de un albastru deschis; părul castaniu închis; tenul de-o frăgezime pe care arşiţa soarelui abia o atinsese; dinţii de un alb şi de o regularitate desăvârşită; statura ceva mai mult decât mijlocie; înfăţişarea încântătoare; mersul de o rară eleganţă, suplu şi nervos totodată. În costumul de amazoană cu care era îmbrăcată, ea răspundea cu graţie mişcărilor calului, care, ca şi calul lui Seth Stanfort, nu stătea o clipă liniştit. Mâinile ei, îmbrăcate în mănuşi fine, struneau dârlogii şi un cunoscător şi-ar fi dat imediat seama cât e de pricepută în arta aceasta. întreaga ei fiinţă purta pecetea unei rare distincţii.

Arcadia Walker, originară din New-Jersey, neavând decât rude depărtate, stăpână pe faptele ei, independentă prin avere, înzestrată cu spiritul aventuros al tinerilor americani, ducea o viaţă potrivită gusturilor ei. Călătorind de mai mulţi ani, vizitase principalele ţinuturi ale Europei şi era la curent cu ceea ce se

făcea şi se spunea la Paris, Londra, Berlin, Viena sau Roma. Iar cele auzite sau văzute în neîncetatele ei peregrinări putea să le povestească francezilor, englezilor, germanilor sau italienilor în propriile lor limbi. Arcadia Walker era instruită şi educaţia ei, dirijată de un tutore astăzi răposat, fusese deosebit de îngrijită. Se pricepea destul de bine şi la afaceri, ba chiar dovedea o remarcabilă pricepere în ceea ce priveşte administrarea propriei ei averi.

Ceea ce am spus despre Arcadia Walker s-ar potrivi aidoma şi în privinţa lui Seth Stanfort. Liber şi el şi de asemenea bogat, iubind şi el călătoriile. Seth Stanfort străbătuse întreaga lume şi nu stătea mai niciodată la Boston, oraşul său natal. Iarna era oaspetele Vechiului Continent şi al marilor capitale, unde îşi întâlnise adeseori aventuroasa compatrioată. Vara se reîntorcea în America, pe plăjile unde se întâlnesc familiile milionarilor yankei. Şi acolo o întâlnise adesea pe Miss Arcadia Walker.

Faptul că aveau gusturi identice îi apropiase încetul cu încetul pc cei doi îndrăzneţi tineri pc care curioşii şi mai ales curioasele din piaţă îi socoteau cum nu se poate mai potriviţi unul cu altul. Şi, într-adevăr, amândoi dornici de călătorii, amândoi grăbiţi să ajungă acolo unde vreun incident al vieţii politice sau militare atrăgea atenţia publică, cum nu s-ar fi potrivit? Deci, nu e de mirare că Seth Stanfort şi Arcadia Walker ajunseseră încetul cu încetul la ideea de a-şi uni vieţile, fapt care nu le-ar fi schimbat cu nimic obiceiurile. De acum înainte nu mai aveau să fie două nave călătorind împreună, ci una singură, ba chiar, s-ar putea crede, una mai bine construită, echipată şi amenajată ca să străbată toate mările globului.

Nu! Seth Stanfort şi Arcadia Walker nu fuseseră aduşi de vreun proces, de vreo ceartă sau de încheierea vreunei afaceri în faţa judecătorului din Whaston. După ce îndepliniseră toate formalităţile legale faţă de autorităţile competente din Massachusetts şi din New-Jersey, cei doi tineri îşi dăduseră întâlnire la Whaston, chiar în ziua aceea, l2 martie, chiar la ora aceea, zece şi şapte minute, pentru săvârşirca acelui act care, după spusele amatorilor, e cel mai important din viaţa unui om.

Prezentarea lui Seth Stanfort şi a Arcadiei Walker în faţa judecătorului fiind făcută, aşa cum am arătat, domnul John Proth nu mai avu decât să-i întrebe pe cei doi călători ce pricină îi adusese la el.

— Seth Stanfort doreşte să devină soţul domnişoarei Arcadia Walker, răspunse tânărul.

— Şi domnişoara Arcadia Walker doreşte să devină soţia domnului Seth Stanfort, adăugă tânăra.

Magistratul se înclină, spunând:

— Vă stau la dispoziţie, domnule Stanfort şi domnişoară Arcadia Walker.

Cei doi tineri se înclinară şi ei.

— Când v-ar conveni să aibă loc căsătoria? urmă domnul John Proth.

— Chiar acum... dacă sunteţi liber, răspunse Seth Stanfort.

— Căci părăsim Whastonul de îndată ce voi deveni doamna Stanfort, declară Miss Arcadia Walker.

Prin atitudinea sa, domnul John Proth arătă cât de mâhniţi erau, el şi întregul oraş, că nu puteau să găzduiască mai multă vreme perechea aceasta încântătoare care îi onora cu prezenţa ei.

Apoi adăugă:

— Vă stau cu totul la dispoziţie — şi se trase înapoi cu câţiva paşi, eliberând poarta.

Dar domnul Seth Stanfort îl opri cu un gest.

— E neapărat nevoie ca Miss Arcadia şi eu să descălecăm ? întrebă el.

Domnul John Proth chibzui o clipă.

— Deloc! afirmă el. Vă puteţi căsători şi călare, la fel de bine ca şi pe jos.

Cu greu s-ar fi putut găsi un magistrat mai înţelegător, chiar şi în această originală ţară a Americii!

— Am să vă pun doar o întrebare, continuă domnul John Proth. Sunt îndeplinite toate formalităţile impuse de lege?

— Sunt, răspunse Seth Stanfort.

Şi-i întinse judecătorului un dublu certificat în toată regula, întocmit de grefele din Boston şi Trenton, după achitarea sumelor cuvenite.

Domnul John Proth luă actele, îşi puse pe nas ochelarii cu ramă de aur şi citi atent hârtiile legalizate şi prevăzute cu timbrul oficial.

— Actele sunt în regulă, spuse el, iar eu sunt gata să vă eliberez certificatul de căsătorie.

Să nu ne mirăm dacă curioşii, al căror număr sporise, se îngrămădeau în jurul tinerei perechi, ţinând să fie martorii unei căsătorii săvârşite în condiţii care ar fi părut cam neobişnuite în orice altă ţară. Lucrul acesta însă nici nu-i stingherea pe cei doi logodnici şi nici nu le displăcea.

John Proth se urcă atunci pe prima treaptă a peronului casei, şi, cu un glas care fu auzit de toţi cei de faţă, spuse:

— Seth Stanfort, consimţi s-o iei de nevastă pe domnişoara Arcadia Walker?

— Da.

— Arcadia Walker, consimţi să-l iei de bărbat pe domnul Seth Stanfort?

— Da.

Magistratul făcu o pauză, apoi, serios, ca un fotograf în clipa nelipsitului «nu mişcaţi!» rosti:

— În numele legii, domnule Seth Stanfort din Boston şi domnişoară Arcadia Walker din Trenton, vă declar uniţi prin căsătorie.

Cei doi soţi se apropiară unul de altul, dându-şi mâna ca pentru a pecetlui actul îndeplinit.

Apoi, fiecare dintre ei îi întinse judecătorului câte o hârtie de cinci sute de dolari.

— Onorariul, spuse domnul Seth Stanfort.

— Pentru săraci, spuse doamna Arcadia Stanfort.

Şi amândoi, după ce se înclinară în faţa judecătorului, dădură pinteni cailor, care porniră la galop spre mahalaua Wilcox.

— Asta-i bună!... spuse Kate, pe care uimirea o încremenise într-atât, încât timp de zece minute izbutise să nu scoată o vorbă.

— Ce vrei să spui, Kate? întrebă judecătorul Proth.

Bătrâna lăsă colţul şorţului, pe care îl frământa de parcă ar fi vrut să facă o funie din el.

— Cred, domnule judecător, că tinerii ăştia nu sunt în toate minţile.

— Aşa e, bătrână Kate, aşa e, aprobă John Proth, luându-şi din nou paşnica stropitoare. Dar ce-i de mirare? Oare cei care se căsătoresc sunt vreodată în toate minţile?

II CARE ÎL INTRODUCE PE CITITOR ÎN CASA LUI DEAN FORSYTH ŞI ÎI FACE CUNOŞTINŢĂ CU NEPOTUL LUI, FRANCIS GORDON, ŞI CU BONA LUI, MITZ.

— Mitz!... Mitz!...

— Da, băieţaş!

— Ce-o fi având unchiul Dean?

— Habar n-am.

— O fi bolnav cumva?

— Da' de unde! Dar dacă o s-o ţină tot aşa, atunci sigur se îmbolnăveşte.

Întrebările şi răspunsurile acestea erau schimbate de un tânăr de douăzeci şi trei de ani şi de o femeie de şaizeci şi cinci, în sufrageria unei case de pe Elisabeth Street, aflată tot în oraşul Whaston, unde am văzut îndeplinindu-se mai adineauri cea mai originală căsătorie după moda americană.

Casa aceasta de pe Elisabeth Street aparţinea domnului Dean Forsyth. Dean Forsyth avea patruzeci şi cinci de ani şi se vedea că îi are. Un cap mare şi zbârlit, nişte ochi mici, cu ochelari

foarte tari, nişte umeri uşor încovoiaţi, un gât vânjos, înfăşurat şi iarna şi vara într-o cravată dublă care îi ajungea până la bărbie, o redingotă largă şi mototolită, o vestă lăbărţată, cu nasturii de jos totdeauna descheiaţi, nişte pantaloni prea scurţi, abia acoperind pantofii prea largi, o scufă cu moţ dată spre ceafă peste un păr cărunt şi ciufulit, o faţă cu o mie de zbârcituri terminându-se prin ţăcălia obişnuită la americanii din nord, o fire arţăgoasă, gata oricând să se înfurie, aşa era domnul Dean Forsyth, despre care vorbeau Francis Gordon, nepotul său, şi Mitz, bătrâna lui servitoare, în dimineaţa zilei de 2l martie.

Francis Gordon, căruia îi muriseră părinţii din primii ani ai copilăriei, fusese crescut de domnul Dean Forsyth, frate cu mama răposată. Deşi îi revenea o oarecare avere din partea unchiului, Francis nu se socotea scutit de muncă, iar domnul Forsyth îi împărtăşise întru totul părerea. După ce îşi terminase studiile la celebra universitate Harward, nepotul se dedicase dreptului şi devenise avocat în Whaston, unde văduvele, orfanii şi cei săraci îşi găsiseră în el cel mai vajnic apărător. Francis cunoştea legile şi vorbea frumos, cu o voce caldă şi convingătoare. Toţi confraţii lui, şi tineri şi bătrâni, îl stimau; până acum nu-şi făcuse nici un duşman. Chipeş la înfăţişare, cu păr şaten şi ochii negri, purtări dintre cele mai alese, spiritual fără răutate, serviabil fără lăudăroşenie, destul de îndemânatic în feluritele sporturi practicate cu pasiune de protipendada americană, cum s-ar fi putut să nu fie printre tinerii cei mai distinşi din oraş şi să nu-i fie drag încântătoarei Jenny Hudelson, fiica doctorului Hudelson şi a soţiei acestuia, născută Flora Clarish?...

Ar fi însă prea devreme să îndreptăm atenţia cititorului asupra domnişoarei Jenny Hudelson. E mai bine ca ea să nu intre în scenă decât în mijlocul familiei, şi pentru aceasta n-a sosit încă momentul. Dar nici n-o să întârzie prea mult. În desfăşurarea povestirii de faţă, care cere desăvârşită precizie, se cuvine totuşi să urmăm o metodă riguroasă.

În ceea ce-l priveşte pe Francis Gordon, vom mai adăuga că tânărul locuia în casa din Elisabeth Street, pe care n-avea s-o părăsească decât în ziua căsătoriei lui cu Jenny... Dar, încă o dată, s-o lăsăm pe domnişoara Jenny Hudelson acolo unde este şi să spunem doar că bătrâna Mitz era confidenta nepotului stăpânului casei şi că ea îl iubea ca pe un fiu. Ba mai mult chiar, ca pe un nepot, bunicile deţinând în general recordul dragostei materne.

Mitz, servitoare model, cum nu s-ar putea găsi alta în zilele noastre, era descendenta speciei aceleia dispărute care se trage totodată şi din câine, şi din pisică; din câine fiindcă îşi iubeşte stăpânii, din pisică fiindcă iubeşte casa. După cum ne putem lesne închipui, Mitz vorbea deschis cu domnul Dean Forsyth.

Când el n-avea dreptate, ea i-o spunea verde în faţă, deşi într-un limbaj cu totul ciudat, a cărui savuroasă fantezie nu poate fi redată decât cu mare aproximaţie. Dacă domnul Forsyth refuza să-şi recunoască greşeala, nu-i mai rămânea decât să plece şi să se încuie în odaia lui de lucru, răsucind de două ori cheia în broască.

Altminteri, domnul Dean Forsyth n-avea să se teamă că va rămâne vreodată singur acolo. Era sigur că în odaia de lucru va întâlni totdeauna un alt personaj, care se ferea în acelaşi fel de mustrările şi de cearta lui Mitz.

Personajul acesta răspundea la numele de Omicron. Un nume ciudat, pe care şi-l datora staturii lui mărunte, căci, fără doar şi poate, ar fi fost poreclit Omega dacă n-ar fi fost atât de mărunţel. Înalt de patru picioare şi şase degete în ziua când împlinise cincisprezece ani, Omicron nu mai crescuse deloc de-atunci. Tom Wife — acesta era adevăratul său nume — intrase la cincisprezece ani în casa lui Dean Forsyth, pe vremea când bătrânul Forsyth mai trăia încă, şi slujise astfel până acum când, fiind trecut de cincizeci de ani, putem socoti că se afla de treizeci şi cinci de ani în serviciul domnului Dean Forsyth.

E important de spus la ce se reducea acest serviciu. La următoarele: să-l ajute pe domnul Dean Forsyth în lucrările pentru care nutrea o pasiune cel puţin egală cu a stăpânului său.

Domnul Dean Forsyth lucra, aşadar?

Da, ca amator. Dar cu ce înflăcărare şi cu ce avânt, vom vedea.

Cu ce se ocupa domnul Forsyth? Cu medicina, cu dreptul, cu literatura, cu arta, cu afacerile, ca atâţia alţi cetăţeni ai Americii? Nici pomeneală!

Atunci, cu ce? veţi întreba. Cu ştiinţele?

N-aţi ghicit. Nu cu ştiinţele, la plural, ci cu ştiinţa, la singular. Numai şi exclusiv cu sublima ştiinţă numită astronomie.

Domnul Dean Forsyth nu visa decât descoperiri planetare sau stelare. Nimic sau aproape nimic din ce se întâmplă pe suprafaţa globului nostru nu părea să-l intereseze. Trăia în spaţiile infinite. Totuşi, cum pe acolo n-ar fi putut găsi de mâncare nici pentru prânz şi nici pentru cină, trebuia să se coboare pe Pământ, cel puţin de două ori pe zi. Şi tocmai în dimineaţa aceea nu se coborâse la ora obişnuită, se lăsa aşteptat, din care pricină Mitz bombănea, dând târcoale mesei.

— N-are de gând să mai vină ? repeta ea.

— Omicron nu-i acolo? întrebă Francis Gordon.

— E totdeauna lângă stăpânu-său, răspunse Mitz. *Şi nu-mi mai ajung picioarele,* — da, chiar aşa se exprimă Mitz — ca să mă caţăr până la coteţul lor...

«*Coteţul*» era nici mai mult, nici mai puţin decât un turn, a cărui galerie superioară se înălţa cu peste şapte metri deasupra acoperişului casei, un observator, ca să-i spunem numele

adevărat. Sub galerie exista o încăpere rotundă, cu patru ferestre orientate spre cele patru puncte cardinale. În încăperea aceasta pivotau pe suporturile lor câteva telescoape, cu bătaie destul de puternică. Şi, dacă nu li se uzau obiectivele, asta nu însemna că nu erau întrebuinţate. Mai degrabă ne-am putea teme ca domnul Dean Forsyth şi Omicron să nu-şi prăpădească până la urmă ochii, tot lipindu-i de ocularele acestor instrumente.

În odaia de lucru, cei doi îşi petreceau cea mai mare parte din zi şi din noapte, făcând, ce-i drept, cu schimbul. Priveau, observau, planau în zonele interstelare, atraşi de veşnica speranţă că vor face vreo descoperire de care să rămână legat numele lui Dean Forsyth. Când cerul era senin, mai mergea cum mai mergea; dar cerul nu e totdeauna senin deasupra fracţiunii celei de-a treizeci şi şaptea paralele care traversează statul Virginia. Se găsesc acolo nori *cirus*, *nimbus*, *cumulus*, cu duiumul şi, fără doar şi poate, cu mult mai mulţi decât ar fi dorit domnul Dean Forsyth şi Omicron. De aceea, câte văicăreli şi ameninţări nu se înălţau spre firmamentul pe care adierile vântului târau zdrenţe de nori! Iar în aceste zile de sfârşit de martie, răbdarea lui Dean Forsyth fusese pusă, mai mult ca oricând, la grea încercare. De câteva zile, cerul se încăpăţâna să rămână acoperit, spre adânca deznădejde a astronomului.

În dimineaţa de 2l martie, un vânt puternic dinspre vest continua să târască, aproape de sol, o mare de nori întristător de opaci.

— Ce păcat! oftă pentru a zecea oară Dean Forsyth, după o ultimă şi zadarnică încercare de a învinge pâcla groasă. Am presimţirea că pierdem o ocazie rară şi că trecem la un pas de-o descoperire senzaţională.

— E posibil, îi răspunse Omicron. Ba chiar e foarte probabil, căci acum câteva zile, într-un moment de înseninare, mi s-a părut că zăresc...

— Iar eu am văzut, Omicron.

— Amândoi, atunci, amândoi odată!

— Omicron!... protestă Dean Forsyth.

— Da, dumneata mai întâi, nici vorbă, se învoi Omicron, dând semnificativ din cap. Dar, când am crezut că zăresc lucrul acela, mi s-a părut că trebuie să fie... că era...

— Iar eu, declară Dean Forsyth, afirm că era vorba de un meteor, deplasându-se de la nord spre sud...

— Da, domnule Dean, perpendicular pe direcţia soarelui.

— Pe direcţia lui aparentă, Omicron.

— Aparentă, se înţelege.

— Şi era în ziua de l6.

— Da, da, în l6...

— La ora şapte, treizeci şi şapte de minute şi douăzeci de secunde.

— Douăzeci de secunde, repetă Omicron, aşa cum am constatat după ceasul nostru.

— Şi n-a mai reapărut de atunci! strigă domnul Dean Forsyth, ridicându-şi pumnul ameninţător spre cer.

— Cum ar fi putut? Nori!... Nori!... Nori!... De cinci zile nu-i măcar un petic de cer senin, nici cât să-ţi croieşti o batistă!

— Parcă ar face dinadins, strigă Dean Forsyth, bătând din picior, şi cred că într-adevăr numai mie mi se poate întâmpla asemenea lucru.

— Numai nouă, îl corectă Omicron, care se socotea colaborator la lucrările stăpânului său.

Cinstit vorbind, toţi localnicii din Whaston ar fi avut dreptul să se plângă din pricina norilor care le întunecau cerul. Faptul că soarele străluceşte sau nu, lucrul acesta priveşte pe toată lumea, deopotrivă.

Dar, oricât de general ar fi fost dreptul de a se plânge, nici un localnic n-ar fi avut pretenţia nebunească să se mânie, ca Dean Forsyth, atunci când oraşul era învăluit de una din negurile acelea împotriva cărora telescoapele cele mai puternice, lunetele cele mai perfecţionate nu pot să facă nimic. Şi astfel de neguri nu sunt deloc rare la Whaston, deşi oraşul e scăldat de apele limpezi ale Potomacului, şi nu de apele tulburi ale Tamisei.

Oricum ar fi, ce anume văzuseră sau ce crezuseră că văd cei doi astronomi, în ziua de 16 martie, când cerul fusese senin?... Nici mai mult, nici mai puţin decât un bolid de formă sferică, deplasându-se vădit de la nord la sud, cu o viteză nemaipomenită şi strălucind atât de tare, încât întrecea lumina difuză a soarelui. Cum distanţa bolidului faţă de pământ măsura destui kilometri, ar fi fost posibil să fie urmărit multă vreme încă, în ciuda vitezei lui, dacă o ceaţă neaşteptată n-ar fi venit să împiedice orice fel de observaţii.

De atunci se depăna firul regretelor provocate de ghinionul acesta. Are să mai revină bolidul pe orizontul oraşului? Şi îi vor putea fi calculate elementele, determinată masa, greutatea, natura? Oare nu-l va regăsi, în vreun alt punct al cerului, cine ştie ce astronom mai norocos? Dean Forsyth, prinzându-l atât de puţin timp în telescop, va fi oare îndreptăţit să dea numele lui descoperirii? Până la urmă, n-o să-i revină întreaga onoare vreunuia din savanţii aceia ai Vechiului şi ai Noului Continent, care îşi petrec viaţa scotocind spaţiul zi şi noapte?

«Nişte acaparatori! se mânia Dean Forsyth. Nişte piraţi ai cerului!»

Toată dimineaţa zilei de 21 martie nici Dean Forsyth, nici Omicron nu se putuseră hotărî, cu toată vremea rea, să se depărteze de fereastra deschisă către nord. Iar mânia lor sporise

ceas cu ceas. Acum, nu mai vorbeau. Dean Forsyth parcurgea cu privirea vastul orizont pe care îl mărginea, într-acolo, profilul capricios al colinelor Serbor, deasupra cărora un vânt destul de puternic alunga norii cenuşii. Omicron se săltase în vârful picioarelor, ca să-şi lărgească raza de vedere pe care statura lui mică i-o reducea. Unul îşi încrucişase braţele şi, strângând pumnii, îşi apăsa pieptul. Celălalt, cu degetele crispate, bătea darabana în pervazul ferestrei. Câteva păsări trecură săgeată, scoţând nişte sunete de parcă ar fi vrut să-şi râdă de astronomii noştri, pe care calitatea de bipezi îi ţinea la suprafaţa pământului!... Ah, dacă ar fi putut să zboare pe urma păsărilor, din câteva salturi ar fi străbătut stratul de nori — şi poate că ar fi zărit asteroidul continuându-şi goana în lumina orbitoare a soarelui!

În clipa aceea, răsună o bătaie în uşă.

Dean Forsyth şi Omicron, preocupaţi de gândurile lor, n-o auziră.

Uşa se deschise şi Francis Gordon se ivi în prag.

Dean Forsyth şi Omicron nici nu se întoarseră măcar.

Nepotul se îndreptă spre unchi şi-i atinse uşor braţul.

Dean Forsyth îi aruncă o privire venită parcă din Sirius sau cel puţin din Lună.

— Ce-i? întrebă el.

— Unchiule, te aşteptăm cu masa.

— Da? făcu Dean Forsyth. Mă aşteptaţi cu masa? Află că şi noi aşteptăm.

— Aşteptaţi... ce?

— Soarele, declară Omicron, al cărui răspuns fu aprobat printr-un gest de stăpânul său.

— Dar, unchiule, cred că n-aţi invitat soarele la masă şi că putem mânca şi fără el.

Ce să-i răspunzi ? Dacă soarele nu se va ivi toată ziua, domnul Dean Forsyth se va încăpăţâna să postească până seara?

Poate că da, la urma urmei, căci astronomul nu părea deloc dispus să asculte invitaţia nepotului.

— Unchiule, stărui acesta, te previn că Mitz şi-a pierdut răbdarea.

Dintr-o dată, Dean Forsyth reveni cu picioarele pe pământ. Ştia prea bine ce înseamnă să-şi piardă Mitz răbdarea. Dacă ea îi trimitea un sol, însemna că situaţia era gravă şi că trebuia să se dea bătut.

— Cât e ceasul? întrebă el.

— Douăsprezece fără paisprezece minute, îi răspunse Francis Gordon.

Într-adevăr, atâta arăta pendula, şi de obicei unchiul şi nepotul luau masa la unsprezece fix.

— Douăsprezece fără paisprezece! se miră Dean Forsyth, prefăcându-se că e nemulţumit, ca să-şi ascundă mai bine îngrijorarea. Nu înţeleg cum poate fi Mitz atât de uitucă!

— Unchiule, dar e a treia oară când îţi batem zadarnic în uşă! spuse Francis.

Fără să-i răspundă, domnul Dean Forsyth porni pe scară în jos, pe când Omicron, care servea de obicei masa, rămase la postul de observaţie, pândind reîntoarcerea soarelui.

Unchiul şi nepotul intrară în sufragerie.

Acolo se afla Mitz. Ea îşi privi stăpânul drept în faţă, iar acesta îşi coborî privirea.

«Şi *Amicron*?»… întrebă Mitz, căci, în nevinovăţia ei, aşa rostea ea a cincea vocală a alfabetului grec.

— Are treabă, sus, răspunse Francis Gordon. De data asta o să ne lipsim de el.

— Cu plăcere! declară Mitz, pe un ton morocănos. N-are decât să rămână cât o avea chef în *observatorul* lui. Abia au să meargă lucrurile mai bine aici, fără nerodul ăsta.

Începură să mănânce. Gurile nu se mai deschideau decât pentru a primi mâncarea. Mitz care, de obicei, vorbea cu mare plăcere când aducea bucatele sau când schimba tacâmurile, nu-şi descleştă o clipă dinţii. Tăcererea era apăsătoare şi jenantă. Ca să-i pună capăt, Francis Gordon întrebă într-o doară:

— Eşti mulţumit de cum ţi-ai petrecut dimineaţa, unchiule?

— Nu, răspunse Dean Forsyth. Starea cerului n-a fost prielnică, iată ce m-a plictisit îndeosebi astăzi.

— Eşti pe urma vreunei descoperiri astronomice?

— Aşa cred, Francis. Dar nu pot afirma nimic până când o nouă observaţie…

— Iată ce vă roade de peste opt zile, în aşa hal că aţi prins rădăcini în turn şi vă sculaţi noaptea din somn, spuse Mitz cu glas tăios. Da, da! Noaptea trecută v-am auzit de trei ori, căci, slavă Domnului, n-am orbul găinilor! adăugă ea, drept răspuns la un gest al lui Dean Forsyth şi cu scopul neîndoielnic de a-l face să înţeleagă că nu e surdă.

— Aşa e, Mitz, recunoscu domnul Dean Forsyth, împăciuitor.

Zadarnică blândeţe!

— O descoperire *astrocomică*! continuă vrednica Mitz indignată. Şi când o să vă *nenorociţi sângele*, când, tot uitându-vă prin ţevile alea o să vă alegeţi cu o *ascetică* (sciatică) sau cu o *flexiune* la plămâni (fluxiune pulmonară), bine o să vă mai fie! Şi au să vină stelele să vă îngrijească şi doctorul să vi le dea pe ele să le înghiţiţi, în hapuri?

După cum începuse discuţia, Dean Forsyth înţelese că lucrul cel mai bun era să tacă mâlc. Continuă deci să mănânce, fără să scoată o vorbă, dar atât de tulburat, încât, de câteva ori, îşi confundă paharul cu farfuria şi viceversa.

Francis Gordon se sili să întreţină conversaţia, dar fără succes. Unchiul, posomorât, nu părea să-l audă. Francis aduse vorba despre vreme. Când oamenii nu prea mai au ce să-şi spună, discută de obicei despre cum a fost şi cum va fi timpul. Subiectul acesta, inepuizabil, e la îndemâna tuturor minţilor. Dealtfel, problema îl interesa şi pe Dean Forsyth. De aceea, la un moment dat, când desimea norilor întunecă şi mai mult sufrageria, astronomul privi spre fereastră, şi, adânc mâhnit, lăsă să-i scape furculiţa din mână.

— Oare norii ăştia blestemaţi n-au să se ducă odată, măcar după o ploaie torenţială? oftă el.

— Bine ziceţi! îl aprobă Mitz. După o secetă de trei săptămâni nu i-ar strica deloc bietului pământ...

— Pământul!... Pământul!... făcu Dean Forsyth, cu atâta dispreţ, încât atrase din partea lui Mitz următorul răspuns:

— Da, domnule, pământul. Îmi închipui că şi el, sărăcuţul, preţuieşte tot atâta cât cerul din care nu mai vreţi să vă coborâţi... nici măcar la masă!

— Zău aşa, dragă Mitz... încercă s-o înduplece Francis Gordon.

Zadarnic însă. Draga de Mitz nu părea dispusă să se lase înduplecată.

— Ia mai lăsaţi, continuă ea pe acelaşi ton. Doar nu merită să-ţi *speteşti* caracterul uitându-te la lună şi să nu ştii că primăvara plouă. Păi, dacă n-o ploua în martie, când vreţi să mai plouă? Asta vă întreb...

— Unchiule, spuse Francis, e adevărat că suntem în martie, la începutul primăverii, şi nu se poate altfel!... Dar o să vină curând vara şi o să ai cer senin. Atunci ai să-ţi poţi continua lucrările în condiţii mai bune! Puţină răbdare, unchiule!...

— Să am răbdare, Francis? răspunse Dean Forsyth, a cărui frunte era la fel de întunecată ca atmosfera. Să am răbdare! Şi dacă se duce atât de departe încât n-o să-l mai putem zări?... Şi dacă el nu se mai iveşte deasupra orizontului?...

— El? Care el? se amestecă Mitz.

În clipa aceea se auzi glasul lui Omicron:

— Domnule!... Domnule!...

— Veşti noi! strigă Dean Forsyth, împingându-şi grăbit scaunul şi îndreptându-se spre uşă.

Nici nu apucase bine să iasă, când o rază pătrunse prin fereastră, înţepând cu boabe de lumină paharele şi sticlele de pe masă.

— Soarele!... Soarele!... repeta domnul Dean Forsyth, urcând grăbit treptele.

— N-ai ce-i face, oftă Mitz, aşezându-se pe un scaun. Uite-l că s-a dus, şi când se zăvorăşte cu *Amicron în observator*, degeaba îţi *fracturezi* gura, că nu te aude. Iar mâncarea o să se

mănânce singură, prin grija *sfintei pătrimi*... Şi toate astea, pentru nişte păcătoase de stele!...

Cu astfel de figuri de stil se exprima vrednica Mitz, deşi Dean Forsyth n-o mai putea auzi. Dar chiar dacă ar fi auzit-o, cuvintele ei tot s-ar fi irosit degeaba.

Abia respirând din pricina urcuşului, domnul Dean Forsyth tocmai intrase în observator. Vântul de sud-vest se întărise şi alungase norii spre răsărit. Un larg petic de cer senin lăsa să se vadă, până la zenit, partea unde fusese observat meteorul. Încăperea era luminată de razele soarelui.

— Ce mai e nou? întrebă Dean Forsyth.

— Soarele, răspunse Omicron. Dar n-o să ţină mult, căci norii au şi reapărut spre vest.

— Să nu pierdem nici o secundă! strigă domnul Dean Forsyth, potrivind luneta, pe când Omicron făcea acelaşi lucru cu telescopul.

Cu câtă pasiune mânuiră amândoi uneltele, timp de vreo patruzeci de minute! Cu câtă răbdare manevrară şuruburile, ca să le menţină în direcţia exactă! Cu câtă minuţioasă atenţie scotociră toate ungherele părţii aceleia a bolţii cereşti!... Erau siguri că exact la această ascensiune dreaptă şi la această declinaţie apăruse pentru prima oară bolidul, ca apoi să treacă exact la zenitul Whastonului.

Şi acum, nimic! Toată porţiunea de cer senin care oferea meteorilor un loc de plimbare atât de minunat era pustie! Nici un punct vizibil în direcţia aceea! Nici urmă de asteroid!

— Nimic! spuse Dean Forsyth, frecându-şi ochii înroşiţi de oboseală.

— Nimic, făcu Omicron, ca un ecou jalnic.

Prea târziu ca să mai încerce! Norii se reîntorceau, cerul se întuneca iar. S-a dus înseninarea, de data asta pentru toată ziua! Curând vaporii formară o singură masă uniformă, cenuşie şi murdară, şi se preschimbară în ploaie măruntă. Spre marea lor deznădejde, cei doi astronomi trebuiau să renunţe la orice fel de observaţie.

— Şi totuşi, spuse Omicron, suntem siguri că l-am văzut.

— Da, suntem siguri!... făcu Dean Forsyth, înălţând braţele spre cer.

Şi, cu un glas în care se amestecau neliniştea şi gelozia, adăugă:

— Ba chiar suntem atât de siguri, încât poate că l-au mai văzut şi alţii. Măcar de l-am fi văzut numai noi!... Asta ar mai lipsi acum, să-l fi văzut şi... Sydney Hudelson!

III ÎN CARE ESTE VORBA DESPRE DOCTORUL SYDNEY HUDELSON, DESPRE SOŢIA SA, DOAMNA FLORA HUDELSON, ŞI DESPRE DOMNIŞOARELE JENNY ŞI LOO, CELE DOUĂ FIICE ALE LOR.

«Numai de nu l-ar fi zărit şi intrigantul de Forsyth!»

Astfel se exprima, în dimineaţa aceea a zilei de 2l martie, doctorul Sydney Hudelson, vorbind cu sine însuşi în singurătatea camerei lui de lucru.

Căci Sydney Hudelson era doctor şi dacă nu practica medicina la Whaston, de vină era faptul că prefera să-şi consacre timpul şi inteligenţa unor speculaţii mai vaste şi mai sublime. Prieten intim cu Dean Forsyth, el îi era totodată şi rival. Mânat de o pasiune identică, doctorul n-avea ochi, ca şi Dean Forsyth, decât pentru imensitatea cerurilor şi, ca şi prietenul său, nu-şi folosea mintea decât pentru dezlegarea enigmelor astronomice ale Universului.

Doctorul Hudelson moştenise o avere frumoasă, atât de la părinţii lui cât şi de la părinţii doamnei Hudelson, născută Flora Clarish. Bine administrată, averea aceasta asigura viitorul lui şi al celor două fiice ale sale, Jenny şi Loo, una în vârstă de optsprezece, iar cealaltă în vârstă de paisprezece ani. Cât despre doctor, ca să-i arătăm vârsta, ar trebui să spunem poetic că a patruzeci şi şaptea iarnă tocmai îi ninsese tâmplele. Imaginea aceasta plăcută nu poate fi însă folosită, din nefericire, căci doctorul Hudelson era chel ca în palmă.

Rivalitatea astronomică existentă în stare latentă între Sydney Hudelson şi Dean Forsyth fireşte că tulbura întrucâtva şi relaţiile dintre cele două familii, altminteri foarte unite. Desigur, cei doi rivali nu-şi disputau cutare planetă sau cutare stea, aştrii cerului — ai căror descoperitori sunt, în genere, anonimi — aparţinând întregii omeniri; dar se întâmpla destul de des ca observaţiile lor meteorologice sau astronomice să servească drept temă pentru unele discuţii care degenerau adeseori în ceartă.

Ceea ce ar fi putut agrava certurile lor şi ar fi putut provoca, după caz, scene regretabile, ar fi fost existenţa unei doamne Forsyth. Din fericire, numita doamnă nu exista, cel care ar fi trebuit s-o ia în căsătorie rămânând celibatar şi neavând niciodată, nici măcar în vis, gândul însurătorii. Cum nu exista o doamnă Dean Forsyth ca să înveninează lucrurile sub cuvânt că le împacă, exista deci şansa ca orice supărare între cei doi astronomi amatori să nu dureze prea mult.

Nici vorbă, exista doamna Flora Hudelson, dar ea era o soţie minunată, o mamă minunată, o gospodină minunată, foarte paşnică din fire, incapabilă să spună o vorbă rea despre cineva, incapabilă să bârfească dimineaţa şi să calomnieze seara, cum fac atâtea doamne dintre cele mai respectate în buna societate din Vechiul şi din Noul Continent.

Lucru de necrezut, soţia aceasta model îşi dădea silinţa să-şi liniştească soţul, când el se întorcea acasă înfierbântat de vreo discuţie cu intimul său prieten Forsyth. Altă ciudăţenie: doamnei Hudelson i se părea foarte firesc ca domnul Hudelson să se ocupe de astronomie şi să trăiască în adâncurile firmamentului, cu condiţia să se coboare de-acolo atunci când îl ruga ea. Departe de-a o imita pe Mitz, care îşi hărţuia stăpânul, ea îşi lăsa în pace soţul. Admitea să întârzie la masă. Când el zăbovea, ea nu bombănea şi făcea tot posibilul să-i păstreze mâncarea la temperatura dorită. Când el era preocupat, ea îi respecta preocuparea. Se interesa chiar de mersul lucrărilor lui, şi inima ei bună îi dicta cuvinte de încurajare, atunci când astronomul părea că se rătăceşte în spaţiile infinite şi că nu-şi mai regăseşte drumul.

Iată o soţie cum le-am dori tuturor soţilor, mai ales când sunt astronomi. Din nefericire însă, asemenea soţii nu există decât în romane!

Jenny, fiica ei mai mare, făgăduia să calce pe urmele mamei, s-o urmeze cu aceiaşi paşi pe calea vieţii. Fireşte Francis Gordon, viitorul ei soţ, era hărăzit să devină cel mai fericit dintre bărbaţi. Fără dorinţa de-a le necăji cât de cât pe domnişoarele americane, ne e îngăduit să spunem că greu s-ar mai putea descoperi în toată America o fată atât de încântătoare şi de înzestrată cu toate darurile omeneşti. Jenny Hudelson era o blondă frumoasă, cu ochii albaştri, cu pielea fragedă, cu mâini şi picioare frumoase, cu talie frumoasă, şi în ea sălăşluia tot atâta farmec câtă modestie, tot atâta bunătate câtă inteligenţă. De aceea, Francis Gordon o aprecia la fel de mult pe cât îl aprecia şi ea pe Francis Gordon. Cum nepotul domnului Dean Forsyth se bucura şi de stima familiei Hudelson, simpatia aceasta reciprocă nu întârziase să se manifeste sub forma unei cereri în căsătorie primită foarte favorabil. Tinerii se potriveau atât de bine! Jenny, cu însuşirile ei, avea să aducă fericirea în căsnicie. Iar pe Francis Gordon avea să-l înzestreze unchiul său, a cărui avere urma să-i revină într-o bună zi. Dar să lăsăm la o parte această perspectivă de moştenire. Nu de viitor e vorba, ci de prezentul care întruneşte toate condiţiile celei mai desăvârşite fericiri.

Deci, Francis Gordon e logodit cu Jenny Hudelson. Jenny Hudelson e logodită cu Francis Gordon, şi nunta, a cărei dată va fi curând stabilită, o va celebra părintele O'Garth, la Saint-Andrew, cea mai de seamă biserică a fericitului oraş Whaston.

Puteţi fi siguri că va veni o mulţime de lume la nunta aceasta, căci cele două familii se bucură de-o stimă care nu este egalată decât de onorabilitatea lor; şi puteţi fi la fel de siguri că fiinţa cea mai veselă, cea mai încântată va fi în ziua aceea micuţa Loo, domnişoara de onoare a scumpei ei surori. Loo n-a împlinit cincisprezece ani, deci poate să fie copilăroasă. Şi vă asigur că profită de dreptul acesta. Ca fizic, ea e un *perpetuum mobile*, iar ca fire o poznaşă care nu se jenează să glumească pe socoteala «planetelor lui papa»! Dar i se iartă şi i se îngăduie totul. Doctorul Hudelson e primul care râde de poznele ei şi, drept unică pedeapsă, depune o sărutare pe obrajiii proaspeţi ai fetiţei.

În fond, domnul Hudelson e om cumsecade, dar tare încăpăţânat şi tare supărăcios. În afară de Loo, căreia îi admite glumele nevinovate, toţi ceilalţi îi respectă maniile şi obiceiurile. Îndârjit în studiile lui astronomico-meteorologice, neclintit când are ceva de demonstrat, gelos pe descoperirile lui adevărate sau închipuite, doctorul Hudelson abia dacă poate, cu toată dragostea reală pe care i-o poartă lui Dean Forsyth, să mai rămână prietenul unui rival atât de redutabil. Doi vânători pe acelaşi teren de vânătoare, disputându-şi un vânat rar! De multe ori se iviseră între ei uşoare înstrăinări care ar fi putut degenera în certuri, dacă n-ar fi intervenit buna doamnă Hudelson, ajutată din plin, dealtfel, de cele două fiice ale ei şi de Francis Gordon. Cvartetul acesta împăciuitor punea mare temei, pentru înlăturarea hărţuielilor, pe căsătoria plănuită. Când nunta lui Francis şi a lui Jenny va lega mai strâns cele două familii, furtunile acestea trecătoare vor fi mai rare şi mai puţin de temut. Şi cine ştie dacă atunci cei doi amatori, uniţi într-o colaborare frăţească, nu-şi vor urma împreună cercetările astronomice? Atunci îşi vor împărţi prin bună înţelegere vânatul zărit, dacă nu chiar doborât pe vastele câmpii ale spaţiului.

Casa doctorului Hudelson era cât se poate de confortabilă. Zadarnic ai fi căutat în tot Whastonul o casă mai bine întreţinută. Clădirea drăguţă, aşezată între curte şi grădină, printre copaci frumoşi şi peluze înverzite, ocupa mijlocul lui Moriss Street şi se compunea dintr-un parter şi un etaj cu şapte ferestre spre faţadă. Pe acoperişul ei, spre stânga, se înălţa un foişor înalt de vreo treizeci de metri, terminat printr-o terasă cu balustradă. Într-unul din colţurile terasei se înălţa prăjina pe care, duminica şi în zilele de sărbătoare, flutura steagul cu cincizeci şi una de stele[1] al Statelor Unite.

Încăperea din vârful foişorului fusese amenajată pentru lucrările speciale ale proprietarului. Acolo funcţionau instrumentele doctorului, lunete şi telescoape, dacă nu erau

---

[1] Jules Verne are în vedere, probabil, cele 50 state, plus districtul federal Columbia.

cumva scoase, în nopţile senine, afară, pe terasă, de unde privirile puteau să străbată nestânjenite bolta cerească. De acolo doctorul, în ciuda sfaturilor doamnei Hudelson, îşi procura guturaiurile cele mai năprasnice, gripele cele mai reuşite.

«Până la urmă, spunea mereu Loo, papa o să molipsească şi planetele de guturai!»

Dar doctorul nu voia să le asculte sfaturile şi înfrunta uneori cele şapte sau opt grade sub zero, din timpul gerurilor mari, când cerul se ivea în toată puritatea lui.

De la observatorul casei din Moriss Street se putea lesne desluşi casa din Elisabeth Street. Le despărţea cel mult o jumătate de milă, iar dintre ele nu se ridica nici un monument şi nici un copac nu-şi interpunea crengile acoperite de frunze.

Fără să fie nevoie de telescop cu bătaie lungă, puteai uşor recunoaşte, cu un binoclu bun, persoanele aflate în turn sau în foişor. Fireşte, Dean Forsyth avea altceva de făcut decât să-l privească pe Sydney Hudelson, iar Sydney Hudelson n-ar fi vrut să-şi piardă vremea, privindu-l pe Dean Forsyth. Observaţiile lor tindeau mai sus. Dar era cât se poate de firesc ca Francis Gordon să vrea să vadă dacă Jenny Hudelson nu se află cumva pe terasă şi adeseori ochii lor îşi vorbeau prin binocluri. Socotesc că nu-i nimic rău în toate acestea.

N-ar fi fost deloc greu să se instaleze o legătură telegrafică sau telefonică între cele două case. Un fir întins de la turn la foişor ar fi transmis preaplăcutele cuvinte ale lui Francis Gordon către Jenny şi ale lui Jenny către Francis Gordon. Dar Dean Forsyth şi doctorul Hudelson, neavând de schimbat cuvinte dulci, nu se gândiseră niciodată să instaleze firul respectiv. Poate că atunci când cei doi logodnici vor deveni soţ şi soţie, lacuna aceasta va dispare. După legătura matrimonială — legătura electrică, pentru a uni şi mai strâns cele două familii.

În dimineaţa zilei aceleia în care excelenta, dar arţăgoasa Mitz i-a dat cititorului o probă din savurosul ei fel de a vorbi, Francis Gordon veni să-şi facă obişnuita vizită la doamna Hudelson şi la fiicele ei — şi la fiica ei, ar corecta Loo, făcând pe supărata. Şi fusese primit, trebuie să spunem, de parcă ar fi fost idolul casei. E adevărat că nu era încă soţul lui Jenny. Dar Loo ţinea morţiş să-i fie de pe acum frate şi ce-i intra ei în cap cu greu mai putea fi clintit de acolo.

Cât despre doctorul Hudelson, el se cocoţase în foişor încă de la patru dimineaţa. După ce venise cu întârziere la masă, ca şi Dean Forsyth, fusese văzut urcându-se în grabă pe terasă, tot ca Dean Forsyth, în clipa când soarele se desprindea din nori. La fel de preocupat ca şi rivalul său, doctorul nu părea dispus să se mai coboare de acolo.

Şi totuşi, era cu neputinţă să se hotărască fără el marea problemă care urma să fie discutată în consiliul de familie.

— Iată-l pe domnul Francis, pe nelipsitul domn Francis! strigă Loo, de îndată ce tânărul trecu pragul salonului. Zău, te-mpiedici de el la tot pasul!

Francis Gordon se mulţumi s-o ameninţe cu degetul şi, imediat ce se aşeză, conversaţia începu, simplă şi plină de voioşie firească. Cei de faţă vorbeau de parcă nu s-ar fî despărţit în ajun, şi, de fapt, cel puţin în gând, logodnicii nu se despărţiseră nici o clipă. Loo susţinea chiar că «nelipsitul Francis» era veşnic în casă, că dacă ieşea pe uşa dinspre stradă, făcea asta ca să se reîntoarcă prin uşa din grădină.

Vorbiră şi de data aceasta despre ceea ce vorbeau zilnic: Jenny asculta ce spunea Francis, cu o seriozitate care nu răpea nimic din farmecul ei; făceau împreună planuri de viitor, a căror realizare părea că n-o să întârzie mult. Şi de ce s-ar fi gândit la o întârziere? Francis găsise de pe acum, în Lambeth Street, o casă frumuşică, tocmai bună pentru doi tineri însurăţei. Casa era situată în cartierul de apus, cu vedere spre Potomac, şi nu prea departe de Moris Street. Doamna Hudelson făgădui să se ducă s-o vadă şi, dacă avea să-i placă viitoarei locatare, s-o închirieze în nu mai puţin de o săptămână. Bineînţeles, Loo avea să-şi însoţească mama şi sora. N-ar fi admis nici în ruptul capului să le lipsească de părerea ei.

— Dar domnul Forsyth ce face? spuse ea deodată. Nu era vorba să vină astăzi pe la noi?

— Unchiul va sosi pe la patru, răspunse Francis Gordon.

— Trebuie neapărat să vorbim şi cu el, observă doamna Hudelson.

— Ştie şi n-o să întârzie la întâlnire.

— Dacă nu vine, declară Loo, întinzând o mânuţă ameninţătoare, o să aibă de-a face cu mine, şi n-o să scape uşor...

— Şi domnul Hudelson?... întrebă Francis. Avem tot atâta nevoie de el, ca şi de unchiul.

— Tata e în foişor, spuse Jenny. Vine imediat ce-l anunţăm.

— Îl chem eu, se oferi Loo. Urc şase etaje, cât ai clipi.

Într-adevăr, era neapărată nevoie ca domnul Forsyth şi domnul Hudelson să fie de faţă. Nu era vorba oare să se fixeze data căsătoriei ? În principiu nunta trebuia făcută cât mai curând, cu condiţia, totuşi,ca domnişoara de onoare să aibă timp să-şi facă cea mai frumoasă rochie — o rochie lungă de domnişoară, mă rog! — pe care Loo ţinea s-o îmbrace în ziua aceea de neuitat.

De aceea, Francis îşi îngădui să glumească:

— Dar dacă n-o fi gata faimoasa rochie?

— Atunci se amână nunta! declară Loo.

Şi răspunsul ei fu însoţit de-un asemenea hohot de râs, încât nu se poate ca domnul Hudelson să nu-l fi auzit şi el din foişor.

Totuşi, minutarul pendulei străbătea unul după altul spaţiile cadranului, iar domnul Dean Forsyth nu se ivea. Degeaba se aplecase Loo peste pervazul ferestrei, căutând să vadă poarta. Nici urmă de Forsyth!... Trebuia deci să se înarmeze cu cât mai multă răbdare, armă pe care Loo nu se pricepea deloc s-o mânuiască.

— Cu toate astea, unchiul mi-a făgăduit... spuse Francis Gordon. Dar, de vreo câteva zile, nu ştiu ce are...

— Sper că nu e bolnav, se sperie Jenny.

— Nu... e îngrijorat... preocupat. Nu poţi să scoţi un cuvânt de la el. Nu ştiu ce-o fi având în cap...

— Vreo bucăţică de stea! glumi Loo.

— Şi cu soţul meu e la fel, spuse doamna Hudelson. Săptămână asta mi s-a părut mai preocupat ca oricând. Imposibil să-l scoţi din observator. Pesemne că se petrece ceva neobişnuit pe cer.

— Zău, răspunse Francis, m-aş simţi ispitit să cred şi eu aşa, după felul cum se comportă unchiul. Nu mai iese din observator; nu mai doarme; abia dacă mai mănâncă; uită ora mesei...

— Ce încântată trebuie să fie Mitz! făcu Loo.

— E mânioasă foc, mărturisi Francis, dar degeaba. Unchiu', care până acum se temea de mustrările ei, nu le mai dă nici o atenţie.

— Exact ca la noi, zâmbi Jenny. Loo pare să-şi fi pierdut influenţa asupra lui papa... şi doar se ştie câtă influenţă avea!

— Se poate, domnişoară Loo? întrebă Francis pe acelaşi ton.

— E prea adevărat! răspunse fetiţa; dar, răbdare... răbdare! Până la urmă, Mitz şi cu mine o să-i punem la punct pe tata şi pe unchiul.

— Ce-or fi păţit amândoi? întrebă Jenny.

— Pesemne că au pierdut vreo planetă preţioasă, continuă Loo. Dă Doamne s-o regăsească înainte de nuntă!

— Noi glumim şi, până una-alta, domnul Forsyth nu vine, o întrerupse doamna Hudelson.

— Şi s-a făcut patru şi jumătate, adăugă Jenny.

— Dacă mai întârzie cinci minute, hotărî Francis Gordon, mă duc după el.

In clipa aceea zbârnâi soneria de la intrare.

— E domnul Forsyth! strigă Loo. Auzi-l! Sună fără oprire!... Ce mai sună!... Fac prinsoare că ascultă cum zboară vreo cometă şi nici nu observă că sună!...

Era, într-adevăr, domnul Dean Forsyth, care intră aproape imediat în salon, unde Loo îl întâmpină cu mustrări din cele mai vii.

— Aţi întârziat!... Aţi întârziat! Vreţi să vă certăm?

— Bună ziua, doamnă Hudelson, bună ziua, Jenny, spuse domnul Forsyth, sărutând-o pe logodnica nepotului său. Bună ziua, repetă el, bătând-o uşor peste obraz pe Loo.

Toate acestea le făcea cu un aer atât de distrat, încât se vedea cât de colo că, aşa cum bănuise Loo, domnul Dean Forsyth avea, după cum se spune, «mintea aiurea».

— Unchiule, începu Francis Gordon, când am văzut că întârzii am crezut că ai uitat de întâlnirea noastră.

— Uitasem un pic şi vă rog să mă iertaţi, doamnă Hudelson. Din nefericire, Mitz mi-a adus aminte, aşa cum ştie ea.

— Bine-a făcut, declară Loo.

— Fii înţelegătoare, micuţă Miss!... Am nişte preocupări serioase... Poate că mă aflu în preajma uneia din cele mai interesante descoperiri...

— Ca şi papa... se amestecă Loo.

— Cum! exclamă Dean Forsyth, ridicându-se dintr-un salt, de parcă un arc l-ar fi aruncat din fundul fotoliului. Spuneţi că şi doctorul?...

— Nu spunem nimic, domnule Forsyth, se grăbi să răspundă doamna Huedelson, temându-se, pe bună dreptate, să nu se ivească un nou prilej de rivalitate între soţul ei şi unchiul lui Francis Gordon.

Apoi, ca să pună capăt incidentului, adăugă:

— Loo, du-te de-l cheamă pe taică-tău.

Uşoară ca o pasăre, fetiţa se repezi spre foişor. Iar dacă porni pe scară în loc să zboare pe fereastră, de vină era, fără îndoială, numai faptul că nu voia să-şi folosească aripile.

Un minut mai târziu, domnul Sydney Hudelson îşi făcea intrarea în salon, cu o înfăţişare gravă, cu privirea obosită, cu faţa atât de roşie, încât te-ai fi putut teme de-o congestie.

Dean Forsyth şi doctorul îşi strânseră mâinile fără convingere, cercetându-se unul pe altul cu priviri piezişe. Se priveau pe furiş, cu oarecare neîncredere.

Dar, la urma urmei, cele două familii se întâlniseră ca să fixeze data căsătoriei — sau, dacă folosim limbajul lui Loo, a conjuncţiei astrelor Francis şi Jenny. Nu aveau deci decât să fixeze data.

Fiindcă toţi erau de părere ca nunta să aibă loc cât mai curând cu putinţă, discuţia nu ţinu mult.

Domnul Dean Forsyth şi domnul Hudelson îi acordau oare şi ei aceeaşi însemnătate? Mai degrabă s-ar fi putut crede că porniseră amândoi în urmărirea vreunui asteroid pierdut în spaţiu, întrebându-se fiecare dacă nu cumva celălalt e gata să-l regăsească.

În orice caz, cei doi astronomi amatori nu se împotriviră ca nunta să fie fixată peste câteva săptămâni. Cum discuţia avea loc la 21 martie, hotărâră ca zi a nunţii data de 15 mai.

Aşa, dacă se dădea puţin zor, ar fi putut să fie pus la punct până atunci şi noul apartament al mirilor.

— Şi rochia să-mi fie gata, adăugă Loo, cât se poate de serioasă.

IV CUM DOUĂ SCRISORI TRIMISE, UNA LA OBSERVATORUL DIN PITTSBURG, ALTA LA OBSERVATORUL DIN CINCINATTI, AU FOST CLASATE LA DOSARUL BOLIZILOR.

DOMNULUI DIRECTOR AL OBSERVATORULUI DIN PITTSBURG, PENNSYLVANIA

Whaston, 24 martie...

«*Domnule Director,*

Am onoare a vă aduce la cunoştinţă faptul următor, care poate interesa ştiinţa astronomică. În dimineaţa zilei de l6 martie, anul curent, am descoperit un bolid care traversa zona septentrională a cerului cu o viteză considerabilă. Traiectoria lui, vădit spre nord-sud, făcea cu meridianul un unghi de 3° 3l’ unghi pe care l-am putut măsura cu exactitate. Era ora şapte, treizeci şi şapte de minute şi douăzeci de secunde, când bolidul s-a ivit în obiectivul lunetei mele, şi ora şapte, treizeci şi şapte de minute şi douăzeci şi nouă de secunde, când a dispărut. De atunci, mi-a fost imposibil să-l mai revăd, cu toate minuţioasele cercetări pe care le-am făcut. Iată de ce vă rog să binevoiţi a lua notă de această observaţie şi a-mi da dovada pentru prezenta scrisoare, care, în cazul când numitul meteor va fi din nou vizibil, îmi va asigura prioritatea acestei preţioase descoperiri.

Primiţi, domnule Director, asigurarea înaltei mele consideraţiuni şi socotiţi-mă preaplecatul dvs. servitor.

DEAN FORSYTH *22, Elisabeth Street.*

DOMNULUI DIRECTOR AL OBSERVATORULUI DIN CINCINATTI, OHIO

Whaston, 24 Martie...

«*Domnule Director,*

În dimineaţa zilei de l6 martie, între orele şapte, treizeci şi şapte de minute şi douăzeci de secunde şi şapte, treizeci şi şapte de minute şi douăzeci şi nouă de secunde, am avut fericita şansă

să descopăr un nou bolid în deplasare de la nord la sud, în zona septentrională a cerului, direcţia sa aparentă nefăcând cu meridianul decât un Unghi de 3°31'. De atunci, n-am reuşit să mai prind traiectoria acestui meteor. Dar dacă se va ivi iar la orizontul nostru, lucru de care nu mă îndoiesc, mi se pare drept să fiu socotit autorul acestei descoperiri care merită să fie trecută în analele astronomice ale vremii noastre. În acest scop, îmi iau libertatea de a vă adresa prezenta scrisoare, pentru care v-aş rămâne îndatorat dacă mi-aţi trimite o dovadă de primire.

Primiţi domnule Director, împreună cu preaplecatele mele salutări, asigurarea respectuoaselor mele sentimente.

DOCTOR SYDNEY HUDELSON
l7, Moriss Street.

V ÎN CARE, DEŞI AU CERCETAT CU TOATĂ RÂVNA, DOMNUL DEAN FORSYTH ŞI DOCTORUL HUDELSON NU AFLĂ DECÂT DIN ZIARE VEŞTI DESPRE METEORUL LOR.

La cele două scrisori de mai sus, trimise recomandat şi cu triplă pecete pe adresa directorilor de la observatorul din Pittsburg şi de la observatorul din Cincinatti, răspunsul îl formă câte o simplă notă de primire cu avizul de clasare al sus-ziselor scrisori. Cei interesaţi nici nu cerură mai mult. Amândoi erau aproape siguri că vor revedea curând bolidul. Refuzau să creadă că asteroidul s-ar fi pierdut în adâncul cerului, atât de departe încât să scape atracţiei terestre şi să nu mai reapară niciodată lumii sublunare. Nu! Supus unor legi categorice, el va reveni pe orizontul Whastonului, va putea fi zărit în trecere şi semnalat din nou, i se vor putea determina coordonatele şi va figura pe hărţile cerului, botezat cu gloriosul nume al descoperitorului.

Dar cine era descoperitorul? Problemă deosebit de gingaşă, care ar fi pus în încurcătură însăşi dreptatea lui Solomon. În ziua reapariţiei bolidului, două persoane aveau să-i revendice descoperirea. Iar dacă Francis Gordon şi Jenny Hudelson ar fi cunoscut situaţia, e sigur că s-ar fi rugat amândoi cerului să facă în aşa fel ca nunta lor să aibă loc înainte de reîntoarcerea meteorului purtător de nenoroc.

Şi e la fel de sigur că doamna Hudelson, Loo şi Mitz, împreună cu toţi prietenii celor două familii, s-ar fi alăturat din toată inima rugii lor.

Dar nimeni nu ştia nimic; deşi se constata preocuparea crescândă a celor doi rivali, preocupare care nu putea fi însă explicată, nici un locatar al casei de pe Moriss Street, în afară de doctorul Hudelson, nu se sinchisea de cele petrecute în adâncurile firmamentului. Preocupări n-avea nimeni; treburi — da, şi încă destul de numeroase. Vizite şi complimente de primit şi de făcut, invitaţii de trimis, pregătirile de nuntă şi alegerea cadourilor, toate acestea, după micuţa Loo, se puteau compara cu cele douăsprezece munci ale lui Hercule, şi nu mai exista nici un minut de pierdut.

— Când se mărită fata mai mare, e foarte greu, spunea ea. Nu există încă obişnuinţa. Cu a doua fată, e mai simplu: te-ai obişnuit, şi nu te temi că o să uiţi ceva. De aceea, la mine totul o să meargă ca pe roate.

— Ia te uită, răspundea Francis Gordon, domnişoara Loo se şi gândeşte la măritat? Am putea să aflăm şi noi cine e fericitul muritor?

— Vezi-ţi de însurătoarea cu soră-mea, se supără Loo. Ai destule treburi de făcut. Si nu te amesteca unde nu-ţi fierbe oala!

După cum făgăduise, doamna Hudelson se duse să vadă casa din Lambeth Street. Cât despre doctor, ar fi fost curată nebunie să te bizui pe el.

— Cum o să faci tu, o să fie bine făcut, şi am toată încrederea în tine, îi răspunse el, la propunerea de-a merge să viziteze împreună viitoarea locuinţă a mirilor. Dealtfel, casa îi priveşte mai mult pe Francis şi pe Jenny.

— Zău, papa, spuse Loo, oare ai de gând să nu te cobori din foişor nici în ziua nunţii?

— Ba da, Loo.

— Şi îţi duci fiica la altar, de braţ?

— Da, Loo.

— Cu haină neagră şi cu vestă albă, cu pantaloni negri şi cu cravată albă?

— Da, Loo.

— Şi-o să vrei să-ţi uiţi planetele: ca să asculţi cuvântarea pe care o va rosti cu multă emoţie pastorul O'Garth?

Da, Loo. Dar mai e până atunci! Şi fiindcă cerul e senin astăzi; cum rar se întâmplă, duceţi-vă fără mine.

Doamna Hudelson, Jenny, Loo şi Francis Gordon îl lăsară deci pe doctor să-şi mânuiască luneta şi telescopul, pe când Dean Forsyth, fără îndoială, îşi mânuia şi el instrumentele în turnul de pe Elisabeth Street. Râvna aceasta dublă avea să le fie răsplătită oare, şi meteorul, zărit o dată, avea să le mai treacă pentru a doua oară prin faţa obiectivelor?

Ca să meargă la casa din Lambeth Street, cei patru coborâră pe Moriss Street şi traversară piaţa Constituţiei, unde primiră, din mers, salutul politicosului judecător John Proth. Apoi urcară

pe Exeter Street, aşa cum făcuse, cu câteva zile mai înainte, Seth Stanfort când o aşteptase pe Arcadia Walker, şi sosiră în Lambeth Street.

Casa era cât se poate de plăcută, bine împărţită, după toate regulile confortului modern. În dos, o cameră de lucru şi o sufragerie dădeau într-o grădiniţă mică dar umbrită de fagi frumoşi şi înveselită de brazdele cu flori care începuseră să dea primii boboci de primăvară. Oficiile şi bucătăria se aflau la subsol, după moda anglo-saxonă.

Primul etaj era la fel de bun ca parterul, şi Jenny nu putu decât să-şi felicite logodnicul că descoperise o locuinţă atât de plăcută, o vilă cu aspect atât de încântător. Doamna Hudelson împărtăşea părerea fiicei sale şi o asigura că n-ar fi putut găsi ceva mai bun în oricare alt cartier din Whaston.

Aprecierea aceasta lăudabilă păru şi mai îndreptăţită când ajunseră la ultimul etaj al casei. Acolo, mărginită de o balustradă, se întindea o vastă terasă, de unde ochiul îmbrăţişa o privelişte minunată. Puteai vedea Potomacul curgând, iar peste apă se zărea târguşorul Steel, de unde Arcadia Walker venise la întâlnirea cu Seth Stanfort.

Se mai zărea apoi întregul oraş, cu clopotniţele bisericilor, cu acoperişurile înalte ale instituţiilor, cu creştetele înverzite ale copacilor.

— Iată piaţa Constituţiei, spuse Jenny, privind printr-un binoclu pe care, la sfatul lui Francis, şi-l luase cu ea... Iată Moriss Street... Văd casa noastră, cu foişorul şi cu steagul care flutură în vânt!... Ia te uită! E cineva pe terasa foişorului.

— Papa! ghici Loo fără şovăire.

— Nu poate fi decât el, spuse doamna Hudelson.

— El e, afirmă fetiţa, care, fără să ceară voie măcar, luase binoclul, îl recunosc... Mânuieşte luneta... Şi-o să vedeţi că n-o să-i dea prin gând s-o îndrepte spre noi!... Ah, dacă am fi în Lună!...

— Dacă îţi zăreşti casa, domnişoară Loo, o întrerupse Francis, nu cumva ai putea să vezi şi casa unchiului meu?

— Ba da, răspunse Loo, dar lasă-mă puţin s-o caut... Am s-o recunosc uşor, după turn... Trebuie să fie într-acolo... Staţi... Bun! Iat-o! Am prins-o.

Loo nu se înşela. Era chiar casa lui Dean Forsyth.

— E cineva în turn... continuă ea, după ce privi atent.

— Unchiul, nici vorbă, răspunse Francis.

— Nu e singur.

— Omicron e cu el.

— Şi nu e nevoie să mai întrebăm ce fac, adăugă doamna Hudelson.

— Fac ce face şi tata, spuse cu o nuanţă de tristeţe în glas Jenny, căreia rivalitatea latentă dintre Dean Forsyth şi doctorul

Hudelson nu-i dădea pace.

Când sfârşiră de vizitat casa şi după ce Loo îşi exprimă pentru ultimă oară deplina satisfacţie, doamna Hudelson, cele două fete şi Francis Gordon se reîntoarseră în Moriss Street. Aveau de gând să încheie chiar a doua zi contractul cu proprietarul şi să se ocupe de mobilarea casei, în aşa fel încât să fie gata până la 15 mai.

În acest răstimp, domnul Dean Forsyth şi doctorul Hudelson n-aveau să-şi piardă nici ei vremea de pomană. Câtă oboseală fizică şi morală, câte observaţii prelungite în zilele şi în nopţile senine aveau să le ceară căutarea bolidului, care se încăpăţâna să nu se mai ivească la orizont!...

Până acum, în ciuda zelului lor, cei doi astronomi nu izbutiseră să facă nimic. Meteorul nu mai putuse fi văzut, nici ziua, nici noaptea, deasupra Whastonului.

— Oare o să mai treacă? ofta uneori Dean Forsyth, după o lungă şedere la ocularul telescopului.

— O să treacă, îi răspundea Omicron, cu un calm de neclintit. Ba chiar vă pot spune: trece.

— Atunci de ce nu-l vedem ?

— Fiindcă nu e vizibil.

— Trist lucru! ofta şi mai amar Dean Forsyth. Dar, în sfârşit, dacă e invizibil pentru noi, trebuie să fie invizibil pentru toată lumea... cel puţin în Whaston.

— Asta e absolut sigur, afirma Omicron.

Astfel judecau ei, şi aceleaşi cuvinte erau rostite în formă de monolog în foişorul doctorului Hudelson, şi el la fel de amărât din pricina insuccesului.

Şi Dean Forsyth, şi doctorul Hudelson primiseră de la observatoarele din Pittsburg şi din Cincinatti răspuns la scrisoare. Se luase notă de comunicarea cu privire la apariţia unui bolid pe data de 16 martie în partea septentrională a orizontului din Whaston. Se adăuga că, până acum, fusese imposibilă regăsirea bolidului, dar că, dacă avea să fie zărit din nou, domnul Dean Forsyth şi, respectiv, domnul Sydney Hudelson aveau să fie de îndată înştiinţaţi.

Bineînţeles, observatoarele răspunseseră separat, fără să ştie că cei doi astronomi amatori îşi atribuiau fiecare onoarea acestei descoperiri şi nici că îşi revendicau prioritatea asupra ei.

După sosirea răspunsului, atât turnul din Elisabeth Street cât şi foişorul din Moriss Street s-ar fi putut lipsi de obositoarele lor cercetări. Observatoarele aveau instrumente mult mai puternice şi mai precise, iar dacă meteorul nu era o masă rătăcitoare, dacă se mişca pe o orbită precisă, dacă revenea, în sfârşit, în condiţiile în care fusese observat, lunetele şi telescoapele din

Pittsburg şi Cincinatti l-ar fi prins, fără doar şi poate, în trecere. Domnii Dean Forsyth şi Sydney Hudelson ar fi procedat deci mult mai înţelept dacă l-ar fi lăsat pe seama savanţilor celor două instituţii.

Dar domnii Dean Forsyth şi Sydney Hudelson erau astronomi şi nu înţelepţi. De aceea se încăpăţânară să-şi continue opera. Ba chiar făcură asta cu o înflăcărare din zi în zi mai sporită. Fără să-şi fi destăinuit unul altuia nimic din preocupările lor, presimţeau amândoi că urmăresc unul şi acelaşi vânat, şi teama de a nu rămâne în urmă nu le lăsa o clipă de tihnă. Gelozia le muşca inimile, iar relaţiile dintre cele două familii începuseră să se resimtă de pe urma acestei stări de spirit.

Într-adevăr, familiile aveau de ce să fie neliniştite, căci, bănuielile celor doi astronomi devenind pe zi ce trece mai întemeiate, domnul Dean Forsyth şi doctorul Hudelson, odinioară atât de prieteni, nu mai călcau acum unul prin casa celuilalt.

Ce situaţie grea pentru cei doi logodnici! Ei se vedeau, totuşi, în fiecare zi, căci, la urma urmei, uşa casei din Moriss Street nu era deloc închisă pentru Francis Gordon. Doamna Hudelson îi arăta mereu aceeaşi încredere şi aceeaşi prietenie; dar tânărul simţea că doctorul îi suportă prezenţa cu o vădită jenă. Era cu totul altceva însă când se pomenea despre Dean Forsyth în faţa lui Sydney Hudelson: doctorul pălea, apoi roşea, iar ochii îi aruncau fulgere, stinse imediat de căderea pleoapelor. Şi simptomele acestea regretabile, vădind o antipatie reciprocă, se manifestau aidoma şi la domnul Dean Forsyth.

Doamna Hudelson încercase zadarnic să afle motivul răcelii, sau, mai mult chiar, al duşmăniei pe care cei doi foşti prieteni o resimţeau unul pentru celălalt. Soţul ei se mărginise să-i răspundă:

— Inutil să-ţi spun: n-ai să poţi pricepe... dar nu m-aş fi aşteptat la un asemenea procedeu din partea lui Forsyth!

Care procedeu? Imposibil să obţină vreo lămurire. Loo însăşi, Loo, copilul răsfăţat căruia totul îi era îngăduit, nu ştia nimic. Ea propusese să meargă la domnul Forsyth, în turn, ca să afle despre ce e vorba, dar Francis o făcuse să renunţe.

«Nu, niciodată nu l-aş fi crezut pe Hudelson in stare de o asemenea purtare faţă de mine!» Acesta ar fi fost fără îndoială singurul răspuns pe care, după pilda doctorului, unchiul lui Francis s-ar fi îndurat să-l dea. Dovadă, felul în care Dean Forsyth îi răspunsese lui Mitz, când încercase să-l întrebe.

— Nu te băga unde nu-ţi fierbe oala! îi spusese el, scurt şi cuprinzător.

Din moment ce domnul Dean Forsyth cuteza să-i vorbească astfel temutei Mitz, însemna că situaţia era cu adevărat gravă.

Cât despre Mitz, ea rămăsese *urluită*, ca să folosim limbajul ei, şi povestea că trebuise, ca să nu răspundă *tare* unei asemenea

neobrăzări, să-şi muşte limba până la *os*. În privinţa lui Dean Forsyth, Mitz avea o părere clară şi n-o ascundea nimănui. Pentru ea, domnul Forsyth era nebun, lucru care lămurea pe deplin poziţiile incomode pe care astronomul era silit să le ia ca să privească prin lunetele lui, mai ales când unele observaţii la zenit îl obligau să-şi ţină capul răsturnat pe spate. Mitz bănuia că, din pricina poziţiei acesteia, domnului Forsyth i s-ar fi rupt ceva, în *coloana cerebrală*.

Dar nu există secret, oricât de bine ar fi el tăinuit, despre care să nu se afle ceva. Şi se află în sfârşit despre ce era vorba, printr-o indiscreţie a lui Omicron. Stăpânu-său descoperise un bolid extraordinar şi se temea ca doctorul Hudelson să nu fi făcut şi el aceeaşi descoperire.

Iată deci cauza acestei certe ridicule! Un meteor! Un bolid, un aerolit, o stea căzătoare, o piatră, un bolovan, dacă vreţi, dar tot piatră la urma urmei, o simplă piatră din pricina căreia risca să se răstoarne carul nupţial al lui Francis şi Jenny.

De aceea Loo nu se sfia deloc să trimită «la dracu toţi meteorii, şi, odată cu ei, toată mecanica cerească!»

Timpul trecea, totuşi... zi cu zi, luna martie se termină şi făcu loc lunii aprilie. Curând, avea să vină ziua fixată pentru nuntă. Dar n-avea să se mai întâmple oare nimic până atunci?... Până una alta, neplăcuta rivalitate se întemeia doar pe bănuieli, pe presupuneri. Dar ce avea să urmeze, dacă vreun eveniment neprevăzut ar fi făcut-o oficială şi sigură, dacă un brânci îi arunca pe cei doi rivali unul împotriva altuia?

Temerile acestea, destul de întemeiate, nu întrerupseseră însă pregătirile de nuntă. Totul urma să fie gata la timp, până şi frumoasa rochie a domnişoarei Loo.

Primele două săptămâni ale lunii aprilie se scurseră în condiţii atmosferice de nesuferit: ploaie, vânt, un cer îmbâcsit de nori groşi care nu se mai isprăveau. Nu se iviră nici soarele, care descria atunci o curbă destul de ridicată deasupra orizontului, nici luna, aproape plină, care ar fi trebuit să lumineze spaţiul, nici, *a fortiori*[1], meteorul dispărut.

Doamna Hudelson, Jenny şi Francis Gordon, însă, nici gând să se plângă pentru faptul că nu se puteau face observaţii astronomice. Iar Loo, care ura vântul şi ploaia, nu se bucura niciodată de seninătatea cerului pe cât se bucura acum că vremea urâtă stăruie mereu.

— De-ar ţine aşa până la nuntă, repeta ea, şi dacă trei săptămâni de-acum încolo nu s-ar mai vedea nici soarele, nici luna, nici steaua cea mai măruntă, bine ar mai fi!

În ciuda acestor dorinţe, vremea urâtă se sfârşi; în noaptea de 15 spre 16 aprilie condiţiile atmosferice se schimbară. Vântul,

---

[1] A fortiori — expresie latină: cu atât mai mult.

care bătea dinspre nord, alungă toţi norii, şi cerul îşi regăsi deplina lui seninătate.

Domnul Dean Forsyth din turn, doctorul Hudelson din foişor reîncepură să scotocească firmamentul deasupra oraşului Whaston, de la orizont până la zenit.

Mai trecu oare meteorul prin faţa lunetelor?... Există motive serioase să credem că nu, judecând după feţele posomorâte ale celor doi astronomi. Dispoziţia lor, la fel de proastă, dovedea un eşec dublu şi asemănător. Şi, într-adevăr, cel care ar fi judecat aşa n-ar fi greşit. Nu, domnul Sydney Hudelson nu mai zărise nimic în imensitatea cerului, şi nici domnul Dean Forsyth. Oare fusese vorba numai de un meteor hoinar, scăpat pentru totdeauna de atracţia Pământului ?

O notă apărută în ziarele din l9 aprilie veni să hotărască în privinţa aceasta. Redactată de observatorul din Boston, era astfel concepută:

«*Alaltăieri, vineri l7 aprilie, la ora nouă, nouăsprezece minute şi nouă secunde seara, un bolid de-o mărime uimitoare a străbătut partea de vest a cerului cu o viteză vertiginoasă. Cu totul neobişnuit şi în acelaşi timp îmbucurător pentru oraşul Whaston este faptul că, după cât se pare, meteorul a fost descoperit în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră de doi dintre cetăţenii de frunte ai acestui oraş.*

După observatorul din Pittsburg, bolidul ar fi, într-adevăry cel pe care i l-a semnalat la data de 24 martie domnul Dean Forsyth, iar după observatorul din Cincinatti, cel pe care i l-a semnalat, la aceeaşi dată, doctorul Sydney Hudelson. Domnii Dean Forsyth şi Sydney Hudelson locuiesc amândoi la Whaston, unde sunt cunoscuţi şi foarte respectaţi».

VI CARE CUPRINDE UNELE VARIAŢII MAI MULT SAU MAI PUŢIN FANTEZISTE DESPRE METEORI ÎN GENERAL, ŞI ÎN SPECIAL DESPRE BOLIDUL A CĂRUI DESCOPERIRE ŞI-O DISPUTĂ DOMNII FORSYTH ŞI HUDELSON

Dacă există continent îndreptăţit să fie mândru de ţinuturile care îl compun, ca un tată de copiii lui, apoi acesta nu poate fi decât America de Nord. Dacă vreo republică se poate mândri cu vreunul din statele care o compun, aceasta nu poate fi decât Statele Unite ale Americii. Dacă vreunul din cele cincizeci şi unu

de state, ale căror cincizeci şi una de stele formează colţul drapelului federal, se poate mândri cu vreuna din metropolele sale, aceasta nu poate fi decât Virginia, cu capitala Richmond. Şi dacă, în sfârşit, vreun oraş din Virginia se poate mândri cu fiii lui, acesta e oraşul Whaston, unde s-a făcut epocala descoperire care va ocupa un loc de frunte în analele astronomice ale secolului!

Aceasta era cel puţin părerea unanimă a locuitorilor din Whaston.

E lesne de înţeles că ziarele, cel puţin cele din Whaston, publicară cele mai entuziaste articole despre Dean Forsyth şi despre doctorul Hudelson. Faima acestor doi iluştri cetăţeni nu se răsfrângea oare asupra întregului oraş? Care dintre locuitori nu-şi avea partea lui de glorie? Numele Whastonului n-avea să fie de-acum încolo indisolubil legat de această descoperire?

La americani, unde curentele de opinii se nasc cu atâta uşurinţă şi cu atâta patimă, efectul articolelor ditirambice începu curând să se facă simţit. Cititorul să nu se mire deci — iar de se va mira, va fi obligat să ne creadă pe cuvânt — dacă vom afirma că, din ziua aceea, locuitorii din Whaston se îndreptară în valuri zgomotoase şi înflăcărate spre locuinţele astronomilor din Moriss Street şi din Elisabeth Street. Nimeni nu cunoştea rivalitatea care exista între Dean Forsyth şi doctorul Hudelson. Entuziasmul public îi unea în această împrejurare. Pentru toţi, numele lor erau şi rămâneau de nedespărţit în vecii vecilor, într-atâta de nedespărţite încât, după mii de ani, viitorii istorici vor afirma poate că au fost purtate de un singur om!

Până ce timpul să îngăduie verificarea temeiului unor asemenea presupuneri, Dean Forsyth trebui să apară pe terasa turnului şi Sydney Hudelson pe terasa foişorului, ca să răspundă aclamaţiilor mulţimii. Şi în timp ce uralele se înălţau spre ei, amândoi făcură plecăciuni pline de recunoştinţă.

Totuşi, un observator ar fi putut constata că atitudinea lor nu exprima o bucurie curată. O umbră le întuneca triumful, aşa cum un nor întunecă soarele. Privirea piezişă a lui Dean Forsyth se îndrepta spre foişor şi privirea piezişă a doctorului Hudelson spre turn. Fiecare dintre ei îl vedea pe celălalt răspunzând la aplauzele publicului whastonian şi găsea mai puţin plăcute aplauzele care îi erau adresate, din pricina celor care răsunau în cinstea rivalului.

În realitate, aplauzele acestea erau identice. Mulţimea nu făcea nici o deosebire între cei doi astronomi. Dean Forsyth fu la fel de aclamat ca şi doctorul Hudelson, de aceiaşi cetăţeni care trecură prin faţa celor două case.

Ce-şi spuneau oare Francis Gordon şi Mitz, pe de o parte, doamna Hudelson, Jenny şi Loo, pe de altă parte, când aplauzele făceau să răsune strada? Se temeau cumva ca nota trimisă

ziarelor de către observatorul din Boston să n-aibă urmări supărătoare? Ceea ce fusese o taină până atunci era acum dat pe faţă. Domnul Forsyth şi domnul Hudelson îşi recunoşteau oficial rivalitatea. Nu se putea crede oare că amândoi vor revendica, dacă nu beneficiul, măcar cinstea acestei descoperiri, şi că de-aici va putea izbucni o ceartă foarte rău venită pentru ambele familii?

Sentimentele pe care doamna Hudelson şi Jenny le încercară pe când mulţimea manifesta în faţa casei lor sunt uşor de imaginat. Dacă doctorul se urcase pe terasa foişorului, în schimb ele se feriseră să apară în balcon. Cu inima strânsă, priviseră amândouă de după perdele manifestaţia care nu prevestea nimic bun. Dacă domnii Forsyth şi Hudelson, îmboldiţi de un absurd sentiment de invidie, şi-ar disputa meteorul, publicul n-are să treacă de partea unuia sau a celuilalt? Fiecare îşi va avea partizanii lui şi, în mijlocul fierberii care va domni atunci în oraş, ce ieşire vor afla cei doi viitori soţi, acest Romeo şi această Julietă, dintr-o ceartă ştiinţifică în stare să le învrăjbească familiile?

Cât despre Loo, ea era furioasă. Vroia să deschidă fereastra, să ocărască publicul, şi murea de ciudă că n-are la îndemână un furtun ca să stropească mulţimea şi să înece uralele în torente de apă rece. Cu greu izbutiră doamna Hudelson şi Jenny să-i mai domolească indignarea.

În casa de pe Elisabeth Street situaţia era identică. Francis Gordon ar fi dorit şi el din toată inima să-i trimită la dracu pe entuziaştii care riscau să agraveze situaţia şi aşa destul de încordată. Nici el nu se arătă la fereastră, pe când Forsyth şi Omicron primeau uralele din turn, dovedind cea mai deşartă vanitate.

Aşa cum doamna Hudelson trebuise să domolească indignarea lui Loo, Francis Gordon trebuise să abată furiile temutei Mitz. Mitz voia pur şi simplu să mături mulţimea şi, în gura ei, ameninţarea aceasta nu suna deloc a glumă. Nici o îndoială că unealta pe care o mânuia zilnic cu atâta virtuozitate ar fi devenit o armă cumplită în mâinile ei. Or, să primeşti cu lovituri de mătură nişte oameni veniţi să te aclame, ar fi însemnat, oricum, prea mult!

— Ah, dragul meu, strigă bătrâna Mitz, urlătorii ăştia n-or fi cumva ţicniţi?

— Parcă aşa aş crede şi eu, Mitz, îi răspunse Francis Gordon.

— Şi zbiară atâta din pricina unui pietroi care se plimbă pe cer?

— Chiar aşa, Mitz.

— Un *mitior* ?

— Un meteor, Mitz, o îndreptă Francis, abia stăpânindu-şi râsul.

— Păi eu ce spun? Un *mitior*, repetă Mitz, cu convingere. Of, dacă le-ar cădea în cap şi-ar strivi vreo şase din ei!... Zău, te întreb pe tine care le ştii pe toate, la ce foloseşte un *mitior*?

— La stârnit certuri între familii, declară Francis Gordon, în timp ce afară uralele se înteţeau.

Dar de ce nu acceptau cei doi vechi prieteni să-şi împartă bolidul? Doar nu exista nici un avantaj material, nici un profit bănesc de pe urma lui. Nu putea fi vorba decât despre o glorie platonică. Atunci, de ce să nu lase neîmpărţită o descoperire de care le-ar fi rămas legate numele până în vecii vecilor? De ce? Pur şi simplu fiindcă era vorba de amor propriu şi de vanitate. Iar când intră în horă amorul propriu, când se amestecă vanitatea, cine ar mai fi în stare să-i facă pe oameni să judece?

Dar, în sfârşit, e o faptă atât de grozavă să zăreşti un meteor? Descoperirea lui nu se datoreşte numai întâmplării? Dacă bolidul n-ar fi fost atât de cumsecade încât să traverseze câmpul vizual al instrumentelor lui Dean Forsyth şi Sydney Hudelson chiar în clipa când ei priveau prin ocular, ar fi putut fi văzut de cei doi astronomi care, într-adevăr, se credeau prea mult?

Dealtfel, nu trec oare, zi şi noapte, sute, mii de bolizi, de asteroizi, de stele căzătoare? Ba chiar — ar putea fi ele numărate, globurile acestea de foc, care îşi trasează cu duiumul traiectoriile capricioase pe fundalul întunecat al cerului? Şase sute de milioane, iată, după savanţi, numărul meteorilor care străbat atmosfera Pământului într-o singură noapte, adică o mie şi două sute de milioane în douăzeci şi patru de ore. Corpurile acestea luminoase trec deci cu miliardele, iar, după spusele lui Newton, zece până la cincisprezece milioane ar fi vizibile cu ochiul liber.

,,*Altminteri*, scria «Punch», singurul ziar din Whaston care lua lucrurile în glumă, *să găseşti un bolid pe cer e intrucâtva mai uşor decât să găseşti un bob de grâu într-un lan de grâu; şi nu exagerăm deloc spunând despre cei doi astronomi ai noştri că vântură cam prea mult snopii în legătură cu o descoperire în faţa căreia nu prea e cazul să te descoperi*. "

Dar dacă Punch, ziar satiric, folosea prilejul acesta ca să-şi desfăşoare verva hazlie, confraţii lui, mai serioşi, departe de a-l imita, etalau o ştiinţă tot atât de proaspăt dobândită pe cât era în stare să stârnească invidia profesioniştilor celor mai cu vază.

„Kepler, spunea «Whaston Standard», *credea că bolizii provin din exhalaţiile terestre. Dar pare mai aproape de adevăr faptul că fenomenele acestea nu sunt decât aeroliţi, la care s-au constatat întotdeauna urmele unei arderi puternice. Încă de pe vremea lui Plutarh, ei începuseră să fie socotiţi drept mase minerale care se prăbuşesc pe solul globului nostru, când sunt*

prinşi în trecere de atracţia terestră. Studiul bolizilor arată că substanţa lor nu diferă deloc de a mineralelor cunoscute nouă şi că, în ansamblul lor, ei cuprind aproape o treime din corpurile simple. Dar câtă diversitate prezintă amestecul acestor elemente! Părticelele constitutive sunt când mici ca pilitura de fier, când mari ca boabele de mazăre sau ca alunele, de o duritate deosebită şi arătând la spărturi urme de cristalizare. Există unii care sunt formaţi numai din fier în stare nativă, amestecat uneori cu nichel, şi pe care oxidarea nu l-a vătămat deloc."

Foarte adevărat, e drept, ceea ce Whaston Standard aducea la cunoştinţă cititorilor săi. În acelaşi timp Daily Whaston insista asupra atenţiei pe care învăţaţii antici şi moderni au acordat-o întotdeauna acestor pietre meteorice. Ziarul scria:

„Diogene din Apollonia nu pomenea oare de un bolovan incandescent, mare cât o piatră de moară, a cărui cădere lângă Aegos Potamos i-a înspăimântat pe locuitorii Traciei? Dacă un asemenea bolid ar cădea peste clopotniţa bisericii Saint-Andrew, ar dărâma-o până la temelie. În privinţa aceasta, fie-ne îngăduit să amintim câteva din pietrele care, venite din adâncurile spaţiului şi intrate în cercul atracţiei Pământului, au fost culese de pe sol înainte de era noastră; aşa-numita «piatră a fulgerului» adorată ca simbol al Cibelei în Galatia şi transportată la Roma, ca şi o alta găsită în Siria, şi consacrată cultului soarelui; «scutul sfânt» cules pe vremea domniei lui Numa; «piatra neagră» păstrată cu atâta grijă la Mecca; «piatra trăsnetului» care a servit la făurirea faimoasei spade a lui Antar. De la începutul erei noastre, sumedenie de aeroliţi au fost descrişi, împreună cu împrejurările care le însoţeau căderea: o piatră de două sute şaizeci de livre a căzut la Ensisheim, în Alsacia; o piatră de un negru metalic, având forma şi mărimea unui cap de om, a căzut pe muntele Vaison, în Provence; o piatră de şaptezeci şi două de livre, împrăştiind o duhoare de sulf, piatră care părea făcută din spumă de mare, a căzut la Larini, în Macedonia; o piatră atât de fierbinte, încât era imposibil s-o atingi cu mâna, a căzut la Luce, lângă Chartres, în 1763. Şi poate că ar fi locul să amintim bolidul care, în 1803, a căzut în aşezarea normandă de la Laigle şi despre care Humboldt spune următoarele:

«La ora unu după-amiază, pe un cer cât se poate de senin, a fost văzut un mare bolid, mişcându-se de la sud-est spre nord-est. Peste câteva minute se auzi, timp de cinci sau şase minute, o explozie pornită dintr-un norişor negru aproape nemişcat, explozie urmată de trei sau patru bubuituri şi de un zgomot care ar fi putut fi comparat cu nişte pocnituri de flinte însoţite de bătaia a numeroase tobe. Fiecare bubuitură desprindea din norul cel negru o parte din vaporii care îl formau. În locul acela nu a fost remarcat nici un fenomen luminos. Peste o mie de pietre

căzură pe o suprafaţă eliptică a cărei axă mare, îndreptată de la sud-est spre nord-vest, măsura unsprezece kilometri lungime. Pietrele fumegau şi erau încinse, fără a avea flăcări. S-a constatat că ele erau mai uşor de spart la câteva zile după cădere decât mai târziu»".

Daily Whaston continua pe acest ton pe mai multe coloane, înşiruind o mulţime de amănunte care dovedeau cel puţin cât de conştiincioşi îi erau redactorii.

Dealtfel, nici celelalte ziare nu se lăsară mai prejos. Fiindcă astronomia era la ordinea zilei, vorbeau toate despre astronomie, iar dacă, după atâta cerneală risipită, s-ar mai fi găsit vreun whastonian care să nu fie tare în problema bolizilor, ziarele n-ar fi avut nici o vină.

La informaţiile date de *Daily Whaston*, *Whaston News* le adăuga pe ale sale. Ziarul evoca amintirea globului de foc, cu un diametru dublu faţă de al lunii pline, care, în l854, a fost zărit rând pe rând la Hurworth, la Darlington, la Durham, la Dundea, şi a trecut fără să explodeze de la un orizont la altul, lăsând în urma lui o dâră luminoasă, aurie, lată, compactă şi tăind cu vioiciune albastrul întunecat al cerului. Aminti apoi că, dacă bolidul din Hurtworth n-a explodat, nu tot aşa s-a întâmplat cu cel care, la l4 mai l864, i s-a arătat unui observator din Castillon, Franţa. Deşi meteorul n-a fost vizibil decât cinci secunde, viteza lui era atât de mare, încât, în acest scurt răstimp, a descris un arc de şase grade. Culoarea lui, la început albastră-verzuie, a devenit apoi albă şi nespus de strălucitoare. Între explozie şi perceperea zgomotului, s-au scurs trei până la patru minute, ceea ce presupune o distanţă de şaizeci până la optzeci kilometri. Trebuie că violenţa exploziei a fost, deci, cu mult superioară celor mai puternice explozii care se pot produce la suprafaţa globului. Cât priveşte mărimea bolidului calculată după înălţimea lui, diametrul i-a fost socotit ca având nu mai puţin de o mie cinci sute de picioare; bolidul parcurgea peste o sută treizeci de kilometri pe secundă, viteză infinit superioară aceleia cu care se deplasează pământul în mişcarea lui de translaţie în jurul soarelui.

Veni apoi rândul lui *Whaston Morning*, apoi al lui *Whaston Evening*, acest din urmă ziar tratând mai ales chestiunea bolizilor, foarte numeroşi altminteri şi aproape în întregime compuşi din fier. Ziarul le reamintea cititorilor că una din aceste mase meteorologice, găsită în câmpiile Siberiei, cântărea nu mai puţin de şapte sute de kilograme; că o alta, descoperită în Brazilia, cântărea până la şase mii de kilograme; că o a treia, grea de patrusprezece mii de kilograme, fusese găsită la Olympe, în Tucuman; că încă una, în sfârşit, căzută lângă Duranzo, în Mexic, atingea greutatea enormă de nouăsprezece mii de kilograme!

De fapt, nu ne-am depărta prea mult de adevăr dacă am spune că o parte a populaţiei whastoniene se cam înfricoşă citind unele din aceste articole. Pentru că fusese zărit în condiţiile ştiute, şi la o distanţă care trebuia să fie considerabilă, meteorul domnilor Forsyth şi Hudelson trebuia să aibă dimensiuni probabil cu mult mai mari decât ale bolizilor de la Tucuman şi de la Duranzo. Cine ştie dacă mărimea lui nu egala, sau poate chiar depăşea, mărimea aerolitului de la Castillon, al cărui diametru fusese evaluat la o mie cinci sute de picioare? Vă puteţi închipui greutatea unei asemenea mase! Iar dacă numitul meteor se ivise la zenitul oraşului Whaston, însemna că oraşul e situat sub traiectoria lui. Dacă traiectoria avea forma unei orbite, atunci bolidul avea să treacă din nou; neapărat, pe deasupra oraşului. Ei bine, dacă tocmai în clipa aceea, dintr-un motiv oarecare, bolidul se oprea din goana lui, tocmai Whastonul avea să fie lovit cu o violenţă de neînchipuit! Acum ori niciodată trebuia spusă răspicat whastonienilor care n-o ştiau încă şi amintită celor care o cunoşteau — această cumplită lege a forţei vii: masa înmulţită cu pătratul vitezei, viteză care, după legea şi mai înspăimântătoare încă a căderii corpurilor şi pentru un bolid căzând de la patru sute de kilometri înălţime, ar fi de aproape trei mii de metri pe secundă, în clipa când s-ar izbi de suprafaţa solului.

Presa whastoniană ştiu să-şi facă din plin datoria şi niciodată, trebuie să recunoaştem, ziarele n-au făcut atâta risipă de formule matematice.

Încetul cu încetul, o oarecare teamă se abătu deci asupra oraşului. Primejdiosul şi ameninţătorul bolid deveni subiectul tuturor discuţiilor în piaţă, în adunări şi în casele oamenilor. Partea femeiască a populaţiei, mai ales, nu mai visa decât biserici strivite şi case nimicite. Cât despre bărbaţi, ei socoteau că e mai elegant să dea din umeri, dar dădeau din umeri fără prea multă convingere. Zi şi noapte, se poate spune, în piaţa Constituţiei ca şi în cartierele mai de sus ale oraşului, se adunau necontenit grupuri de oameni. Vremea, rea sau bună, nu constituia o piedică pentru observatori. Opticienii nu mai vânduseră niciodată atâtea lunete, binocluri şi alte instrumente optice! Niciodată cerul nu fusese atât de atent privit de ochii neliniştiţi ai populaţiei whastoniene! Fie că meteorul se vedea sau nu, primejdia exista în fiecare ceas, ca să nu spunem în fiecare minut sau în fiecare secundă.

Dar, va spune cititorul, primejdia aceasta ameninţa deopotrivă şi alte regiuni şi, odată cu ele, oraşele, târgurile, satele şi cătunele aflate sub traiectorie. Fireşte că da. Dacă, după cum se bănuia, bolidul dădea roată globului nostru, toate punctele situate sub orbita lui erau la fel de ameninţate. Totuşi, Whastonul deţinea recordul spaimei, dacă e să acceptăm

expresia aceasta ultra-modernă, iar unicul motiv îl constituia faptul că aici fusese văzut bolidul pentru prima oară.

Exista totuşi un ziar care se împotrivi molimei şi refuză până la capăt să ia lucrurile în serios. Ziarul acesta nu se arătă deloc binevoitor faţă de domnii Forsyth şi Hudelson pe care, în glumă, îi socotea responsabili de răul care ameninţa oraşul.

„De ce s-au amestecat cei doi amatori? spunea «Punch». *Ce nevoie aveau să gâdile spaţiul cu lunetele şi cu telescoapele lor? Nu puteau să lase firmamentul liniştit şi să nu-i zgândăre stelele? Oare nu există destui, nu există chiar prea mulţi savanţi adevăraţi care se amestecă unde nu le fierbe oala şi se strecoară indiscreţi în zonele interstelare? Corpurile cereşti sunt foarte pudice şi nu le place să fie privite prea de aproape. Da, oraşul nostru e ameninţat, nimeni nu se mai află acum în siguranţă, şi, pentru situaţia aceasta, nu există leac. Se pot face asigurări împotriva focului, a grindinei, a cicloanelor... încercaţi numai să vă asiguraţi împotriva căderii unui bolid, poate de zece ori mai mare decât Whastonul nostru!... Iar dacă s-o nimeri să explodeze în cădere, ceea ce se întâmplă destul de des cu drăcoveniile astea, oraşul întreg va fi bombardat, ba chiar incendiat, dacă proiectilele vor fi incandescente! În orice caz, nimicirea totală pândeşte scumpul nostru oraş, ce să ne mai dăm după deget! Scape cine poate! Scape cine poate!... Dar, ne mai întrebăm, de ce n-or fi stat domnii Forsyth şi Hudelson liniştiţi în casele lor, în loc să spioneze meteorii ? Ei, prin indiscreţia lor, i-au provocat şi i-au atras prin intrigile lor vinovate. Dacă Whastonul va fi nimicit, dacă va fi strivit sau ars de bolid, vina va fi a lor, şi ei vor trebui să tragă toate ponoasele!... Căci, într-adevăr, îl întrebăm pe oricare cititor cu adevărat imparţial, adică pe toţi abonaţii lui «*Whaston Punch*», la ce folosesc astronomii, astrologii, meteorologii şi alte animale al căror nume se termină în og? A ieşit vreodată ceva bun din lucrările lor?... A pune întrebarea înseamnă a da şi răspunsul, şi, în ceea ce ne priveşte, stăruim mai mult ca oricând în convingerile noastre binecunoscute şi atât de perfect exprimate prin această sublimă frază, datorată geniului unui francez, ilustrul Brillat-Savarin: «Descoperirea unui nou fel de mâncare contribuie mai mult la fericirea omenirii decât descoperirea unei stele!» Cât de puţină stimă le-ar fi acordat Brillat-Savarin celor doi făcători de rele care nu se sfiesc să atragă asupra ţării lor cele mai rele cataclisme, numai pentru plăcerea de a descoperi un simplu bolid?”*

VII ÎN CARE O VOM VEDEA PE DOAMNA HUDELSON ADÂNC MÂHNITĂ DE ATITUDINEA DOCTORULUI ŞI O VOM AUZI PE MITZ CERTÂNDU-ŞI STĂPÂNUL CU TOATĂ ASPRIMEA

Ce au răspuns Dean Forsyth şi doctorul Hudelson la glumele lui *Whaston Punch*? Absolut nimic, şi asta pentru binecuvântatul motiv că habar n-aveau despre articolul necuviinciosului ziar. Să nu afli lucrurile neplăcute, care se spun despre tine, e cel mai sigur mijloc de-a nu suferi, ar fi spus domnul de La Palice cu o neîndoielnică înţelepciune[1]. Totuşi, glumele acestea mai mult sau mai puţin spirituale nu prea sunt plăcute celor care le formează ţinta, şi dacă în cazul de faţă persoanele vizate n-au avut cunoştinţă de ele, nu la fel se poate spune despre rudele şi prietenii lor. Mitz, îndeosebi, era furioasă. Să-i învinuiască stăpânul că a atras bolidul care ameninţa securitatea oraşului!... După ea, domnul Dean Forsyth ar fi trebuit să-l cheme pe autorul articolului în faţa judecătorului John Proth, care l-ar fi condamnat la mari despăgubiri, fără să mai punem la socoteală temniţa pe care ar fi meritat-o pentru insinuările lui calomnioase.

Cât despre Loo, ea luă lucrurile în serios şi, fără să şovăie, dădu dreptate ziarului *Whaston Punch*.

— Da, are dreptate, spunea ea. Ce le-a venit domnului Forsyth şi lui papa să descopere piatra asta blestemată ? Fără ei, ar fi trecut neobservată, ca atâtea altele care nu ne-au făcut nici un rău.

Răul, sau mai bine-zis nenorocirea la care se gândea Loo, era inevitabila rivalitate care avea să existe între unchiul lui Francis şi tatăl lui Jenny, cu toate consecinţele ei, tocmai în ajunul unei căsătorii care trebuia să strângă şi mai mult legăturile dintre cele două familii.

Temerile ei erau întemeiate şi ceea ce trebuia să se întâmple se întâmplă. Atâta vreme cât Dean Forsyth şi doctorul Hudelson avuseseră numai bănuieli reciproce, nu izbucni cearta. Relaţiile lor se răciseră, ei evitaseră să se întâlnească, dar lucrurile nu ajunseseră mai departe. Acum însă, de când cu nota observatorului din Boston, fusese stabilit în mod public că descoperirea aceluiaşi meteor aparţinea celor doi astronomi din Whaston. Ce le rămânea de făcut ? Să revendice fiecare din ei întâietatea descoperirii? Se vor isca, pe această temă, discuţii

[1] În franceză, expresia «un adevăr al lui La Palice» înseamnă un adevăr simplu, evident, care sare în ochi. (n.r.)

particulare, sau chiar polemici răsunătoare cărora presa whastoniană le va da fără doar şi poate o ospitalitate binevoitoare?

Nu se ştia încă, şi viitorul singur avea să răspundă la aceste întrebări. Sigur, în orice caz, e că nici domnul Dean Forsyth, nici doctorul Hudelson nu mai pomeneau o vorbă despre nunta a cărei dată se apropia prea încet după dorinţa celor doi logodnici. Când se pomenea de nuntă în faţa unuia din cei doi astronomi, ei îşi aminteau imediat că mai au ceva de terminat în observator. Dealtfel, acolo îşi petreceau aproape tot timpul, din ce în ce mai preocupaţi şi mai absorbiţi.

Într-adevăr, dacă meteorul fusese zărit şi de câţiva astronomi oficiali, Dean Forsyth şi doctorul Hudelson în schimb încercară zadarnic să-l mai regăsească. Se depărtase oare la o distanţă prea mare pentru bătaia instrumentelor lor? Iată o presupunere destul de admisibilă, dar a cărei verificare nu putea fi făcută. De aceea, astronomii noştri nu se mai depărtau, zi şi noapte, de posturile lor de observaţie, profitând de toate înseninările cerului. Dacă lucrurile mai continuau aşa, până la urmă aveau să se îmbolnăvească.

Se istoveau amândoi, făcând eforturi zadarnice ca să calculeze elementele asteroidului, al cărui unic şi exclusiv descoperitor se încăpăţânau şi unul şi altul să se considere. Rezultatul muncii acesteia cuprindea o şansă serioasă pentru soluţionarea diferendului: din doi astronomi *ex aequo*[1], cel mai tare în matematici putea să capete întâietatea.

Dar unica lor observaţie fusese de prea scurtă durată ca să dea formulelor o bază suficientă. Pentru determinarea orbitei bolidului ar mai fi fost necesară o observaţie, sau poate chiar mai multe. Iată de ce Dean Forsyth şi doctorul Hudelson, temându-se fiecare să nu fie întrecut de rival, supravegheau cerul cu o râvnă egală şi la fel de sterilă. Capriciosul meteor nu se mai ivea pe orizontul Whastonului, sau, dacă mai reapărea cumva, o făcea în cel mai strict incognito.

Starea sufletească a celor doi astronomi se resimţea de pe urma zădărniciei eforturilor lor. Nu te puteai apropia de ei. De douăzeci de ori pe zi Dean Forsyth se răstea la Omicron, care îi răspundea cu acelaşi ton. Cât despre doctor, dacă n-avea pe cine să-şi verse mânia, asta nu însemna că nu e mânios.

În asemenea condiţii, cine s-ar mai fi gândit să vorbească despre actele necesare sau despre ceremonia nunţii?

Totuşi trecuseră trei zile de la apariţia notei trimisă ziarelor de observatorul din Boston. Orologiul ceresc, al cărui ac e soarele, ar fi bătut ziua de 22 aprilie, dacă ar fi avut cu ce. Încă douăzeci

---

[1] Ex aequo — în latină: cu merit egal.

de zile şi ziua cea mare avea să sosească, deşi Loo pretindea, în nerăbdarea ei, că nu e trecută în calendar.

Era oare cazul să li se reamintească unchiului lui Francis Gordon şi tatălui lui Jenny Hudelson nunta despre care ei nu mai vorbeau de parcă n-ar fi trebuit niciodată să aibă loc? Doamna Hudelson socotea că e mai bine să nu i se spună nimic soţului ei, care n-avea nici un amestec în pregătirile de nuntă, după cum nu se ocupa nici măcar de propria lui gospodărie. În ziua cuvenită, doamna Hudelson avea să-i spună pur şi simplu:

«Pune-ţi hainele negre, pălăria tare şi mănuşile. E timpul să mergem la Saint-Andrew. Dă-mi braţul şi haidem.»

Şi el va merge cu siguranţă, fără să-şi dea seama măcar, cu singura condiţie ca meteorul să nu-i treacă tocmai în clipa aceea prin faţa obiectivului telescopului!

Dar dacă părerea doamnei Hudelson precumpăni în casa din Moriss Street, dacă doctorul nu fu silit să se explice în privinţa atitudinii lui faţă de Dean Forsyth, acesta din urmă fu aspru atacat. Mitz nu mai ţinea seamă de nimic. Mânioasă pe stăpânul ei, ea voia, după cum spunea, să-i vorbească *în patru ochi* şi să lămurească situaţia aceasta atât de încordată, încât cel mai mic incident ar fi fost în stare să provoace o ruptură definitivă între cele două familii. Şi ce urmări ar fi putut avea o asemenea ruptură! Nunta amânată, poate chiar pentru vecie, deznădejdea celor doi logodnici, şi mai ales a scumpului de Francis, copilaşul ei, cum avea obicei să-l numească, de multă vreme şi cu multă duioşie. Şi ce s-ar fi făcut bietul tânăr, după o ceartă care ar fi exclus orice împăcare?

De aceea, în după-amiaza zilei de 22 aprilie, aflându-se singură în sufragerie cu Dean Forsyth, *în patru ochi*, după cum dorea, Mitz îşi opri stăpânul în clipa când acesta se îndrepta spre scara turnului.

Se ştie că domnul Forsyth se temea de explicaţiile cu Mitz. În genere, explicaţiile acestea se întorceau împotriva lui; deci i se părea mai cuminte să le evite.

De data aceasta, după ce o privi de sus pe Mitz, care i se păru o bombă cu fitilul aprins, gata să explodeze, domnul Dean Forsyth, dornic să se pună la adăpost de efectele bombei, bătu în retragere spre uşă. Dar, înainte de-a apăsa pe clanţă, Mitz i se puse în cale şi ochii ei săgetară ochii stăpânului, a căror privire se ferea cu teamă.

— Domnule, spuse ea, vreau să vă vorbesc.

— Să-mi vorbeşti, Mitz? Ştii, nu prea am timp acum...

— Nu zău! Păi nici eu, domnule, n-am timp, că am de spălat toate vasele de la masă. *Ţevile* dumneavoastră pot să mai aştepte, cum aşteaptă şi vasele mele.

— Şi Omicron?... Mi se pare că mă cheamă.

— *Amicron* ?... Şi ăsta e un neghiob!... O să audă el de mine, curând, *Amicron* al dumneavoastră. N-aveţi decât să-l anunţaţi. Vorba proverbului: *aşteaptă-mă şi te salut*. Spuneţi-i asta din partea mea, domnule.

— N-am să uit, Mitz. Dar bolidul meu ?

— *Bolitul*?... făcu Mitz. Nu ştiu ce-o mai fi şi ăsta, dar, orice mi-aţi spune, domnule, nu-i lucru curat dacă el, de câtăva vreme, v-a vârât o piatră în locul inimii.

— Un bolid, Mitz, explică răbdător domnul Dean Forsyth, e un meteor, şi...

— Aha, făcu Mitz, e *mitiorul*!... Atunci o să facă şi el ca *Amicron*: o să aştepte!

— Asta-i bună! se supără domnul Dean Forsyth, atins în punctul sensibil.

— Dealtfel, continuă Mitz, cerul e noros, o să plouă, şi nu-i momentul să vă distraţi cu ochii la lună...

Era adevărat, şi tocmai încăpăţânarea asta a norilor îi scotea din sărite pe Dean Forsyth şi pe doctorul Hudelson. De patruzeci şi opt de ore cerul fusese năpădit de nori groşi. Ziua, nici o rază de soare; noaptea, nici un firicel de stea. Norii se zvârcoleau de la un capăt al zării la altul, ca un văl pe care săgeata din vârful clopotniţei de la Saint-Andrew îl străpungea uneori cu vârful. În asemenea condiţii, imposibil să observi spaţiul, să revezi bolidul atât de viu disputat. Ba chiar se putea presupune că starea atmosferică nu-i favoriza nici pe astronomii din Ohio sau din Pennsylvania, şi nici pe cei de la celelalte observatoare din Vechiul sau din Noul Continent. Intr-adevăr, nici o notă nouă privind apariţia meteorului nu mai apăruse în ziare. E adevărat că meteorul nu avea o importanţă atât de mare, încât să tulbure lumea ştiinţifică. Era vorba de un fapt cosmic destul de banal, şi trebuia să fii un Dean Forsyth sau un Hudelson ca să-i pândeşti reîntoarcerea cu o nerăbdare care, la ei, devenea furie.

Când Dean Forsyth îşi dădu seama că e cu neputinţă să scape, Mitz îşi încrucişă braţele şi vorbi astfel:

— Domnule Forsyth, nu cumva aţi uitat că aveţi un nepot pe care îl cheamă Francis Gordon?

— A, dragul de Francis, răspunse Forsyth, clătinând din cap cu îngăduinţă. Cum să-l uit?... Ce mai face Francis?

— Mulţumesc, bine, domnule.

— Mi se pare că nu l-am mai văzut de câtăva vreme...

— Da, nu l-aţi mai văzut de la masă.

— Adevărat!...

— Va să zică sunteţi cu ochii la lună, domnule, spuse Mitz, obligându-l pe Forsyth să se întoarcă spre ea.

— Da' de unde, Mitz!... Dar, ce vrei? Sunt cam preocupat...

— Atât de mult, încât se pare că aţi uitat un lucru de seamă...

— Am uitat un lucru de seamă? Care anume?

— Că nepotul dumneavoastră o să se însoare.

— Să se însoare!?...

— N-o să mă întrebaţi acum şi cu cine ?

— Nu, Mitz... Dar de ce mă întrebi?

— Câtă şiretenie!... Doar nu-i nevoie să fii vrăjitor ca să ştii că întrebarea se pune pentru răspuns.

— Răspuns în legătură cu ce, Mitz?

— În legătură cu purtarea dumneavoastră faţă de familia Hudelson!... Ştiţi doar foarte bine că există o familie Hudelson, un doctor Hudelson, care locuieşte pe Moriss Street, o doamnă Hudelson, mamă a domnişoarei Loo şi a domnişoarei Jenny Hudelson, logodnica nepotului dumneavoastră!...

Pe măsură ce Mitz rostea, din ce în ce mai tare, numele Hudelson, Dean Forsyth îşi ducea mâna la piept, la coaste, la cap, ca şi cum numele acesta, transformat în gloanţe, l-ar fî lovit de la un pas. Suferea, se sufoca, i se urca sângele la cap. Văzându-l că nu răspunde, Mitz stărui:

— Aţi auzit, domnule?

— Cum să n-aud? strigă Dean Forsyth.

— Atunci?... făcu bătrâna, cât putu mai tare.

— Francis tot se mai gândeşte la căsătoria asta? spuse în sfârşit domnul Forsyth.

— Cum să nu se mai gândească? strigă Mitz. Se gândeşte la ea cum se gândeşte să respire, drăguţul de el! Cum ne gândim toţi, cum vă gândiţi şi dumneavoastră, după câte nădăjduiesc...

— Cum! Nepotul meu tot mai e hotărât s-o ia pe fiica acestui Hudelson?

— Pe miss Jenny, vă rog, domnule! *Vă dau scris* că e hotărât! Zău aşa, ar însemna că şi-a pierdut busola, dacă n-ar mai fi hotărât! Unde ar putea găsi o logodnică mai drăgălaşă, o *tinereţe* mai încântătoare?...

— Chiar dacă fiica omului care... a omului... a omului ăstuia căruia nu-i pot rosti numele fără să mă sufoc, ar putea fi drăguţă...

— Asta e prea de tot! strigă Mitz, desfăcându-şi cu violenţă şorţul, de parcă ar fi vrut să-şi părăsească imediat slujba.

— Ascultă... Mitz... ascultă, şopti Dean Forsyth, puţin speriat de atitudinea ei ameninţătoare.

Dar bătrâna învârti în aer şorţul, al cărui cordon atârna până la pământ.

— Asta-i prea de tot! izbucni ea. După cincizeci de ani de slujbă, mă duc mai bine să putrezesc în ungherul meu ca un câine râios, decât să rămân în casa unui om care îşi *sfâşie sângele*. Nu sunt decât o biată slujnică. Dar eu am inimă, domnule!...

— Ei, Mitz, răspunse domnul Dean Forsyth, supărat foc, va să zică nu ştii ce mi-a făcut Hudelson ăsta?

— Ce v-a făcut?

— M-a furat!

— Furat?

— Da, m-a furat cu neruşinare!...

— Şi ce v-a furat?... Ceasul?... Punga?... Batista?...

— Bolidul!

— A! Iar *bolitul*! strigă bătrâna, strâmbându-se cât putea mai ironic şi mai neplăcut pentru Forsyth. De mult nu mai auzisem de *mitiorul* dumneavoastră! E cu putinţă, Doamne, să ajungi în halul ăsta, din pricina unei *drăcii care se plimbă*!... O fi *bolitul* mai mult al dumneavoastră, decât al domnului Hudelson? V-aţi iscălit cumva pe el? Nu e oare al tuturor oamenilor, al oricui, al meu, al căţelului meu, dacă aş avea căţel... dar, slavă Domnului, n-am!... L-aţi cumpărat cu banii dumneavoastră sau vi l-a lăsat cineva moştenire?...

— Mitz! strigă Forsyth, care îşi ieşise din sărite.

— Nici o Mitz! făcu bătrâna, pierzându-şi şi ea răbdarea. Zău, trebuie să fii *prost ca Saturn* ca să te cerţi cu un prieten vechi pentru o ticăloasă de piatră pe care n-o s-o mai revezi niciodată.

— Taci! Taci! strigă astronomul, lovit în inimă.

— Nu, domnule, n-am să tac deloc, şi n-aveţi decât să-l chemaţi pe *Amicron* în ajutor...

— Pe Omicron!

— Da, pe el, şi n-o să mă facă să tac... Nici preşedintele n-ar fi în stare să-i astupe gura îngerului trimis să vestească sfârşitul lumii!

Oare înmărmurise Dean Forsyth, auzind fraza aceasta cumplită, căci gâtlejul i se strânsese într-atât, încât nu-i mai îngăduia să vorbească, iar gura îi paralizase şi nu mai putea să scoată nici un sunet! Sigur e că nu izbuti să răspundă nimic. Chiar dacă ar fi vrut, în culmea mâniei, s-o dea afară pe credincioasa dar arţăgoasa Mitz, i-ar fi fost cu neputinţă să rostească tradiţionalul «Ieşi!... Ieşi imediat, şi să nu te mai văd!»

Dealtfel, Mitz nici nu l-ar fi ascultat. Doar nu era să se despartă aşa, după cincizeci de ani de slujbă, pentru un păgubos de meteor, de stăpânul pe care îl văzuse venind pe lume.

Totuşi, era timpul ca scena aceasta să ia sfârşit. Dean Forsyth, dându-şi seama că nu va putea învinge, încercă să dea înapoi fără ca manevra lui să semene prea mult a fugă.

Şi îi veni în ajutor soarele. Cerul se lumină deodată, o rază vie pătrunse prin geamurile ferestrelor dinspre grădină.

În clipa asta, fără îndoială, doctorul Hudelson se afla în foişor — iată la ce se gândi imediat Forsyth. Îşi vedea rivalul profitând

de înseninare, cu ochiul la ocularul telescopului, cercetând înaltele zone ale spaţiului!...

Şi nu se putu stăpâni. Raza de soare îl preschimba parcă într-un balon cu gaz. Îl umfla, făcea să-i crească forţa ascensională, îl silea să se ridice în atmosferă. Dean Forsyth, aruncându-şi ca pe un lest — ca să ducem la capăt comparaţia — toată mânia adunată în el, se îndreptă spre uşă.

Din nefericire, Mitz se afla acolo şi nu părea dispusă să-i facă loc. Avea deci să fie silit s-o apuce de braţ, să se lupte cu ea, să recurgă la ajutorul lui Omicron?...

Dar nu fu nevoit să ajungă atât de departe. Pesemne că bătrâna se simţea prea istovită de efortul făcut. Deşi îşi certa destul de des stăpânul, niciodată până acum n-o făcuse cu atâta foc.

Fie din pricina efortului fizic, fie din pricina gravităţii subiectului discutat, deosebit de palpitant, fiind vorba de fericirea viitoare a «scumpului de Francis», Mitz se simţi deodată fără puteri şi se prăbuşi pe un scaun.

Dean Forsyth, trebuie s-o spunem spre lauda lui, uită şi de soare, şi de cerul senin, şi de meteor. Se apropie de bătrână şi o întrebă îngrijorat ce-o doare.

— Nu ştiu, domnule. Parcă mi s-a *răsucit stomacul*.

— Stomacul răsucit? repetă Dean Forsyth, mirat la culme de boala aceasta într-adevăr neobişnuită.

— Da, domnule, făcu Mitz, cu glas îndurerat. *Am un nod la inimă*.

— Hm! făcu Dean Forsyth, căruia nici cea de-a doua explicaţie nu izbutise să-i alunge nedumerirea.

Şi se pregătea să-i dea bolnavei ajutorul obişnuit în astfel de împrejurări: să-i descheie bluza, să-i pună oţet la frunte şi la tâmple, să-i dea un pahar cu apă îndulcită...

Dar nu avu timp.

Glasul lui Omicron răsună din vârful turnului:

— Bolidul, domnule! strigă Omicron. Bolidul!

Dean Forsyth uită tot restul universului şi se năpusti pe scări.

Nu apucase bine să dispară când Mitz, regăsindu-şi puterile, se şi repezi după el. Şi, pe când astronomul urca rapid, sărind câte trei trepte odată pe scara în spirală, vocea lui Mitz îl urmărea, răzbunătoare:

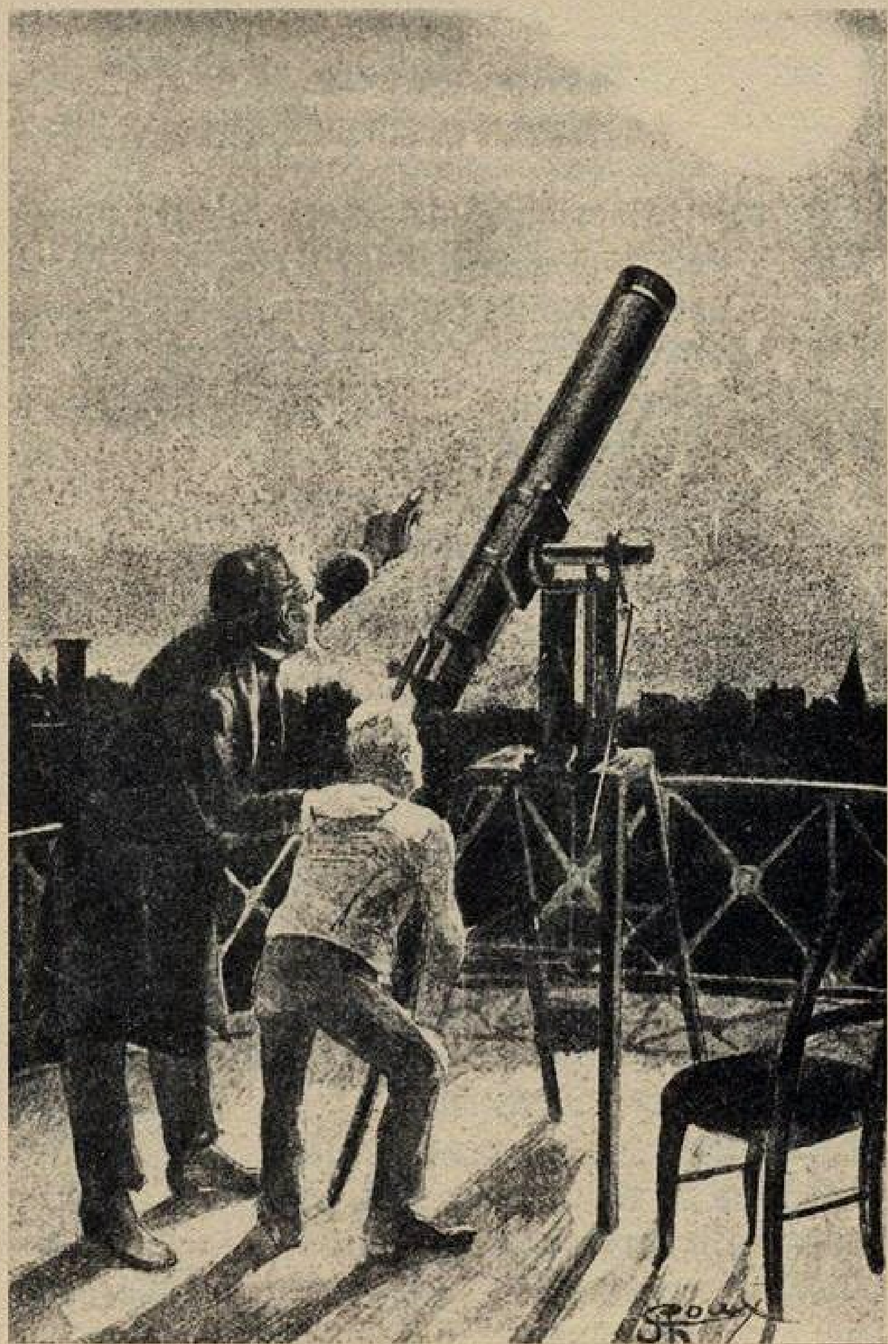
— Domnule Forsyth, spunea Mitz, amintiţi-vă că nunta lui Francis Gordon cu Jenny Hudelson o să se facă, şi-o să aibă loc exact în ziua hotărâtă. Ori se face, domnule Forsyth, ori — şi Mitz spunea asta cu deosebită savoare — *ori îmi pierd eu ştiinţa*.

Dar Dean Forsyth nu răspunse nimic, nu auzi nimic. În salturi grăbite, el gonea în sus, pe scara turnului.

VIII ÎN CARE POLEMICILE PRESEI AGRAVEAZĂ SITUAŢIA, ŞI CARE SE TERMINĂ PRINTR-O CONSTATARE LA FEL DE SIGURĂ PE CÂT DE NEAŞTEPTATĂ

— El e, Omicron, el e! strigă Dean Forsyth, imediat ce privi prin ocularul telescopului.

— El e, el e!

— El însuşi, declară Omicron, adăugând: Dea Domnul ca doctorul Hudelson să nu fie în clipa asta în foişor!

— Sau, dacă este, spuse Forsyth, să nu poată găsi bolidul!

— Bolidul nostru, preciză Omicron.

— Bolidul meu! îl corectă Dean Forsyth.

Se înşelau, însă, amândoi. Luneta doctorului Hudelson se afla, în clipa aceea, aţintită spre sud-est, regiune a cerului străbătută atunci de meteor. Îl prinsese de cum se ivise, şi, ca şi turnul, foişorul nu-l pierdu din vedere până când dispăru în negurile sudului.

Dealtfel, astronomii din Whaston nu erau singurii care semnalau prezenţa bolidului. Observatorul din Pittsburg îl zări şi el, ceea ce avu drept rezultat trei observaţii succesive, dacă o punem la socoteală şi pe cea a observatorului din Boston.

Reîntoarcerea aceasta a meteorului era un fapt de cea mai mare importanţă — dacă socotim că meteorul însuşi oferea un interes real! Din moment ce rămânea în văzul lumii sublunare, însemna că avea o orbită închisă. Nu era deci una din stelele căzătoare care dispar după ce au atins ultimele straturi atmosferice, unul din asteroizii aceia care se ivesc o dată şi se duc să se piardă în spaţiu, unul dintre aeroliţii a căror cădere urmează imediat după ce apar. Nu. Meteorul revenea, circula în jurul Pământului ca un satelit. Merita deci ca astronomii să se ocupe de el — iată de ce trebuie scuzată îndârjirea lui Dean Forsyth şi a doctorului Hudelson în disputa pentru întâietatea descoperirii.

Din moment ce meteorul se supunea unor legi constante, era cu putinţă să i se calculeze elementele. Şi asta se făcea pretutindeni, dar nicăieri, se înţelege, cu aceeaşi patimă ca la Whaston. Totuşi, pentru ca problema să fie în întregime rezolvată, ar fi fost necesare mai multe observaţii temeinice.

Primul punct determinat, patruzeci de ore mai târziu, de către matematicieni care nu se numeau nici Dean Forsyth, nici Sydney Hudelson, a fost traiectoria bolidului.

Traiectoria se desfăşura riguros de la nord la sud. Uşoara deviaţie de 3°31′ semnalată de Dean Forsyth în scrisoarea către observatorul din Pittsburg era doar aparentă şi rezulta din rotaţia globului terestru.

Patru sute de kilometri despărţeau bolidul de suprafaţa Pământului, iar viteza lui prodigioasă atingea nu mai puţin de şase mii nouă sute şaizeci şi şapte metri pe secundă. Meteorul îşi împlinea mişcarea de revoluţie în jurul globului într-o oră, patruzeci şi unu de minute, patruzeci şi una de secunde şi nouăzeci şi trei de sutimi, de unde se putea conchide, după spusele unor oameni de meserie, că nu va mai reapare la zenitul Whastonului decât peste o sută patru ani, o sută şaptezeci şi şase de zile şi douăzeci şi două de ore.

Fericită constatare, capabilă să-i liniştească pe locuitorii oraşului care se temeau cumplit de căderea păgubosului asteroid! Dacă avea să cadă, avea să-i strivească pe alţii.

„*Dar de ce să cadă?* întreba «Whaston Morning». *Nimic nu îndreptăţeşte presupunerea că va întâlni vreun obstacol în cale, şi nici că va putea fi oprit în mişcarea lui de translaţie.*"

Lucrul era cât se poate de evident.

„*Fireşte,* observă «Whaston Evening», *există aeroliţi care au căzut, care mai cad încă. Dar aceştia, cel mai adesea de mici dimensiuni, rătăcesc în spaţiu, şi nu cad decât dacă atracţia terestră îi prinde în trecere.*

Explicaţia era exactă şi nu părea să privească bolidul în cauză, cu un mers atât de regulat şi de a cărui cădere lumea trebuia să se teamă tot atâta cât s-ar fi temut de căderea Lunii.

Bineînţeles, mai rămâneau încă multe puncte de stabilit, înainte de a se putea pretinde că se ştie tot despre asteroidul devenit un al doilea satelit al Pământului.

Ce volum avea? Ce masă? Ce natură?

La prima întrebare, Whaston Standard răspundea astfel:

«*După înălţimea şi dimensiunea aparentă a bolidului, diametrul lui trebuie să fie mai mare de cinci sute de metri, cel puţin atât au permis observaţiile să se stabilească până acum. Dar n-a fost încă posibil să i se stabilească natura. Ceea ce îl face vizibil, cu condiţia, bineînţeles, să foloseşti instrumente destul de puternice, este strălucirea lui vie, datorată, după cât se pare, frecării de atmosferă, deşi densitatea aerului e destul de slabă la o asemenea înălţime. Să fie acest meteor doar o îngrămădire de materii gazoase ? Sau, dimpotrivă, se compune dintr-un nucleu solid, înconjurat de o coadă luminoasă ? Care este, în acest caz, mărimea şi natura nucleului ? Iată ce nu se ştie, şi poate că nu se va şti niciodată.*

În rezumat, bolidul acesta n-are nimic extraordinar nici în privinţa volumului, nici în privinţa vitezei de translaţie. Singura lui particularitate este că descrie o orbită închisă. De cât timp se roteşte el astfel în jurul Pământului? Astronomii de meserie ar fi incapabili să ne spună, căci n-ar fi fost în stare să-l prindă în telescoapele lor oficiale fără cei doi concetăţeni ai noştri, domnul Dean Forsyth şi doctorul Sydney Hudelson, cărora li se cuvine gloria acestei măreţe descoperiri».

În toate acestea, după cum observa pe drept cuvânt *Whaston Standard*, nimic nu era extraordinar, în afară de stilul redactorului. De aceea, lumea savantă nu se ocupă decât în măsura cuvenită de ceea ce pasiona atât de tare sus-numitul ziar, iar lumea de rând abia dacă dădu vreo atenţie evenimentului.

Dar localnicii din Whaston se înverşunau să afle tot despre meteorul a cărui descoperire se datora celor doi oameni de vază din oraşul lor.

Dealtminteri, asemeni celorlalte fiinţe sublunare, poate că până la urmă nu s-ar mai fi sinchisit nici ei de incidentul acesta cosmic, pe care *Punch* se încăpăţâna să-l numească «comic», dacă ziarele, prin aluzii din ce în ce mai clare, n-ar fi scos la iveală rivalitatea dintre Dean Forsyth şi doctorul Hudelson, fapt care alimentă din plin bârfelile. Toţi localnicii se grăbiră deci să folosească prilejul acesta de discordie şi oraşul începu, încetul cu încetul, să se împartă în două tabere.

Între timp, ziua căsătoriei se apropia. Doamna Hudelson, Jenny şi Loo, pe de-o parte, Francis Gordon şi Mitz, pe de altă parte, erau din ce în ce mai îngrijoraţi. Se puteau teme oricând de izbucnirea unui scandal iscat de întâlnirea celor doi rivali, aşa cum întâlnirea a doi nori încărcaţi cu electricitate diferită face să ţâşnească lumina fulgerului şi bubuitul tunetului. Se ştia că Dean Forsyth nu se potolea şi că mânia domnului Hudelson căuta orice prilej ca să se manifeste.

Cerul era, în general, senin, atmosfera curată, orizonturile Whastonului foarte limpezi. Cei doi astronomi puteau deci să-şi înmulţească observaţiile. Ocaziile nu le lipseau, căci bolidul se ivea deasupra orizontului de peste patrusprezece ori în douăzeci şi patru de ore, iar ei îi cunoşteau acum, datorită determinărilor observatoarelor, punctele precise spre care, la fiecare trecere, trebuiau să-şi îndrepte obiectivele.

Fără îndoială, comoditatea observaţiilor era inegală, ca şi înălţimea bolidului deasupra orizontului. Dar trecerile erau atât de dese, încât neajunsul acesta nu părea important. Dacă bolidul nu mai revenea la zenitul matematic al Whastonului, unde, printr-o întâmplare miraculoasă, fusese zărit prima oară, în schimb trecea zilnic atât de aproape de el încât, practic, însemna acelaşi lucru.

Acum cei doi astronomi puteau să se îmbete în voie de priveliştea meteorului care brăzda spaţiul deasupra lor, împodobit cu o superbă şi strălucitoare aureolă!

Iar ei îl mâncau din ochi. Îl mângâiau cu privirile. Îl numeau, după propriul lor nume, «bolidul Forsyth», «bolidul Hudelson». Îl simţeau al lor, cum îşi simt părinţii copilul, ba mai mult, cum îşi simte creatorul creaţia. Vederea lui îi ţinea într-o stare de nervozitate continuă. Observaţiile şi ipotezele pe care le deduceau din mersul bolidului le trimiteau unul la observatorul din Cincinatti, celălalt la observatorul din Pittsburg, fără să uite de fiecare dată să ceară prioritatea descoperirii.

Curând, lupta aceasta încă paşnică nu le mai satisfăcu duşmănia. Nemulţumiţi doar de ruperea relaţiilor diplomatice,

încetând orice fel de raporturi personale, doreau acum bătălia pe faţă şi războiul declarat oficial.

Într-o zi, apăru în *Whaston Standard* o notă uşor agresivă împotriva doctorului Hudelson, notă care îi fu atribuită lui Dean Forsyth. În notă se spunea că există unii oameni care într-adevăr au ochii ageri când privesc prin lunetele altora şi că zăresc destul de bine ceea ce a mai fost văzut.

Drept răspuns la nota aceasta, *Whaston Evening* de a doua zi spuse că, în ceea ce priveşte lunetele, există unele fără doar şi poate prost şterse, al căror obiectiv e plin de pete, pe care nu e prea bine să le iei drept meteori.

În acelaşi timp, *Punch* publica o caricatură foarte reuşită a celor doi rivali, purtând amândoi aripi gigantice şi întrecându-se în viteză ca să-şi prindă meteorul, figurat printr-un cap de zebră care scotea limba la ei.

Deşi în urma acestor articole şi a jignitoarelor aluzii cuprinse în ele cearta dintre cei doi adversari tindea să se agraveze din zi în zi, ei n-avuseseră încă prilejul să intervină în privinţa căsătoriei. Dacă nu vorbeau despre ea, lăsau măcar lucrurile să se desfăşoare în voie şi nimic n-ar fi putut face să se creadă că Francis Gordon şi Jenny nu vor fi la data hotărâtă

soţ şi soţie
uniţi cu drag, pentru vecie,

după cum spune un cântec bătrânesc din Bretagne.

În ultimele zile ale lunii aprilie nu se petrecu nici un incident nou. Dar dacă situaţia nu se agrava, în schimb nici nu se îmbunătăţea. La masă, în casa doctorului Hudelson, nu se mai spunea o vorbă despre meteor, şi Loo, mută din porunca mamei, turba de necaz că nu poate să-l trateze după cum merita. Numai dacă ai fi văzut-o cum îşi tăia friptura, ai fi ghicit că fetiţa se gândeşte la bolid şi că voia să-l facă fărâme atât de mici încât să nu i se mai dea de urmă. Cât despre Jenny, ea nu căuta să-şi ascundă mâhnirea, pe care doctorul nu voia s-o observe. Poate că, în realitate, nici n-o observa, într-atât îl absorbeau preocupările lui astronomice.

Bineînţeles, Francis Gordon nu mai venea la masă. Tot ce-şi îngăduia era să-şi facă vizita zilnică atunci când doctorul Hudelson se afla în foişor.

Nici în casa de pe Elisabeth Street prânzurile nu erau mai vesele. Dean Forsyth nu mai vorbea şi, când încerca să-i spună ceva lui Mitz, aceasta îi răspundea numai printr-un da sau nu, la fel de uscat pe cât era vremea de senină.

O singură dată, în ziua de 28 aprilie, Dean Forsyth, în clipa când se ridica de la masa de prânz, îşi întrebă nepotul:

— Tot te mai duci pe la Hudelsoni?

— Sigur că da, unchiule, îi răspunse Francis fără să şovăie.
— Şi de ce nu s-ar duce? întrebă Mitz, pusă pe ceartă.
— Nu te-am întrebat pe dumneata, Mitz! bombăni Forsyth.
— Dar eu o să vă răspund, domnule. Şi un câine îi poate *vorbi* unui episcop!...
Forsyth ridică din umeri şi se întoarse iar spre Francis.
— Ţi-am răspuns, unchiule, îi spuse acesta. Mă duc zilnic pe la ei.
— După toate câte mi le-a făcut doctorul! se mânie Forsyth.
— Dar ce ţi-a făcut ?
— Şi-a permis să descopere...
— Ceea ce ai descoperit şi dumneata, ceea ce toată lumea avea dreptul să descopere... Căci, la urma urmei, despre ce e vorba ? Despre un bolid, ca atâţia alţii care trec pe deasupra Whastonului.
— Îţi baţi gura de pomană, dragul meu, se amestecă Mitz ironică. Doar vezi bine că unchiul e *orbit* de piatra asta care *nu-i mai brează* decât piatra kilometrică din stradă.
Astfel vorbi Mitz, iar Dean Forsyth, pe care replica aceasta avu darul să-l scoată din sărite, spuse, nemaiputându-se stăpâni:
— Ei bine, Francis, eu îţi interzic să mai calci pe la doctor.
— Îmi pare rău că n-am să te pot asculta, unchiule, declară Francis Gordon, păstrându-şi cu greu calmul, într-atât îl revolta o asemenea pretenţie. Dar am să mă duc...
— Da, o să se ducă, strigă şi bătrâna Mitz, o să se ducă şi dacă o să ne tăiaţi pe toţi în bucăţi.
Forsyth se făcu că nu aude afirmaţia aceasta îndrăzneaţă.
— Deci, stărui în planurile tale de căsătorie? îşi întrebă el nepotul.
— Da, unchiule.
— Tot mai vrei să te însori cu fiica hoţului ?
— Da, şi nimic în lume n-o să mă împiedice.
— Asta vom vedea noi!
Şi, spunând cuvintele acestea, primele care îi arătau hotărârea de-a se împotrivi căsătoriei, Dean Forsyth părăsi sufrageria şi porni pe scara turnului, trântind uşa cu zgomot.
Că Francis Gordon era hotărât să-şi continue, ca de obicei, vizitele la familia Hudelson, nu încăpea nici urmă de îndoială. Dar dacă, urmând pilda lui Dean Forsyth, doctorul avea să-i închidă uşa casei lui? Nu se putea aştepta la orice, de la aceşti doi duşmani orbiţi de invidie reciprocă, de ura care îi bântuie pe descoperitori, o ură mai rea decât oricare alta?
În ziua aceea, Francis Gordon abia izbuti să-şi ascundă tristeţea, când se aflã împreună cu doamna Hudelson şi cu fiicele ei. Despre scena petrecută nu spuse o vorbă. La ce bun să sporească îngrijorarea familiei, din moment ce era hotărât să nu

ţină seama de poruncile unchiului, admiţând că Dean Forsyth şi le-ar fi menţinut?

Într-adevăr, ar fi putut o minte sănătoasă să accepte ca nunta celor doi logodnici să fie împiedicată sau măcar amânată din pricina unui bolid? Iar dacă Dean Forsvth şi doctorul Hudelson nu voiau nici în ruptul capului să dea ochi unul cu altul în timpul ceremoniei, ei bine, se vor lipsi de ei! La urma urmei, prezenţa lor nu era neapărat trebuitoare. Principalul era să nu refuze să-şi dea consimţământul... cel puţin doctorul, căci, dacă Francis Gordon era numai nepotul unchiului său, în schimb Jenny era fiica tatălui ei şi nu s-ar fi putut mărita împotriva voinţei acestuia. Dacă cei doi furioşi ţineau morţiş să se sfâşie între ei, pastorul O'Garth putea săvârşi, până una-alta, slujba căsătoriei în biserica Saint-Andrew.

Parcă pentru a justifica gândurile acestea optimiste, mai trecură câteva zile fără ca situaţia să se schimbe cu ceva. Vremea era tot frumoasă, şi niciodată cerul Whastonului nu fusese atât de senin. În afara ceţei de dimineaţă şi seară, care se risipea după răsăritul şi după apusul soarelui, nici un norişor nu păta puritatea atmosferei, în mijlocul căreia bolidul îşi îndeplinea cursa regulată.

Trebuie să repetăm că domnii Forsyth şi Hudelson continuau să-l mănânce din ochi, că întindeau braţele de parcă ar fi vrut să-l prindă, că-l respirau cu tot pieptul! Sigur, ar fi fost mai bine pentru ei dacă meteorul s-ar fi ascuns după vreun strat gros de nori, ca să nu-i scoată şi mai mult din minţi. De aceea Mitz, de câte ori se ducea la culcare, ameninţa cerul cu pumnul. Zadarnică ameninţare. Meteorul îşi trasa mereu curba luminoasă pe un firmament acoperit de stele.

Ceea ce agrava lucrurile era intervenţia, din zi în zi mai clară, a publicului, în această ceartă particulară. Ziarele, unele cu tărie, altele cu violenţă chiar, luau fie partea lui Dean Forsyth, fie partea doctorului Hudelson. Să rămână vreunul indiferent, nici pomeneală. Deşi chestiunea priorităţii nu putea fi pusă cu deplină legalitate, nimeni nu voia să cedeze. Din înălţimea turnului şi a foişorului, cearta cobora până în birourile redacţiilor, şi se puteau prevedea de pe acum complicaţii grave. Se şi anunţaseră câteva mitinguri în care să se discute problema. Iar în ce limbaj avea să se discute, nu-i greu de ghicit, dat fiind caracterul impetuos al cetăţenilor Americii.

Doamna Hudelson şi Jenny erau din ce în ce mai neliniştite văzând fierberea aceasta! Loo încerca zadarnic să-şi liniştească mama, iar Francis să-şi liniştească logodnica. Nu se putea ascunde faptul că ambii rivali se montau din ce în ce, că sufereau influenţa acestor aţâţări. În oraş se comentau cuvintele, false sau adevărate, spuse de Forsyth, cuvintele adevărate sau false

rostite de doctorul Hudelson, şi, din zi în zi, din ceas în ceas, situaţia devenea mai ameninţătoare.

Iar în împrejurările acestea se produse o explozie despre care se poate spune că răsună în întreaga lume.

Oare explodase bolidul şi bolta cerului îi repercutase ecourile?

Nu. Era vorba pur şi simplu despre o ştire cât se poate de ciudată, pe care telegraful şi telefonul o răspândiră cu viteză electrică în toate republicile şi regatele Lumii Vechi şi Noi.

Numita ştire nu venea nici din foişorul doctorului Hudelson, nici din turnul lui Dean Forsyth, nici de la observatorul din Pittsburg, nici de la cel din Boston, nici de la cel din Cincinatti. De data aceasta, observatorul din Paris revoluţiona Universul civilizat, comunicând presei, la 2 mai, o notă redactată astfel:

«*Bolidul semnalat atenţiei observatorului din Cincinatti şi Pittsburg de doi onorabili cetăţeni ai oraşului Whaston, statul Virginiay şi a cărui mişcare în jurul globului terestru părea că se împlineşte până acum cu o regularitate perfectă, e actualmente studiat zi şi noapte în toate observatoarele lumii de o falangă de astronomi eminenţi, a căror înaltă competenţă nu-i egalată decât de admirabilul devotament pe care îl pun în slujba ştiinţei.*

Dacă, în ciuda acestor cercetări atente, mai multe părţi ale problemei rămân încă de rezolvat, observatorul din Paris a izbutit măcar să rezolve una dintre ele şi să determine natura meteorului.

Razele emanate de bolid au fost supuse analizei spectrale şi dispoziţia fasciculelor a permis să se recunoască în mod sigur substanţa corpului luminat.

Nucleul care e înconjurat de-o aureolă strălucitoare şi de unde pornesc razele observate nu e de natură gazoasă, ci de natură solidă. Nu e din fier nativ, ca a multor alţi aeroliţi, şi nu e format din nici unul dintre compuşii chimici care constituiesc de obicei aceste corpuri rătăcitoare.

Bolidul este de aur, de aur curat, şi dacă nu i se poate indica valoarea, aceasta se datoreşte numai faptului că, până în momentul de faţă, n-a fost cu putinţă să fie măsurate cu precizie dimensiunile nucleului.»

Aşa suna nota adusă la cunoştinţă întregii lumi. Ce efect a produs, e mai uşor de închipuit decât de descris. Un glob de aur, o masă de metal preţios a cărei valoare nu putea fi decât de mai multe miliarde, circula în jurul Pământului! Câte visuri avea să zămislească un eveniment atât de senzaţional! Câtă lăcomie avea să trezească în întreaga lume şi mai ales în oraşul Whaston, căruia îi revenea cinstea descoperirii, dar mai cu seamă în inimile celor doi cetăţeni ai oraşului, de-acum înainte nemuritori, care purtau numele de Dean Forsyth şi Sydney Hudelson!

IX ÎN CARE ZIARELE, PUBLICUL, DEAN FORSYTH ŞI DOCTORUL HUDELSON FAC O ORGIE DE MATEMATICI

De aur!... Era de aur!

La început, nimeni nu crezu. Unii socoteau că e vorba de-o eroare, care avea să fie curând recunoscută; alţii, de o păcăleală nemaipomenită, opera vreunui farsor de geniu.

Dacă ar fi fost aşa, nici vorbă că observatorul din Paris ar fi dezminţit imediat ştirea care i-ar fi fost, în acest caz, fals atribuită.

Trebuie spus însă din capul locului că dezminţirea aceasta n-avea să aibă loc. Ba, dimpotrivă, astronomii din toate ţările, repetând de nenumărate ori experienţele confraţilor francezi, confirmară pe de-a-ntregul concluziile. Deci, oamenii se văzură siliţi să socotească ciudatul fenomen un fapt dovedit şi sigur.

Atunci începu nebunia!

Când se produce o eclipsă de soare, sticlele optice, după cum se ştie, se vând în cantitate enormă. Să ne închipuim deci câte binocluri, lunete şi telescoape s-au vândut cu prilejul acestui memorabil eveniment! Niciodată vreun suveran sau vreo suverană, vreo cântăreaţă sau vreo balerină celebră n-au fost atâta vreme şi cu atâta patimă priviţi prin binoclu, pe cât a fost minunatul bolid care îşi urma, nepăsător şi superb, mersul lui regulat în infinitul spaţiului.

Cerul rămânea mereu senin şi îngăduia binevoitor observaţiile. De aceea domnii Dean Forsyth şi Sydney Hudelson nu-şi mai părăseau o clipă, unul turnul, celălalt foişorul. Se căzneau să determine ultimele elemente ale meteorului, volumul, masa, nelăsând la o parte noutăţile neaşteptate pe care o studiere atentă le-ar fi putut scoate la iveală. Dacă era cu totul imposibil de rezolvat problema priorităţii, în schimb fiecare dintre cei doi rivali ar fi avut enorm de câştigat dacă ar fi smuls câteva din tainele meteorului. Nu era oare bolidul la ordinea zilei? Vădind alte păreri decât galii din vechime care, dacă n-aveau teamă de nimic, se temeau, în schimb, să nu le cadă cerul în cap, întreaga omenire dorea acum un singur lucru: bolidul, oprit din goană şi cedând atracţiei, să îmbogăţească globul cu miliardele lui hoinare.

Câte calcule nu se făcură pentru stabilirea numărului acestor miliarde! Din nefericire însă, calculele n-aveau o bază serioasă, căci dimensiunile nucleului rămăseseră necunoscute.

Valoarea nucleului, oricare ar fi fost ea, nu putea, în orice caz, să nu fie uluitoare, şi asta era de ajuns ca să înflăcăreze minţile.

La 3 mai, Whaston Standard publică pe această temă o notă, care, după o serie de presupuneri, se termina astfel:

«Admiţând că nucleul bolidului Forsyth-Hudelson ar fi constituit dintr-o sferă măsurând numai zece metri diametru, sfera aceasta ar cântări, dacă ar fi de fier, trei mii şapte sute şaptezeci şi trei de tone. Dar aceeaşi sferă, formată numai din aur curat, ar cântări zece mii optzeci şi trei de tone şi ar valora peste treizeci şi unu de miliarde de franci.»

După cum se vede, Standard, ziar care se voia foarte modern, folosea sistemul decimal ca bază a calculelor sale. Fie-ne îngăduit să-l felicităm sincer!

Astfel, chiar cu un volum atât de redus, bolidul ar fi avut o valoare atât de uriaşă!...

— E cu putinţă, domnule? bâigui Omicron după ce văzu nota din ziar.

— Nu e numai cu putinţă: e chiar sigur, îi răspunse Dean Forsyth cu aere de mare savant. Ca să afli rezultatul acesta e de ajuns să înmulţeşti masa cu valoarea medie a aurului, adică cu 3 l00 franci kilogramul, care masă nu e decât produsul volumului prin densitatea metalului adică l9,258. Cât despre volum, îl obţii cât se poate de simplu prin formula:

$$V = \frac{\pi D^3}{6}$$

— Aşa e! aprobă Omicron, care nu înţelegea o iotă din toate acestea.

— Dar, continuă Dean Forsyth, e insuportabil ca ziarul să-mi pună numele lângă al individului ăluia!

La rândul lui, pesemne că doctorul gândea la fel.

Cât despre Loo, când citi nota din *Standard*, i se ivi pe buze o cută atât de dispreţuitoare încât cele treizeci şi unu de miliarde, dacă ar fi văzut-o, s-ar fi simţit adânc jignite.

Se ştie că temperamentul îi mână instinctiv pe ziarişti să exagereze. Dacă unul din ei zice «doi», altul zice imediat «trei», pe negândite. De aceea nu trebuie să ne mirăm că, în aceeaşi seară, *Whaston Evening* răspundea în termenii următori, care îi trădau condamnabila părtinire în favoarea foişorului.

„Nu înţelegem de ce «Standard» s-a arătat atât de modest în evaluările lui. În ceea ce ne priveşte, vom fi mai îndrăzneţi. Urmărind doar să rămânem în domeniul ipotezelor acceptabile, vom atribui un diametru de-o sută de metri nucleului bolidului Hudelson. Bazându-ne pe această dimensiune, găsim că greutatea unei asemenea sfere de aur pur va fi de zece milioane optzeci şi trei de mii patru sute optzeci şi opt de tone, şi că valoarea ei ar depăşi treizeci şi unu de trilioane două sute şaizeci de miliarde de franci — adică un număr format din patrusprezece cifre!”

«Şi asta fără a pune la socoteală centimele», observă în glumă *Punch*, citând aceste cifre prodigioase pe care imaginaţia omului nu e în stare să le conceapă.

Aşadar, timpul continua să rămână frumos, iar Dean Forsyth şi doctorul Hudelson îşi continuau cu mai multă râvnă decât oricând cercetările, nutrind fiecare dintre ei speranţa că va fi măcar primul care va determina cu precizie dimensiunile nucleului asteroidal. Din nefericire, era foarte greu să-i determini conturul în mijlocul aureolei lui strălucitoare.

O singură dată, în noaptea de 5 spre 6, Dean Forsyth crezu că e pe punctul de a izbuti. Iradiaţia slăbise pentru o clipă, lăsând să se vadă un glob orbitor.

— Omicron! strigă Dean Forsyth, cu vocea gâtuită de emoţie.

— Ce-i, domnule?

— Nucleul!...

— Da... îl văd.

— În fine! L-am prins!

— Da, făcu Omicron, doar că nu se mai vede!

— N-are a face, l-am văzut!... Eu voi avea gloria aceasta!... Mâine, în zori, trimit o telegramă observatorului din Pittsburg... şi ticălosul de Hudelson n-o să mai poată pretinde, de data asta...

Oare Forsyth îşi făcea iluzii, sau se lăsase într-adevăr doctorul Hudelson întrecut atât de mult ? Iată un lucru pe care nu-l vom afla niciodată, aşa cum niciodată n-a fost trimisă către observatorul din Pittsburg scrisoarea plănuită.

În dimineaţa zilei de 6 mai, următoarea notă apăru în ziarele din întreaga lume:

«*Observatorul din Greenwich are onoarea să aducă la cunoştinţa publicului că, din calculele sale şi dintr-un ansamblu de observaţii foarte satisfăcătoare, rezultă că bolidul semnalat de doi onorabili cetăţeni din Whaston şi pe care observatorul din Paris l-a recunoscut ca fiind compus din aur pur, e constituit dintr-o sferă cu un diametru de o sută zece metri şi are un volum de aproximativ şase sute nouăzeci şi şase de mii metri cubi.*

O asemenea sferă de aur ar trebui să cântărească peste treisprezece milioane tone. Calculele arată însă că nu e deloc aşa. Greutatea reală a bolidului se ridică abia la a şaptea parte a numărului de mai sus şi e cam de un milion opt sute şaizeci şi şapte de mii de tone, greutate corespunzătoare unui volum de aproximativ nouăzeci şi şapte de mii de metri cubi şi a unui diametru de aproximativ cincizeci şi şapte de metri.

Din considerentele de mai sus, reiese în mod necesar, deoarece compoziţia chimică a bolidului e în afara oricărei discuţii, sau că în metalul care constituie nucleul există goluri însemnate, sau — ceea ce ar părea mai real — că metalul acesta se află în stare de

pulverizare, nucleul având, în acest caz, o structură poroasă, asemănătoare cu aceea a unui burete.

Oricum ar fi, calculele şi observaţiile permit să se precizeze mai exact valoarea bolidului: la cursul actual al aurului, ea este de cel puţin cinci mii şapte sute optzeci şi opt miliarde de franci.»

Deci, dacă nu erau o sută de metri, cum presupusese *Whaston Evening*, nu erau nici zece metri, cum admisese *Standard*. Adevărul se afla între amândouă ipotezele. Şi, aşa cum era, ar fi putut să satisfacă cele mai ambiţioase pofte de aur, dacă meteorului nu i-ar fi fost hărăzit să traseze o traiectorie veşnică pe cer, deasupra globului pământesc.

Când domnul Dean Forsyth află valoarea bolidului său, exclamă:

— Eu l-am descoperit, şi nu puşlamaua din foişor! Mie îmi aparţine, şi, dacă s-ar întâmpla să cadă pe Pământ, m-aş îmbogăţi cu cinci mii opt sute de miliarde!

La rândul său, dealtfel, doctorul Hudelson repeta întinzându-şi braţul ameninţător spre turn:

— E bunul meu, proprietatea mea... e moştenirea copiilor mei, care străbate spaţiul. Dacă s-ar prăbuşi pe Pământ, ar fi proprietatea mea şi aş deveni de cinci mii opt sute de ori miliardar!

E sigur că Vanderbilt, Astor, Rockefeller, Pierpont Morgan, Mackay, Gould şi ceilalţi Cresuşi americani, fără să mai vorbim de Rothschild, n-ar mai fi fost, în cazul acesta, decât nişte rentieri neînsemnaţi pe lângă doctorul Hudelson sau Dean Forsyth!

Iată unde ajunseseră. Şi dacă nu-şi pierdeau capul, pricina e că-l aveau solid.

Francis şi doamna Hudelson prevedeau destul de lesne sfârşitul disputei acesteia. Dar cum să reţii doi rivali porniţi pe o pantă atât de alunecoasă? Imposibil să vorbeşti cumpătat cu ei. Păreau amândoi că uitaseră de căsătoria plănuită şi nu se gândeau decât la rivalitatea lor atât de jalnic întreţinută de ziarele din oraş.

Articolele acestor ziare, de obicei destul de blajine, deveniseră furioase şi regretabilele personalităţi care se amestecau în discuţie riscau să tragă după ele oameni de obicei destul de cumsecade.

La rândul său, *Punch*, cu epigramele şi caricaturile publicate, îi aţâţa necontenit pe cei doi adversari. Dacă nu era gaz ceea ce ziarul acesta arunca peste foc, era măcar sare, sarea glumelor de zi cu zi, şi focul trosnea la fel de tare din pricina ei!

Era de temut ca domnul Dean Forsyth şi doctorul Hudelson să nu vrea să-şi dispute bolidul cu armele în mâini şi să pună la

punct diferendul printr-un duel american. Un asemenea lucru nu le-ar fi prins deloc bine celor doi logodnici.

Din fericire pentru pacea lumii, pe când cei doi maniaci îşi pierdeau zilnic câte un dram de judecată, publicul se potolea treptat. Ideea aceasta destul de simplă începuse să prindă rădăcini în mintea tuturor: puţin le păsa dacă bolidul era de fier sau de aur, din moment ce nu putea fi atins.

Şi era absolut sigur că nu putea fi atins. La fiecare trecere, meteorul se arăta totdeauna în punctul ceresc stabilit de calcule. Viteza lui era deci uniformă, şi, după cum atrăsese de la început atenţia Whaston Standard, nu exista nici un motiv să se creadă că se va încetini vreodată. Ca urmare, bolidul avea să graviteze veşnic în jurul Pământului şi pe viitor, aşa cum probabil că gravitase de când lumea, în trecut.

Consideraţiile acestea, reproduse de mii de ori în toate ziarele Universului, contribuiau la domolirea spiritelor. Din zi în zi oamenii se gândiră tot mai puţin la bolid şi îşi reluară ocupaţiile obişnuite, după un oftat de regret pentru comoara de neatins.

În numărul din 9 mai *Punch* constată indiferenţa crescândă a publicului faţă de ceea ce îl pasionase cu câteva zile mai înainte, şi, continuându-şi gluma pe care o socotea straşnică, găsi noi motive să-i înţepe pe cei doi descoperitori ai meteorului.

„Până când vor rămtne nepedepsiţi cei doi tâlhari pe care i-am şi semnalat dispreţului public? scria la sfârşitul articolului redactorul lui «Punch», prefăcându-se indignat. Nemulţumiţi că au dorit să nimicească dintr-o singură lovitură oraşul, care i-a văzut născându-se, iată-i acum pricinuind ruina celor mai respectabile familii. Săptămîm trecută, unul din prietenii noştri, înşelat de afirmaţiile lor viclene şi mincinoase, a delapidat în patruzeci şi opt de ore o sumă uriaşă. Nefericitul conta pe miliardele bolidului! Ce-au să devină bieţii copilaşi ai prietenului nostru, acum când miliardele ne vor trece pe sub... nu, pe deasupra nasului? Mai e oare nevoie să adăugăm că prietenul acesta e simbolic, aşa cum cere datina, şi că se numeşte mulţime? Propunem ca toţi locuitorii globului să-i dea în judecată pe domnii Dean Forsyth şi Sydney Hudelson, aşa fel încât să-i vadă condamnaţi la o despăgubire de cinci mii şapte sute optzeci şi opt de miliarde. Şi cerem să fie siliţi să plătească fără cruţare!"

Cei în cauză habar n-aveau că îi ameninţase vreodată un asemenea proces cu totul nemaipomenit şi, altminteri, greu de dus până la capăt.

Pe când ceilalţi oameni îşi îndreptaseră din nou atenţia asupra lucrurilor pământeşti, domnii Dean Forsyth şi Sydney Hudelson continuau să plutească în albastrul cerului pe care se înverşunau mai departe să-l scotocească cu telescoapele lor încăpăţânate.

X ÎN CARE LUI ZEPHYRIN XIRDAL ÎI VINE O IDEE, BA CHIAR DOUĂ

De obicei, despre Zephyrin Xirdal se spunea: «Ce tip!» Şi, într-adevăr, atât la înfăţişare cât şi la minte, Zephyrin Xirdal era un personaj puţin obişnuit.

Trup lung şi deşirat, cămaşă adesea fără guler şi totdeauna fără manşete, pantaloni boţiţi, vestă căreia din trei nasturi îi lipseau doi, haină imensă cu buzunarele umflate de mii de obiecte felurite, totul foarte murdar şi luat de-a valma dintr-o grămadă de costume disparate, aşa arăta anatomia generală a lui Zephyrin Xirdal, şi acesta era felul lui de a înţelege eleganţa. De umerii lui Zephyrin, boltiţi ca tavanul unei pivniţe, atârnau două braţe kilometrice, terminate prin mâini enorme şi păroase, dar de o uimitoare îndemânare, pe care stăpânul lor nu le punea în contact cu săpunul decât la intervale cu totul nedeterminate.

Dacă şi la el, ca şi la ceilalţi oameni, capul constituia punctul central al făpturii sale, pricina era că n-avea încotro. Dar originalul acesta îşi scotea paguba oferind admiraţiei publice un obraz de-o urâţenie aproape paradoxală. Nu s-ar putea închipui totuşi ceva mai «atrăgător» decât trăsăturile acestea bolovănoase şi adunate parcă la întâmplare: bărbie mare şi pătrată, gură mare cu buze groase, dinţi superbi, nasul turtit, urechile prost croite, părând că se feresc cu groază să atingă ţeasta. Întreaga înfăţişare a lui Zephyrin Xirdal nu trezea decât foarte pe departe amintirea frumosului efeb Antinous[1]. Dar o frunte înaltă, grandios modelată, de-o admirabilă nobleţe a liniilor, încununa faţa aceasta ciudată, aşa cum un templu încununează o colină, templu pe măsura celor mai sublime gânduri. În sfârşit, ca să-i năucească şi mai mult pe oameni, dedesubtul frunţii lui largi Zephyrin Xirdal deschidea spre lumina zilei doi ochi mari şi holbaţi, care exprimau când cea mai minunată inteligenţă, când cea mai neagră prostie.

Ca fire, Zephyrin Xirdal se deosebea la fel de tare de banalii lui contemporani.

Neputând să îndure disciplina nici unei şcoli, Xirdal declarase, încă de la cea mai fragedă vârstă, că va învăţa singur, iar părinţii se văzuseră siliţi să se plece în faţa voinţei lui de neînduplecat. Şi, de fapt, nu avuseseră ce să regrete. La o vârstă când alţii mai tocesc încă băncile liceelor, Zephyrin Xirdal dăduse examene — ca să se distreze, spunea el — la toate şcolile înalte, una după alta, şi totdeauna reuşise primul la aceste examene.

---

[1] Antinous – tânăr de o mare frumuseţe, sclavul favorit al împăratului roman Adrian.

Dar succesele acestea erau uitate, imediat după dobândirea lor. Şcolile înalte şterseseră, una după alta, din cataloagele lor, numele premiantului, care nu se mai prezenta la începerea cursurilor.

Devenit, la optsprezece ani, prin moartea părinţilor, stăpân pe faptele lui şi posesor al unei rente de cincisprezece mii de franci, Zephyrin Xirdal se grăbise să dea toate semnăturile pe care i le ceruse tutorele şi naşul lui, bancherul Robert Lecoeur, căruia îi spunea încă din copilărie «unchi»; apoi, scăpat de griji, se instalase în două odăiţe, la etajul şase, pe strada Cassette, la Paris.

La treizeci şi unu de ani locuia tot acolo.

De când îşi instalase acolo Penaţii[1], numărul odăilor nu se mărise, şi totuşi o cantitate uluitoare de obiecte fuseseră înghesuite în ele. În harababura din cele două odăiţe se puteau vedea maşini şi pile electrice, dinamuri, instrumente de optică, retorte şi zeci de alte aparate de toate soiurile. Vrafuri de broşuri, de cărţi, de hârtii se înălţau din podea până în tavan, se îngrămădeau pe unicul scaun al lui Xirdal şi pe masă, înălţându-le simultan nivelul, în aşa fel încât originalul nostru nu observa nici o schimbare. În plus, când toate hârţoagele acestea îl stinghereau prea mult, Zephyrin Xirdal scăpa de ele fără prea multă bătaie de cap: cu dosul palmei arunca prin odaie vrafurile de hârtii; apoi, împăcat sufleteşte, îşi reîncepea lucrul pe masa perfect curăţată, fiindcă nu mai rămânea absolut nimic pe ea, şi gata, deci, să facă faţă viitoarelor cotropiri.

Dar cu ce se ocupa Zephyrin Xirdal?

În genere, trebuie să recunoaştem că se mulţumea să-şi urmărească visele, în fumul aromitor al unei pipe veşnic aprinse. Dar, uneori, la intervale variate, avea câte o idee. În asemenea zile, Zephyrin Xirdal îşi aranja masa în felul lui, adică măturând-o cu un pumn, şi se instala, ridicându-se numai după ce-şi termina lucrul, fie că lucrul dura patruzeci de minute sau patruzeci de ore. Apoi, după ce punea punctul final, lăsa pe masă hârtia conţinând rezultatul cercetărilor, hârtie care atrăgea un nou vraf, măturat şi el ca şi celelalte în viitoarea criză de lucru.

În timpul crizelor acestora succesive, care îl apucau din când în când, Zephyrin Xirdal hoinărise prin toate domeniile. Matematicile superioare, fizica, chimia, fiziologia, filozofia, ştiinţele pure şi aplicate fuseseră rând pe rând în centrul atenţiei lui. Oricare ar fi fost problema, el o aborda întotdeauna cu aceeaşi violenţă, cu aceeaşi frenezie, şi n-o lăsa niciodată neterminată, în afară de cazurile când…

---

[1] Penaţii – zeităţi ale casei la romani şi etrusci. La fiecare mutare, stăpânii casei îşi luau penaţii cu ei şi-i instalau în noua locuinţă.

În afară de cazurile când o nouă idee nu-l atrăgea cu aceeaşi putere. Atunci originalul nostru se năpustea prin câmpiile imaginaţiei, în urmărirea acestui al doilea fluture ale cărui culori strălucitoare îl hipnotizau, şi, ameţit de noul său vis, îşi uita până şi amintirea preocupărilor anterioare.

Dar şi atunci partida nu era decât amânată. Căci într-o bună zi, regăsind pe neaşteptate lucrarea schiţată cine ştie când, Zephyrin Xirdal se înhăma la ea cu o nouă pasiune, şi chiar dacă o mai întrerupea de două, trei ori, până la urmă tot îi dădea de capăt.

Câte observaţii ingenioase sau profunde, câte note definitive asupra dificultăţilor celor mai mari ale ştiinţelor exacte sau experimentale, câte invenţii practice nu dormeau în maldărul de hârtii pe care Zephyrin Xirdal le călca în picioare dispreţuitor! Lui Xirdal nu-i dădea niciodată prin minte să tragă vreun folos din comoara aceasta, decât atunci când vreunul din rarii lui prieteni i se plângea de inutilitatea vreunei cercetări într-un domeniu oarecare.

— Ia stai puţin, îi spunea atunci Xirdal. Trebuie că am eu ceva în legătură cu asta.

Şi, în acelaşi timp, întinzând mâna, găsea dintr-o dată, cu un simţ minunat sub miile de hârţoage mai mult sau mai puţin mototolite, studiile relative la problema discutată, şi le dădea prietenului său, cu permisiunea de a le folosi din plin.

Făcând aşa, nu se gândise niciodată că săvârşea un lucru potrivnic intereselor lui.

Bani? Ce să facă el cu banii? Când avea nevoie de bani, trecea pe la naşul său, Robert Lecoeur, care, dacă nu-i mai era tutore, îi rămăsese în schimb bancher. Şi Xirdal era sigur că la plecare va avea o sumă pe care o va cheltui până la ultima centimă. De când locuia în strada Cassette, procedase totdeauna aşa, şi n-avusese de ce să se plângă.

Să ai mereu alte dorinţe şi să fii în stare să ţi le realizezi, iată, nici vorbă, una din formele fericirii. Dar nu singura. Fără să fie bântuit de nici o urmă de dorinţă, Zephyrin Xirdal era totuşi pe deplin fericit.

În dimineaţa zilei de l0 mai, omul acesta fericit, stând cum nu se poate mai comod pe unicul lui scaun, cu picioarele aşezate pe pervazul ferestrei, fuma o pipă deosebit de plăcută şi se distra dezlegând rebusuri şi cuvinte încrucişate pe o hârtie transformată în pungă şi dăruită de vreun băcan odată cu cine ştie ce târguieli. Când termină ocupaţia aceasta importantă şi găsi dezlegarea, Zephyrin Xirdal aruncă hârtia printre celelalte, apoi întinse alene mâna stângă spre masă cu gând să ia ceva, orice s-ar fi găsit acolo.

Dar mâna lui stângă întâlni un teanc de ziare nedesfăcute. Zephyrin Xirdal luă la întâmplare una din gazete, care se nimeri

să fie un număr din *Le Journal*, vechi de vreo opt zile. Vechimea aceasta însă nu putea să sperie un cititor care trăia în afara spaţiului şi a timpului.

Xirdal privi prima pagină, dar fireşte că n-o citi. Parcurse la fel a doua pagină, şi celelalte, până la ultima. Acolo, zăbovi mult asupra anunţurilor: apoi, crezând că trece la pagina următoare, se reîntoarse naiv la prima pagină.

Fără să vrea, privirea i se opri pe începutul articolului de fond, şi o scânteie de inteligenţă licări o clipă în ochii care, până atunci, exprimaseră cea mai desăvârşită neghiobie.

Scânteia spori şi deveni flacără, pe măsură ce lectura se apropia de sfârşit.

— Ee! Ee! făcu pe două tonuri diferite Zephyrin Xirdal, pregătindu-se să citească încă o dată articolul.

Era obişnuit să vorbească tare, în singurătatea camerei. Ba chiar vorbea la plural, cu plăcere, vrând să-şi creeze măgulitoarea iluzie că exista un auditoriu care îi sorbea cuvintele, un auditoriu imaginar, dar foarte numeros din moment ce cuprindea toţi discipolii, toţi admiratorii, toţi prietenii, pe care Zephyrin Xirdal nu-i avusese şi n-avea să-i aibă niciodată.

De data aceasta, oratorul fu mai zgârcit la vorbă şi se mărgini doar la dubla lui exclamaţie. Profund interesat de cele cuprinse în articol, îşi urmă lectura tăcut.

Ce citea oare cu atâta interes?

Ultimul din întreaga lume, Zephyrin Xirdal descoperea pur şi simplu bolidul din Whaston şi-i afla în acelaşi timp neobişnuita compoziţie, întâmplarea făcându-l să dea tocmai peste articolul consacrat acestui fabulos glob de aur...

— Ce mai bazaconie!... declară el, pentru sine însuşi, când ajunse pentru a doua oară la capătul articolului.

Zephyrin rămase câteva clipe pe gânduri, apoi îşi luă picioarele de pe pervazul ferestrei şi se apropie de masă. Criza de lucru era iminentă.

Fără să bâjbâie, Zephyrin Xirdal găsi în teancul de ziare nedesfăcute revista ştiinţifică pe care o căuta şi-i desfăcu banderola. Revista se deschise de la sine la pagina dorită.

O revistă ştiinţifică are dreptul să fie mai tehnică decât un mare cotidian. Şi cea din mâna lui Xirdal nu făcea excepţie. Elementele bolidului — traiectorie, viteză, volum, masă, natură — erau date în câteva cuvinte numai după pagini întregi de curbe savante şi ecuaţii algebrice.

Zephyrin Xirdal îşi asimilă fără mare efort hrana aceasta intelectuală, care de obicei se mistuie destul de greu, apoi privi cerul şi constată că nu se vedea nici un fir de nor.

— Vedem noi!... şopti el, făcând cu grabă câteva calcule.

Când termină, îşi strecură mâna sub un vraf de hârtii înghesuite într-un colţ şi, cu un gest căruia numai o practică

îndelungată putea să-i dea atâta precizie, trimise vraful în alt colţ.

— Uluitor ce ordine e la mine! spuse el cu vădită satisfacţie, constatând că operaţia aceasta scosese la iveală, după cum prevăzuse, o lunetă astronomică, la fel de prăfuită ca o sticlă de vin vechi de o sută de ani.

Ca să-şi ducă luneta la fereastră, s-o îndrepte spre punctul cerului pe care îl determinase prin calcul şi să-şi lipească ochiul de ocular, avu nevoie de câteva clipe doar.

— Perfect exact, spuse el, după câteva minute de observaţie.

Urmară câteva minute de gândire, apoi Zephyrin Xirdal îşi luă hotărât pălăria şi începu să coboare cele şase etaje, în drum spre strada Drouot şi spre banca Lecoeur, cu care această stradă se mândrea pe bună dreptate.

Zephyrin Xirdal nu-şi făcea drumurile decât într-un singur fel, fără omnibuze, fără tramvaie şi fără trăsuri. Oricât de mare ar fi fost distanţa, el o străbătea întotdeauna pe jos.

Dar până şi în exerciţiul acesta, cel mai natural şi mai practic dintre toate sporturile, nu putea să fie decât original. Cu ochii în jos, legănându-şi umerii largi la dreapta şi la stânga, Xirdal trecea prin oraş de parcă ar fi străbătut un pustiu. Vehiculele şi pietonii îi erau absolut indiferenţi. De câte ori nu-l făceau «bădăran», «prost-crescut», «mojic» trecătorii îmbrânciţi sau cei cărora le strivea bătăturile cam cu prea multă nepăsare. Câte ocări mai energice, strigate la adresa lui de încântătoarele glasuri ale birjarilor siliţi să-şi oprească brusc trăsurile ca nu cumva să dea naştere vreunui «fapt divers», în care rolul de victimă l-ar fi jucat Zephyrin Xirdal!

Lui, puţin îi păsa de toate. Fără să audă nimic din concertul de blesteme care se ridica în urma lui, aşa cum se ridică talazul în urma vapoarelor, Xirdal îşi continua netulburat drumul călcând rar şi apăsat.

Douăzeci de minute îi fură suficiente ca să ajungă pe strada Drouot şi la banca Lecoeur.

— Unchiul e aici ? îl întrebă el pe uşierul care se ridicase la apropierea lui.

— Da, domnule Xirdal.

— Singur?

— Singur.

Zephyrin Xirdal împinse uşa capitonată şi pătrunse în biroul bancherului.

— Ei!... Tu erai? întrebă fără să vrea domnul Lecoeur, când dădu cu ochii de el.

— Fiindcă mă vezi în carne şi oase, răspunse Zephyrin Xirdal, aş îndrăzni să-ţi spun că întrebarea n-are nici un rost şi că un răspuns ar fi lipsit de noimă.

Domnul Lecoeur, deprins cu ciudăţeniile finului său, pe care îl socotea pe bună dreptate dezechilibrat, dar, în anumite privinţe, genial, începu să râdă din toată inima.

— Aşa e, recunoscu el, dar dacă mi-ai fi răspuns pur şi simplu «da», ar fi fost mai scurt. Am dreptul să întreb care e scopul vizitei tale?

— Ai, căci...

— Inutil, îl întrerupse domnul Lecoeur. A doua întrebare pe care ţi-am pus-o e la fel de fără rost ca şi prima, căci ştiu din experienţă că nu te văd decât când ai nevoie de bani...

— Păi nu eşti dumneata bancherul meu? observă Xirdal.

— Aşa e, acceptă domnul Lecoeur, dar tu eşti un client tare ciudat! Îmi dai voie să-ţi dau un sfat, în privinţa asta?

— Dacă-ţi face plăcere!...

— Sfatul meu este să fii, dacă se poate, mai puţin econom. Ce naiba, dragul meu, cum îţi petreci tu tinereţea ? Ştii măcar la cât ţi se ridică contul din banca mea?

— Habar n-am.

— Contul tău e monstruos, pur şi simplu! Da! Părinţii ţi-au lăsat un venit de peste cincisprezece mii de franci, iar tu nu izbuteşti să cheltuieşti nici măcar patru mii!

— Nu zău! făcu Xirdal, părând foarte mirat de remarca aceasta, pe care o mai auzise de cel puţin douăzeci de ori până atunci.

— Aşa stau lucrurile. Iar dobânzile ţi se acumulează mereu. Nu ştiu exact ce credit ai în clipa de faţă, dar sunt sigur că depăşeşte o sută de mii de franci. Cum trebuiesc folosiţi toţi banii aceştia?

— Am să studiez problema, spuse Zephyrin Xirdal cât se poate de serios. Dealtfel, dacă te stingheresc banii, n-ai decât să scapi de ei.

— Cum ?

— Dă-i. E simplu de tot.

— Cui?

— Oricui. Ce-mi pasă mie?

Domnul Lecoeur înălţă din umeri.

— În sfârşit, cât îţi trebuie astăzi? Două sute de franci, ca de obicei?

— Zece mii de franci, răspunse Zephyrin Xirdal.

— Zece mii de franci? repetă bancherul, foarte mirat. Ei, asta-i ceva nou! Ce-ai de gând să faci cu zece mii de franci?

— O călătorie.

— Bună idee. Şi în ce ţară?

— Habar n-am, declară Zephyrin Xirdal.

Amuzat, domnul Lecoeur îşi privi zeflemitor finul şi clientul.

— Frumoasă ţară, spuse el serios. Iată cei zece mii de franci. Asta e tot ce vrei?

— Nu, răspunse Zephyrin Xirdal. Mai am nevoie şi de un teren.

— Un teren? se miră domnul Lecoeur care mergea, cum se spune, din surpriză în surpriză. Ce fel de teren?

— Un teren ca toate terenurile. Vreo doi sau trei kilometri pătraţi, de pildă.

— Deci un teren mic, spuse domnul Lecoeur, rece. Apoi întrebă, ironic: Pe Boulevard des Italiens?

— Nu, răspunse Zephyrin Xirdal. Nu în Franţa.

— Atunci unde? Spune.

— Habar n-am, făcu pentru a doua oară Zephyrin Xirdal, fără să se sinchisească.

Domnul Lecoeur abia îşi stăpânea râsul.

— Aşa, cel puţin, poţi alege, aprobă el. Dar spune-mi, dragă Zephyrin, cum cumva eşti cam... sucit? Ce noimă au toate astea, mă rog?

— Am de gând să fac o afacere, declară Zephyrin Xirdal pe când fruntea i se încreţea sub efortul gândirii.

— O afacere!... exclamă domnul Lecoeur, mirat la culme.

Şi, într-adevăr, era de mirare că un zăpăcit ca Xirdal se putea gândi la afaceri.

— Da, afirmă Zephyrin Xirdal.

— Importantă?

— Hm!... făcu Zephyrin Xirdal. Între cinci şi şase miliarde de franci.

De data aceasta, domnul Lecoeur îşi privi îngrijorat finul. Dacă acesta nu glumea cumva, însemna că e nebun, nebun de legat.

— Cât ai spus?... întrebă el.

— Între cinci şi şase miliarde de franci, repetă Zephyrin Xirdal cu glas liniştit.

— Eşti în toate minţile, Zephyrin? stărui domnul Lecoeur. Ştii că n-ai găsi destul aur pe Pământ ca să ajungi la a suta parte din suma asta fabuloasă?

— Pe Pământ, s-ar putea, spuse Xirdal. Dar în altă parte, se schimbă lucrurile.

— În altă parte?...

— Da. La patru sute de kilometri de-aici, în linie verticală.

O licărire trecu prin mintea bancherului. Informat, ca toţi oamenii de pe Pământ, de ziarele care, atâta amar de vreme, pisaseră unul şi acelaşi subiect, crezu că a înţeles. Şi, într-adevăr, înţelesese.

— Bolidul?... îngăimă el pălind uşor, fără să vrea.

— Bolidul, aprobă Xirdal, calm.

Dacă oricine în afară de finul său i-ar fi vorbit astfel, fără nici o îndoială că domnul Lecoeur l-ar fi azvârlit pe uşă afară. Clipele unui bancher sunt prea preţioase ca să-şi permită să le piardă ascultând aiureli. Dar Zephyrin Xirdal nu era oricine. Că poseda

o doză serioasă de ţicneală, era, vai! prea adevărat; dar ţeasta aceasta ţicnită conţinea un creier de geniu, pentru care nimic nu era cu neputinţă *a priori*[1].

— Vrei să exploatezi bolidul ? întrebă domnul Lecoeur, privindu-şi finul drept în ochi.

— De ce nu? Ce ar fi extraordinar în asta?

— Dar bolidul se află la patru sute de kilometri de sol, după cum ai spus tu însuţi. N-ai pretenţia, cred, să te ridici până acolo...

— La ce bun, dacă îl fac să cadă?

— Cum ?

— Ştiu cum, şi asta mi-e de ajuns.

— Ştii cum!... Ştii cum!... Cum ai să acţionezi asupra unui corp atât de depărtat? Unde ai să afli un punct de sprijin? Ce forţă o să pui în joc?

— Mi-ar lua prea mult timp să-ţi explic, răspunse Zephyrin Xirdal, şi, dealtfel, ar fi zadarnic: tot n-ai înţelege nimic.

— Eşti prea drăguţ! mulţumi domnul Lecoeur, fără să se supere.

Dar, la stăruinţele lui, finul consimţi totuşi să-i dea câteva scurte lămuriri. Explicaţiile acestea, autorul acestei neobişnuite povestiri le va scurta şi mai mult, arătând doar că, în ciuda gustului său binecunoscut pentru speculaţiile riscante, nu vrea să se pronunţe în legătură cu aceste teorii interesante, dar poate cam prea îndrăzneţe.

Pentru Zephyrin Xirdal, materia nu-i decât o aparenţă; ea n-are existenţă reală. Xirdal pretinde că poate dovedi aceasta prin imposibilitatea de a ne imagina alcătuirea ei intimă. Chiar dacă o vom descompune în molecule, atomi, particule, va rămâne totdeauna o ultimă fracţiune pentru care problema va trebui pusă din nou, în mod integral, şi asta la infinit, până când vom admite un principiu iniţial care nu va fi materia. Acest prim principiu imaterial este energia.

Dar ce este energia? Zephyrin Xirdal mărturiseşte că n-are habar. Omul aflându-se în contact cu lumea exterioară numai prin simţurile lui, iar simţurile omului fiind sensibile exclusiv la excitaţiile de ordin material, tot ce nu e materie rămâne în afara cunoaşterii lui. Dacă poate, printr-un efort al raţiunii pure, să admită existenţa unei lumi imateriale, se află totuşi în imposibilitate de a-i concepe natura, lipsindu-i termenii de comparaţie. Şi aşa va fi până când omenirea va dobândi noi simţuri, ceea ce nu e absurd *a priori*.

---

[1] A priori – în latină: dinainte. Aici cu sensul: «pentru care nimic nu era cu neputinţă, *înainte* de a fi studiat problema respectivă».

Oricum ar fi energia, după Zephyrin Xirdal, umple Universul şi oscilează veşnic între două limite: echilibrul absolut, care n-ar putea fi obţinut decât prin repartiţia ei uniformă în spaţiu, şi concentrarea absolută într-un singur punct pe care l-ar împrejmui în acest caz un vid perfect. Spaţiul fiind definit, aceste două limite sunt la fel de inaccesibile. De aci rezultă că energia imanentă se află într-o stare de cinematism perpetuu. Corpurile materiale absorbind neîncetat energia din această concentrare şi provocând neapărat altundeva un neant relativ, materia radiază în spaţiu, pe de altă parte, energia pe care o ţine închisă în ea.

Deci, în opoziţie cu axioma clasică «Nimic nu se pierde, nimic nu se creează», Zephyrin Xirdal proclamă că «Totul se pierde şi totul se creează». Substanţa veşnic distrusă se recompune veşnic. Fiecare din schimbările stării ei este însoţită de-o radiaţie de energie şi de o distrugere corespunzătoare de substanţă. Dacă distrugerea aceasta nu poate fi constatată cu instrumentele noastre, vina e a instrumentelor prea imperfecte, o enormă cantitate de energie fiind cuprinsă într-o particulă imponderabilă de materie, ceea ce explică, după Zephyrin Xirdal, faptul că astrele sunt despărţite prin distanţe uluitoare faţă de mărimea lor mediocră.

Distrugerea aceasta neconstatată există totuşi. Sunetul, căldura, electricitatea, lumina sunt dovezile ei indirecte. Fenomenele acestea sunt materie radiată şi prin ele se manifestă energia eliberată, deşi sub o formă încă grosolană şi semimaterială. Energia pură, oarecum sublimată, nu poate exista decât dincolo de hotarele lumilor materiale. Ea învăluie aceste lumi cu o dinamosferă într-o stare de tensiune direct proporţională cu masa lor şi cu atât mai slabă cu cât te depărtezi de suprafaţa lor. Manifestarea acestei energii şi a tendinţei sale la o condensare din ce în ce mai mare este atracţia.

Aceasta este teoria pe care Zephyrin Xirdal i-o expuse domnului Lecoeur, care îl ascultă puţin năucit.

— Acestea spuse, încheie Zephyrin Xirdal, ca şi cum ar fi vorbit despre lucrurile cele mai obişnuite, e de ajuns să eliberez o cantitate mică de energie şi să o îndrept spre un punct al spaţiului care îmi convine, ca să pot influenţa după voinţă un corp vecin cu acel punct, mai ales dacă corpul respectiv e de mică importanţă, cu alte cuvinte dacă nu e deţinător, el însuşi, al unei cantităţi considerabile de energie. E simplu ca bună ziua!

— Si ai mijlocul de-a elibera energia aceasta? întrebă domnul Lecoeur.

— Am mijlocul de a-i deschide un drum, îndepărtând din faţa ei tot ceea ce e substanţă şi materie, ceea ce e cam acelaşi lucru.

— În felul acesta, exclamă domnul Lecoeur, ai putea să strici întregul mecanism ceresc!

Zephyrin Xirdal nu păru deloc tulburat de enormitatea unei asemenea ipoteze.

— În momentul de faţă, recunoscu el cu modestă simplitate, maşina pe care am construit-o nu poate să-mi dea decât rezultate mult mai slabe. Dar ele sunt suficiente pentru a influenţa un păcătos de bolid de câteva mii de tone.

— Aşa să fie? spuse domnul Lecoeur care începuse să fie zguduit de cele auzite. Şi unde ai de gând să faci să-ţi cadă bolidul?

— Pe terenul meu.

— Care teren ?

— Cel pe care mi-l vei cumpăra după ce voi face calculele necesare. Am să-ţi scriu în privinţa asta. Bineînţeles, pe cât posibil, am să aleg un ţinut aproape pustiu, unde pământul n-are valoare. Fără îndoială că s-ar putea ivi greutăţi la încheierea actului de vânzare. Nu sunt pe deplin liber în alegerea mea şi s-ar putea ca legătura cu ţara respectivă să se facă destul de greu.

— Lasă-mi mie grija asta, spuse bancherul. Doar telegraful n-a fost inventat pentru altceva. Răspund eu în privinţa actului.

Înarmat cu asigurarea aceasta şi cu cei zece mii de franci făcuţi pachet şi vârâţi în buzunar, Zephyrin Xirdal se reîntoarse acasă cu paşi mari, aşa cum plecase, şi, de îndată ce închise uşa, se aşeză la masa măturată mai întâi cu dosul palmei, după obicei.

Criza de lucru era în toi.

Toată noaptea Zephyrin Xirdal lucră cu înverşunare la calculele lui, dar, la venirea zorilor, soluţia era găsită. Determinase forţa care trebuia aplicată bolidului, orele în timpul cărora forţa trebuia aplicată, direcţiile ce trebuiau să i se dea, locul şi data căderii meteorului.

Xirdal luă imediat tocul, îi scrise domnului Lecoeur scrisoarea făgăduită, coborî s-o arunce la cutie şi se urcă din nou la el.

După ce încuie uşa, se apropie de unul din colţurile odăii unde trimisese în ajun, cu precizia lui deosebită, teancul de hârtii care acoperiseră până atunci luneta. Acum trebuia făcută operaţia inversă. Xirdal îşi vârî deci braţul sub grămada de hârtii, şi, cu o mână sigură, le trimise la vechiul lor loc.

Această a doua «aranjare» avu ca rezultat scoaterea la lumină a unei lădiţe negricioase, pe care Xirdal o ridică fără efort şi o duse în mijlocul încăperii, în faţa ferestrei.

Nimic deosebit în aspectul lădiţei, un simplu cub de lemn vopsit într-o culoare închisă. Înăuntru se aflau doar nişte bobine intercalate într-o serie de globuleţe de sticlă ale căror extremităţi ascuţite erau legate două câte două prin fire de aramă din ce în ce mai subţiri. Deasupra lădiţei, în aer liber, se zărea montat pe un pivot, în focarul unui reflector metalic, un

ultim globuleţ dublu fusiform, pe care nici un conductor material nu-l lega de celelalte.

Cu ajutorul unor instrumente precise, Zephyrin Xirdal orientă reflectorul metalic exact în sensurile pe care i le indicau calculele din noaptea precedentă; apoi, constatând că totul era în ordine, puse în partea inferioară a lădiţei un tubuleţ extrem de strălucitor. Pe când lucra, vorbea, după obicei, ca şi cum ar fi vrut să-şi facă admirat darul vorbirii de către un public numeros.

— Acesta, domnilor, e *xirdalium*, corp de-o sută de mii de ori mai radioactiv decât radiumul. Mărturisesc, între noi, că, dacă utilizez acest corp, o fac mai mult pentru dumneavoastră. Nu fiindcă xirdaliumul ar fi vătămător, dar Pământul radiază destulă energie ca să mai fie nevoie să-i adăugăm. E ca un grăunte de sare în apa mării. Totuşi, o mică punere în scenă nu strică deloc, după a mea părere, într-o experienţă de felul acesta.

Tot vorbind, Zephyrin Xirdal închisese cutia şi o legase prin două cabluri de elementele unei pile electrice aflată pe-o etajeră.

— Curenţii neutri, helicoidali, domnilor, continuă el, au, fireşte, din moment ce sunt neutri, proprietatea de a respinge toate corpurile, fără excepţie, fie că sunt mai mult sau mai puţin electrizate. Pe de altă parte, fiind helicoidali, ei iau o formă helicoidală, după cum e lesne de înţeles... Şi totuşi, mare noroc că m-am gândit să-i descopăr... Toate folosesc la ceva în viaţă!

Odată circuitul electric închis, un bâzâit uşor se auzi în lădită şi o lumină albăstruie ţâşni din globuleţul montat pe pivot. Aproape imediat, globuleţul începu să se rotească, mai întâi încet, apoi tot mai repede, ca să capete curând o mişcare absolut vertiginoasă.

Zephyrin Xirdal contemplă câteva secunde globuleţul dansând parcă un vals nebunesc, apoi privirea lui, urmând o direcţie paralelă cu axa reflectorului metalic, se pierdu în spaţiu.

La prima vedere, acţiunea aparatului nu părea să fie dovedită de nici un semn material. Dar un observator atent ar fi putut observa un fenomen care, dacă se manifesta cu discreţie, era în schimb destul de ciudat. Firele de praf care pluteau în atmosferă, intrând în contact cu marginile reflectorului metalic, păreau că nu mai pot trece de această limită şi se roteau cu violenţă, ca şi cum s-ar fi izbit de-un obstacol invizibil. În ansamblul lor, firele de praf formau un trunchi de con a cărui bază se lipea de circumferinţa reflectorului. La doi sau trei metri de aparat, conul acesta, format din particule impalpabile şi rotindu-se ca într-un vârtej, se transforma treptat într-un cilindru cu diametrul de câţiva centimetri, iar cilindrul de praf persista afară, în aer liber, deşi bătea un vânt destul de tăricel, până în momentul când dispărea în depărtare.

— Am onoarea să vă anunţ, domnilor, că totul e în regulă, spuse Zephyrin Xirdal, aşezându-se pe unicul său scaun şi aprinzându-şi o pipă umplută cu măiestrie.

O jumătate de oră mai târziu, Xirdal opri funcţionarea aparatului, pe care îl puse apoi iar în mişcare de mai multe ori, atât în ziua aceea cât şi în zilele următoare, având grijă să îndrepte reflectorul, de fiecare dată, spre un punct puţin schimbat al spaţiului. Timp de nouăsprezece zile procedă astfel, cu precizie absolută.

În a douăzecea zi, tocmai îşi pusese aparatul în funcţiune şi-şi aprinsese nelipsita pipă, când demonul invenţiilor îi fură o dată mai mult minţile. Una din consecinţele teoriei acesteia a distrugerii necontenite a materiei, teorie expusă pe scurt în faţa lui Robert Lecoeur, îl copleşi cu strălucirea ei. Dintr-o dată, aşa cum i se întâmpla de obicei, izbutise să conceapă principiul unei pile electrice, capabilă să se regenereze de la sine, prin reacţii succesive, dintre care ultima ar readuce corpurile descompuse în starea lor iniţială. O asemenea pilă avea să funcţioneze, fireşte, până la dispariţia totală a substanţelor întrebuinţate şi până la transformarea lor integrală în energie. Practic, aceasta însemna *perpetuum mobile*.

— Ia te uită!... Ia te uită!... bâigui Zephyrin Xirdal, emoţionat.

Şi începu să cugete aşa cum ştia el s-o facă, adică aţintindu-şi asupra unui singur punct şi într-un singur bloc toată forţa vitală a organismului său. Gândul astfel concentrat pe care îl îndrepta spre tainele unei probleme se asemăna cu un fascicul luminos în care ar fi reunite toate razele soarelui.

— Nici o obiecţie, spuse el, în sfârşit, exprimând cu glas tare rezultatul efortului său interior. Trebuie să încerc imediat.

Zephyrin Xirdal îşi luă pălăria, coborî în goană cele şase etaje si dădu buzna în atelierul unui umil tâmplar care se afla peste drum. În câteva cuvinte clare şi precise, îi explică meşterului ce dorea, adică un soi de roată montată pe un ax de fier şi având pe margini douăzeci şi şapte de adâncituri ale căror dimensiuni le dădu; scobiturile erau menite să primească tot atâtea recipiente, care trebuiau să rămână verticale, cât timp suporturile lor se roteau.

După ce dădu toate lămuririle necesare şi ceru să-i fie executată imediat lucrarea, Xirdal intră, cinci sute de metri mai departe, în prăvălia unui negustor de chimicale, al cărui client era. Acolo îşi alese cele douăzeci şi şapte de recipiente, nişte borcănaşe pe care vânzătorul le înfăşură în hârtie groasă şi le legă cu o sfoară solidă, la care ataşă un mâner.

Când pachetul fu gata, Zephyrin Xirdal vru să se întoarcă acasă, dar, în uşa prăvăliei, se întâlni nas în nas cu unul din rarii lui prieteni, un bacteriolog de reală valoare. Pierdut în gânduri, Xirdal nu-l văzu pe bacteriolog, dar bacteriologul îl văzu pe Xirdal.

— Nu zău, e chiar Xirdal! făcu el, zâmbind prietenos. Asta zic şi eu întâlnire!

Auzind glasul binecunoscut, Xirdal consimţi să-şi deschidă ochii spre lumea exterioară.

— Nu zău, spuse el ca un ecou, e Marcel Leroux!

— În persoană.

— Ce mai faci?... Ştii, mă bucur grozav că te văd.

— Fac ce face un om când e pe cale să ia trenul. Aşa cum mă vezi, cu traista asta de gât, în care am pus trei batiste şi alte câteva obiecte de toaletă, alerg spre malul mării, unde o să mă îmbăt de aer curat vreme de opt zile.

— Norocosule! spuse Zephyrin Xirdal.

— Nu depinde decât de tine ca să fii la fel de norocos. Înghesuindu-ne un pic, am încăpea amândoi în tren.

— Să vezi... începu Zephyrin Xirdal.

— Doar dacă nu cumva în momentul de faţă te-ar reţine ceva la Paris.

— Da' de unde!

— N-ai de făcut nimic deosebit?... Nici o experienţă în curs?

Xirdal îşi răscoli cu bună-credinţă amintirile.

— Absolut nimic, răspunse el.

— În cazul acesta, lasă-te ispitit... Opt zile de vacanţă au să-ţi facă grozav de bine. Şi ce-o să mai stăm de vorbă pe plajă!...

— Unde mai pui că aş putea folosi vacanţa ca să lămuresc o problemă legată de mare, care mă frământă de mult, îl întrerupse Xirdal. O problemă legată în anumită măsură de problemele generale pe care le am în studiu. Tocmai la asta mă gândeam, când te-am întâlnit, mărturisi el cu înduioşătoare sinceritate.

— Atunci mergi ?

— Merg.

— La drum!... Dar cred că mai întâi ar trebui să treci pe acasă, şi nu ştiu dacă mai ai timp...

— Inutil, răspunse Xirdal, convins. Am la mine tot ce-mi trebuie.

Şi arătă cu ochiul pachetul conţinând cele douăzeci şi şapte de recipiente.

— Perfect! se bucură Marcel Leroux.

Cei doi prieteni porniră cu paşi mari spre gară.

— Înţelegi, dragă Leroux, cred că tensiunea superficială...

O pereche întâlnită în cale îi sili pe cei doi prieteni să se despartă unul de altul, şi restul frazei se pierdu în huruitul trăsurilor. Dar asta nu-l putea supăra pe Zephyrin Xirdal, care îşi continua netulburat explicaţiile adresându-se rând pe rând trecătorilor, tare miraţi de cuvintele lui. Oratorul nu observă, însă, şi vorbi mai departe cu tărie, tăind valurile de oameni ale oceanului parizian.

Şi în acest timp, pe când Xirdal, înflăcărat de noua lui preocupare, se îndrepta cu paşi mari spre trenul care avea să-l ducă departe de oraş, pe strada Cassette, într-o cameră de la etajul şase, o lădiţă negricioasă, cu aspect inofensiv, bâzâia întruna încetişor, un reflector metalic îşi proiecta lumina lui albăstrie, iar cilindrul de praf rotitor pătrundea mereu, ţeapăn şi fragil totodată, în adâncurile necunoscute ale spaţiului.

Lăsat în voia lui, aparatul, pe care Zephyrin Xirdal neglijase să-l oprească şi căruia îi uitase acum până şi existenţa, îşi continua orbeşte obscura şi misterioasa lui activitate.

XI ÎN CARE DEAN FORSYTH ŞI DOCTORUL HUDELSON ÎNCEARCĂ O PUTERNICĂ EMOŢIE

Acum, bolidul era pe deplin cunoscut. Cu gândul, cel puţin, fusese cercetat. I se determinaseră orbita, viteza, volumul, masa, natura, valoarea. Nu mai pricinuia îngrijorare nimănui, deoarece, urmându-şi traiectoria cu o mişcare uniformă, n-avea să cadă niciodată pe Pământ. Deci, e cât se poate de firesc faptul că opinia publică nu mai era îndreptată spre meteorul inaccesibil, care îşi pierduse misterul.

Fără îndoială, în observatoare, câţiva astronomi mai aruncau din când în când câte o privire grăbită spre sfera de aur care gravita pe deasupra capetelor; dar o părăseau repede, pentru a cerceta alte probleme ale spaţiului.

Pământul avea un al doilea satelit, şi atâta tot. Că satelitul era de fier sau de aur, nu putea să-i tulbure pe nişte savanţi pentru care lumea nu e decât o abstracţie matematică.

Regretabil însă era faptul că domnul Dean Forsyth şi doctorul Hudelson n-aveau suflete atât de curate ca ale savanţilor. Indiferenţa care sporea în jurul lor nu le calma imaginaţia înfrigurată, şi amândoi se înverşunau ca şi mai înainte să observe bolidul — bolidul lor! — cu o înflăcărare apropiată de furie. La toate trecerile, ei se aflau la post, cu ochiul lipit de ocularul lunetei sau al telescopului, chiar şi în orele când meteorul nu se ridica decât cu câteva grade deasupra orizontului.

Timpul, care se menţinea splendid, favoriza în mod regretabil mania lor, îngăduindu-le să zărească astrul rătăcitor de douăsprezece ori în douăzeci şi patru de ore. Indiferent dacă meteorul avea sau nu să cadă pe Pământ, ciudatele lui particularităţi, care îl făceau unic şi celebru pentru totdeauna, le

sporeau şi mai mult bolnăvicioasa dorinţă de a fi declaraţi fiecare în parte unicul descoperitor.

În aceste condiţii, ar fi însemnat curată nebunie să speri la împăcarea celor doi rivali, între care, dimpotrivă, stavila urii se ridica tot mai puternică. Doamna Hudelson şi Francis Gordon înţelegeau foarte bine lucrul acesta. Tânărul era aproape sigur că unchiul se va împotrivi prin toate mijloacele la căsătoria plănuită; doamna Hudelson avea şi mai puţină încredere că soţul i se va supune când va veni ziua cea mare. Iluzii nu-şi mai puteau face. Spre deznădejdea celor doi logodnici, spre mânia lui Miss Loo şi a lui Mitz, căsătoria părea, dacă nu compromisă, măcar amânată pentru o dată nehotărâtă şi în orice caz foarte depărtată.

Era dat totuşi ca situaţia, şi aşa destul de gravă, să se complice şi mai mult.

În seara zilei de 11 mai, Dean Forsyth care, ca de obicei, privea prin ocular, se depărtă brusc de telescop scoţând un strigăt surd, apoi se reîntoarse după ce scrise în grabă câteva note pe o hârtie, se depărtă din nou de telescop, ca apoi să revină iar, şi continuă jocul acesta până când bolidul dispăru la orizont.

În momentul acela, Dean Forsyth era galben ca ceara şi respira atât de greu încât Omicron, crezându-şi stăpânul bolnav, se repezi să-i dea ajutor. Dar Forsyth îl îndepărtă cu un gest şi, clătinându-se ca un om beat, se refugie în cabinetul său de lucru, unde se încuie răsucind de două ori cheia în broască.

De-atunci, Dean Forsyth nu mai fu văzut. Timp de peste treizeci de ore nu bău şi nu mâncă nimic. O singură dată, Francis reuşi să forţeze uşa, care se deschise însă foarte puţin, iar prin crăpătura ei îşi zări unchiul atât de zdrobit, atât de doborât, cu privirea atât de rătăcită, încât încremeni în prag.

— Ce doreşti? îl întrebă domnul Forsyth.

— Păi, unchiule, strigă Francis, sunt douăzeci şi patru de ore de când te-ai încuiat aici! Dă-mi voie măcar să-ţi aduc ceva de mâncare!

— N-am nevoie de nimic, în afară de linişte şi de calm, îi răspunse Dean Forsyth. Şi îţi cer, aşa cum ţi-aş cere un serviciu, să nu-mi mai tulburi singurătatea.

În faţa unui astfel de răspuns, rostit cu o hotărâre nestrămutată şi, în acelaşi timp, cu o blândeţe cu care Francis nu era obişnuit, tânărul nu mai avu curaj să insiste. Dealtfel, nici n-ar fi avut cum, uşa închizându-se după ultimele cuvinte ale astronomului. Nepotul se retrase deci, fără să poată afla nimic.

În dimineaţa zilei de l3 mai, cu o zi înainte de ajunul căsătoriei, Francis îi vorbea pentru a douăzecea oară despre noul lui motiv de îngrijorare doamnei Hudelson, care îl asculta oftând.

— Nu mai înţeleg nimic, spuse ea, în sfârşit. S-ar putea crede că soţul meu şi domnul Forsyth au înnebunit de-a binelea.

— Cum, şi soţul dumneavoastră? se miră Francis. Şi cu el s-a întâmplat ceva?

— Da, mărturisi doamna Hudelson. Parcă s-ar fi vorbit amândoi să se poarte aidoma. Criza soţului meu a început ceva mai târziu; asta e singura deosebire. Abia ieri dimineaţă s-a încuiat şi el în birou. De atunci nu l-a mai văzut nimeni, şi-ţi poţi închipui ce îngrijoraţi suntem.

— Să-ţi pierzi minţile, nu alta! exclamă Francis.

— Ceea ce îmi povesteşti despre domnul Forsyth, continuă doamna Hudelson, mă face să bănuiesc că iar au descoperit amândoi odată ceva în legătură cu blestematul de bolid. Şi nu prevăd nimic bun, după halul în care se găsesc...

— Ah, dacă ar fi după mine! se amestecă Loo.

— Ce-ai face, surioară ? întrebă Francis Gordon.

— Ce-aş face? E simplu de tot. Aş trimite afurisitul de bolid să se plimbe departe, atât de departe încât nici cele mai bune lunete să nu-l mai poată prinde.

Poate că, într-adevăr, dispariţia bolidului le-ar fi readus liniştea domnului Forsyth şi doctorului Hudelson. Cine ştie dacă odată cu dispariţia pentru vecie a meteorului invidia nu le-ar fi pierit şi ea, într-o clipă?

Dar eventualitatea aceasta nu prea părea probabilă. Bolidul avea să fie prezent în ziua căsătoriei, avea să fie prezent şi după aceea, avea să fie veşnic prezent, deoarece gravita cu regularitate constantă pe orbita lui.

— În sfârşit, o să vedem... spuse Francis. Peste patruzeci şi opt de ore vor fi siliţi să ia o hotărâre; atunci vom şti la ce ne putem aştepta.

Reîntors în casa de pe Elisabeth Street, Francis începu să creadă altminteri — că noul incident nu va avea urmări serioase. Într-adevăr, domnul Forsyth ieşise din izolarea lui şi înghiţise tăcut o masă copioasă. Acum, istovit, ghiftuit, îndopat, dormea cu pumnii strânşi, pe când Omicron plecase în oraş, trimis de stăpânul său.

— L-ai văzut pe unchiu' înainte de-a adormi? o întrebă Francis pe Mitz.

— Cum te văd, drăguţule, îi răspunse ea. Doar eu i-am servit masa.

— Îi era foame?

— A mâncat ca un lup, jumări, friptură rece, cartofi, tartă cu fructe. N-a lăsat o fărâmă.

— Cum arăta ?

— Destul de bine, doar că era palid ca un *sceptru*, cu ochii roşii de tot. L-am sfătuit să-şi spele ochii cu apă *buricată*. Dar nici nu m-a auzit măcar...

— N-a lăsat vorbă pentru mine ?

— Nici pentru tine, nici pentru nimeni. *A mâncat fără să deschidă gura* şi s-a dus să se culce, după ce l-a trimis pe Amicron la *Whaston Standard*.

— La *Whaston Standard*! se miră Francis. Aş paria că vrea să publice vreo comunicare importantă în legătură cu lucrările lui. Şi acum iar au să înceapă polemicile în presă! Asta ne mai lipsea!

Comunicarea domnului Dean Forsyth către *Whaston Standard* Francis o citi necăjit a doua zi dimineaţă, înţelegând că soarta găsise iar cu ce să hrănească o rivalitate şi aşa destul de potrivnică fericirii lui. Mâhnirea îi spori şi mai mult când constată că cei doi rivali soseau la potou şi de data aceasta amândoi odată. Pe când Standard publica nota domnului Dean Forsyth, *Whaston Morning* publica o notă asemănătoare, semnată de doctorul Sydney Hudelson. Lupta înverşunată în care nici unul din cei doi rivali nu izbutise să-şi asigure un cât de mic avantaj continua deci!

Aproape identice la început, notele celor doi astronomi ajungeau la concluzii cu totul deosebite. Divergenţa aceasta de păreri, care provocă imediat controverse, putea fi la urma urmei folositoare, căci îngăduia să arate care dintre cei doi rivali avea dreptate.

Odată cu Francis, întregul Whaston, şi, odată cu Whastonul, întreaga lume, căci vestea fusese răspândită imediat prin reţeaua telegrafică şi telefonică, află neaşteptata ştire adusă la cunoştinţă de cei doi astronomi din Elisabeth Street şi din Moriss Street; comunicarea lor deveni imediat subiectul celor mai pasionate discuţii în cele două emisfere.

Noi îl lăsăm pe cititor să aprecieze dacă ştirea era cu adevărat senzaţională şi dacă emoţia publicului era justificată sau nu.

Domnul Dean Forsyth şi doctorul Hudelson începeau prin a spune că observaţiile lor neîntrerupte le îngăduiseră să remarce o perturbare de necontestat în mersul bolidului. Orbita lui, până atunci exact nord-sud, era acum uşor înclinată spre nord-est — sud-vest. Pe de altă parte, o modificare cu mult mai importantă fusese constatată în distanţa faţă de sol a meteorului, distanţă care era uşor, dar incontestabil, micşorată, fără ca viteza de translaţie să fi sporit. Din aceste observaţii şi din calculele care decurseseră din ele, cei doi astronomi conchideau că meteorul, în loc să urmeze o orbită veşnică, va cădea neapărat pe pământ, într-un punct şi la o dată care puteau fi precizate de pe acum. Dacă până aici cei doi astronomi erau de acord, mai departe însă părerile lor nu se mai potriveau.

Pe când ecuaţiile savante ale unuia dintre ei îl îndemnau să afirme că în ziua de 28 iunie bolidul va cădea în extremitatea sudică a Japoniei, nişte ecuaţii la fel de savante îl obligau pe

celălalt să arate că inevitabila cădere va avea loc abia la 7 iulie, într-un punct al Patagoniei.

Iată ce grozav se potrivesc părerile astronomilor. Publicul n-are decât să aleagă!

Dar, până una-alta, publicul nu se gândea să aleagă. Un singur lucru îl interesa: asteroidul urma să cadă şi, odată cu el, urmau să cadă miile de miliarde care rătăceau în spaţiu. Acesta era esenţialul. Altminteri, fie că se prăbuşeau în Japonia, fie că se prăbuşeau în Patagonia sau în oricare altă parte, miliardele tot aveau să fie regăsite.

Consecinţele unui asemenea eveniment, tulburarea economică pe care acest uriaş aflux al aurului nu se putea să n-o provoace erau discutate pretutindeni. În general, cei bogaţi erau necăjiţi gândindu-se la devalorizarea probabilă a averii lor, iar cei săraci erau încântaţi de perspectiva amăgitoare că se vor alege şi ei cu ceva.

Iar Francis era deznădăjduit. Ce-i păsa lui de miliarde şi de biliarde ? Singurul bun pe care şi-l dorea era scumpa lui Jenny, comoară mult mai preţioasă decât bolidul şi decât ticăloasele lui bogăţii.

Tânărul alergă în Moriss Street. Dar şi acolo fusese aflată funesta veste şi i se prevedeau jalnicele urmări. O ceartă violentă şi de neîmpăcat devenise inevitabilă între cei doi smintiţi care îşi atribuiau drepturi asupra unui astru de pe cer, acum când, pe lângă amorul propriu profesional, se adăuga şi interesul material.

Cât suspină Francis strângând mâinile doamnei Hudelson şi ale fetelor ei! Cât tropăi de mânie înflăcărata Loo! Câte lacrimi vărsă încântătoarea Jenny, lacrimi pe care mama, sora şi logodnicul nu le putură opri chiar când Francis îşi afirmă din nou nezdruncinata credinţă şi jură că va aştepta, la nevoie, până în ziua când ultimul bănuţ din cele cinci mii şapte sute optzeci şi opt de miliarde va fi cheltuit de proprietarul definitiv al fabulosului meteor. Imprudent jurământ, care, după toate aparenţele, îl condamna să rămână în vecii vecilor neînsurat.

XII ÎN CARE O VEDEM PE DOAMNA ARCADIA STANFORT AŞTEPTÂND LA RÂNDUL EI, CU VIE NERĂBDARE, ŞI ÎN CARE DOMNUL JOHN PROTH SE DECLARĂ INCOMPETENT

În dimineaţa aceea, judecătorul John Proth stătea la fereastră, pe când slujnica lui, Kate, umbla de colo, colo prin cameră. Puteţi fi siguri că domnului John Proth puţin îi păsa dacă bolidul trecea sau nu pe deasupra Whastonului. Fără nici o preocupare, de orice natură ar fi fost ea, judecătorul străbătea cu privirea piaţa Constituţiei spre care dădea poarta principală a paşnicei lui locuinţe.

Dar ceea ce domnul Proth socotea lipsit de interes, pe Kate o interesa totuşi, într-o oarecare măsură.

— Va să zică e de aur, domnule? întrebă ea, oprindu-se în faţa domnului Proth.

— Aşa se pare, îi răspunse judecătorul

— Nu prea vă impresionează, domnule.

— După cum vezi, Kate.

— Şi totuşi, dacă e de aur, trebuie că valorează milioane!

— Milioane şi miliarde, Kate. Da, miliardele se plimbă pe deasupra capetelor noastre.

— Şi au să pice, domnule!

— Aşa se pare, Kate.

— Gândiţi-vă, domnule, că n-o să mai existe nenorociţi pe pământ!

— Au să existe tot atâţia cât sunt, Kate.

— Cum asta, domnule?...

— Ar trebui să-ţi dau prea multe explicaţii... În primul rând, Kate, îţi poţi închipui ce înseamnează un miliard?

— Un miliard este... este...

— De o mie de ori un milion.

— Atât de mult!

— Da, Kate, şi dacă ai trăi o sută de ani, tot n-ai avea timp să numeri un miliard, chiar dacă ai face asta câte zece ore pe zi...

— E cu putinţă, domnule!...

— E sigur chiar.

Kate rămase o clipă năucită de ideea că un veac nu ţi-ar ajunge ca să numeri un miliard!... Apoi luă din nou mătura şi ştergătorul de praf şi îşi continuă munca. Dar, din când în când, se oprea adâncită în gânduri.

— Cât i-ar veni fiecăruia, domnule?

— Ce, Kate?

— Bolidul, dacă ar fi împărţit egal la toţi oamenii.

— Să socotim, Kate, răspunse domnul John Proth.

Judecătorul luă o foaie de hârtie şi un creion.

— Admiţând, spuse el pe când scria de zor cifrele, admiţând că Pământul ar avea o mie cinci sute de milioane de locuitori. Ar veni... ar veni trei mii opt sute cincizeci şi nouă de franci şi douăzeci şi şapte de centime pe cap de om.

— Numai atât! şopti Kate dezamăgită.

— Numai atât! afirmă domnul John Proth, pe când Kate privea gânditoare spre cer.

Când bătrâna se hotărî să revină pe pământ, zări, la intrarea dinspre Exeter Street, două persoane asupra cărora atrase atenţia judecătorului:

— Le vedeţi pe cele două doamne care aşteaptă acolo?!

— Da, Kate, le văd.

— Uitaţi-vă la una din ele... la cea mai înaltă... care bate din picior de nerăbdare.

— Într-adevăr, bate din picior, Kate. Dar cine e, habar n-am.

Vai, domnule, e tânăra pe care aţi cununat-o în faţa porţii, acum două luni, fără să descalece...

— Domnişoara Arcadia Walker? întrebă John Proth.

— Acum o cheamă doamna Stanfort.

— Adevărat, ea e, recunoscu judecătorul.

— Ce-o fi căutând aici ?

— Asta nu ştiu, răspunse domnul Proth. Şi adaug că nu ţin deloc să aflu.

— O fi având iar nevoie de noi ?

— Nu prea cred, căci bigamia e interzisă pe teritoriul Statelor Unite, spuse judecătorul, închizând fereastra. Oricum, ţine seama că trebuie să merg la tribunal, unde judec astăzi un proces important, în legătură cu bolidul care te preocupă. Dacă doamna Stanfort mă caută, te rog să-i exprimi regretele mele...

Tot vorbind, domnul John Proth se pregăti de plecare. Cu pas liniştit, judecătorul coborî treptele, ieşi prin portiţa care dădea în Potomac Street şi dispăru în tribunalul care se afla chiar în faţa casei, pe partea cealaltă a străzii.

Kate nu se înşelase: doamna Arcadia Stanfort, aflată în dimineaţa aceea la Whaston, împreună cu Bertha, camerista ei, se plimba nerăbdătoare de colo-colo, uitându-se mereu în susul străzii.

Orologiul primăriei bătu ora zece.

— Şi iată că el n-a sosit încă! exclamă doamna Arcadia.

— N-o fi uitat cumva ziua întâlnirii? sugeră Bertha.

— Să uite!... şopti indignată Arcadia Stanfort.

— Dacă nu s-o fi răzgândit... continuă Bertha.

— Răzgândit! repetă doamna Stanfort, şi mai indignată.

Şi făcu câţiva paşi spre Exeter Street, cu camerista după ea.

— Nu-l vezi venind? întrebă nerăbdătoare, după câteva minute.

— Nu doamnă.

— E prea de tot!

Doamna Stanfort se reîntoarse spre piaţă.

— Nu... nimeni încă... nimeni!... repetă ea. Să mă facă să aştept... după ce ne-am înţeles... Şi totuşi astăzi este l8 mai!

— Da, doamnă.

— Iar peste câteva minute va fi ora zece şi jumătate.

— Peste zece minute.

— Ei bine, să nu-şi închipuie că am să-mi pierd răbdarea! Voi rămâne aici toată ziua, ba mai mult încă, dacă va fi nevoie!

Personalul hotelului din piaţa Constituţiei ar fi putut remarca prezenţa tinerei femei, aşa cum remarcaseră, cu două luni înainte, nerăbdarea călăreţului care o aştepta atunci ca s-o conducă în faţa judecătorului. Dar acum toată lumea, bărbaţii, femeile, copiii, se gândeau la cu totul altceva... la un lucru la care în tot Whastonul fără îndoială că doamna Stantort era singura care nu se gândea. Toată lumea se gândea numai la minunatul meteor, la trecerea lui pe cer, la căderea lui anunţată cu precizie — deşi în zile diferite! — de cei doi astronomi din oraş. Grupurile de oameni din piaţa Constituţiei, oamenii de serviciu ieşiţi în prag nici nu se sinchiseau măcar de prezenţa doamnei Arcadia Stanfort. Nu ştim dacă, aşa cum afirmă credinţa populară cu privire la lunatici, luna ar exercita vreo influenţă asupra creierului omenesc. În orice caz, putem afirma că globul nostru număra în ziua aceea un număr uluitor de «meteorici» şi ei uitau să bea şi să mănânce, cu gândul la globul, valorând miliarde, care li se plimba pe deasupra capetelor şi care peste câteva zile avea să se prăbuşească pe Pământ.

Doamna Stanfort, vădit lucru, avea alte griji.

— Tot nu-l vezi, Bertha? repetă ea, după o scurtă aşteptare.

— Nu, doamnă.

În momentul acela se auziră strigăte dinspre capătul pieţei. Trecătorii dădură fuga într-acolo. Câteva sute de persoane veniseră prin străzile învecinate şi, curând, se strânse o adevărată mulţime. În acelaşi timp, ferestrele caselor se umplură de curioşi.

«Iată-l!... iată-l...»

Acestea erau cuvintele care zburau din gură în gură. Şi ele răspundeau atât de bine dorinţei doamnei Arcadia Stanfort, încât o făcură să exclame: «În sfârşit!...», de parcă i-ar fi fost adresate ei.

— Nu, doamnă, îi spuse camerista, nu pentru dumneavoastră strigă lumea...

Şi, într-adevăr, de ce l-ar fi aclamat mulţimea tocmai pe cel aşteptat de doamna Arcadia Stanfort ? De ce i-ar fi remarcat sosirea ?

Dealtfel, toate capetele se ridicau spre cer, toate braţele se întindeau, toate privirile se îndreptau spre partea de nord a orizontului.

Nu cumva îşi făcea apariţia faimosul bolid? Oare localnicii se adunaseră în piaţă ca să-i salute trecerea?

Nu. La ora aceasta meteorul străbătea spaţiul în altă emisferă. În plus, chiar dacă ar fi brăzdat spaţiul deasupra orizontului, cu ochiul liber n-ar fi putut să fie zărit în plină zi.

Cui se adresau, deci, aclamaţiile mulţimii?

— Un balon, doamnă!... spuse Bertha. Priviţi!... Iată-l că se iveşte după turla bisericii Saint-Andrew.

Coborând domol din înaltele zone ale atmosferei, un aerostat se ivea, într-adevăr, salutat de aplauzele voioase ale mulţimii. De ce era aplaudat? Ascensiunea aceasta oferea vreun interes deosebit? Existau motive ca publicul să-i facă o asemenea primire?

Da, într-adevăr, existau...

În ajun, balonul se înălţase dintr-un oraş vecin, având u-l la bord pe celebrul aeronaut Walter Vragg, însoţit de-un ajutor; ascensiunea urmărea să încerce o observaţie a bolidului în condiţii mai favorabile. Iată cauza emoţiei mulţimii dornice să afle rezultatele originalei tentative.

Se înţelege de la sine că, atunci când fusese anunţată ascensiunea, Dean Forsyth, spre groaza bătrânei Mitz, ceruse şi el «să ia parte»; şi se înţelege, tot de la sine, că doctorul Hudelson ceruse acelaşi lucru, spre groaza la fel de mare a doamnei Hudelson. Situaţia era cu atât mai delicată, cu cât aeronautul nu putea să ia cu el decât un singur pasager. Din pricina aceasta se iscase o teribilă ceartă epistolară între cei doi rivali, care se bazau pe drepturi egale. Până la urmă şi unul şi celălalt fuseseră lăsaţi deoparte în favoarea unui al treilea personaj, pe care Walter Vragg îl prezenta drept ajutorul său, spunând că nu se poate lipsi de el.

Acum un vânt uşor mâna aerostatul deasupra Whastonului, iar populaţia avea de gând să le facă aeronauţilor o primire triumfală.

Împins uşor de-o adiere abia simţită, balonul îşi continuă coborârea domoală şi ateriză exact în mijlocul pieţei Constituţiei. Sute de braţe prinseră imediat nacela, pe când Walter Vragg şi ajutorul său puneau piciorul pe pământ.

Acesta din urmă, lăsându-şi şeful să se ocupe de anevoioasa operaţie a dezumflării, se îndreptă grăbit spre doamna Arcadia Stanfort. Iar când ajunse lângă ea, îi spuse înclinându-se:

— Iată-mă, doamnă.

— La zece şi treizeci şi cinci, constată supărată doamna Arcadia Stanfort, arătându-i cu degetul cadranul orologiului municipal.

— Iar noi aveam întâlnire la zece şi treizeci de minute, recunoscu noul venit, politicos; te rog să mă ierţi, dar aerostatele nu se supun totdeauna dorinţei noastre cu punctualitatea care ar fi de dorit.

— Deci, nu m-am înşelat. Dumneata erai în balonul acesta, împreună cu Walter Vragg?

— Eu eram.

— Vrei să-mi explici cum de-ai ajuns acolo?

— Nimic mai simplu. Mi s-a părut original să vin aşa la întâlnire, şi atâta tot. Am cumpărat deci, cu bani grei, un loc în nacelă, punându-i lui Walter Vragg condiţia să mă coboare aici, la zece şi jumătate fix. Cred că-i putem ierta o întârziere de cinci minute...

— Fireşte, din moment ce ai sosit, îngădui doamna Arcadia Stanfort. Îmi închipui că nu ţi-ai schimbat intenţiile...

— Deloc.

— Tot mai eşti de părere că ar fi mai cuminte să ne despărţim?

— Exact.

— Părerea mea e că nu suntem făcuţi unul pentru altul.

— Iar eu o împărtăşesc pe de-a-ntregul.

— Desigur, domnule Stanfort, sunt departe de a nu-ţi recunoaşte calităţile...

— Şi eu le apreciez pe ale dumitale la justa lor valoare.

— Oamenii se pot stima, fără să se iubească. Stima însă nu însemnează dragoste şi nu poate face să fie suportată o nepotrivire de caractere atât de mare.

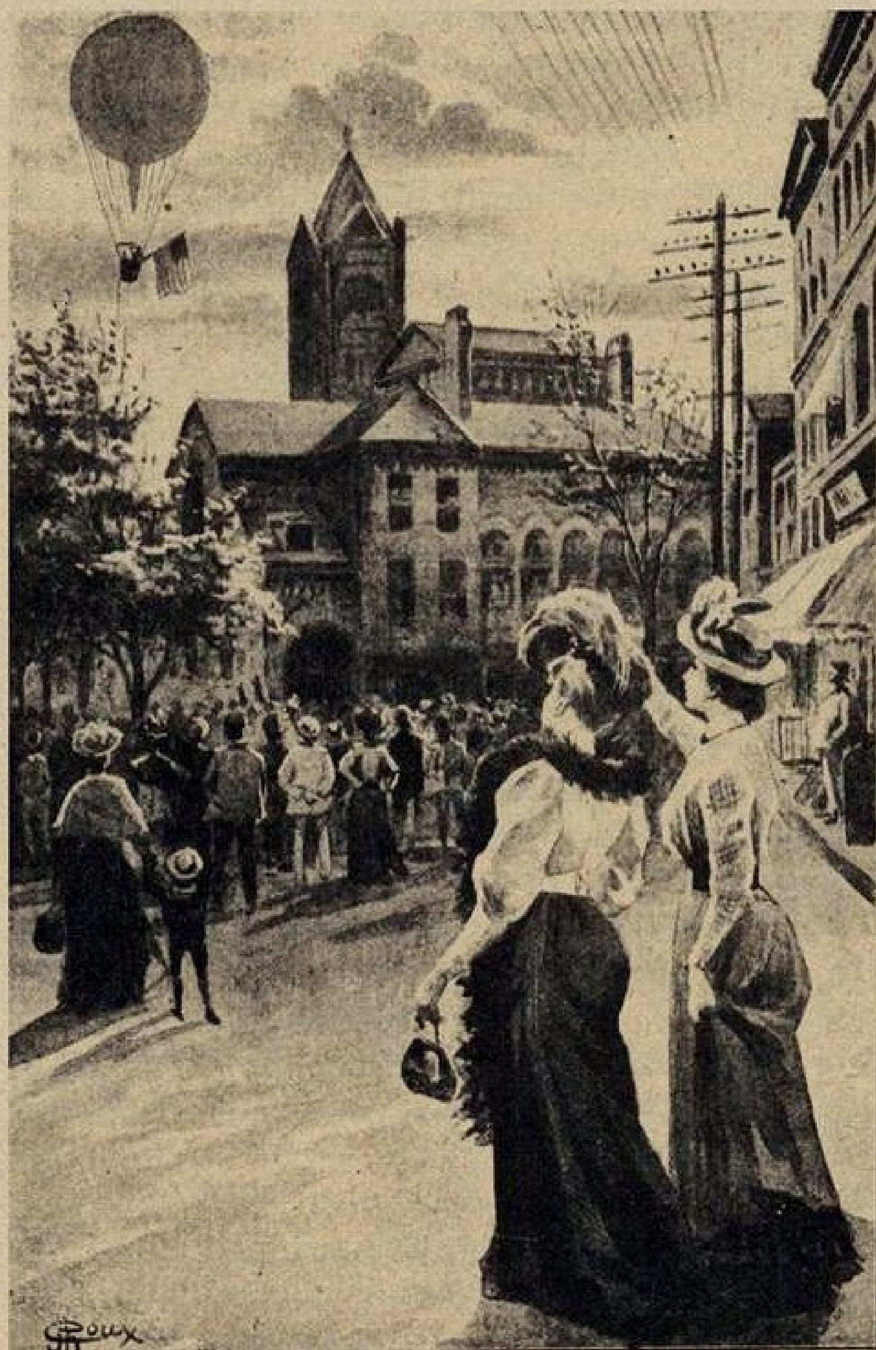
— Nimic mai adevărat.

— Fireşte că dacă ne-am iubi!...

— Ar fi cu totul altceva...

— Dar nu ne iubim.

Toate capetele se ridicau spre cer...

— Din nefericire, lucrul acesta e sigur.
— Ne-am căsătorit fără să ne cunoaştem şi am avut câteva deziluzii reciproce... A! Dacă ne-am fi făcut unul altuia vreun serviciu mai însemnat, capabil să ne mişte imaginaţia, poate că lucrurile n-ar fi ajuns aici...
— Din nefericire, nu s-a întâmplat aşa. N-ai avut prilejul să-ţi sacrifici averea ca să mă salvezi de ruină.
— Dar aş fi făcut-o, domnule Stanfort. Iar dumitale nu ţi-a fost dat să-mi salvezi viaţa, primejduindu-ţi propria viaţă.
— N-aş fi şovăit nici o clipă, doamnă Arcadia.
— Sunt convinsă. Dar n-ai avut prilejul. Am fost străini unul pentru altul, şi străini am rămas...
— Aşa e, din păcate...
— Am crezut că ne potrivim la gusturi, măcar în privinţa călătoriilor...
— Si n-am reuşit să cădem niciodată de acord încotro să pornim!
— Într-adevăr, când eu doream să plec spre sud, dumneata doreai să mergi spre nord.
— Iar când eu doream să plec spre răsărit, dumneata voiai să mergi spre apus!
— Până la urmă, chestiunea bolidului a umplut paharul...
— L-a umplut, într-adevăr...
— Căci tot mai eşti hotărât să-l crezi pe domnul Dean Forsyth, nu-i aşa?
— Sunt absolut hotărât...
— Şi să porneşti spre Japonia, ca să asişti la căderea meteorului?
— Da.
— Iar eu sunt hotărâtă să ţin seama de părerea doctorului Hudelson.
— Şi să te duci în Patagonia.
— Împăcare nu există!
— Nu.
— Ne mai rămâne deci un singur lucru de făcut...
— Unul singur!
— Să ne înfăţişăm judecătorului, domnule.
— Vă urmez, doamnă.
Amândoi, la trei paşi unul de altul, dar pe aceeaşi linie, se îndreptară spre locuinţa domnului Proth, urmaţi la o distanţă respectuoasă de camerista Bertha.
Bătrâna Kate se afla în poartă.
— Domnul Proth? întrebară domnul şi doamna Stanfort.
— Nu-i acasă, le răspunse Kate.
Feţele celor doi soţi exprimară o egală mâhnire.
— Şi o să lipsească mult? întrebă doamna Stanfort.
— Până la masă, spuse Kate.

— Şi la câte ia masa?
— La unu.
— Ne vom reîntoarce la ora unu, spuseră domnul şi doamna Stanfort, amândoi odată.
Apoi plecară.
Ajunşi în mijlocul pieţei, unde se mai afla încă balonul lui Walter Vragg, se opriră o clipă.
— Avem două ore de aşteptat, constată doamna Arcadia Stanfort.
— Două ore şi un sfert, preciză Seth Stanfort.
— Ţi-ar place să petrecem aceste două ore împreună?
— Dacă binevoieşti să accepţi...
— Ce-ai zice să facem o plimbare pe malul Potomacului?
— Tocmai voiam să-ţi propun şi eu...
Soţul şi soţia porniră spre Exeter Street, dar, după câţiva paşi, se opriră:
— Îmi îngădui să fac o remarcă? întrebă domnul Stanfort.
— Fireşte, răspunse doamna Arcadia.
— Constat că în clipa de faţă suntem de acord. Şi lucrul acesta ni se întâmplă pentru prima...
— Şi pentru ultima dată! răspunse doamna Stanfort, continuându-şi drumul.
Ca să ajungă la capătul lui Exeter Street, domnul şi doamna Stanfort trebuiră să-şi facă loc prin mulţimea din ce în ce mai numeroasă, adunată în jurul aerostatului. Iar dacă mulţimea aceasta nu era şi mai numeroasă, dacă nu se adunaseră toţi locuitorii Whastonului în piaţa Constituţiei, pricina e că un lucru şi mai senzaţional atrăgea în momentul acela o mare parte a interesului public.
De cu zori, întregul oraş se îndreptase spre tribunal, în faţa căruia se formase o coadă formidabilă. Imediat ce uşile fuseseră deschise, mulţimea se năpustise zgomotoasă în sala tribunalului, care se umpluse într-o clipă. Şi numai cei care nu găsiseră loc fuseseră nevoiţi să plece. Ca o compensaţie, ghinioniştii şi întârziaţii aceştia avuseseră parte să asiste la aterizarea lui Walter Vragg.
Dar cât de mult ar fi vrut să se înghesuie şi ei printre norocoşii care umpleau sala tribunalului, unde se judeca în momentul acela procesul cel mai senzaţional din câte au fost sau vor fi judecate vreodată!
Fireşte, delirul publicului ajunsese la culme în ziua când observatorul din Paris adusese la cunoştinţă că bolidul, sau măcar nucleul său, era de aur pur. Şi totuşi, delirul stârnit atunci nu se putea compara nici pe departe cu cel stârnit pe tot întinsul pământului când domnii Dean Forsyth şi Sydney Hudelson afirmaseră categoric că asteroidul va cădea. Atunci se

declaraseră nenumărate cazuri de nebunie, iar ospiciile deveniseră în câteva zile neîncăpătoare.

Dar cu siguranţă că, dintre nebunii aceştia, cei mai înnebuniţi erau autorii emoţiei care zguduia întregul pământ.

Până atunci, nici Dean Forsyth şi nici doctorul Hudelson nu se gândiseră să devină proprietarii bolidului. Dacă ceruseră cu atâta ardoare prioritatea asupra descoperirii lui, pricina nu fusese valoarea aurului, miliardele de care nimeni n-avea să aibă parte niciodată, ci doar dorinţa de-a lega unul numele Forsyth, celălalt numele Hudelson de acest eveniment astronomic.

Situaţia se schimbase însă cu totul după ce constataseră, în noaptea de 11 spre 12 mai, abaterea ivită în traiectoria meteorului. O întrebare mai arzătoare decât toate le tulburase imediat minţile.

Cui îi va aparţine bolidul, după cădere? Ale cui vor fi trilioanele nucleului împreimuit acum de o aureolă strălucitoare? După dispariţia aureolei — doar nu râvnea nimeni la nişte raze impalpabile! — nucleul avea să rămână. Şi preschimbarea lui în monezi sunătoare şi săltăreţe devenea o problemă destul de dificilă!...

Al cui o să fie?

«Al meu! strigase fără pic de şovăire Dean Forsyth, al meu care i-am semnalat primul prezenţa pe orizontul Whastonului.»

«Al meu! strigase la fel de convins doctorul Hudelson, pentru că eu sunt autorul descoperirii!»

Cei doi nesăbuiţi îşi făcuseră curând cunoscute prin presă pretenţiile lor potrivnice şi de neîmpăcat. Timp de două zile, ziarele din Whaston îşi umpluseră coloanele cu proza furioasă a celor doi adversari. Dean Forsyth şi doctorul Hudelson îşi aruncaseră unul altuia epitetele cele mai urâte în legătură cu bolidul inaccesibil, care părea într-adevăr că-şi râde de ei de la o înălţime de patru sute de kilometri.

În asemenea condiţiuni se înţelege că nu mai putea fi vorba de căsătoria plănuită. De aceea, ziua de l5 mai trecu fără ca Francis şi Jenny să devină soţ şi soţie.

Şi chiar logodnici se mai puteau socoti oare? Nepotului său, care făcea o ultimă încercare, Dean Forsyth îi răspunse, cuvânt cu cuvânt:

«Îl socotesc pe doctor un ticălos şi niciodată n-am să-ţi dau consimţământul să te însori cu fata unui Hudelson.»

Iar cam la aceeaşi oră, numitul doctor Hudelson punea capăt vaietelor fiicei lui, strigând următoarele:

«Unchiul lui Francis e un tâlhar şi niciodată n-am să-mi mărit fata cu nepotul unui Forsyth!»

Categoric şi fără putinţă de împotrivire.

Ascensiunea aerostatică a lui Walter Vragg dăduse un nou prilej de manifestare a urii reciproce a celor doi astronomi. În

scrisorile pe care presa, dornică de scandaluri, le publicase imediat, expresiile folosite de o parte şi de alta atinseseră o violenţă de neînchipuit, lucru care, cum lesne se va recunoaşte, nu putea îmbunătăţi situaţia.

Dar ocara nu e, totuşi, o soluţie. Când ai o neînţelegere cu cineva, rămâne să faci ce fac toţi oamenii în asemenea cazuri, adică să te adresezi justiţiei. Procedeul acesta e cel mai nimerit şi mai sigur pentru înlăturarea neînţelegerilor.

Cei doi adversari se gândiseră, până la urmă, să-l folosească.

Iată de ce, în ziua de 17 mai, o citaţie îi cerea doctorului Hudelson să se prezinte a doua zi în faţa judecătorului John Proth, citaţie trimisă de domnul Dean Forsyth; iată de ce, o citaţie identică fusese trimisă imediat de doctorul Hudelson domnului Dean Forsyth; iată de ce, în sfârşit, în dimineaţa aceea de 18 mai, o mulţime zgomotoasă şi nerăbdătoare umpluse sala tribunalului.

Domnul Dean Forsyth şi domnul Sydney Hudelson erau prezenţi. Citaţi amândoi de judecător, rivalii se aflau faţă în faţă.

La începutul şedinţei se trecuse în grabă peste câteva pricini mai mărunte, iar împricinaţii care sosiseră ameninţându-se cu pumnii părăsiseră sala braţ la braţ, spre deplina mulţumire a domnului Proth. Va izbuti oare să-i împace şi pe cei doi adversari care urmau să i se înfăţişeze acum?

— Procesul următor, porunci el.

— Forsyth contra Hudelson şi Hudelson contra Forsyth, anunţă grefierul.

— Poftiţi mai aproape, spuse judecătorul, înălţându-se în jilţul lui.

Dean Forsyth şi doctorul Hudelson ieşiră din grupurile de partizani care îi înconjurau. Şi se aşezară unul lângă altul, străpungându-se cu privirea, încleştând pumnii; stăteau alături, ca două tunuri încărcate până la gura ţevii şi pe care o scânteie le-ar fi putut face să bubuie amândouă odată.

— Despre ce e vorba, domnilor? întrebă judecătorul Proth, care, altminteri, cunoştea foarte bine pricina.

Domnul Dean Forsyth vorbi cel dintâi.

— Am venit ca să-mi fie recunoscute drepturile...

— Şi eu, ale mele, îl întrerupse domnul Hudelson.

Se iscă imediat un duet asurzitor, în care, împotriva tuturor regulilor armoniei, se cânta în disonanţă continuă.

Domnul Proth lovi grăbit în masă cu un cuţit de fildeş, aşa cum face cu bagheta un dirijor când vrea să oprească o cacofonie de nesuportat.

— Vă rog, domnilor, spuse el, vorbiţi pe rând! În ordine alfabetică, îi dau cuvântul domnului Forsyth; domnul Hudelson va putea vorbi apoi în voie.

Deci, domnul Forsyth dădu primul lămuririle necesare, pe când doctorul abia izbutea să se stăpânească. Domnul Forsyth povesti cum, la l6 martie, la şapte treizeci şi şapte de minute şi douăzeci de secunde dimineaţa, aflându-se la observaţie în turnul său de pe Elisabeth Street, zărise un bolid străbătând cerul de la nord ia sud: arătă cum urmărise meteorul tot timpul cât cerul fusese senin şi cum, în sfârşit, peste câteva zile, trimisese o scrisoare Observatorului din Pittsburg ca să semnaleze descoperirea şi să-şi stabilească prioritatea.

Când îi veni rândul să vorbească, doctorul Hudelson dădu, prin forţa lucrurilor, o explicaţie identică; tribunalul, după ascultarea părţilor, ar fi trebuit deci să rămână la fel de puţin luminat ca şi înainte de pledoarii.

Dar se părea că nu e deloc aşa, căci domnul Proth nu mai ceru nici o lămurire suplimentară. Cu un gest mieros, el ceru doar să se facă linişte, şi, când linişte se făcu, dădu citire sentinţei pe care o redactase cât timp vorbiseră adversarii.

«Ţinând seama, spunea sentinţa, că pe de o parte domnul Dean Forsyth declară că a descoperit un bolid care străbătea atmosfera deasupra oraşului Whaston, în ziua de l6 martie, la ora şapte treizeci şi şapte de minute şi douăzeci de secunde dimineaţa;

Ţinând seama, pe de altă parte, că domnul Sydney Hudelson declară că a văzut acelaşi bolid, la aceeaşi oră, în acelaşi minut şi în aceeaşi secundă...»

— Da! Da! strigară partizanii doctorului, săltându-şi cu frenezie braţele spre cer.

— Nu! Nu! răspunseră partizanii domnului Forsyth, lovind cu picioarele în podea.

«Dat fiind că ambele reclamaţii se întemeiază pe o chestiune de minute şi de secunde şi că sunt de ordin exclusiv ştiinţific;

Dat fiind că nu există articol de lege aplicabil la prioritatea unei descoperiri astronomice;

Pe aceste temeiuri declarăm reclamaţiile în afara competenţei juridice şi condamnăm ambele părţi la plata solidară a cheltuielilor de judecată.»

Se înţelege că judecătorul nu putea să facă altfel.

Altminteri — şi poate că asta era şi intenţia domnului Proth — cei doi reclamanţi aflându-se cu spatele unul la altul, în poziţia aceasta nu exista nici măcar temerea că se vor deda la acte de violenţă reciprocă. Iată un avantaj apreciabil.

Dar nici reclamanţii şi nici partizanii lor nu înţelegeau ca procesul să se termine astfel. Dacă domnul Proth nădăjduise să aranjeze lucrurile cu o declaraţie de incompetenţă, trebuia să renunţe la nădejdea aceasta.

Două voci dominară murmurul stârnit de pronunţarea sentinţei.

— Cer cuvântul! strigară Dean Forsyth şi doctorul Hudelson, amândoi odată.

— Deşi nu revin asupra sentinţei date, răspunse judecătorul, cu glasul acela binevoitor pe care nu-l părăsea niciodată, chiar în circumstanţele cele mai grave, acord cu plăcere cuvântul domnului Dean Forsyth şi doctorului Hudelson, cu condiţia să nu vorbească decât pe rând.

Asta însemna să le ceară prea mult celor doi rivali. Şi răspunseră împreună, cu egală volubilitate, cu aceleaşi cuvinte tari, nevrând să rămână nici unul mai prejos cu un cuvânt, cu o silabă măcar.

Domnul Proth îşi dădu seama că lucrul cel mai înţelept era să-i lase în voie, şi ascultă cât putu să audă. Astfel, izbuti să înţeleagă sensul noii argumentări. Nu mai era vorba de o chestiune astronomică, ci de una de interese, privind o revendicare de proprietate, într-un cuvânt, din moment ce bolidul urma să cadă, al cui va fi el? Al domnului Dean Forsyth? Al doctorului Hudelson?

— Al domnului Forsyth! strigară partizanii turnului

— Al doctorului Hudelson! strigară partizanii foişorului.

Domnul Proth, a cărui faţă de om cumsecade era luminată de un zâmbet filozofic, ceru linişte, ceea ce obţinu imediat, într-atât de viu era interesul stârnit.

— Domnilor, spuse el, îngăduiţi-mi, mai întâi de toate, să vă dau un sfat. În cazul când bolidul ar cădea cu adevărat...

— Va cădea! repetară laolaltă partizanii domnului Dean Forsyth şi ai doctorului Hudelson.

— Fie! se învoi magistratul cu o politeţă binevoitoare, cum în America magistratura nu prea ştie să aibă. În ceea ce mă priveşte, n-am nimic împotrivă, şi nu doresc decât ca bolidul să nu-mi strivească florile din grădină.

Câţiva oameni din public zâmbiră. Domnul Proth profită de destinderea aceasta ca să-i privească binevoitor pe cei doi reclamanţi. Vai! Zadarnică bunăvoinţă! Mai uşor ar fi fost să domolească doi tigri flămânzi decât să-i împace pe cei doi rivali de neîmpăcat.

— În acest caz, continuă magistratul pe un ton părintesc, fiind vorba de un bolid care valorează cinci mii şapte sute optzeci şi opt de miliarde, v-aş sfătui să-l împărţiţi.

— Niciodată!

Cuvântul acesta, atât de hotărât negativ, izbucni de pretutindeni. Niciodată, nici domnul Forsyth, nici domnul Hudelson n-au să consimtă la o împărţire! Nici vorbă că şi aşa le-ar fi revenit aproape câte trei trilioane la fiecare, dar nu există trilion care să poată birui amorul propriu.

Cu adânca lui cunoaştere a slăbiciunilor omeneşti, domnul Proth nu se miră deloc că sfatul lui, oricât de înţelept era, îi

ridica împotrivă aproape întreaga asistenţă. Nu se miră, deci, şi aşteptă ca zarva să se mai potolească.

Pentru că împăcarea e imposibilă, spuse el, de îndată ce izbuti să se facă auzit, tribunalul va da sentinţa.

La cuvintele acestea se făcu linişte deplină, ca prin farmec, şi nimeni nu îndrăzni să-l întrerupă pe domnul Proth care îi dicta cu glas liniştit grefierului:

«*Tribunalul,*

Ascultând părţile în concluziile şi pledoariile lor;

Dat fiind că mărturiile depuse au egal temei de-o parte şi de alta şi că se sprijină pe aceleaşi începuturi de dovadă;

Dat fiind că din descoperirea unui meteor nu decurge în mod necesar asupra sus-numitului un drept de proprietate, că legea e mută în această privinţă, şi că, în lipsă de lege, nu există nimic analog în jurisprudenţă;

Că exercitarea acestui pretins drept de proprietate, fie el chiar întemeiat, ar putea, date fiind circumstanţele deosebite ale pricinei de faţă, să întâmpine greutăţi de neînlăturat, şi că orice sentinţă ar risca să rămână literă moartă, ceea ce ar dăuna principiilor pe care se bazează orice societate civilizată şi ar duce la scăderea în faţa opiniei publice a justei autorităţi a faptului judecat;

Dat fiind că se cuvine, într-un caz atât de special, să se procedeze cu prudenţă şi cu luare-aminte;

Dat fiind că judecata priveşte, oricare ar fi afirmaţiile părţilor, un eveniment ipotetic şi care poate foarte bine să nu aibă loc;

Că meteorul, dealtfel, poate să cadă în sânul mărilor care acoperă trei sferturi din suprafaţa globului;

Că, şi într-un caz şi în altul, reclamaţia ar trebui să fie ştearsă de pe rol, în urma dispariţiei oricărei materii litigioase.

Pe aceste temeiuri,

Amână sentinţa până la căderea efectivă şi pe deplin constantă a bolidului în cauză.»

— Punct, dictă domnul Proth, ridicându-se în acelaşi timp din jilţ.

Judecata era încheiată.

Auditoriul rămăsese sub impresia înţeleptelor «dat fiind că» ale domnului Proth. Părea posibil, într-adevăr, ca meteorul să cadă în fundul mărilor unde ar fi trebuit să se renunţe la pescuirea lui. Pe de altă parte, la ce «greutăţi de neînlăturat» făcuse aluzie judecătorul? Ce însemnau cuvintele acestea misterioase?

Totul dădea de gândit, iar gândirea calmează de obicei minţile prea înflăcărate.

Dar e uşor de închipuit că Dean Forsyth şi doctorul Hudelson nu căzură deloc pe gânduri, căci ei, cel puţin, nu se liniştiseră

deloc, ba dimpotrivă. Din două colţuri ale sălii, cei doi astronomi amatori îşi arătau unul altuia pumnii, vorbindu-le în acelaşi timp partizanilor respectivi.

— Nu ştiu cum să numesc judecata aceasta, tuna Dean Forsyth, cu o voce de stentor. E de-a dreptul nesăbuită!

— Sentinţa e absurdă! strigă în acelaşi timp cât îl ţinea gura Sydney Hudelson.

— Să spună că bolidul meu n-o să cadă!...

— Să pună la îndoială căderea bolidului meu!...

— O să cadă acolo unde am spus!...

— I-am fixat locul căderii!...

— Şi pentru că dreptatea mi-a fost refuzată...

— Mă voi duce să-mi apăr drepturile până la capăt, şi voi pleca astă-seară chiar...

— Am să-mi susţin dreptul până la ultima instanţă, şi pornesc la drum chiar astăzi...

— În Japonia! urlă Dean Forsyth.

— În Patagonia! urlă la fel de tare doctorul Hudelson.

— Uraaa! răspunseră într-un glas cele două tabere adverse.

Când toată lumea ieşi în stradă, mulţimea se împărţi în două grupuri, cărora li se adăugară curioşii care nu putuseră găsi loc în sala tribunalului. Şi se iscă o zarvă de toată frumuseţea: strigăte, provocări, ameninţări ale acestor turbaţi. Şi fără îndoială că s-ar fi trecut repede la fapte, căci, vădit lucru, partizanii lui Dean Forsyth nu cereau decât să-l linşeze pe doctorul Hudelson, iar partizanii doctorului Hudelson erau dornici să-l linşeze pe Dean Forsyth, ceea ce ar fi constituit un mod ultraamerican de a încheia procesul...

Din fericire, autorităţile îşi luaseră şi ele măsurile lor de precauţie. Numeroşi poliţişti interveniră cu hotărâre, la momentul oportun, despărţindu-i pe adversari.

Imediat ce adversarii se despărţiră, mânia superficială li se spulberă ca prin farmec. Cum trebuiau totuşi să păstreze un motiv ca să facă larmă cât mai multă, încetară să strige împotriva şefului taberei adverse, dar continuară în schimb să strige pentru cel al cărui drapel îl adoptaseră.

«Trăiască Dean Forsyth!»

«Trăiască Hudelson!»

Strigătele acestea se încrucişară cu un zgomot ca de tunet. Curând, ele se contopiră într-un singur răcnet:

«La gară!» urlau cele două grupuri, în sfârşit de acord.

Şi, de îndată, mulţimea se rândui de la sine în două alaiuri, care străbătură pieziş piaţa Constituţiei scăpată acum de balonul lui Walter Vragg. În fruntea unuia din alaiuri păşea mândru Dean Forsyth, iar doctorul Hudelson se afla în fruntea celuilalt alai.

Poliţiştii îi lăsară în pace, nepăsători, căci nu se mai temeau de tulburări. Într-adevăr, nu mai exista pericolul unei ciocniri între

cele două alaiuri, dintre care unul îl conducea triumfal pe Dean Forsyth la Gara de Vest, prima etapă spre San Francisco şi Japonia, iar celălalt îl însoţea, nu mai puţin triumfal pe Sydney Hudelson la Gara de Est, punctul terminus al liniei spre New York, de unde doctorul avea să se îmbarce pentru Patagonia.

Încetul cu încetul strigătele scăzură, apoi se stinseră în depărtare.

John Proth, care, din pragul porţii, se distrase privind mulţimea gălăgioasă, se gândi atunci că era ora mesei şi se pregăti să intre în casă.

În clipa aceea se apropiară de el un domn şi o doamnă, care înaintaseră ocolind piaţa.

— O clipă, vă rog, domnule judecător, spuse gentlemanul.

— Vă stau la dispoziţie, domnule şi doamnă Stanfort, răspunse domnul Proth politicos.

— Domnule judecător, continuă Seth Stanfort, acum două luni ne-am prezentat în faţa dumneavoastră ca să ne căsătorim...

— Şi mă bucur că am putut să vă cunosc cu această ocazie, declară domnul Proth.

— Astăzi, domnule judecător, adăugă Seth Stanfort, venim în faţa dumneavoastră ca să divorţăm.

Judecătorul Proth, om cu experienţă, îşi dădu seama că nu era cazul să încerce o împăcare.

Mă bucur şi cu prilejul acesta că vom reînnoi cunoştinţa, spuse el, calm.

Cei doi se înclinară.

— Fiţi buni şi intraţi, le propuse judecătorul.

— E neapărată nevoie? întrebă domnul Seth Stanfort, aşa cum făcuse şi cu două luni mai înainte.

Şi, tot ca acum două luni, domnul Proth îi răspunse calm:

— Deloc.

Mai multă înţelegere nici că s-ar fi putut să aibă cineva. Dealtfel, cu toate că în general nu sunt pronunţate în condiţii atât de anormale, divorţurile pot fi obţinute grozav de lesne în marea Republică!

Nimic nu pare mai simplu şi în această uimitoare ţară a Americii, în care mai uşor te dezlegi decât te legi. În unele dintre statele ei e suficient să-ţi stabileşti un domiciliu fictiv, şi nu-i deloc nevoie să te prezinţi personal la divorţ. Nişte agenţii speciale se însărcinează să strângă martorii şi să procure oameni de paie. În acest scop, există recrutori, dintre care unii sunt celebri.

Domnul şi doamna Stanfort n-aveau nevoie să recurgă la asemenea subterfugii. Demersurile şi îndeplinirea formalităţilor necesare ei le făcuseră pe adresa domiciliului real, la Richmond, în inima Virginiei. Şi dacă se aflau acum la Whaston, aceasta se

datora numai toanei de a-şi desface căsătoria acolo unde o săvârşiseră.

— Aveţi actele în regulă? întrebă judecătorul.

— lată-le pe ale mele, spuse doamna Stanfort.

— Şi pe ale mele, spuse domnul Stanfort.

Domnul Proth luă actele, le cercetă şi se asigură că erau absolut în regulă. După care se mulţumi să răspundă:

— Iată actul de divorţ, gata tipărit. Rămâne doar să vă scriu numele, iar dumneavoastră să-l semnaţi. Dar nu ştiu dacă vom putea aici.

— Daţi-mi voie să vă pun la dispoziţie stilograful acesta perfecţionat, interveni domnul Stanfort întinzându-i judecătorului obiectul numit.

— Şi cartonul acesta pe care se poate scrie perfect, adăugă doamna Stanfort, luând din mâinile cameristei o cutie plată şi dând-o judecătorului.

— Aveţi soluţie pentru orice, aprobă domnul Proth, începând să completeze rândurile albe ale actului imprimat.

După ce termină munca aceasta, judecătorul îi întinse tocul doamnei Stanfort.

Fără o vorbă, fără să şovăie, cu mâna sigură, ea semnă: Arcadia Walker.

Cu acelaşi sânge rece domnul Seth Stanfort semnă după ea.

Apoi fiecare dintre ei întinse, ca şi cu două luni mai înainte, câte o hârtie de cinci sute de dolari:

— Drept onorariu, spuse din nou domnul Seth Stanfort.

— Pentru săraci, repetă doamna Arcadia Walker.

După care, fără să mai zăbovească, se înclinară amândoi în faţa judecătorului, se salutară reciproc şi se depărtară fără să se uite înapoi, unul urcând spre cartierul Wilcox, celălalt pornind în direcţie opusă.

Când dispărură, domnul Proth intră în casă, unde masa îl aştepta cam de mult.

— Ştii, Kate, ce ar trebui să-mi scriu pe firmă? o întrebă el pe bătrână, legându-şi şervetul la gât.

— Nu, domnule.

— Ar trebui să scriu aşa: «Aici căsătoriile se fac călare şi divorţurile pe jos!»

XIII ÎN CARE, DUPĂ CUM A PREVĂZUT JUDECĂTORUL PROTH, SE VEDE IVINDU-SE UN AL TREILEA CONCURENT, URMAT DE UN AL PATRULEA

E mai bine să renunţăm la descrierea profundei mâhniri a familiei Hudelson şi a deznădejdii lui Francis Gordon. Fireşte, acesta din urmă n-ar fi şovăit să se despartă de unchiu-său, să se lipsească de consimţământul lui şi să-i înfrunte mânia şi urmările ei inevitabile. Dar ceea ce putea face împotriva domnului Dean Forsyth, nu putea face împotriva domnului Hudelson. Zadarnic încercase doamna Hudelson să obţină consimţământul soţului şi să-l facă să-şi schimbe hotărârea; nici rugăminţile şi nici mustrările ei nu-l clintiră pe încăpăţânatul medic. Loo, micuţa Loo însăşi, se văzu respinsă fără milă, cu toate rugăminţile, linguşirile şi lacrimile ei neputincioase.

De acum, nu mai putea fi vorba nici măcar să se reînceapă încercările acestea, căci unchiul şi tatăl, atinşi definitiv de nebunie, plecaseră spre meleaguri depărtate.

Şi totuşi, cât de nesăbuită era această dublă plecare! Cât de inutil era divorţul dintre Seth Stanfort şi Arcadia Walker, pricinuit de afirmaţiile celor doi astronomi! Dacă aceste patru persoane şi-ar fi impus să chibzuiască măcar douăzeci şi patru de ore în plus, purtarea lor ar fi fost cu siguranţă alta.

Căci, într-adevăr, chiar în dimineaţa zilei următoare, ziarele din Whaston şi din alte părţi publicară, sub semnătura lui J.B.K. Lowenthal, director al Observatorului din Boston, o notă care schimba cu totul situaţia. Deloc blândă faţă de cele două glorii whastoniene, nota, pe care o redăm mai jos in extenso[1], cuprindea următoarele:

«*O comunicare făcută zilele acestea de către doi amatori din oraşul Whaston a stirnit mare emoţie în public. E de datoria noastră să punem lucrurile la punct.*

Să ni se îngăduie mai întâi să deplângem faptul că nişte comunicări atât de grave sunt făcute cu uşurinţă, fără să fie supuse în prealabil controlului unor savanţi veritabili. Căci asemenea savanţi există. Ştiinţa lor garantată de brevete şi de diplome îşi dă roadele în multe observatoare oficiale.

Fără îndoială, e lăudabil să observi primul un corp ceresc care are bunăvoinţa să străbată câmpul unei lunete îndreptată spre

[1] In extensor – expresie latină: în întregime. Se foloseşte curent, când e vorba de reproducerea integrală a unor texte.

cer. Dar întâmplarea aceasta fericită nu are puterea să transforme dintr-o dată nişte simpli amatori în matematicieni de profesie. Dacă, neţinând seama de adevărul acesta bazat pe bun-simţ, abordăm cu nesăbuinţă probleme care cer o competenţă specială, ne expunem la săvârşirea unor erori de felul aceleia pe care avem datoria să o îndreptăm.

Este cu totul exact că bolidul de care se ocupă în momentul de faţă întreaga lume a suferit o perturbaţie. Dar domnii Forsyth şi Hudelson au făcut marea greşeală să se mulţumească doar cu o singură observaţie şi să-şi bazeze pe această dată incompletă calculele, care, altminteri, sunt false. Ţinând seama numai de abaterea pe care au putut-o constata în seara de 11 sau în dimineaţa de 12 mai, s-ar ajunge, într-adevăr, la rezultate cu totul diferite de ale lor. Dar mai e ceva în plus. Tulburarea în mersul bolidului n-a început şi nu s-a sfârşit la 11 mai şi nici la 12 mai. Prima perturbaţie datează din 10 mai, şi la ora actuală se mai produce încă.

Perturbaţia aceasta, sau mai degrabă perturbaţiile succesive, au avut ca rezultat, pe de o parte, să apropie bolidul de suprafaţa Pământului, şi, pe de altă parte, să facă să-i devieze traiectoria. La data de l7 mai, distanţa bolidului descrescuse la aproximativ 78 kilometri, iar deviaţia traiectoriei sale atingea aproape 55 minute de arc.

Această dublă modificare a stării lucrurilor interioare n-a fost realizată dintr-o dată. Ea este, dimpotrivă, totalul schimbărilor foarte mici care n-au încetat să se adauge unele după altele din ziua de zece a lunii curente.

Până acum a fost imposibil să se descopere motivul tulburării suferite de bolid. Nimic de pe cer nu pare de natură a o explica. Cercetările în această direcţie continuă şi nu ne îndoim că ele vor da un rezultat în cel mai scurt timp.

Oricum ar fi în privinţa aceasta, e cel puţin prematur să se anunţe căderea asteroidului şi să fixeze a fortiori data şi locul căderii. Evident, dacă necunoscuta cauză care influenţează bolidul va continua să acţioneze în acelaşi sens, el va sfârşi prin a cădea, dar nimic nu ne îndreptăţeşte până acum să afirmăm că aşa va fi. În momentul de faţă, viteza relativă i-a crescut în mod necesar, deoarece bolidul descrie o orbită mai mică. Nu va exista deci nici o tendinţă de cădere, în cazul când forţa care îl solicită va înceta de-a-i mai fi aplicată.

În ipoteza contrară, deoarece perturbaţiile constatate la fiecare trecere a bolidului sunt până în ziua de azi inegale, iar variaţiile lor de intensitate par a nu se supune nici unei legi, nu s-ar putea, chiar prevăzându-se căderea, să i se precizeze nici data şi nici locul.

În rezumat, concluziile noastre sunt următoarele: căderea bolidului pare probabilă; dar nu e sigură. În orice caz, nu este iminentă.

Sfătuim deci publicul să-şi păstreze calmul, în faţa unei eventualităţi care rămâne ipotetică şi a cărei realizare, în plus, nu poate duce la nici un rezultat practic. Pe viitor, vom avea grijă, dealtfel, să ţinem publicul la curent, prin note zilnice care vor relata zi de zi desfăşurarea evenimentelor».

Or fi luat cunoştinţă de concluziile lui J.B.K. Lowenthal domnul Seth Stanfort şi doamna Arcadia Walker? Iată un lucru despre care nu ştim nimic. În ceea ce îi priveşte pe domnul Dean Forsyth şi pe doctorul Sydney Hudelson, primul primi la Saint-Louis, în statul Missouri, iar al doilea la New York, lecţia directorului Observatorului din Boston. Şi se roşiră primind-o, ca şi cum li s-ar fi tras palme.

Oricât de cumplită le-ar fi fost umilirea, nu le rămânea decât să se plece în faţa ei. Cu un savant ca J.B.K. Lowenthal nu se discută. Domnul Forsyth şi domnul Hudelson se reîntoarseră deci cu coada între picioare la Whaston, primul sacrificându-şi biletul plătit până la San Francisco, celălalt lăsând pradă lăcomiei unei companii de transporturi preţul cabinei pe care o şi reţinuse până la Buenos-Aires.

Reîntorşi la domiciliile respective, se urcară nerăbdători unul în turn, celălalt în foişor. Şi nu avură nevoie de mult timp ca să-şi dea seama că J.B.K. Lowenthal avea dreptate, căci regăsiră cu greu bolidul, şi nu la locul pe care calculele lor, hotărât inexacte, îl fixaseră.

Dean Forsyth şi doctorul Hudelson începură să resimtă curând urmările penibilei lor erori. Ce deveniseră alaiurile care îi conduseseră în triumf la gară? Vădit lucru, publicul nu-i mai privea cu ochi buni. Cât de dureros le-a fost, după ce savuraseră din plin popularitatea, să fie deodată lipsiţi de băutura aceasta ameţitoare!

Dar un necaz şi mai mare avea să se abată curând asupra lor. Aşa cum dăduse să se înţeleagă judecătorul Proth, un al treilea concurent li se ridica în faţă. Lucrul acesta mai întâi se zvoni, apoi, peste câteva ore, zvonul deveni ştire oficială, trâmbiţată *urbi et orbi*[1].

Şi era de combătut acest al treilea concurent, care reunea în persoana lui întregul univers civilizat. Dacă Dean Forsyth şi doctorul Hudelson n-ar fi fost orbiţi de patimă, i-ar fi prevăzut încă de la bun început intervenţia. În loc să-şi intenteze reciproc

---

[1] Urbi et orbi – expresie latină: în traducere literală înseamnă: oraşului şi universului. Sensul curent este acum: pretutindeni.

un proces ridicul, ar fi trebuit să-şi spună că diversele guverne din lume se vor ocupa neapărat de miile şi de miliardele al căror aport subit putea să dezlănţuie cea mai cumplită revoluţie financiară. Raţionamentul acesta, atât de firesc şi de simplu, Dean Forsyth şi doctorul Hudelson nu-l făcuseră totuşi, iar anunţul reunirii unei conferinţe internaţionale îi lovi ca un trăsnet.

Amândoi alergară să se informeze. Vestea era exactă. Ba chiar erau cunoscute şi numele membrilor viitoarei conferinţe care urmau să se întrunească la Washington, la o dată pe care durata călătoriei unor delegaţi o amâna, din nefericire, mai mult decât ar fi fost de dorit. Totodată, guvernele zorite de împrejurări hotărâseră ca, până la sosirea tuturor delegaţilor, să se ţină la Washington două întruniri pregătitoare a diverşilor diplomaţi acreditaţi pe lângă guvernul american. Delegaţii extraordinari urmau să sosească în timp ce se ţineau întrunirile pregătitoare, în cursul cărora avea să se netezească terenul în aşa fel încât conferinţa definitiv constituită să aibă, încă de la prima şedinţă, un program bine definit.

Nu-i aci locul să înşirăm lista tuturor statelor dornice să facă parte din conferinţă. După cum am arătat, lista aceasta cuprindea întregul univers civilizat[1].

Toate ambiţiile erau permise. Toate speranţele erau legitime, căci nimeni nu ştia încă unde avea să cadă meteorul, admiţând că avea să cadă realmente.

Prima adunare pregătitoare avu loc la 25 mai la Washington. Ea începu prin rezolvarea *ne varietur*[2] a chestiunii Forsyth-Hudelson, care nu ceru mai mult de cinci minute. Zadarnic încercară să se facă ascultaţi cei doi astronomi-amatori, căci fură daţi afară ca nişte bieţi nepoftiţi. E lesne de închipuit furia lor, când se reîntoarseră la Whaston. Dar adevărul ne sileşte să arătăm că acuzaţiile li se pierdură în vânt. În presa care atâta vreme îi acoperise cu flori nu se găsi nici un ziar care să le ia apărarea! Vai! Ziarele se săturaseră până în gât de «onorabilul cetăţean din Whaston», de «iscusitul astronom», de «matematicianul pe cât de strălucit pe atât de modest!» Acum schimbaseră tonul.

«Ce-au căutat la Washington aceste două paiaţe?... Au fost primii care au semnalat meteorul?... Ei şi?... Întâmplarea asta gratuită le dădea vreun drept?... Aveau vreun amestec în căderea lui? Zău, nici n-ar fi cazul să fie discutate nişte pretenţii

---

[1] Jules Verne foloseşte acest prilej pentru a preyenta cititorului harta politică a vremii.

[2] Ne varietur – expresie latină: ca să nu se schimbe nimic.

atât de ridicule!» Iată cum se exorima de data aceasta presa. *Sic transit gloria mundi!*[1]

După rezolvarea primei chestiuni începură lucrările serioase.

Mai întâi, se ţinură câteva şedinţe pentru întocmirea listei statelor suverane, cărora avea să li se recunoască dreptul de a participa la conferinţă. Multe din ele n-aveau reprezentanţi acreditaţi la Washington. Rămânea deci să se rezolve principiul colaborării lor până în ziua când Conferinţa avea să-şi înceapă discuţia de bază. Întocmirea listei acesteia nu se făcu de la sine şi discuţiile atinseră un grad de însufleţire care promitea pentru viitor. După şapte şedinţe consecutive, nu se ajunsese încă la nici o concluzie, când, pe ziua de l iunie, un incident neaşteptat veni să tulbure spiritele.

Aşa cum făgăduise, J.B.K. Lowenthal dădea regulat, în fiecare zi, veşti despre bolid, sub forma unor note scurte comunicate presei. Până atunci, notele lui nu cuprinseseră nimic deosebit. Se mulţumiseră să informeze lumea că mersul meteorului continua să sufere schimbări foarte mici, al căror total făcea căderea din ce în ce mai probabilă, fără a da totuşi posibilitatea de a o considera ca sigură.

Dar nota publicată la l iunie era cu totul diferită de cele precedente. Tulburarea bolidului s-ar fi putut crede că e contagioasă, într-atât de tulburat se arătă la rândul său J.B.K. Lowenthal.

«*Nu fără o reală emoţie, spunea el în ziua aceea, aducem la cunoştinţa publicului ciudatele fenomene cărora le-am fost martor, faptele care tind nici mai mult nici mai puţin decât să nimicească bazele ştiinţei astronomice, adică ale ştiinţei însăşi, căci cunoştinţele omeneşti formează un tot ale cărui părţi sunt legate între ele. Dar, oricât de inexplicate şi de inexplicabile ar fi aceste fenomene, nu putem să nu le recunoaştem caracterul de certitudine absolută.*

Comunicările noastre anterioare au informat publicul că mersul bolidului din Whaston a suferit perturbaţii succesive şi neîntrerupte, a căror cauză şi lege au fost cu neputinţă de aflat până acum. Lucrul acesta însă era cât se poate de nefiresc. Astronomul, într-adevăr, citeşte pe cer ca într-o carte, şi, de obicei, prevede tot ce se petrece acolo sau măcar întrevede rezultatele faptului petrecut. Aşa, de pildă, eclipsele anunţate cu sute de ani înainte au loc în secunda fixată, supunându-se parcă ordinului fiinţei pieritoare a cărei preştiinţă le-a văzut în negurile viitorului şi care, în clipa când prezicerea i se realizează, îşi doarme de mult somnul veşnic.

---

[1] Sic transit gloria mundi - expresie latină: astfel trece gloria lumii.

Totuşi, dacă perturbaţiile observate până acum nu erau normale, în schimb nu contraziceau datele ştiinţei, iar dacă ne rămânea necunoscută cauza lor, puteam să învinovăţim imperfecţia metodelor noastre de cercetare.

Astăzi însă nu mai este aşa. De alaltăieri, 30 mai, mersul bolidului a suferit noi abateri în contradicţie absolută cu cele mai temeinice cunoştinţe teoretice pe care le avem. Aceasta înseamnă că trebuie să renunţăm la speranţa de-a le găsi vreodată explicaţii satisfăcătoare; principiile care aveau putere de axiome şi pe care se întemeiau calculele noastre nu mai sunt aplicabile în cazul de faţă.

Până şi cel mai puţin priceput dintre astronomi a putut să observe cu uşurinţă că în a doua trecere din după-amiaza zilei de 30 mai bolidul, în loc să-şi continue apropierea de Pământ, neîntreruptă de la l0 mai, s-a depărtat, dimpotrivă, în mod simţitor. Pe de altă parte, înclinarea orbitei lui, care de douăzeci de zile tindea să devină din ce în ce mai mult nord-est-sud-vest, a încetat dintr-o dată să se mai accentueze.

Fenomenul acesta brusc cuprindea şi el ceva de neînţeles; dar ieri, 3l mai, la a patra trecere după răsăritul soarelui, am fost obligaţi să constatăm că orbita meteorului redevenise aproape exact nord-sud, pe când distanţa faţă de Pământ rămăsese, din ajun, neschimbată.

Aceasta e situaţia actuală. Ştiinţa e neputincioasă în faţa unor fapte care par atât de incoerente, dacă în Univers poate exista ceva incoerent.

În prima noastră notă am spus că, deşi căderea era încă nesigură, trebuia să fie socotită cel puţin probabilă. Acum nu mai îndrăznim să fim atât de afirmativi şi preferăm să ne mărginim la modesta mărturisire a ignoranţei noastre.»

Dacă un anarhist ar fi aruncat o bombă în mijlocul celei de-a opta adunări pregătitoare, bomba tot n-ar fi izbutit să întreacă efectul notei lui J.B.K. Lowenthal. Ziarele care o reproduceau, însoţită de comentarii pline cu semne de exclamare, erau smulse din mâinile vânzătorilor. Întreaga după-amiază se pierdu în discuţii şi în schimburi de păreri destul de nervoase, spre marea pagubă a laborioaselor lucrări ale Conferinţei.

În zilele următoare, lucrurile se agravară şi mai mult. Notele lui J.B.K. Lowenthal se succedară, într-adevăr, unele mai uimitoare decât altele. În mijlocul baletului atât de minunat orânduit al astrelor, bolidul părea că dansează un adevărat cancan, o fantezie de unul singur, fără regulă şi măsură. Orbita lui când se înclina cu trei grade spre est, când se redresa cu patru grade spre vest. Dacă, la vreuna din treceri, părea că se apropie puţin de Pământ, la trecerea următoare se afla cu câţiva kilometri mai departe. Să înnebuneşti, nu alta!

Nebunia aceasta cuprindea încetul cu încetul Conferinţa Internaţională. Nesiguri pe utilitatea practică a discuţiilor, diplomaţii lucrau alene şi fără voinţa hotărâtă de-a ajunge la un rezultat.

Timpul trecea totuşi. Din feluritele puncte ale globului delegaţii tuturor naţiunilor se îndreptau grăbiţi spre America şi spre Washington. Mulţi dintre ei sosiseră; curând, numărul lor devenise suficient pentru constituirea legală a Conferinţei, fără să mai fie aşteptaţi colegii care trebuiau să vină de la distanţe mai mari. Aveau să înceapă oare discutarea unei probleme căreia nici măcar primul punct nu-i fusese clarificat?

Membrii adunării pregătitoare se ambiţionară, şi, printr-o muncă îndârjită, izbutiră, în opt şedinţe suplimentare, să catalogheze statele ai căror delegaţi urmau să fie admişi la şedinţe. Se fixă un număr de cincizeci şi două de state, dintre care douăzeci şi şase din Europa, şase din Asia, patru din Africa şi şaptesprezece regate ereditare, douăzeci şi două de republici şi şase principate. Aceste cincizeci şi două de imperii, monarhii, republici şi principate, fie prin ele însele, fie prin statele vasale şi prin coloniile lor, erau deci recunoscute ca singurele proprietare ale globului de aur.

Dealtfel, era şi timpul ca adunările pregătitoare să ajungă la această concluzie. Delegaţii celor cincizeci şi două de state admise să participe la deliberări se aflau în marea lor majoritate la Washington sau soseau zilnic.

Conferinţa Internaţională se reuni deci, pentru prima oară, în ziua de l0 iunie, la orele două după-amiază, sub preşedinţia delegatului cel mai în vârstă, care se nimeri să fie domnul Solies, profesor de oceanografie şi delegat al principatului Monaco. Conferinţa trecu imediat la constituirea biroului definitiv.

La primul scrutin, preşedinţia îi fu atribuită, în semn de respect pentru ţara-gazdă, domnului Harvey, jurisconsult eminent şi reprezentant al Statelor Unite. Vicepreşedinţia fu ceva mai disputată. Ea îi reveni până la urmă Rusiei, în persoana domnului Saratoff. Apoi fură aleşi ca secretari delegatul francez, delegatul englez şi delegatul japonez.

După îndeplinirea formalităţilor acestora, preşedintele rosti o cuvântare foarte curtenitoare şi foarte aplaudată; apoi anunţă că se va trece la alegerea a trei subcomisii care vor avea sarcina să caute cea mai bună metodă de lucru din întreitul punct de vedere demografic, financiar şi juridic.

Tocmai începuse votarea, când un uşier se îndreptă spre fotoliul prezidenţial şi-i înmână domnului Harvey o telegramă.

Domnul Harvey începu să citească telegrama; dar pe măsură ce o citea, faţa lui exprima o uimire crescândă. După o clipă de gândire, preşedintele ridică totuşi, dispreţuitor, din umeri, ceea

ce nu-l împiedică, după o altă clipă de gândire, să agite clopoţelul ca să atragă atenţia colegilor săi.

Când se făcu tăcere, domnul Harvey spuse:

— Domnilor, cred că e de datoria mea să vă aduc la cunoştinţă că am primit în momentul acesta o telegramă. Nu mă îndoiesc câtuşi de puţin că e trimisă de vreun nebun. Dar mi se pare mai corect să v-o citesc. Telegrama, altminteri nesemnată, e concepută astfel:

«*Domnule Preşedinte,*

Am onoarea să informez Conferinţa Internaţională că bolidul, care trebuia să constituie obiectul discuţiilor ei, nu este res nullius[1]*, dat fiind că e proprietatea mea personală.*

Conferinţa Internaţională n-are deci nici un temei să existe, şi, dacă persistă în sensul acesta, lucrările ei sunt dinainte nule şi neavenite.

Prin voinţa mea, bolidul se apropie de Pământ; iar de căzut va cădea pe proprietatea mea, deci mie îmi aparţine.»

— Telegrama nu e semnată ? întrebă delegatul englez.

— Nu.

— În aceste condiţii, nu e cazul s-o luăm în seamă, declară reprezentantul imperiului german.

— Aceasta e şi părerea mea, aprobă preşedintele; cred că răspund sentimentului unanim al colegilor, clasând pur şi simplu documentul în arhivele Conferinţei... Sunteţi de aceeaşi părere, domnilor?... Nimeni nu e împotrivă? Atunci, şedinţa continuă...

XIV ÎN CARE VĂDUVA THIBAUT, AMESTECÂNDU-SE PROSTEŞTE ÎN CELE MAI SUPERIOARE PROBLEME DE MECANICĂ CEREASCĂ, ÎI PRICINUIEŞTE MARI GRIJI BANCHERULUI ROBERT LECOEUR

Minţile luminate susţin că progresul va duce la dispariţia treptată a slujbelor care aproape că nu cer muncă, dar sunt, în schimb, gras plătite. Să le credem pe cuvânt. În orice caz, exista cel puţin o asemenea slujbă pe vremea când se petreceau ciudatele evenimente povestite aici.

---

[1] Res nullius – lucrul nimănui, ceea ce nu este proprietatea nimănui.

Această slujbă o avea văduva Thibaut, fostă măcelăreasă, care făcea curăţenie în casa lui Zephyrin Xirdal.

Toată munca văduvei Thibaut consta, într-adevăr, numai din curăţitul odăii acestui savant dezechilibrat. Şi cum mobilierul odăii era redus la cea mai simplă expresie, întreţinerea curăţeniei nu putea fi socotită drept o a treisprezecea ispravă a lui Hercule. Restul locuinţei aproape că n-o privea pe văduva Thibaut. În a doua odaie, mai ales, îi fusese interzis cu desăvârşire să atingă, sub orice motiv, vrafurile de hârtii care zăceau pretutindeni, iar măturatul trebuia să se limiteze doar la un mic pătrat central, unde podeaua rămăsese goală.

Văduva Thibaut, mare iubitoare a ordinei şi a curăţeniei, suferea văzând haosul care înconjura pătratul de podea, aflat ca o insuliţă în mijlocul oceanului, şi dorea cu înflăcărare să facă măcar o dată curăţenie generală. Într-o zi, aflându-se singură în casă, îndrăznise să-şi satisfacă dorinţa. Dar Zephyrin Xirdal, reîntors pe neaşteptate, se înfuriase atâta, faţa lui de obicei blândă exprimase o asemenea ferocitate, încât văduva Thibaut rămăsese vreme de opt zile în prada unui tremur nervos. De atunci, nu mai încercase nici cea mai mică incursiune pe teritoriul scos de sub jurisdicţia ei.

Din multiplele oprelişti care stăvileau avântul însuşirilor ei profesionale, rezulta că văduva Thibaut aproape că nu mai avea nimic de făcut. Altminteri, asta n-o împiedica să-şi petreacă zilnic câte două ore la boierul ei — aşa îi spunea ea lui Zephyrin Xirdal, cu o politeţe pe care o socotea rafinată — consacrându-şi şapte sferturi de oră unei conversaţii, sau mai exact unui monolog de bun-gust.

La numeroasele ei calităţi, văduva Thibaut adăuga, într-adevăr, o uimitoare uşurinţă de-a vorbi. Unii susţineau că era o gură-spartă fără pereche. Dar asta numai din rea-voinţă. Văduvei îi plăcea să vorbească, şi atâta tot.

Şi nu-şi chinuia cine ştie cât mintea. În genere, tema primelor ei discursuri era distincţia familiei care o număra printre membrii săi.

Deschizind apoi capitolul nenorocirilor proprii, văduva explica datorită căror împrejurări nefericite o măcelăreasă poate fi transformată în slujnică. Faptul că povestea aceasta sfâşietoare era cunoscută şi răscunoscută n-avea nici o importanţă. Văduva Thibaut o povestea mereu, cu egală plăcere. După ce epuiza şi subiectul acesta, începea să vorbească despre feluritele persoane la care lucrase. Cu obiceiurile, părerile şi felul de a fi al acestor persoane, ea compara părerile, felul de-a fi şi obiceiurile lui Zephyrin Xirdal, distribuind cu imparţialitate dezaprobările şi laudele.

Zephyrin Xirdal, fără să-i răspundă vreodată, dovedea o răbdare de neclintit. E drept că, pierdut în gânduri cum era, nu-i

auzea trăncăneala. Şi lucrul acesta, la urma urmei, îi scădea mult meritul. Oricum, însă, lucrurile mergeau aşa de ani de zile, ea vorbind mereu, el neascultând-o niciodată, şi amândoi, de fapt, foarte mulţumiţi unul de altul.

La 30 mai, văduva Thibaut făcu ceea ce făcea de obicei în fiecare zi, adică intră la nouă dimineaţa în locuinţa lui Zephyrin Xirdal. Savantul plecase în ajun cu prietenul său Marcel Leroux, şi locuinţa era goală.

Văduva Thibaut nu se miră prea mult. O lungă serie de plecări anterioare făceau ca dispariţiile acestea neaşteptate să i se pară normale. Plictisită doar de faptul că n-avea cine s-o asculte, începu curăţenia, ca de obicei.

Un obiect ciudat, un fel de lădiţă negricioasă, micşora simţitor suprafaţa legitimă a pătratului de podea rezervat pentru mătură. Ce-o mai fi şi asta? Hotărâtă să nu îngăduie o asemenea încălcare a drepturilor proprii, văduva Thibaut deplasă obiectul fără să şovăie, apoi îşi continuă liniştită munca.

Fiind niţeluş surdă, văduva nu auzi bâzâitul uşor care ieşea din lădiţă, iar lumina albăstrie a reflectorului metalic, atât de slabă, scăpă de asemenea privirii ei distrate. Totuşi, la un moment dat, un lucru ciudat îi atrase atenţia: cum tocmai trecea prin faţa reflectorului metalic, un brânci irezistibil o făcu să cadă pe podea. Seara, când se dezbrăcă, văduva avu surpriza să constate că o vânătaie cât toate zilele, aproape neagră, îi împodobea şoldul drept; faptul acesta i se păru deosebit de ciudat, căci de căzut căzuse pe partea stângă. Cum, din întâmplare, nu se mai apropiase de axa reflectorului, fenomenul se produsese o singură dată; iată de ce văduva nu se gândi să facă nici cea mai mică legătură între căderea ei şi lădiţa mişcată cu atâta curaj. Îşi spuse că pesemne călcase strâmb, şi nu se mai gândi la accident.

Pătrunsă de sentimentul datoriei, văduva Thibaut nu uită, după ce termină măturatul, să pună lădiţa la loc. Şi trebuie să recunoaştem că îşi dădu toată silinţa, căznindu-se s-o aşeze exact aşa cum o găsise.

Dacă nu izbuti decât într-o măsură, trebuie s-o scuzăm, căci nu dinadins îndreptă ea cilindrul vârtejului de pulbere într-o direcţie oarecum diferită de direcţia anterioară.

În zilele următoare, văduva Thibaut procedă la fel. De ce şi-ar fi schimbat nişte obiceiuri atât de virtuoase şi de lăudabile?

Mai trebuie să recunoaştem însă că, datorită obişnuinţei, lădiţa negricioasă îşi pierdu încetul cu încetul în ochii văduvei mult din importanţa pe care o avusese şi că văduva, după măturatul zilnic, se îngriji tot mai puţin s-o repună exact în poziţia de la început. Fireşte, văduva Thibaut nu uită să ducă lădiţa în faţa ferestrei, fiindcă acolo îi plăcuse domnului Xirdal s-o aşeze, dar reflectorul metalic îşi deschidea acum orificiul în direcţii din ce în ce mai variate. Într-o zi îşi proiecta cilindrul ceva mai la

dreapta, în altă zi ceva mai la stânga... Văduva Thibaut n-avea intenţii rele şi nu bănuia ce zbucium cumplit îi pricinuia lui J.B.K. Lowenthal colaborarea ei. Ba chiar, o dată, răsturnând din nebăgare de seamă reflectorul, nu văzu nici un neajuns în faptul că îi îndrepta bătaia direct spre tavan.

Astfel, îndreptat spre zenit, îşi regăsi Zephyrin Xirdal aparatul, când se reîntoarse acasă, în ziua de l0 iunie, pe la vremea prânzului.

Xirdal îşi petrecuse vacanţa la mare, într-un mod cât se poate de plăcut; şi poate că şi-ar mai fi prelungit-o dacă, la douăsprezece zile după ce sosise acolo, n-ar fi avut ciudata fantezie să-şi pună rufe curate. Toana aceasta îl împinse să-şi desfacă pachetul, în care găsi, spre marea lui mirare, douăzeci şi şapte de borcănaşe cu gura largă. Zephyrin Xirdal căscă ochii mari. Ce căutau aici cele douăzeci şi şapte de borcane? Dar, curând, lanţul amintirilor se legă şi îi reveniră în minte planurile pilei electrice, atât de pasionante şi atât de complet uitate.

După ce îşi trase, drept pedeapsă, câţiva pumni, Xirdal se grăbi să-şi împacheteze la loc cele douăzeci şi şapte de recipiente şi, părăsindu-şi prietenul, sări într-un tren care îl readuse direct la Paris.

S-ar fi putut întâmpla ca, pe drum, Zephyrin Xirdal să uite motivul urgent care îl readucea acasă. Şi asta n-ar fi fost deloc extraordinar. Dar un incident îi reîmprospătă memoria, de cum puse piciorul pe peronul gării Saint-Lazare.

Legase cu atâta grijă pachetul cu cele douăzeci şi şapte de recipiente, încât hârtia se desfăcu tocmai atunci şi-şi goli pe asfalt conţinutul, care se spărsese făcând un zgomot cumplit. Două sute de persoane se întoarseră, crezând că e vorba de-un atentat anarhist. Dar nu-l văzură decât pe Zephyrin Xirdal, care îşi privea năuc paguba.

Nenorocirea avu însă avantajul să-i reamintească stăpânului răposatelor borcane scopul pentru care sosise la Paris. Înainte de-a ajunge acasă, Xirdal trecu deci pe la negustorul de produse chimice şi cumpără alte douăzeci şi şapte de recipiente nou-nouţe; apoi se abătu şi pe la tâmplar, unde armătura comandată îl aştepta zadarnic, de zece zile.

Împovărat cu aceste pachete şi arzând de nerăbdare să-şi reînceapă experienţele, Xirdal deschise uşa, grăbit. Dar rămase încremenit în prag când dădu cu ochii de aparatul al cărui reflector se căsca spre zenit.

Pe Zephyrin Xirdal îl năpădiră imediat amintirile. Şi-l tulburară atât de puternic încât mâinile i se muiară lăsând să scape povara. Aceasta, supunându-se imediat legilor gravităţii, nu şovăi să pornească direct spre centrul Pământului. Şi nici vorbă că ar fi ajuns la destinaţie, dacă, din nefericire, n-ar fi fost oprite de podea, unde armătura de lemn se frânse în două, iar cele

douăzeci şi şapte de recipiente se sparseră cu mare zgomot. Iată, deci, cincizeci şi patru de borcane sparte în mai puţin de o oră. Cu un asemenea ritm, n-ar fi trebuit prea mult ca Zephyrin Xirdal să-şi lichideze contul de la bancă!

Dar iscusitul spărgător de sticlă nici nu-şi dădu măcar seama ce prăpăd făcuse. Încremenit în pragul uşii, el îşi privea gânditor aparatul.

«Asta e isprava văduvei Thibaut», îşi spuse Xirdal, hotărându-se să intre. Şi, fireşte, cuvintele lui dovedeau cât de bine ştia să ghicească adevărul.

Când ridică privirea, descoperi în tavan şi deasupra tavanului, în acoperiş, o mică gaură, situată exact în axa reflectorului metalic, în centrul căruia becul continua să se învârtească nebuneşte. Gaura, prin care ar fi putut să încapă un creion, avea marginile atât de precise încât părea făcută cu burghiul.

Un zâmbet încreţi colţurile gurii lui Zephyrin Xirdal; savantul începea să se distreze.

— Da... da... şopti el.

Totuşi, trebuia să intervină. Aplecându-se peste aparat, îi întrerupse funcţionarea. Bâzâitul încetă imediat, lumina albăstruie se stinse, becul redeveni, încetul cu încetul, nemişcat.

— Da... da..., repetă Zephyrin Xirdal, frumoase lucruri trebuie că s-au mai întâmplat!

Cu o mână grăbită, rupse apoi banderolele ziarelor îngrămădite pe masă şi citi râzând din toată inima notele prin care J.B.K. Lowenthal aducea la cunoştinţa întregii lumi ciudatele fantezii ale bolidului din Whaston.

Dar citirea altor articole îl făcu, dimpotrivă, să se încrunte. Ce însemna Conferinţa aceasta Internaţională, a cărei primă şedinţă, urmând după adunările pregătitoare, era anunţată chiar pentru ziua aceea? Cum adică să fie stabilită proprietatea bolidului? Nu-i aparţinea de drept celui care îl atrăgea spre Pământ şi fără de care ar fi continuat în vecii vecilor să străbată spaţiul?

Zephyrin Xirdal îşi aminti însă că nimeni nu cunoştea intervenţia lui. Trebuia deci să anunţe Conferinţa Internaţională, până când nu apuca să-şi prăpădească vremea cu lucrări sterile de la bun început.

Împingând cu piciorul cioburile celor douăzeci şi şapte de recipiente, Xirdal alergă până la poşta cea mai apropiată, de unde expedie telegrama pe care domnul Harvey avea s-o citească de la înălţimea fotoliului prezidenţial. Şi nu e nimeni de vină dacă, datorită unei scăpări, neobişnuită la un om atât de puţin distrat, uită să semneze.

După trimiterea telegramei, Xirdal se reîntoarse acasă, se informă dintr-o revistă ştiinţifică despre mersul neregulat al meteorului, apoi, dezgropându-şi pentru a doua oară luneta, făcu

o nouă şi excelentă observaţie care îi servi ca bază pentru noile calcule.

La miezul nopţii, când totul era perfect pregătit, Xirdal îşi puse din nou aparatul în funcţiune şi revărsă în spaţiu energia radiantă cu intensitatea şi în direcţia cuvenită; apoi, o jumătate de oră mai târziu, după ce opri aparatul, se culcă liniştit şi dormi somn adânc.

Zephyrin Xirdal îşi urmărea de două zile experienţa, şi tocmai oprise funcţionarea aparatului, pentru a treia oară în după-amiaza aceea, când cineva bătu la uşă. Ducându-se să deschidă, se pomeni nas în nas cu bancherul Robert Lecoeur.

— În sfârşit! Iată-te! strigă acesta, păşind peste prag.

— După cum vezi, spuse Zephyrin Xirdal.

— Din fericire! răspunse domnul Lecoeur. Căci e a nu stiu câta oară când urc de pomană cele şase etaje, până la tine. Unde naiba ai fost?

— Am lipsit câteva zile, spuse Xirdal, roşindu-se fără voia lui.

— Ai lipsit!... strigă domnul Lecoeur, indignat. Ai lipsit!... Dar e îngrozitor!... Să nelinişteşti oamenii în halul ăsta!...

Zephyrin Xirdal îşi privi mirat naşul. Sigur, ştia că ţine la el. Dar chiar atât de mult!...

— Nu zău, unchiule, dar ce putea să te supere? întrebă el.

— Ce putea să mă supere? repetă bancherul. Nu ştii, nenorocitule, că toată averea mea se sprijină pe capul tău...

— Nu înţeleg, făcu Zephyrin Xirdal aşezându-se pe masă şi oferindu-i oaspetelui singurul scaun din încăpere.

— Când ai venit să-mi împărtăşeşti planurile tale fantastice, urmă domnul Lecoeur, mărturisesc că m-ai convins...

— Păi sigur!... aprobă Xirdal.

— Am mizat deci pe şansa ta şi am început să joc din plin, la bursă, în scădere.

— În scădere?

— Da, am început să vând.

— Ce?

— Mine de aur. Îţi dai seama că, dacă bolidul cade, minele vor scădea, şi...

— Vor scădea! Înţeleg din ce în ce mai puţin, îl întrerupse Xirdal. Nu văd ce influenţă poate avea drăcovenia mea asupra nivelului unei mine de aur.

— Asupra unei mine, sigur că n-are, recunoscu domnul Lecoeur. Dar asupra acţiunilor ei, e cu totul altceva.

— Fie, acceptă Xirdal, fără să mai stăruie. Ai vândut deci acţiuni ale minelor de aur. Asta nu-i prea grav. Înseamnă doar că ai acţiunile...

— Ba, dimpotrivă, n-am nici una.

— De! făcu Zephyrin, năucit. Să vinzi ceea ce n-ai, cere multă dibăcie. Eu n-aş fi în stare...

— Operaţia asta se cheamă speculaţie la termen, dragă Zephyrin, explică bancherul. Când va trebui să livrez acţiunile, le voi cumpăra, şi atâta tot.

— Atunci, ce câştigi ?... Să vinzi ca să cumperi nu prea pare ingenios, la prima vedere.

— Te înşeli, căci în momentul acela acţiunile minelor vor fi mai ieftine.

— Şi de ce vor fi mai ieftine?

— Pentru că bolidul va arunca în circulaţie mai mult aur decât conţine întregul Pământ la ora actuală. Valoarea aurului va scădea, deci, cel puţin la jumătate; iată de ce acţiunile minelor de aur nu vor mai preţui aproape nimic. Acum ai înţeles?

— Fireşte, făcu Xirdal, fără convingere.

— La început, continuă bancherul, mă bucuram că am avut încredere în tine. Tulburările observate în mersul bolidului, căderea lui anuntată ca sigură au provocat o primă scădere de douăzeci şi cinci la sută asupra minelor. Entuziasmat, convins că scăderea se va accentua enorm, mi-am sporit poziţia în proporţii considerabile.

— Adică ?

— Adică am vândut o cantitate de mine de aur cu mult mai mare.

— Tot fără să le ai?...

— Se înţelege... îţi închipui deci spaima mea, când am văzut ce se petrece: tu ai dispărut, bolidul s-a oprit din căderea lui şi a luat-o razna prin cele patru colţuri ale cerului. Iar ca rezultat: acţiunile minelor au început să urce, şi eu pierd sume enorme... Ce să cred despre toate astea?

Zephyrin Xirdal îşi privi curios naşul. Niciodată nu-l văzuse atât de zguduit.

— Nu prea ţi-am înţeles bine combinaţia, spuse el, în sfârşit. Toate poveştile astea sunt prea grele pentru mine. Totuşi, mi se pare că am înţeles că te-ai bucura dacă ai vedea bolidul căzând. Ei bine, fii liniştit! O să cadă!

— Îmi făgăduieşti?

— Îţi făgăduiesc.

— Sigur?

— Sigur... Dar dumneata mi-ai cumpărat terenul, după cum ne-am înţeles ?

— Fireşte, răspunse domnul Lecoeur. Totul e în regulă. Am actele de proprietate în buzunar.

— Atunci e bine, aprobă Zephyrin Xirdal. Ba pot chiar să-ţi anunţ că experienţa mea va fi terminată la 5 iulie. În ziua aceea părăsesc Parisul şi plec în întâmpinarea bolidului.

— Care va cădea ?

— Care va cădea.

— Am să merg cu tine! strigă domnul Lecoeur, entuziasmat.

— Dacă vrei!... spuse Zephyrin Xirdal.

Fie din pricina răspunderii faţă de Robert Lecoeur, fie numai datorită interesului ştiinţific, care îl captivase iar în întregime, fapt e că o influenţă favorabilă îl împiedică pe Xirdal să mai facă noi nerozii.

Experienţa începută fu urmărită metodic, şi misteriosul aparat bâzâi, până la 5 iulie, de peste patrusprezece ori în douăzeci de ore.

Din timp în timp, Zephyrin Xirdal făcea câte o observaţie astronomică asupra meteorului. Astfel putu să-şi dea seama că totul mergea exact cum prevăzuse.

În dimineaţa zilei de 5 iulie, îşi îndreptă pentru ultima dată obiectivul spre cer.

— Gata, spuse el apoi; acum îl pot lăsa în pace.

Şi începu imediat să-şi facă bagajele.

Mai întâi luă aparatul cu câteva becuri de schimb şi o lunetă. Le înveli cu multă îndemânare şi, ca să le ferească de accidentele posibile în călătorie, le adăposti în cutii de protecţie. Apoi veni rândul bagajelor personale.

O problemă serioasă i se ivi de cum făcu primul pas. În ce să-şi împacheteze lucrurile pe care voia să le ia? Într-un cufăr? Zephyrin Xirdal nu avusese niciodată un cufăr. Atunci într-o valiză?...

După multă gândire, îşi aminti că trebuia să aibă o valiză. Şi dovadă că o avea într-adevăr e faptul că o găsi după îndelungate cercetări, în fundul unei cămări, unde se înghesuiau o mulţime de rămăşiţe ale vieţii lui casnice, în mijlocul cărora nici cel mai savant anticar nu s-ar mai fi putut descurca.

Valiza aceasta, pe care Zephyrin Xirdal o scoase la lumină, fusese odinioară îmbrăcată în pânză. Faptul părea sigur, căci câteva zdrenţe de pânză mai rămăseseră încă lipite pe scheletul ei de carton. Cât despre curele, existenţa lor anterioară era probabilă, dar nu sigură, căci nu mai lăsase nici o urmă acum.

Zephyrin Xirdal desfăcu valiza în mijlocul camerei şi stătu multă vreme pe gânduri în faţa ei. Ce să pună în ea ?

«Numai lucruri absolut trebuitoare, îşi spuse el. Trebuie, deci, lucrat metodic şi operată o selecţie raţională.»

În virtutea principiului acestuia, puse mai întâi în valiză trei articole de încălţăminte. Avea să regrete mai târziu că, printr-o nefericită întâmplare, dintre aceste trei obiecte, unul era o gheată cu nasturi, altul un pantof cu şireturi, iar al treilea un papuc. Dar, până una-alta, nepotrivirea lor n-avea nici o importanţă, iar o parte a valizei se şi umplu. Asta era cel mai important!

După împachetarea încălţămintei, Zephyrin Xirdal, frânt de oboseală, îşi şterse fruntea, după care începu iar să chibzuiască.

Rezultatul reflecţiilor sale îl făcu să-şi dea oarecum seama de nepriceperea lui în arta de a împacheta. Iată de ce, spunându-şi că nu va ajunge la nimic bun prin metoda clasică, hotărî să se încreadă în inspiraţie.

Îşi vârî deci mâinile până în coate prin sertare şi în maldărul de haine care îi reprezenta garderoba. Peste câteva clipe, un talmeş-balmeş de obiecte umplu una din despărţiturile valizei. Poate că despărţitura cealaltă rămăsese goală, dar Zephyrin Xirdal habar n-avea. Şi fu nevoit să-şi îndese lucrurile cu călcâiul, până când izbuti să le facă loc.

Valiza fu apoi legată cu o funie zdravănă, printr-o serie de noduri atât de complicate încât autorul lor cu siguranţă că n-avea să le mai poată dezlega. Apoi Xirdal îşi contemplă opera cu o satisfacţie destul de vanitoasă.

Mai rămânea acum să se ducă la gară. Dar, oricât de neîntrecut ar fi fost când era vorba de mers pe jos, Xirdal nici nu se putea gândi măcar să-şi care aparatul, luneta şi valiza. Supărător lucru!

Până la urmă, ar fi descoperit pesemne că există şi trăsuri la Paris. Dar fu scutit de efortul acesta intelectual: în prag se ivi domnul Robert Lecoeur.

— Eşti gata, Zephyrin? îl întrebă el.

— Doar vezi că te aşteptam, răspunse cu nevinovăţie Xirdal, care uitase că bancherul trebuia să meargă cu el.

— Atunci, la drum, spuse domnul Lecoeur. Câte colete ai?

— Trei: aparatul, luneta şi valiza.

— Dă-mi mie unul şi ia-le tu pe celelalte două. Trăsura mea ne aşteaptă jos.

— Ce idee bună! admiră Xirdal, închizând uşa în urma lui.

XV ÎN CARE J.B.K. LOWENTHAL ÎL ARATĂ PE CÂŞTIGĂTORUL LOZULUI CEL MARE

De când săvârşiseră eroarea dată pe faţă în mod public de către J.B.K. Lowenthal, şi după eşecul umilitor al tentativei lor pe lângă Conferinţa Internaţională, viaţa nu mai era deloc veselă pentru domnul Dean Forsyth şi pentru doctorul Sydney Hudelson. Uitaţi, trecuţi în rândul cetăţenilor fără importanţă şi neglijabili, cei doi astronomi-amatori îndurau cu greu indiferenţa publicului, după ce cunoscuseră beţia gloriei.

În convorbirile cu ultimii lor partizani, se ridicau amândoi cu violenţă împotriva orbirii mulţimii şi-şi apărau cauza cu mare spor de argumente. Dacă săvârşiseră o greşeală, era drept oare să pătimească atâta de pe urma ei? Severul lor critic, savantul J.B.K. Lowenthal însuşi, nu se înşelase şi el şi nu se văzuse silit, la urma urmei, să-şi declare neputinţa? Ce concluzie trebuia trasă, dacă nu că bolidul lor era excepţional, anormal? În aceste condiţii, o eroare nu era cât se poate de firească şi de scuzabilă?

— Sigur! aprobau ultimii partizani.

Cât despre Conferinţa Internaţională, se putea oare închipui ceva mai nedrept decât refuzul ei de a face dreptate? Că lua măsuri pentru salvarea ordinei financiare a lumii, fie! Dar cum îndrăznea să nege drepturile celui care descoperise meteorul: Bolidul n-ar fi rămas oare necunoscut, iar dacă avea să cadă până la urmă pe Pământ, căderea lui ar fi fost oare prevăzută, fără descoperitorul care îl semnalase atenţiei universale ?

— Şi descoperitorul acesta sunt eu! afirma cu energie Dean Forsyth.

— Sunt eu! afirma la rândul lui doctorul Sydney Hudelson, cu egală energie.

— Sigur! aprobau din nou ultimii partizani.

Oricâtă mângâiere le-ar fi adus celor doi astronomi aprobarea aceasta, ea nu putea înlocui aclamaţiile entuziaste ale mulţimii. Totuşi, fiindcă era materialmente imposibil să-i convingă pe toţi trecătorii, unul câte unul, cei doi astronomi-amatori se vedeau siliţi să se mulţumească doar cu modesta tămâiere a câtorva admiratori.

Necazurile îndurate nu le potoleau înflăcărarea, ba dimpotrivă. Cu cât li se contestau mai mult drepturile asupra bolidului, cu atât ei se înverşunau să şi le revendice; cu cât pretenţiile lor păreau că sunt din ce în ce mai puţin luate în serios, cu atât fiecare dintre ei se încăpăţâna să-şi afirme calitatea de proprietar unic şi exclusiv.

Într-o asemenea stare de spirit, împăcarea ar fi fost imposibilă.

De aceea nimeni nu se mai gândea la ea. Ba, mai mult chiar, fiecare zi îi despărţea tot mai mult pe cei doi nefericiţi logodnici.

Domnii Forsyth şi Hudelson îşi anunţau cu glas tare intenţia de a se împotrivi până la ultima suflare jafului a căror victimă se socotea fiecare din ei; şi spuneau, de asemenea, că vor apela la cele mai înalte instanţe judiciare. Ar fi fost un spectacol minunat! Domnul Forsyth de o parte, doctorul Hudelson, de cealaltă parte, şi, împotriva lor, restul lumii. Avea să fie un proces grandios... dacă izbuteau, totuşi, să găsească tribunalul competent.

Până una-alta cei doi foşti prieteni se transformaseră în adversari plini de ură şi nu mai ieşeau din casă. Feroci şi singuratici, îşi petreceau viaţa pe platforma turnului sau a foişorului. De acolo aveau putinţa să supravegheze meteorul

care le răpise bunul simţ şi să se asigure, de câteva ori pe zi, că îşi trasa mai departe curba luminoasă în adâncurile firmamentului. Şi nu coborau decât arareori de la înălţimea unde, cel puţin, erau feriţi de restul familiei, a cărei ostilitate declarată adăuga o amărăciune în plus la amărăciunile de care se socoteau copleşiţi.

Francis Gordon, reţinut de mii de amintiri din copilărie, nu părăsise casa din Elisabeth Street, dar nu mai vorbea cu unchiul său. Prânzeau sau cinau fără să rostească un cuvânt măcar. Nici Mitz nu mai descleşta gura, şi cum nu mai făcea să se audă savurosul ei fel de a vorbi, casa părea tristă şi tăcută ca o mânăstire.

Nici la doctorul Hudelson raporturile familiare nu erau mai plăcute. Loo mîrâia întruna, cu toate privirile rugătoare ale tatălui ei; Jenny plângea neîncetat, cu toate încercările de încurajare ale doamnei Hudelson. Iar aceasta din urmă se mulţumea doar să ofteze, sperând că timpul va găsi leac pentru o situaţie pe cât de ridiculă pe atât de neplăcută.

Doamna Hudelson avea dreptate, căci timpul, după cum se spune, le rânduieşte pe toate. Trebuie să recunoaştem însă că de data aceasta timpul nu părea prea grăbit să îmbunătăţească situaţia celor două familii. Dacă domnul Dean Forsyth şi doctorul Hudelson nu rămâneau nepăsători faţă de dezaprobarea familiei, în schimb ea nu-i mâhnea atâta cât i-ar fi mâhnit altădată.

Ideea lor fixă le servea drept pavăză împotriva oricărei emoţii care nu era în legătură cu bolidul. Bolidul!... Lui îi dăruiau toată dragostea inimii, toate gândurile creierului, toate aspiraţiile fiinţei lor!

Cu câtă patimă citeau notele zilnice ale lui J.B.K. Lowenthal si dările de seamă ale şedinţelor Conferinţei Internaţionale! Acolo se aflau duşmanii lor comuni, şi împotriva acestora se uniseră, în sfârşit, într-o ură egală şi asemănătoare.

De aceea, se bucuraseră din plin aflând câte greutăţi avuseseră de întâmpinat adunările pregătitoare şi se bucurară şi mai mult când aflară cât de încet, pe ce căi întortocheate, Conferinţa Internaţională, definitiv constituită, se îndrepta spre un acord, care rămânea problematic şi nesigur. Ca să folosim o expresie obişnuită, «existau greutăţi» la Washington.

De la a doua şedinţă, Conferinţa Internaţională lăsă impresia că nu-şi va duce uşor la capăt importantele ei lucrări. Cu tot studiul aprofundat făcut în subcomisii, înţelegerea păru, de la bun început, foarte greu de realizat.

Prima propunere clară care se ivi fu aceea de a recunoaşte ca proprietară a bolidului ţara care îl va primi din cer. Aceasta însemna ca problema să fie transformată într-o loterie cu un singur loz, şi ce loz!

Propunerea, făcută de Rusia şi susţinută de Anglia şi China, ţări cu teritorii vaste, provocă ceea ce se numeşte în stil parlamentar «opinii diverse». Celelalte state se arătară nehotărâte. Şedinţa trebui să fie suspendată. Avură loc consfătuiri şi intrigi de culoar. Până la urmă, ca să nu se ajungă la un vot supărător, moţiunea de amânare pe care o propuse Elveţia reuni majoritatea aprobărilor.

Soluţia aceasta nu mai avea să fie discutată, deci, decât în cazul când ar fi fost imposibil să se ajungă la o împăcare echitabilă.

Dar, într-un asemenea domeniu, cum să capeţi noţiunea a ceea ce este echitabil şi a ceea ce nu este? Iată o problemă cât se poate de dificilă. Fără ca din discuţii să reiasă o părere precisă în această privinţă, Conferinţa Internaţională ţinu zadarnic numeroase şedinţe, dintre care unele atât de furtunoase încât domnul Harvey trebui să părăsească fotoliul prezidenţial.

Dacă gestul acesta fusese suficient până una-alta ca să potolească fierberea adunării, avea să fie totdeauna aşa? Judecând după înflăcărarea spiritelor, după violenţa cuvintelor schimbate, nu s-ar fi putut crede. Într-adevăr, enervarea generală devenise atât de mare încât se putea presupune că va veni o zi când va fi nevoie să se recurgă la forţa armată, ceea ce ar fi păgubit considerabil prestigiul statelor suverane reprezentate în Conferinţă.

Totuşi, un asemenea scandal era de aşteptat. Nu exista nici un motiv ca nebunia să se calmeze. Dimpotrivă, ea părea că va spori din zi în zi, pentru că din zi în zi, după notele zilnice ale lui J.B.K. Lowenthal, căderea bolidului trebuia considerată ca din ce în ce mai probabilă.

După vreo zece comunicări foarte emoţionante, care arătau totodată şi uluitorul dans al meteorului şi desperarea observatorului său, acesta păru că-şi revine în fire. Pe neaşteptate, în noaptea de 11 spre 12 iunie, savantul îşi regăsi liniştea sufletească, văzând că meteorul, încetinindu-şi hoinărelile fanteziste, era din nou solicitat de-o forţă regulată şi constantă, care, deşi necunoscută, nu se mai opunea datelor raţiunii. Din clipa aceea J.B.K. Lowenthal, făgăduindu-şi să afle mai târziu cauza care făcuse ca meteorul să fie timp de şase zile lovit parcă de nebunie, revenise la seninătatea firească matematicianului.

Datorită lui, universul află imediat de această reîntoarcere la normal, şi, din ziua aceea, notele zilnice ale savantului înregistrară o perturbaţie lentă a meteorului, a cărui orbită reîncepuse să se încline spre nord-est-sud-vest şi a cărui distanţă faţă de Pământ se micşora potrivit unei progresii căreia J.B.K. Lowenthal nu izbutise, totuşi, să-i determine legea.

Probabilitatea căderii devenea deci din ce în ce mai mare. Dacă nu era încă o certitudine, tindea să fie din zi în zi.

Conferinţa Internaţională avea deci un motiv puternic să grăbească terminarea lucrărilor.

Savantul director al Observatorului din Boston, în ultimele lui note eşalonate între 5 si l4 iulie, se arăta şi mai îndrăzneţ în pronosticuri. Şi anunţa în acelaşi timp, din ce în ce mai tăţiş, că o modificare nouă şi foarte importantă survenise în mersul bolidului, şi că, după cât se părea, publicul avea să fie curând informat asupra consecinţelor care trebuiau să urmeze în urma modificării acesteia.

Dar, exact în ziua de l4 iulie, Conferinţa Internaţională ajunse la un impas. Deoarece toate combinaţiile discutate fuseseră rând pe rând respinse, acum nu mai exista nici un material de discuţie. Delegaţii se priveau jenaţi. Din ce punct de vedere ar fi putut relua o problemă discutată pe toate feţele fără nici un rezultat?

Împărţirea miliardelor meteorice între toate statele, proporţional cu suprafaţa lor teritorială, fusese respinsă încă din primele şedinţe. Şi, totuşi, soluţia aceasta respecta dreptatea despre care se afirma că e căutată, căci naţiunile cu suprafaţă mare aveau mai multe nevoi şi consimţirea la împărţire ar fi însemnat pentru ele o sacrificare a şanselor lor mai mari, lucru care ar fi meritat o compensaţie. Dar asta nu împiedicase ca până la urmă propunerea să fie respinsă, datorită împotrivirii dârze a statelor cu populaţie mai densă.

Acestea din urmă propuseră imediat ca împărţirea să se facă nu după numărul kilometrilor pătraţi, ci după numărul locuitorilor. Sistemul, care părea şi el întrucâtva echitabil, căci se întemeia pe marele principiu al egalităţii de drepturi între oameni, fu combătut de mai multe alte ţări cu populaţie rară. Preşedintele Harvey, partizan convins al doctrinei Monroe[1], nu putu decât să se alăture unei păreri exprimate de două republici ale Americii, şi influenţa lui decise voturile. Douăzeci de abţineri şi nouăsprezece voturi contra făcură ca balanţa să se plece spre partea care nega.

Delegaţii câtorva ţări cu situaţie financiară proastă, şi despre care e bine să nu dăm mai multe amănunte, sugerară atunci că ar fi mai echitabil să se împartă aurul căzut din cer în aşa fel încât soarta tuturor locuitorilor Pământului să fie pe cât posibil echilibrată. Se obiectă imediat că sistemul acesta ar constitui un îndemn la trândăvie şi ar duce la o repartiţie atât de complicată încât ar trebui considerată ca practic irealizabilă. Aceasta nu-i

---

[1] J. Monroe (1758 – 1831), om politic american, a fost preşedinte al S.U.A. între anii 1817 – 1825. Doctrina Monroe a stat la baza politicii izolaţioniste a S.U.A.

împiedică însă pe alţi oratori să complice şi mai mult lucrurile, susţinând, pe calea amendamentelor, că ar fi bine să se ţină seama de trei factori: suprafaţa, populaţia şi bogăţia, atribuindu-se fiecăruia dintre ei un coeficient echitabil.

Dreptatea! Delegaţii aveau veşnic pe buze cuvântul acesta. Dar cum pesemne că nu îl aveau şi în inimă, şi cum nădăjduiau ca trecerea timpului să le aducă vreun avantaj, refuzară toate soluţiile propuse.

Votul avu loc în ziua de l4 iulie; după ce se termină, delegaţii se priviră jenaţi; nu mai aveau în faţă nici o perspectivă.

A doua zi, l5 iulie, dimineaţa, avu loc un eveniment în stare să discrediteze lucrările Conferinţei Internaţionale şi să-i compromită definitiv succesul, căci dacă fusese posibilă discutarea modurilor de împărţire a aurului, câtă vreme nu fusese cunoscut locul de cădere a bolidului, mai putea continua discuţia acum, când neştiinţa în această privinţă luase sfârşit? Mai era cu putinţă să i se ceară împărţirea, după tragerea loteriei, celui care cîstigase lozul cel mare?

În orice caz era sigur că o asemenea împărţire nu se mai putea face prin bună înţelegere. Niciodată ţara favorizată de soartă n-avea să consimtă la ea de bună voie. De acum înainte, niciodată n-avea să mai fie văzut intrând la şedinţe şi participând la lucrările Conferinţei Internaţionale domnul de Schnack, delegat al Groenlandei, fericitul câştigător căruia, în nota sa zilnică, J.B.K. Lowenthal îi atribuia în dimineaţa aceea miliardele rătăcitoare.

«*De zece zile încoace, scria savantul director al Observatorului din Boston, am vorbit de mai multe ori despre o schimbare importantă survenită în mersul meteorului. Revenim asupra ei astăzi cu mai multă precizie, căci timpul scurs m-a convins de caracterul definitiv al acestei schimbări, iar calculele mi-au îngăduit să-i determin consecinţele.*

Schimbarea constă numai şi numai în faptul că, de la l5 iulie, forţa care solicita meteorul a încetat să se manifeste. Începând din ziua aceea, n-a mai fost constatată nici cea mai slabă deviere a orbitei; bolidul nu s-a mai apropiat de Pământ decât în măsura strict impusă de condiţiile în care se mişcă. Astăzi, el se află la o distanţă de aproximativ cincizeci de kilometri.

Dacă influenţa care se exercita asupra bolidului ar fi dispărut cu câteva zile mai înainte, acesta ar fi putut, datorită forţei centrifuge, să se depărteze de planeta noastră până la o distanţă apropiată de distanţa lui primordială. De acum înainte, însă, e cu totul altfel. Viteza meteorului, redusă de frecarea cu straturile mai dense ale atmosferei, este suficientă exact atâta cât să-l menţină pe traiectoria lui actuală. Şi s-ar menţine veşnic acolo, dacă ceea ce îi cauzează încetinirea, adică rezistenţa aerului, ar

fi suprimată. Dar cum cauza aceasta e permanentă, se poate considera ca sigur că bolidul va cădea.

Ceva mai mult încă: rezistenţa aerului fiind un fenomen perfect studiat şi cunoscut, e posibil să se traseze încă de pe acum curba de cădere a meteorului. Sub rezerva unor complicaţii ivite pe neaşteptate, a căror ipoteză trebuie luată în seamă din pricina faptelor petrecute anterior, avem în prezent posibilitatea să afirmăm următoarele:

1.Bolidul va cădea.

2.Căderea va avea loc la 19 august, între orele două noaptea şi unsprezece dimineaţa.

3.Ea va avea loc pe o rază de zece kilometri în jurul oraşului Upernivik, capitala Groenlandei.»

Dacă bancherul Robert Lecoeur ar fi putut să citească nota aceasta a lui J.B.K. Lowenthal, ar fi avut motive să fie mulţumit. Într-adevăr, imediat ce se răspândi vestea, urmă o prăbuşire a cursurilor acţiunilor la toate bursele din lume, iar acţiunile întreprinderilor aurifere din vechiul şi din noul continent scăzură cu patru cincimi din valoarea lor.

XVI ÎN CARE SE VEDE CUM O MULŢIME DE CURIOŞI FOLOSESC PRILEJUL DE A MERGE ÎN GROENLANDA, CA SĂ ASISTE LA CĂDEREA EXTRAORDINARULUI METEOR

În ziua de 27 iulie, dimineaţa, o mare mulţime de oameni asistau la plecarea steamerului *Mozik* care urma să părăsească Charlestonul, marele port al Carolinei de Sud. De câteva zile numărul curioşilor dornici să plece în Groenlanda era atât de mare, încât nu mai exista nici o cabină liberă la bordul navei de o mie cinci sute de tone, deşi ea nu era singura care pornea spre destinaţia pomenită. Numeroase alte vase de diferite naţionalităţi se pregăteau si ele să navigheze pe Atlantic până la Strâmtoarea lui Davis şi Marea lui Baffin, dincolo de limitele Cercului Polar Arctic.

Afluenţa aceasta nu trebuie să ne mire, dată fiind starea de surescitare în care se aflau spiritele după răsunătoarea comunicare a lui J.B.K. Lowenthal.

Savantul nu putea să se fi înşelat. După ce-i certase cu atâta asprime pe domnii Forsyth şi Hudelson, J.B.K. Lowenthal nu s-ar fi expus să primească şi el aceleaşi mustrări. În împrejurări atât

de excepţionale, a vorbi cu uşurinţă ar fi fost de neiertat şi-ar fi stârnit indignarea publică. Savantul ştia prea bine lucrul acesta.

Concluziile lui trebuiau deci socotite ca sigure. Bolidul nu avea să cadă nici în regiunile de neatins ale Polului, nici în străfundurile oceanului, de unde nici un efort omenesc nu l-ar mai fi putut scoate, ci avea să se prăbuşească pe pământul Groenlandei.

Ţinutul acesta întins, dependent odinioară de Danemarca şi căruia îi fusese acordată independenţa cu câţiva ani înaintea apariţiei meteorului, fusese ales de soartă în pofida tuturor celorlalte state ale universului.

Şi e cu adevărat imens ţinutul acesta, despre care nu s-ar putea spune dacă e un continent sau o insulă. Ar fi fost deci posibil ca sfera de aur să cadă foarte departe de litoral, la sute de leghe spre interior, iar dificultăţile de-a ajunge la ea să fie, în acest caz, destul de mari. Se înţelege de la sine însă că dificultăţile ar fi fost învinse, că gerurile arctice şi viscolele ar fi fost înfruntate şi că, la nevoie, oamenii ar fi mers până la Pol în urmărirea miilor de miliarde plouate din cer.

Din fericire, însă, nimeni nu se vedea silit să facă asemenea eforturi, iar locul căderii putuse fi indicat cu precizie. Groenlanda era suficientă pentru toată lumea şi nimeni nu-şi dorea gloria prea rece a lui Parry, a lui Nansen, sau a altor navigatori care străbătuseră latitudinile nordice.

Dacă cititorul s-ar fi aflat pe *Mozik*, în mijlocul sutelor de pasageri, printre care se numărau şi câteva femei, ar fi remarcat cinci călători cunoscuţi. Prezenţa lor, sau măcar prezenţa a patru dintre ei, nu l-ar fi mirat deloc.

Cititorul l-ar fi recunoscut pe Dean Forsyth, care, însoţit de Omicron, naviga departe de Elisabeth Street; şi l-ar fi recunoscut, de asemenea, pe Sydney Hudelson, care îşi părăsise foişorul din Moriss Street.

Imediat ce companiile de transport organizaseră călătoriile spre Groenlanda, cei doi rivali nu şovăiseră să-şi ia bilete dus şi întors. La nevoie, ar fi armat fiecare dintre ei câte o navă cu destinaţia Upernivik. Fireşte, nu aveau intenţia să pună mâna pe blocul de aur, să şi-l însuşească şi să-l ducă la Whaston. Totuşi ţineau neapărat să fie, de faţă la căderea lui.

Şi cine ştie dacă, la urma urmei, guvernul Groenlandei, intrat în posesia bolidului, nu le-ar fi atribuit o parte din miliardele picate din cer?...

Se înţelege de la sine că la bordul lui *Mozik* domnul Forsyth şi doctorul avuseseră toată grija să nu-şi ia cabine învecinate. În decursul călătoriei, ca şi la Whaston, nu voiau să aibă nimic a face unul cu altul.

Doamna Hudelson nu se împotrivise la plecarea soţului ei, după cum nici bătrâna Mitz nu-l sfătuise pe domnul Forsyth să

nu plece în călătorie. Dar doctorul fusese încolţit de rugămintea atât de stăruitoare din partea fiicei lui mai mari, încât, până la urmă, fiindcă o mâhnise prin încăpăţânare şi acum se simţea îmboldit spre slăbiciune şi îngăduinţă, consimţi până la urmă să o ia cu el. Fiica îşi însoţea deci tatăl.

Dar Jenny stăruise atâta fiindcă avea un scop. Despărţită de Francis Gordon după scenele violente care duseseră la ruptura definitivă dintre cele două familii, tânăra bănuia că logodnicul ei îşi va însoţi unchiul. În cazul acesta, ar fi însemnat o mare fericire pentru cei doi logodnici să se ştie unul lângă altul, fără să mai punem la socoteală că prilejurile de a-şi vorbi şi de a se întâlni nu le-ar fi lipsit în decursul călătoriei.

Şi iată că Jenny nu greşise judecând astfel. Francis Gordon se hotărâse într-adevăr să-şi însoţească unchiul. Nici vorbă, în lipsa doctorului, Francis nu şi-ar fi îngăduit să treacă peste voinţa lui şi să viziteze casa din Moriss Street. Era mai bine deci să pornească şi el în călătorie, aşa cum făcea şi Omicron, ca să poată interveni, la nevoie, între cei doi adversari şi să profite de orice împrejurare care ar fi putut schimba într-un fel jalnica situaţie a lucrurilor. Poate că încordarea avea să slăbească de la sine după căderea bolidului, fie pentru că aurul devenea proprietatea Groenlandei, fie pentru că s-ar fi putut pierde în adâncurile Oceanului Arctic. La urma urmei, J.B.K. Lowenthal era şi el om, si deci putea să greşească. Nu se afla Groenlanda între două mări ? Dacă s-ar fi ivit o simplă deviaţie provocată de vreo schimbare atmosferică, ţinta atâtor dorinţi ar fi scăpat lăcomiei omeneşti.

Un personaj pe care deznodământul acesta l-ar fi nemulţumit profund era domnul Ewald de Schnack, delegatul Groenlandei la Conferinţa Internaţională, aflat şi el printre pasagerii lui *Mozik*. Ţara lui avea să devină pur şi simplu statul cel mai bogat din lume. Ca să adăpostească atâtea trilioane, vistieria avea să fie şi neîncăpătoare!

Fericită ţara în care impozitele de orice fel n-aveau să mai existe, iar sărăcia avea să fie alungată! Dată fiind chibzuinţă scandinavilor, fără doar şi poate că enorma grămadă de aur nu s-ar fi cheltuit decât cu extremă prudenţă. Se putea deci nădăjdui că piaţa monetară n-avea să fie prea tulburată de ploaia aceasta cu care Jupiter a scăldat-o pe Danae[1], dacă e să credem povestirile mitologice.

Domnul de Schnack avea să fie eroul bordului. Personalitatea domnului Dean Forsyth şi a doctorului Hudelson pălea în faţa celei a reprezentantului Groenlandei. De aceea cei doi rivali îl învăluiau într-o ură comună pe reprezentantul statului care nu le

---

[1] Danae – în mitologia greacă, fiica lui Acrisios, regale Argosului, căreia Zeus i s-a arătat sub forma unei ploi de aur.

lăsa nici o părticică — măcar o părticică de glorie — pentru nemuritoarea lor descoperire.

Drumul pe apă de la Charleston până în capitala Groenlandei poate fi apreciat la trei mii trei sute de mile, adică la peste şase mii de kilometri, şi avea să dureze cincisprezece zile, socotind şi oprirea la Boston, unde *Mozik* trebuia să se reaprovizioneze cu cărbuni. Cât despre hrană, nava luase alimente pentru mai multe luni, aşa cum făcuseră şi celelalte vase cu aceeaşi destinaţie, căci, datorită marelui număr de curioşi, ar fi fost imposibil să li se asigure pasagerilor existenţa la Upernivik.

Mozik navigă mai întâi spre nord, de-a lungul coastei răsăritene a Statelor Unite. Iar a doua zi după plecare, lăsând în urmă Capul Hatteras, punctul extrem al Carolinei de Nord, se îndreptă spre larg.

În luna iulie, cerul e în general senin pe meleagurile acestea ale Atlanticului şi, atâta timp cât briza sufla dinspre vest, steamerul, adăpostit de coastă, plutea pe o mare calmă. Dar uneori, din nefericire, vântul bătea din larg, şi atunci ruliul şi tangajul îşi produceau efectele obişnuite!

Dacă domnul de Schnack avea o inimă solidă, de trilionar, nu tot aşa stăteau lucrurile cu Dean Forsyth şi cu doctorul Hudelson.

Ei îşi făceau debutul în navigaţie şi-şi plăteau din plin tributul către zeul Neptun. Dar nu regretau nici o clipă că porniseră într-o asemenea aventură.

E inutil să spunem că de neplăcerile lor, care îi făceau neputincioşi, profitau cei doi logodnici. Nici Francis şi nici Jenny nu sufereau de rău de mare şi-şi recâştigau timpul pierdut, pe când tatăl şi unchiul se văitau jalnic sub loviturile respingătoare ale perfidei Amfitrite. Cei doi tineri nu se despărţeau decât pentru a-şi îngriji bolnavii. Totuşi îşi împărţeau munca aceasta cu oarecare şiretenie: pe când Jenny îl consola pe domnul Dean Forsyth, Francis Gordon îi ridica moralul doctorului Hudelson.

Când oceanul era mai puţin agitat, Jenny şi Francis îi scoteau din cabine pe cei doi nefericiţi astronomi şi-i duceau la aer, pe punte, unde se aşezau fiecare pe câte un scaun cu fundul de trestie, nu prea departe unul de altul, având grijă să micşoreze treptat distanţa dintre ei.

— Cum te mai simţi? întreba Jenny întinzând o pătură peste picioarele domnului Forsyth.

— Rău de tot, ofta bolnavul fără să ştie măcar cu cine vorbea.

— Cum mai merge, domnule Hudelson? îl întreba Francis pe doctor, aşezându-i perniţele si vorbindu-i prietenos, de parcă n-ar fi fost niciodată alungat din casa de pe Moriss Street.

Cei doi rivali rămâneau acolo câteva ore, dându-şi seama doar vag de vecinătatea lor. Ca să se mai înviorează puţin, trebuia ca

domnul de Schnack să treacă pe lângă ei, ţinându-se solid pe picioare, sigur de sine ca un marinar căruia puţin îi păsa de furtună, şi înălţându-şi fruntea ca un om care nu are decât vise de aur şi vede totul în aur. Atunci un fulger stins pâlpâia în ochii domnilor Forsyth şi Hudelson. Bieţii astronomi mai găseau puterea să îngaime pentru ei înşişi ocări pline de duşmănie,

— Jefuitorul ăsta de bolizi! şoptea domnul Forsyth.

— Hoţul ăsta de meteori! şoptea domnul Hudelson.

Dar domnului de Schnack puţin îi păsa: el nu binevoia nici măcar să le remarce prezenţa pe bord. Umbla dispreţuitor de colo-colo, cu îndrăzneala unui om care va găsi în ţara lui mai mult aur decât ar fi fost nevoie ca să plătească de zece ori datoria publică a întregii omeniri.

Totuşi, navigaţia continua în condiţii destul de bune. Şi nici vorbă că şi alte nave, plecate din porturile de pe coasta de est, urcau spre nord îndreptându-se spre Strâmtoarea lui Davis, pe când altele, având aceeaşi destinaţie, traversau în momentul acela Atlanticul.

Mozik trecu prin faţa New Yorkului fără să se oprească, şi, ţinând direcţia nord-est, îşi continuă drumul spre Boston. În dimineaţa zilei de 30 iulie ancoră în faţa capitalei acesteia a statului Massachusetts. O zi avea să fie de ajuns pentru umplerea magaziilor cu provizii, căci în Groenlanda nu se putea găsi combustibilul necesar.

Dacă traversarea fusese destul de blândă, în schimb majoritatea pasagerilor suferiseră cumplit de rău de mare. Cinci sau şase dintre ei socotiră că le ajunge şi atâta şi, renunţând la restul călătoriei, debarcară la Boston. Fireşte că printre ei nu se afla nici domnul Dean Forsyth şi nici doctorul Hudelson. Aceştia, chiar dacă ar fi simţit că li se apropie sfârşitul sub loviturile ruliului şi ale tangajului, ţineau morţiş să-şi dea ultima suflare în faţa meteorului, ţinta pasionatei lor dorinţe.

Debarcarea celor câtorva pasageri mai puţin rezistenţi lăsară libere câteva cabine de pe *Mozik*. Şi se găsiră imediat în Boston amatori pentru ele.

Printre aceştia putea fi văzut un bărbat chipeş, venit printre primii să se asigure dacă există cabine libere. Bărbatul acesta era Seth Stanfort, soţul Arcadiei Walker, însurat şi apoi divorţat, după cum se ştie, de către judecătorul Proth, din Whaston.

După despărţirea de la care trecuseră peste două luni, domnul Seth Stanfort se reîntorsese la Boston. Stăpânit mereu de patima călătoriilor, şi dat fiind că nota lui J.B.K. Lowenthal îl silise să nu mai plece spre Japonia, Seth Stanfort vizitase principalele oraşe ale Canadei: Quebec, Toronto, Montreal, Ottawa. Căuta oare să-şi uite fosta soţie?! Aceasta părea puţin probabil. Cei doi soţi se plăcuseră la început, apoi nu se mai plăcuseră. Un divorţ, la fel de original ca şi căsătoria lor, îi despărţise. Totul se sfârşise.

Fără îndoială că n-aveau să se mai revadă niciodată, sau dacă se revedeau, poate că n-aveau să mai se recunoască.

Domnul Seth Stanfort tocmai sosise din Toronto, capitala Canadei, când aflase senzaţionala comunicare a lui J.B.K. Lowenthal. Chiar dacă bolidul ar fi urmat să cadă la câteva mii de leghe, în ţinuturile cele mai depărtate ale Asiei sau ale Africii, Seth Stanfort ar fi făcut orice ca să ajungă la locul căderii. Şi nu pentru că fenomenul acesta meteoric l-ar fi interesat peste măsură, dar să asişti la un spectacol care nu va avea decât un număr destul de restrâns de spectatori, să vezi ceea ce milioane de oameni n-au să vadă putea ispiti un gentleman aventuros, mare amator de deplasări, şi căruia averea îi îngăduia cele mai fanteziste călătorii.

În plus, nici nu era măcar vorba de mers până la capătul pământului. Scena acestei feerii astronomice se afla în vecinătatea Canadei.

Domnul Seth Stanfort luase deci primul tren care pleca spre Quebec; de acolo, se urcase în cel ce gonea spre Boston, prin câmpiile Dominionului şi ale Noii-Anglii.

La patruzeci şi opt de ore după îmbarcarea acestui gentleman, *Mozik*, navigând tot pe lângă ţărm, trecu prin faţa oraşului Portsmouth, apoi prin faţa Portlandului, nu departe de semafoarele capabile poate să dea veşti noi despre bolidul care se zărea acum cu ochiul liber când cerul era senin.

Dar semafoarele rămaseră mute, şi nici cel din Halifax nu se arătă mai vorbăreţ, când steamerul trecu prin apele acestui mare port din Noua-Scoţie.

Cât regretară călătorii că golful lui Fundy, aflat între Noua-Scoţie şi Noul-Brunswick, n-avea ieşire nici spre est şi nici spre nord! Căci n-ar mai fi avut de îndurat furtuna care îi asaltă până la Cap Breton. Mulţi dintre ei erau bolnavi, iar printre aceştia, cu toate îngrijirile lui Jenny şi ale lui Francis, se aflau şi domnul Forsyth şi domnul Hudelson.

Comandantului i se făcu milă de pasagerii care se simţeau atât de rău şi pătrunse în golful Saint-Laurent, ca să iasă în larg prin strâmtoarea Belle-Ile, la adăpostul litoralului Terra-Novei. Apoi porni spre coasta occidentală a Groenlandei, traversând Strâmtoarea lui Davis în toată lărgimea ei. Astfel, pasagerii avură parte de-o călătorie mai liniştită.

În dimineaţa zilei de 7 august, fu semnalat Capul Confort. Ţărmul groenlandez se termină ceva mai spre răsărit, la Capul Farewel, unde vin să se spargă talazurile Atlanticului septentrional. Şi cu câtă furie se sparg, o ştiu prea bine curajoşii pescari din Terra-Nova şi din Islanda!

Din fericire, n-a fost nevoie ca steamerul să urce de-a lungul coastei de est a Groenlandei, care e aproape inabordabilă şi nu oferă nici un loc de ancorat navelor. Acolo, furtuna biciuieşte din

plin ţărmul. Iar în Strâmtoarea lui Davis, dimpotrivă, nu lipsesc adăposturile. Fie în fundul fiordurilor, fie în dosul insulelor, poţi găsi lesne un refugiu şi, în afara zilelor când vântul de sud bate direct, navigaţia poate fi făcută în condiţii favorabile.

Traversarea continuă, într-adevăr, fără ca pasagerii să aibă de ce să se plângă.

Partea aceasta a coastei groenlandeze, de la Capul Farewel până la insula Disko, este în general mărginită de faleze formate din stânci primitive, foarte înalte, care opresc vânturile din larg. Chiar în timpul perioadei de iarnă, litoralul e mai puţin lovit de gheţarii pe care curenţii Polului îi aduc din Oceanul Boreal.

În aceste condiţii, *Mozik* îşi roti elicea rapidă în apele Golfului Gilbert. Apoi opri câteva ore la Godhavn unde bucătarul vasului putu să procure o însemnată cantitate de peşte proaspăt, căci populaţia Groenlandei îşi scoate din mare hrana ei de bază. Apoi trecu, pe rând, prin faţa porturilor Holsteinborg şi Christianshaab. Târguşoarele acestea, dintre care ultimul e ascuns în fundul Golfului Disko, sunt atât de închise în zidurile lor de stâncă, încât abia le poţi bănui existenţa Ele formează adăposturi folositoare pentru numeroşii pescari care brăzdează Golful lui Davis în urmărirea balenelor, a narvalilor, a morselor şi a focilor, urcându-se uneori până la limita Mării lui Baffin.

Insula Disko, unde steamerul ajunse de cu zori în ziua de 9 august, este cea mai importantă dintre insulele ale căror coaste se înalţă în lungul litoralului groenlandez. Insula aceasta, cu faleze bazaltice, are o capitală, Godhavn, clădită pe coasta sudică şi compusă nu din case de piatră, ci din case de lemn, cu pereţi de bârne abia cojite şi unse cu un strat gros de gudron ca să împiedice pătrunderea aerului. Francis Gordon şi Seth Stanfort, în calitatea lor de pasageri cărora meteorul nu le fura minţile, putură să admire târguşorul acesta negricios, colorat ici-colo cu roşul acoperişurilor şi al ferestrelor. Cum trebuia să fie traiul iarna, în climatul acesta? Tare s-ar fi mirat dacă ar fi auzit că se aseamănă întru totul cu traiul familiilor din Stockholm sau din Copenhaga. Unele case, deşi mobilate sumar, sunt destul de confortabile: au salon, sufragerie şi chiar bibliotecă. «Înalta societate», dacă ne putem exprima aşa, daneză de origină, iubeşte cartea. Stăpânirea e reprezentată printr-un delegat al guvernului, a cărui reşedinţă se află la Upernivik.

După ce lăsă în urmă insula Disko, *Mozik* ancoră în portul acestui oraş, la 10 august, pe la orele şase seara.

XVII ÎN CARE MINUNATUL BOLID ŞI UN PASAGER DE PE «*MOZIK*» ÎNTÂLNESC UNUL GLOBUL PĂMÂNTESC, CELĂLALT, UN PASAGER DE PE «*OREGON*»

Groenlanda însemnează «Ţara Verde». Dar numele de «Ţara Albă» i s-ar fi potrivit mai bine pământului acesta troienit de zăpezi. Dar pesemne că nu şi-a primit numele decât printr-o glumă a naşului său, un anume Erik-cel-Roşu, navigator din secolul X, şi care probabil era tot atât de roşu pe cât e Groenlanda de verde. Poate că, la urma urmei, scandinavul nădăjduia să-şi hotărască compatrioţii să vină să colonizeze acest ţinut verde al Nordului. Dar n-a izbutit. Oamenii nu s-au lăsat ispitiţi de numele lui atrăgător, iar astăzi populaţia groenlandeză nu depăşeşte zece mii de locuitori, cu băştinaşi cu tot.

Nu există ţară pe lume mai puţin făcută să primească un bolid în valoare de cinci mii şapte sute optzeci şi nouă de miliarde, decât e Groenlanda. Gândul acesta fără doar şi poate că-l aveau mulţi dintre pasagerii pe care curiozitatea îi adusese la Upernivik. Nu i-ar fi venit oare la fel de uşor bolidului să cadă cu câteva sute de mile mai la sud, pe întinsele câmpii ale Canadei sau ale Statelor Unite, unde ar fi fost mai lesne de regăsit?... Dar el alesese pentru evenimentul acesta memorabil un ţinut dintre cele mai greu de străbătut şi dintre cele mai inospitaliere!

La drept vorbind, nu era primul care făcea aşa. Nu mai căzuseră şi alţi bolizi în Groenlanda ? În insula Disko n-a găsit oare Nordenskiold trei blocuri de fier de câte optzeci de tone fiecare, foarte probabil meteoriţi, aflaţi acum în muzeul din Stockholm?

Din fericire, dacă J.B.K. Lowenthal nu-şi greşise calculele, bolidul trebuia să cadă într-o regiune destul de abordabilă şi în cursul lunii august care ridică temperatura deasupra punctului de îngheţ. În epoca aceasta a anului, solul poate justifica, pe alocuri, ironica denumire de «Ţară Verde» dată acestei fâşii din Noul Continent. În grădini cresc câteva legume şi unele graminee, pe când mai spre interior botanistul nu va găsi decât muşchi şi licheni. Pe litoral, după topirea gheţurilor, se ivesc păşuni, ceea ce îngăduie întreţinerea câtorva animale. Fireşte, nu pot fi număraţi cu sutele nici boii şi nici vacile aflate acolo, dar pot fi văzute găini şi capre uimitor de rezistente, fără să mai punem la socoteală renii şi marele număr de câini.

Dar după cel mult două sau trei luni de vară, revine iama cu nopţile ei nesfârşite, cu asprii ei curenţi atmosferici porniţi din regiunile polare şi cu înspăimântătoarele ei furtuni. Peste carapacea care acoperă solul zboară, de colo-colo, un soi de

pulbere cenuşie, numită pulbere de gheaţă, acea cryokonită plină de plantele microscopice ale căror prime probe le-a cules Nordenskiold.

Dar faptul că meteorul n-avea să cadă în interiorul insulei nu însemna neapărat că posesiunea lui îi era asigurată Groenlandei.

Upernivik nu numai că nu se află la ţărmul mării, dar e înconjurat din toate părţile de apă. E o insulă în mijlocul unui numeros arhipelag de insuliţe semănate în lungul litoralului. Iar insula aceasta, care n-are nici zece leghe de jur împrejur, oferea, trebuie să recunoaştem, o ţintă destul de îngustă pentru ghiuleaua aeriană. Dacă bolidul nu cădea cu precizie matematică, însemna să treacă pe lângă ţintă şi apele Mării lui Baffin să-l înghită pentru vecie. Iar marea e adâncă în aceste regiuni nordice unde sonda atinge fundul la o mie sau la două mii de metri. Încearcă să pescuieşti în acest abis un corp greu de nouă sute de mii de tone!...

O asemenea eventualitate îl preocupa din plin pe domnul de Schnack, şi el îi mărturisise de câteva ori cât e de neliniştit lui Seth Stanfort, cu care se împrietenise în decursul călătoriei. Dar primejdia nu putea fi evitată, împotriva ei nu se putea face nimic şi nu rămânea decât să fie privite cu încredere calculele savantului J.B.K. Lowenthal.

Nenorocirea de care se temea domnul de Schnack, Francis Gordon şi Jenny Hudelson ar fi socotit-o, dimpotrivă, cea mai fericită soluţie. Dacă dispărea bolidul, cei de care le depindea fericirea n-ar mai fi avut ce să revendice, nici măcar cinstea de a-i da numele. Şi asta ar fi însemnat un mare pas spre împăcarea multdorită.

E îndoielnic însă că felul de a privi lucrurile al celor doi tineri ar fi fost împărtăşit de numeroşii pasageri de pe *Mozik*, cât şi de cei aflaţi pe cele aproximativ zece vase ale tuturor naţiunilor, ancorate atunci la Upernivik. Pasagerii ţineau să vadă ceva, căci pentru asta veniseră.

Şi nu întunericul avea să se împotrivească satisfacerii dorinţei lor, căci timp de douăzeci şi patru de zile, din care jumătate înainte şi jumătate după solstiţiul de vară, soarele nici nu răsare şi nici nu apune la această latitudine. Existau deci cele mai mari şanse să fie văzută limpede calea spre meteor, dacă, aşa cum susţinea J.B.K. Lowenthal, soarta avea să-l aducă în împrejurimile oraşului.

A doua zi după sosirea vasului, o mulţime formată din oameni cât se poate de feluriţi se răspândi în jurul celor câtorva căsuţe de lemn din Upernivik, dintre care cea mai înaltă purta drapelul Groenlandei, alb cu o cruce roşie. Niciodată groenlandezii şi groenlandezele nu văzuseră atâta lume pe meleagurile lor depărtate.

Sunt oameni destul de curioşi groenlandezii aceştia, mai ales pe coasta apuseană. De statură măruntă sau mijlocie, laţi în spate, viguroşi, cu picioare scurte, cu mâini şi cu încheieturi fine, cu pielea alb-gălbuie, cu faţa lată şi turtită, aproape fără nas, cu ochi negri şi uşor oblici, cu părul negru şi aspru care le cade pe faţă, ei seamănă întrucâtva cu focile, de la care au împrumutat înfăţişarea blândă şi stratul de grăsime care îi apără împotriva frigului. Veşmintele sunt aceleaşi pentru ambele sexe: cizme, pantaloni, *amaut* sau glugă; totuşi, femeile, graţioase şi vesele în tinereţe, îşi împodobesc părul cu diademe, se îmbracă cu stofe moderne şi se gătesc cu panglici multicolore. Moda tatuajului, odinioară atât de răspândită, a dispărut sub influenţa misionarilor, dar populaţia şi-a păstrat patima pentru cânt şi dans, care sunt singurele ei distracţii. Ca băutură, groenlandezii au apa; ca hrană, carnea de focă şi câinii comestibili, peştii şi algele. Tristă viaţă, în definitiv, viaţa aceasta a groenlandezilor!

Sosirea atâtor străini în insula Upernivik pricinui mare uimire printre cele câteva sute de băştinaşi care locuiesc pe insulă; şi când aflară motivul vizitei, uimirea nu le scăzu. Ba dimpotrivă. Bieţii oameni ştiau să preţuiască valoarea aurului. Dar pomana nu avea să fie a lor. Dacă miliardele cădeau pe pământul lor, n-aveau să-şi umple buzunarele cu ele, deşi nu de buzunare duc lipsă veşmintele groenlandeze, care, din motive lesne de înţeles, nu seamănă cu cele ale polinezienilor. Miliardele aveau să meargă să se îngroape în vistieria statului, de unde, după obicei, n-aveau să mai fie văzute ieşind în vecii vecilor. Totuşi «afacerea» îi interesa pe băştinaşi. Cine ştie dacă n-avea să iasă din ea vreun câştig şi pentru bieţii locuitori ai Groenlandei?

Oricum, era timpul să se ajungă la deznodământul acestei «afaceri».

Dacă ar mai fi sosit şi alte steamere, portul Upernivikului n-ar mai fi putut să le cuprindă. Pe de altă parte, luna august era în toi şi vasele nu pot zăbovi prea mult la o latitudine atât de ridicată. Septembrie înseamnează iarnă, căci aduce gheţurile din strâmtorile si din canalele Nordului, iar Marea lui Baffin devine curând impracticabilă. Atunci trebuie să fugi, să te depărtezi de aceste meleaguri, să laşi în urmă Capul Farewel, dacă nu vrei să fii prins în capcană pe şapte sau opt luni de iernile aspre ale Oceanului Arctic.

În orele de aşteptare, turiştii mai îndrăzneţi făceau plimbări îndelungate prin insulă. Solul stâncos, aproape neted, având doar câteva movile în partea mijlocie, e potrivit pentru plimbările pe jos. Ici, colo se întind câmpii, unde, peste un covor de muşchi şi de ierburi mai mult galbene decât verzi, se înalţă arbuştii care nu vor deveni niciodată arbori, câţiva din mestecenii piperniciţi care mai cresc după a şaizeci şi doua paralelă.

Cerul era în general ceţos, şi cel mai adesea norii mari şi joşi îl străbăteau împinşi de briza dinspre răsărit. Temperatura nu trecea de zece grade. De aceea pasagerii erau bucuroşi să regăsească pe bordul navelor un confort pe care statul nu l-ar fi putut oferi şi o hrană pe care n-ar fi găsit-o nici la Goldhavn, nici în oricare altă localitate de pe litoral.

Trecuseră cinci zile de la sosirea lui *Mozik*, când, în dimineaţa de l6 august, o ultimă navă fu semnalată în larg de Upernivik. Era un steamer, care luneca printre insulele şi insuliţele arhipelagului ca să vină să ancoreze. În vârful catargului mare flutura pavilionul cu cincizeci şi una de stele al Statelor Unite.

Nici o îndoială că steamerul aducea un nou lot de curioşi pe scena marelui eveniment meteorologic, nişte întârziaţi care, altminteri, nu soseau deloc cu întârziere, căci globul de aur mai gravita încă în atmosferă.

Pe la orele unsprezece dimineaţa, steamerul Oregon ancoră în mijlocul flotilei. O luntre se desprinse imediat şi aduse la ţărm un pasager, fără doar şi poate mult mai grăbit decât tovarăşii lui de drum.

După cum se aflâ imediat, pasagerul era unul din astronomii observatorului din Boston, un anume Wharf, care se duse la şeful guvernământului. Acesta îl anunţă imediat pe domnul de Schnack, şi delegatul se îndreptă spre căsuţa pe acoperişul căreia flutura drapelul naţional.

Se iscă o mare nelinişte. Nu cumva, din întâmplare, bolidul avea să-i părăsească pe toţi şi «s-o şteargă englezeşte» spre alte meleaguri cereşti, aşa cum dorea Francis Gordon?

Dar oamenii se liniştiră curând. Calculele îl duseseră pe J.B.K. Lowenthal la rezultate exacte, iar domnul Wharf făcuse călătoria numai ca să asiste la căderea bolidului, cu titlul de reprezentant al şefului său ierarhic.

Era în ziua de l6 august. Mai urmau să treacă deci încă de trei ori câte douăzeci şi patru de ore până la căderea bolidului pe pământul groenlandez.

«Dacă nu s-o duce cumva la fund»... îşi spunea Francis Gordon, singurul dealtfel care gândea aşa şi nutrea o asemenea speranţă.

Dar cum aveau să se termine lucrurile avea să se ştie abia peste trei zile. Trei zile nu însemnează de obicei mare lucru, dar câteodată însemnează mult, mai ales în Groenlanda, unde am păcătui afirmând că există prea multe distracţii. Oamenii se plictiseau deci, şi un căscat molipsitor strâmba fălcile turiştilor care n-aveau ce face.

Unul din cei cărora nu li se părea că timpul trece prea încet era domnul Seth Stanfort. *Globe-trotter*[1] hotărât, alergând bucuros oriunde era de văzut ceva mai deosebit, Stanfort era

[1] Globe-trotter – expresie engleză: călător în jurul lumii.

obişnuit cu singurătatea şi ştia, cum se spune, «să-şi ţină singur tovărăşie».

Şi totuşi numai şi numai în folosul lui — căci aşa e viaţa — îi era hărăzit să scape de neplăcuta monotonie a acestor ultime zile de aşteptare.

Domnul Seth Stanfort se plimba pe plajă ca să asiste la debarcarea pasagerilor de pe Oregon, când se opri deodată la vederea unei doamne care se cobora dintr-o barcă.

Nevenindu-i să-şi creadă ochilor, Seth Stanfort se apropie de noua sosită şi, cu un glas care exprima surpriza, dar şi plăcerea, spuse:

— Doamna Arcadia Walker, dacă nu mă înşel?

— Domnul Stanfort! răspunse pasagera.

— Nu mă aşteptam deloc, doamnă Arcadia, să vă revăd pe insula aceasta depărtată.

— Nici eu, domnule Stanfort.

— Cum o mai duceţi, doamnă Arcadia?

— Cât se poate de bine, domnule Stanfort. Dar dumneavoastră?

— Foarte bine, foarte bine!

Şi fără alte formalităţi, începură să vorbească aşa cum fac prietenii vechi atunci când întâmplarea îi aduce faţă în faţă.

Doamna Arcadia Walker întrebă mai întâi, ridicând mâna spre cer:

— N-a căzut?

— Nu, fiţi liniştită, n-a căzut încă; dar nici nu mai are mult până cade.

— Deci, am să fiu de faţă! se bucură doamna Arcadia Walker.

— Ca şi mine, răspunse domnul Seth Stanfort.

Hotărât lucru, erau două persoane foarte distinse, doi oameni de lume, ca să nu spunem doi vechi prieteni, aduşi amândoi de aceeaşi curiozitate pe plaja din Upernivik.

Şi, la urma urmei, de ce-ar fi fost altfel? Sigur, doamna Arcadia Walker nu-şi găsise idealul în Seth Stanfort, dar poate că idealul acesta nu exista, din moment ce nu-l întâlnise nicăieri. Niciodată scânteia numită în romane «dragoste la prima vedere» nu se ivise în faţa ei; şi, în lipsa acestei scântei de basm, nimeni nu-i câştigase inima, drept răsplată a cine ştie cărui serviciu de mare însemnătate. În urma experienţei făcută cinstit, căsătoria nu-i fusese pe plac nici ei, nici domnului Seth Stanfort; dar pe câtă vreme ea nutrea multă simpatie faţă de bărbatul care avusese delicateţea să renunţe la a-i mai fi soţ, el păstra despre fosta lui soţie amintirea unei fiinţe inteligente, originale, devenită cu desăvârşire perfectă din clipa când se despărţiseră.

Se despărţiseră fără reproşuri, fără învinuiri. Domnul Seth Stanfort călătorise într-o parte; doamna Arcadia în altă parte.

Fantezia îi unea pe amândoi în insula aceasta groenlandeză. De ce s-ar fi prefăcut că nu se cunosc? Există lucru mai vulgar decât să te laşi în prada convenienţelor, şi încă a celor mai prosteşti convenienţe? După ce schimbară primele cuvinte, domnul Seth Stanfort se puse la dispoziţia doamnei Arcadia Walker, care acceptă foarte bucuroasă serviciile domnului Seth Stanfort; şi nu mai vorbiră decât despre fenomenul meteorologic al cărui deznodământ era atât de apropiat.

Cu cât timpul se scurgea, cu atât o nervozitate crescândă îi tulbura pe curioşii reuniţi aici şi mai ales pe principalii interesaţi, printre care trebuiau socotiţi în primul rând, în afară de Groenlanda, domnul Dean Forsyth şi doctorul Sydney Hudelson, din moment ce ei înşişi îşi atribuiau această calitate.

«Numai de-ar cădea pe insulă!» se gândeau domnii Forsyth şi Hudelson.

«Şi nu alături», se gândea şeful guvernului groenlandez.

«Dar nu pe capetele noastre!» adăugau în sinea lor câţiva fricoşi.

Prea aproape sau prea departe, iată, într-adevăr, cele două motive de nelinişte.

16 şi 17 august trecură fără nici un incident. Din nefericire, vremea se stricase şi temperatura începuse să scadă simţitor. Poate că iarna avea de gând să înceapă mai devreme decât de obicei. Munţii de pe litoral se şi acoperiseră cu zăpadă, şi, când vântul sufla dinspre ei, era atât de rece, atât de pătrunzător, încât pasagerii trebuiau să rămână la adăpost în saloanele navelor. Nici vorbă, deci, să-şi prelungească şederea la asemenea latitudini; după satisfacerea curiozităţii, turiştii aveau să plece bucuroşi spre sud.

Singuri, poate, numai cei doi rivali, încăpăţânându-se să-şi valorifice ceea ce numeau drepturile lor, ar mai fi dorit să rămână lângă comoară. Din partea unor asemenea turbaţi te puteai aştepta la orice, şi Francis Gordon, gândindu-se la scumpa lui Jenny, întrezărea cu groază perspectiva unei iernări prelungite la Upernivik.

În noaptea de l7 spre l8 august, o adevărată furtună se abătu peste arhipelag. Cu douăzeci de ore mai înainte, astronomul din Boston izbutise să facă o observaţie a bolidului a cărui viteză descreştea întruna Dar furtuna era atât de puternică încât te-ai fi putut întreba dacă n-o să târască bolidul cu ea.

În ziua de l8 august, furtuna nu se potoli deloc, şi primele ore ale dimineţii fură atât de frământate încât căpitanii navelor aflate în port se simţiră foarte îngrijoraţi.

Totuşi, pe la mijlocul nopţii de l8 spre l9 august, furtuna se potoli vizibil. Pe la cinci dimineaţa, pasagerii profitară de vremea oarecum mai prielnică şi debarcară pe uscat. Căci l9 august era data fixată pentru căderea bolidului.

Era şi timpul. Pe la şapte se auzi o bubuitură înfundată, dar atât de puternică încât insula se zgudui din temelii.

Câteva clipe mai târziu, un băştinaş venea în goană la casa ocupată de domnul de Schnack. Băştinaşul aducea vestea cea mare.

Bolidul căzuse în nord-vestul insulei Upernivik.

XVIII ÎN CARE, PENTRU A AJUNGE LA BOLID, DOMNUL DE SCHNACK ŞI NUMEROŞII SĂI COMPLICI COMIT DELICTELE DE ÎNCĂLCARE A PROPRIETĂŢII ŞI DE SPARGERE

Şi îndată începu năvala.

Răspândită într-o clipă, ştirea puse pe foc turiştii şi populaţia groenlandeză, navele din port fură părăsite de echipaje, şi un adevărat torent omenesc se năpusti în direcţia indicată de mesagerul băştinaş.

Dacă atenţia tuturor n-ar fi fost atât de absorbită numai de meteor, oamenii ar fi putut observa, exact în clipa aceea, un fapt greu de explicat. Supunându-se parcă unui semnal misterios, unul din vasele ancorate în port, un steamer al cărui coş revărsa fum încă din zorii zilei, ridică ancora şi porni cu toată viteza în larg. Era o navă cu forme alungite, un vas de viteză după cât părea. În câteva minute, nava dispăru după faleză.

O asemenea purtare avea de ce să mire. Oare nava venise până la Upernivik ca să-l părăsească tocmai în clipa când era ceva de văzut? Dar graba tuturor era atât de mare încât nimeni nu-i observă plecarea, destul de ciudată totuşi.

Să alerge cât mai repede cu putinţă, iată unica preocupare a mulţimii în care se aflau şi câteva femei şi chiar copii. Înaintau toţi în dezordine, împingându-se unul pe altul. Cu toate acestea, exista printre ei măcar un singur om care îşi păstrase întregul calm. În calitatea lui de globe-trotter călit, pe care nimic nu mai putea să-l emoţioneze, domnul Seth Stanfort îşi păstra, în mijlocul tulburării generale, atitudinea lui uşor dispreţuitoare. Ba chiar — fie dintr-un rafinament de politeţe, fie din alt sentiment — începuse prin a întoarce spatele spre direcţia urmată de ceilalţi, ca s-o întâmpine pe doamna Arcadia Walker şi să-i ofere s-o însoţească. La urma urmei, nu era firesc, date fiind relaţiile lor de prietenie, să meargă împreună la descoperirea bolidului ?

— În sfârşit, a căzut, domnule Stanfort! iată primele cuvinte pe care i le spuse Arcadia Walker.

— În sfârşit, a căzut! răspunse Stanfort.

— În sfârşit, a căzut! repetase şi mai repeta încă întreaga mulţime, îndreptându-se spre punctul nord-vestic al insulei.

Cinci persoane izbutiseră să se menţină în fruntea celorlalţi. Primul dintre ei era domnul Ewald de Schnack, delegat al Groenlandei la Conferinţa Internaţională, căruia chiar şi cei mai nerăbdători îi făcuseră loc politicoşi.

În spaţiul devenit astfel liber, doi turişti se strecuraseră imediat, şi domnii Dean Forsyth şi Hudelson mergeau acum în frunte, însoţiţi cu fidelitate de Francis şi de Jenny. Tinerii îşi continuau schimbarea rolurilor, începută pe bordul lui *Mozik*. Jenny mergea lângă domnul Dean Forsyth, pe când Francis Gordon îl copleşea cu grijă pe doctorul Sydney Hudelson. Atenţia lor nu era totdeauna bine primită, trebuie să recunoaştem, dar, de data accasta, cei doi rivali erau atât de tulburaţi încât nici nu-şi observau măcar prezenţa reciprocă. Nici vorbă deci să se împotrivească vicleşugului celor doi tineri care mergeau alături de ei, unul lângă altul.

— Delegatul va fi primul care va lua în posesie bolidul, bombăni domnul Forsyth.

— Şi va pune mâna pe el, adăugă doctorul Hudelson, crezând că-i răspunde lui Francis Gordon.

— Dar asta n-o să împiedice recunoaşterea drepturilor mele! spuse domnul Dean Forsyth, crezând că se adresează lui Jenny.

— Nu, sigur! aprobă domnul Sydney Hudelson, care se gândea la drepturile lui.

Spre marea satislacţic a fiicei şi a nepotului, se părea că cei doi adversari îşi uitaseră cu adevărat duşmănia şi îşi uniseră ura împotriva duşmanului comun.

Datorită unei întâmplări fericite, starea atmosferică se schimbase cu totul. Furtuna încetase, pe măsură ce vântul se abătea spre sud. Iar soarele, deşi se ridicase abia cu câteva grade deasupra orizontului, strălucea totuşi printre ultimii nori subţiaţi de razele lui. Nici ploaie, nici vânt, o vreme senină, un spaţiu liniştit, o temperatură de opt, nouă grade deasupra lui zero.

Între port şi punctul nord-vestic al insulei era o distanţă de-o leghe care trebuia străbătută pe jos, căci la Upernivik nu se găsea nici un fel de vehicul. Altminteri, se putea merge destul de uşor, pe un teren neted, de natură stâncoasă, al cărui relief nu se ridica mai vizibil decât în centru şi în vecinătatea litoralului unde se înălţau câteva faleze înalte.

Şi tocmai dincolo de aceste faleze căzuse bolidul. Din port, nu putea fi zărit.

Localnicul care adusese primul vestea cea mare servea drept ghid. Era urmat îndeaproape de domnul de Schnack, de domnii Forsyth şi Hudelson, de Jenny şi Francis, urmaţi ei înşişi de Omicron, de astronomul din Boston şi de toată ceata turiştilor.

Ceva mai în urmă, domnul Seth Stanfort venea împreună cu doamna Arcadia Walker. Cei doi foşti soţi cunoşteau şi ei ruptura arhicunoscută dintre cele două familii, iar confidenţele lui Francis, cu care domnul Seth Stanfort se împrietenise întrucâtva în timpul călătoriei, îl puseseră pe acesta din urmă la curent cu urmările rupturii.

— Poate că au să se împace, spuse doamna Arcadia Walker, aflând şi ea cum stăteau lucrurile.

— Ar fi de dorit, aprobă Seth Stanfort.

— Sigur, spuse Arcadia, şi toate au să meargă cât se poate de bine. Vedeţi, domnule Stanfort, câteva greutăţi, un pic de nelinişte nu e rău să existe înaintea nunţii! Căsătoriile făcute prea uşor riscă să se desfacă la fel de uşor! Nu sunteţi de aceeaşi părere?

— Ba da, doamnă Arcadia. Iar căsătoria noastră e o dovadă. În cinci minute... călare... doar cât să ne dăm mâna...

— Ca să ne-o dăm iar, după şase săptămâni — dar nouă înşine şi reciproc de data aceasta — îl întrerupse doamna Arcadia Walker, zâmbind. Ei bine, dacă Francis Gordon şi Miss Jenny Hudelson nu se căsătoresc călare, în schimb sunt mai siguri că vor găsi fericirea.

Inutil să spunem că, în mijlocul mulţimii de curioşi, domnul Seth Stanfort şi doamna Arcadia Walker erau pesemne singurii, dacă îi lăsăm la o parte pe cei doi logodnici, care nu se gândeau în clipa aceea la meteor, care nu vorbeau despre el, ci filozofau, aşa cum ar fi făcut probabil şi domnul John Proth, a cărui faţă plină de voioşie şi de blândeţe le fusese readusă în minte de cele câteva cuvinte rostite.

Acum călcau toţi, întins, pe un platou semănat cu arbuşti piperniciţi, din care îşi luau zborul numeroase păsări, mai speriate decât fuseseră vreodată în preajma Upernivikului.

Într-o jumătate de oră, trei sferturi de leghe fură străbătute. Mai rămăseseră o mie de metri până la bolidul care se ascundea privirilor după o ridicătură a falezei. Acolo avea să fie găsit, după spusele ghidului groenlandez, iar localnicul acesta nu putea să se înşele. În timp ce lucra pământul, văzuse perfect lumina orbitoare a meteorului şi auzise bufnitura căderii, pe care o mai auziseră şi mulţi alţii, deşi aflaţi mai departe.

Un fapt de necrezut pentru ţinutul acela îi sili pe turişti să se odihnească o clipă: era cald. Da, oricât de necrezut ar putea să pară, turiştii îşi ştergeau frunţile de parcă s-ar fi aflat într-o ţară cu o climă mai temperată. Oare mersul rapid îi încălzise în asemenea hal? Fără doar şi poate că mersul îşi avea partea lui de

contribuţie, dar temperatura aerului, în mod sigur, tindea şi ea spre urcare.

În locul acela, învecinat cu punctul nord-vestic al insulei, termometrul ar fi arătat cu siguranţă o diferenţă de câteva grade faţă de Upernivik. Ba chiar, pe măsură ce oamenii se apropiau de ţintă, căldura părea să sporească tot mai mult.

— Căderea meteorului să fi modificat clima arhipelagului? întrebă râzând domnul Stanfort.

— Ar fi o mare fericire pentru groenlandezii îi răspunse pe acelaşi ton doamna Arcadia.

— Pesemne că blocul de aur, încins de frecarea cu straturile atmosferice, mai e încă incandescent, explică astronomul din Boston; iar căldura lui se simte până aici.

— Atunci va trebui să aşteptăm până se răceşte? făcu domnul Stanfort.

«S-ar fi răcit mai repede dacă se nimerea să cadă în afara insulei», îşi spuse în gând Francis Gordon, revenind la ideea lui favorită.

Şi lui îi era cald, dar nu era singurul care să simtă aceasta. Domnul de Schnack, domnul Wharf transpirau şi ei; transpira întreaga mulţime, până şi groenlandezii, care nu mai pomeniseră asemenea sărbătoare.

După ce se odihniră un timp, porniră iar la drum. Încă cinci sute de metri şi, la cotul falezei, meteorul avea să apară în toată orbitoarea lui splendoare.

Din nefericire, după două sute de paşi, domnul de Schnack, care mergea în frunte, trebui să se oprească din nou; iar în urma lui domnii Forsyth şi Hudelson, şi după ei toată mulţimea fură obligaţi să facă acelaşi lucru. De data aceasta nu căldura îi forţa să poposească, ci un obstacol neaşteptat, cel mai neaşteptat dintre obstacolele la care s-ar fi putut aştepta cineva într-un asemenea loc.

Făcut din stâlpi traversaţi de trei şiruri de sârmă, un gard, îndoindu-se într-o curbă interminabilă, ducea la dreapta şi la stângă, pe litoral, şi oprea trecerea din toate părţile. Din loc în loc, nişte stâlpi mai înalţi decât ceilalţi purtau pe ei tăbliţe pe care se afla repetată o aceeaşi inscripţie, în englezeşte, în franţuzeşte şi în daneză. Domnul de Schnack în faţa căruia se afla tocmai una din tăbliţe, citi uimit: «Proprietate particulară. Trecerea oprită».

O proprietate particulară prin meleagurile acestea depărtate, iată un lucru neobişnuit! Pe coastele însorite ale Mediteranei sau pe ţărmurile ceva mai ceţoase ale oceanului, e de înţeles să-ţi cauţi un loc de odihnă. Dar aici, pe ţărmul Oceanului îngheţat!... Ce putea face cu terenul acesta sterp şi stâncos originalul proprietar?

În orice caz, asta nu-l privea pe domnul de Schnack. Absurdă sau nu, o proprietate particulară îi stăvilea drumul, şi stavila aceasta morală îi stinse brusc elanul. Un delegat oficial respectă în mod firesc principiile care stau la baza societăţii, iar inviolabilitatea domiciliului e o axiomă universal recunoscută.

Axioma respectivă, proprietarul avusese dealtfel grijă s-o reamintească celor care s-ar simţi ispitiţi s-o uite. «Intrarea oprită», spuneau tăbliţele scrise în trei limbi.

Domnul de Schnack era buimăcit. Să rămână acolo, i s-ar fi părut de neîndurat. Dar, pe de altă parte, să violeze proprietatea altuia în ciuda tuturor legilor divine şi umane!...

Din coada coloanei se auziră murmure care sporiră clipă de clipă şi ajunseră în fruntea coloanei. Cei din ultimele rânduri, necunoscând pricina, protestau cu toată puterea nerăbdării lor împotriva opririi acesteia. Aflând despre ce e vorba, tot ei nu se declarară satisfăcuţi, şi nemulţumirea lor spori treptat până când se stârni o zarvă generală în mijlocul căreia toată lumea vorbea odată.

Aveau să rămână veşnic în faţa gardului ? După ce străbătuseră mii de mile ca să ajungă până aici, să se lase opriţi prosteşte de un căpătâi de sârmă păcătoasă? Doar nu putea proprietarul terenului să aibă pretenţia nesăbuită de-a se socoti şi proprietarul meteorului! N-avea, deci, nici un drept să le oprească trecerea. Şi dealtfel, dacă le refuza dreptul de trecere, era simplu: n-aveau decât să şi-l ia singuri.

Să fi fost domnul de Schnack zguduit de torentul acesta de argumente tari ? Fapt e că principiile începură să i se clatine. Chiar în faţa lui, legată cu o sforicică,se afla o portiţă. Cu ajutorul unui briceag, domnul de Schnack tăie sforicica şi, fără să-i dea prin gând că această adevărată spargere îl transforma înlr-un spărgător de rând, pătrunse pe teritoriul interzis.

Restul mulţimii se revărsă pe urmele lui, unii intrând pe portiţă, alţii sărind peste gardul de sârmă. În câteva clipe, peste trei mii de persoane erau cât pe-aci să năpădească «proprietatea particulară».

Mulţimea agitată, zgomotoasă discuta cu însufleţire incidentul acesta neaşteptat.

Dar, deodată, se făcu tăcere, ca prin farmec.

La o sută de metri de gard se ivise brusc o cabană de scânduri, ascunsă până atunci de o moviliţă, şi uşa cabanei se deschise făcind loc unui personaj cu o înfăţişare nespus de ciudată. Iar personajul li se adresă cotropitorilor:

— Ei, voi de colo, le strigă el în franţuzeşte, cu glas aspru, nu vă jenaţi! Simţiţi-vă ca acasă!

Domnul de Schnack înţelegea limba franceză. Iată de ce se opri locului. Iar după el se opriră şi turiştii, care, dintr-o singură

mişcare, îşi întoarseră toţi odată cele trei mii de feţe curioase spre ciudatul personaj care li se adresase.

XIX ÎN CARE LUI ZEPHYRIN XIRDAL ÎI DEVINE DIN CE ÎN CE MAI NESUFERIT BOLIDUL. ŞI CELE CE MAI URMEAZĂ

Dacă Zephyrin Xirdal ar fi fost singur, ar fi putut ajunge la destinaţie fără buclucuri prea mari? Poate că da, căci totul e cu putinţă pe lume. Mai prudent însă ar fi fost să pariem că nu.

Dar n-a existat prilej pentru un asemenea pariu, căci steaua lui cea bună l-a dat în paza unui Mentor, al cărui spirit practic neutraliza fantezia excesivă a acestui original. Zephyrin Xirdal nu cunoscu deci greutăţile unei călătorii, în fond destul de complicată, dar pe care domnul Robert Lecoeur izbuti s-o facă mai simplă decât o plimbare prin împrejurimi.

La Havre, unde expresul îi adusese în câteva ore, cei doi călători se urcară îndată pe bordul unui superb steamer, care ridică imediat ancora, fără să mai aştepte alţi pasageri.

Într-adevăr, *Atlantic* nu era un pachebot, ci un iaht de cinci sau şase sute de tone, armat de domnul Robert Lecoeur numai pentru ei doi. Dată fiind importanţa intereselor aflate în joc, bancherul socotise util să aibă la dispoziţie un mijloc de comunicaţie cu universul civilizat. Enormele beneficii pe care le şi încasase din speculaţiile asupra minelor de aur îi îngăduiau cele mai îndrăzneţe cheltuieli; bancherul îşi asigurase plăcerea de-a folosi nava aceasta, aleasă printre alte numeroase nave, în Anglia.

Atlantic, fantezie a unui lord multimilionar, fusese construit în vederea atingerii celor mai mari viteze. Cu formele lui fine şi alungite, iahtul putea, împins de cei patru mii de cai ai maşinilor lui, să atingă şi chiar să depăşească douăzeci de noduri. Alegerea domnului Lecoeur fusese dictată de particularitatea aceasta care, la nevoie, ar fi putut însemna un avantaj preţios.

Zephyrin Xirdal nu se miră deloc că are la ordinele lui o asemenea navă. E adevărat că poate nici nu observase amănuntul acesta. În orice caz, se urcă pe punte şi se instală în cabina lui, fără să facă nici cea mai mică observaţie.

Distanţa între Havre şi Upernivik e cam de-o sută de leghe marine, pe care *Atlantic*, mergând cu toată viteza, ar fi putut să le străbată în şase zile. Dar domnul Lecoeur nu se grăbea deloc şi, cum avea la dispoziţie douăsprezece zile pentru efectuarea

călătoriei, iahtul ajunse în faţa Upernivikului abia în seara zilei de l8 iulie.

În aceste douăsprezece zile, Zephyrin Xirdal abia dacă îşi descleştă dinţii. La mesele care îi puneau, fireşte, faţă în faţă, domnul Lecoeur se căzni de nenumărate ori să aducă vorba despre scopul călătoriei lor, dar nu izbuti să capete nici un răspuns. Zadarnic îi pomenea de meteor, căci Zephyrin părea că-l uitase şi nici o licărire de inteligenţă nu sclipea în ochii lui şterşi.

Până una-alta, Xirdal privea «înlăuntru» şi căuta soluţia altei probleme. Care? Lucrul acesta nu ţinea să-l spună. Dar pesemne că, într-un fel oarecare, problema avea o legătură cu marea, căci Xirdal îşi petrecea zilele privind valurile fie dinaintea, fie din urma navei. Poate că n-am risca prea mult dacă am presupune că urmărea în gând cercetările asupra tensiunii superficiale, despre care, mai înainte, le pomenise ceva trecătorilor, crezând că vorbeşte cu prietenul său Marcel Leroux. Poate chiar că deducţiile făcute atunci nu erau străine de unele invenţii cu care avea să uimească mai apoi lumea.

A doua zi după sosirea la Upernivik, domnul Lecoeur, care începea să-şi piardă răbdarea, încercă să-i trezească atenţia finului său, punându-i sub ochi aparatul, fără învelişul ocrotitor. Calculase bine, şi metoda se dovedi radicală. Zărindu-şi aparatul, Zephyrin Xirdal se scutură de parcă s-ar fi trezit dintr-un vis şi începu să privească în preajmă cu ochii hotărâţi şi lucizi, ca în zilele lui mari.

— Unde ne aflăm? întrebă el.

— La Upernivik, răspunse domnul Lecoeur.

— Şi terenul meu?

— Mergem imediat acolo.

De fapt, nu era tocmai aşa. Mai întâi, trebuiau să treacă pe la Biarn Haldorsen, şef al Inspectoratului Nordului, a cărui locuinţă o găsiră uşor după drapelul care fîlfîia pe acoperiş. Odată schimbate formulele de politeţe, începură discuţiile de afaceri, cu ajutorul unui tâlmaci tocmit de prevăzătorul Lecoeur.

O primă dificultate se ivi imediat. Nu că domnul Biarn Haldorsen ar fi încercat să conteste actele de proprietate care îi erau înfăţişate; dar interpretarea lor nu era clară. Potrivit actelor acestora, făcute după toate rânduielile şi prevăzute cu toate semnăturile şi peceţile oficiale, guvernul groenlandez, reprezentat prin agentul său diplomatic la Copenhaga, îi ceda domnului Zephyrin Xirdal o suprafaţă de nouă kilometri pătraţi, cuprinsă în patru loturi egale, de câte trei kilometri fiecare, orientate după punctele cardinale şi tăindu-se în unghiuri drepte la o aceeaşi distanţă de un punct central situat la 72°5l' 30" latitudine nord şi 55°35 l8" longitudine vest, totul la preţul de

cinci sute kroneri kilometrul pătrat, adică, în total, la ceva mai mult de şase mii de franci.

Domnul Biarn Haldorsen n-ar fi avut nimic împotrivă, dar trebuia cunoscută mai întâi amplasarea punctului central. Fireşte, mai auzise el vorbindu-se despre latitudine şi longitudine şi ştia că asemenea lucruri există. Dar ştiinţa lui Biarn Haldorsen se mărginea cam la atât. Că latitudinea ar fi un animal sau o plantă, că longitudinea ar fi un mineral sau o mobilă i se părea la fel de posibil şi se ferea să arate vreo preferinţă.

Zephyrin Xirdal completă în câteva cuvinte cunoştinţele cosmografice ale şefului Inspectoratului Nordului şi îndreptă ce era greşit în ele. Se oferi apoi să facă el însuşi, cu ajutorul instrumentelor de pe Atlantic, observaţiile şi calculele necesare. Căpitanul unei nave daneze, aflată actualmente în port, putea dealtfel să controleze rezultatele, spre încredinţarea deplină a excelenţei sale domnul Biarn Haldorsen.

Aşa se şi hotărî.

În două zile, Zephyrin Xirdal îşi termină lucrarea, căreia căpitanul danez nu putu decât să-i confirme exactitatea desăvârşită; dar atunci se ivi a doua dificultate.

Punctul de pe suprafaţa terestră, având drept coordonate 72°5l'30" latitudine nord şi 55°35'l8" longitudine vest, se afla situat în plină mare, cam la două sute cincizeci de metri nord de insula Upernivik.

Domnul Lecoeur, adânc mâhnit de descoperirea aceasta, îl certă groaznic pe Zephyrin. Ce mai puteau face? Veniseră aşadar până la capătul lumii ca să privească prosteşte cum va cădea bolidul în apă! Se putea închipui atâta neglijenţă? Cum de putuse Zephyrin Xirdal - un savant! - să comită o eroare atât de grosolană?

Explicaţia erorii era cât se poate de simplă. Zephyrin Xirdal habar n-avea că «Upernivik» înseamnează nu numai un târguşor, dar şi o insulă! După ce determinase, din punct de vedere matematic, locul de cădere al bolidului, se călăuzise după o hartă păcătoasă, găsită într-un atlas şcolar, pe care o scoase dintr-unul din numeroasele lui buzunare şi o puse sub ochii bancherului înfuriat. Harta arăta într-adevăr că punctul de pe glob situat la 72°5l'30" latitudine nord şi 55°35'l8'' longitudine vest se afla lângă târguşorul Upernivik, dar uita să arate că târguşorul acesta, împins cu mult curaj pe uscat, era, dimpotrivă, situat pe o insulă cu acelaşi nume, aflată în imediata apropiere a ţărmului. Fără să mai caute în altă parte, Zephyrin Xirdal crezuse pe cuvânt o hartă cam prea aproximativă.

De ar servi aceasta drept lecţie! Iar pe cititorii povestirii noastre de i-ar îndemna la studiul atent al geografiei şi de i-ar face, mai ales, să nu uite că Upernivik e o insulă! Căci faptul

acesta le-ar putea fi de folos într-o bună zi, când ar avea de pus mâna pe vreun bolid de cinci mii şapte sute optzeci şi opt de miliarde!...

Dar, deocamdată, tocmai el încurca lucrurile în legătură cu bolidul din Whaston.

Dacă terenul ar fi putut măcar să fie trasat ceva mai la sud, înşelătoria ar fi fost de folos în cazul unei devieri a meteorului. Dar Zephyrin Xirdal făcuse imprudenţa de a-i completa educaţia excelenţei sale Biarn Haldorsen şi de-a accepta un control care acum îl stingherea, iar modesta falsificare nu mai era cu putinţă. Trebuia, cu orice preţ, să accepte situaţia aşa cum era şi să ia în primire un teren situat parte pe apă, parte pe uscat.

Limita sudică a părţii terestre, cea mai interesantă din amândouă, se afla, în ultimă analiză, la o mie două sute cincizeci şi unu de metri de ţărmul nordic al Upernivikului; iar cum lungimea ei de trei kilometri depăşea lăţimea insulei în locul acela, urma că limitele de est şi de vest trebuiau să fie trasate în plin ocean. Zephyrin Xirdal primi deci, în realitate, cam două sute şaptezeci şi două de hectare, în locul celor nouă kilometri pătraţi cumpăraţi şi plătiţi, ceea ce scăzu cu mult avantajele operaţiei acesteia imobiliare. Cu alte cuvinte, făcuse o afacere proastă.

Ba, în privinţa căderii bolidului, ea devenea chiar cât se poate de proastă. Punctul ţintit cu atâta iscusinţă de Zephyrin Xirdal se afla în mare! Fireşte, Xirdal admisese posibilitatea unei devieri, fiindcă îşi «luase spaţiu» pe o mie cinci sute de metri în toate direcţiile din jurul acestui punct. Dar încotro avea să se producă devierea ? Iată ce nu ştia. Dacă se putea prea bine ca meteorul să cadă în porţiunea restrânsă care rămânea în posesia lui, n-ar fi fost deloc exclus să se întâmple şi altfel. De aici, marea uimire a domnului Lecoeur.

— Ce-o să faci acum ? îşi întrebă el finul.

Acesta îşi ridică braţele spre cer, vrând să arate astfel că nu ştie.

— Trebuie, totuşi, să faci ceva, continuă domnul Lecoeur, mânios. Trebuie să ne scoţi din impas.

Zephyrin Xirdal cugetă o clipă.

— Primul lucru de făcut, spuse el în sfârşit, e să îngrădim terenul şi să clădim acolo o baracă destul de încăpătoare ca să ne adăpostească. După asta, am să văd...

Domnul Lecoeur porni imediat la lucru. În opt zile, marinarii de pe *Atlantic*, ajutaţi de câţiva groenlandezi atraşi de plata bună care li se oferea, ridicară o îngrăditură de sârmă, ale cărei capete se pierdeau în mare, şi clădiră o baracă de scânduri în care fură aduse numai lucrurile absolut trebuitoare.

La 26 iulie, cu trei săptămâni înainte de ziua hotărâtă pentru căderea bolidului, Zephyrin Xirdal îşi începu şi el munca. După

ce făcu câteva observaţii asupra meteorului în sferele înalte ale atmosferei, trecu în sferele înalte ale matematicilor. Noile calcule nu putură însă decât să-i dovedească încă o dată perfecţiunea calculelor anterioare. Nu săvârşise nici o eroare. Nu se produsese nici o deviaţie. Bolidul urma să cadă exact pc locul prevăzut, adică la 72°5l' 30" latitudine nord şi 55°35' l8" longitudine vest.

Deci, în mare! făcu domnul Lecoeur, neputându-şi ascunde bine furia.

— În mare, fireşte, spuse cu seninătate Xirdal, care, ca un adevărat matematician, nu simţea decât adânca satisfacţie constatând precizia superioară a calculelor sale.

Dar, aproape imediat, i se ivi şi cealaltă latură a problemei.

— Drace!... făcu el, schimbând tonul şi privindu-şi naşul cu un aer nehotărât.

Acesta încercă să-şi păstreze calmul.

— Zău, Zephyrin, începu el binevoitor, de parcă i-ar fi vorbit unui copil, doar n-o să rămânem cu mâinile în sân! S-a făcut o greşeală; trebuie s-o reparăm. Dacă ai fost tu în stare să aduci bolidul de pe cer, e o joacă să-l faci să devieze cu câteva sute de metri...

— Aşa crezi! răspunse Zephyrin Xirdal, clătinând din cap. Când acţionam asupra meteorului, el se afla la patru sute de kilometri. La distanţa aceasta, atracţia terestră însemna atât pe puţin, încât cantitatea de energie trimisă de mine pe una din feţele lui era capabilă să provoace o ruptură apreciabilă a echilibrului. Dar acum e cu totul altfel. Bolidul se află mai aproape, iar atracţia terestră îl solicită cu atâta forţă încât un plus sau un minus nu poate schimba mare lucru.

Pe de altă parte, dacă viteza absolută a bolidului s-a micşorat, în schimb viteza lui angulară a sporit. Acum trece ca fulgerul în poziţia cea mai favorabilă şi n-ai timp să acţionezi asupra lui.

— Atunci nu poţi să faci nimic? stărui domnul Lecoeur, muşcându-şi buzele ca să nu izbucnească.

— N-am spus asta, îl corectă Zephyrin Xirdal. Dar e foarte greu. Putem încerca, totuşi, bineînţeles...

Şi încercă, într-adevăr, cu atâta stăruinţă, încât la l7 august socoti ca sigur succesul încercării. Bolidul, deviat definitiv, trebuie să cadă în plin pe uscat, la vreo cincizeci de metri de ţărm, distanţă suficientă pentru a înlătura orice primejdie.

Din nefericire, în zilele următoare, furtuna violentă, care scutură atât de puternic navele ancorate în rada din Upernivik, mătura toată suprafaţa insulei şi Xirdal se temu pe drept cuvânt ca traiectoria bolidului să nu fie schimbată de o deplasare a aerului atât de furioasă.

După cum se ştie, furtuna se potoli în noaptea de 18 spre 19, dar Xirdal şi Lecoeur nu se bucurară de răgazul pe care li-l lăsa

natura dezlănţuită. Aşteptarea evenimentului nu le îngădui nici o clipă de odihnă. După ce văzură soarele apunând, cam pe la zece şi jumătate seara, îl văzură apoi răsărind, după nici trei ore, pe un cer aproape în întregime senin.

Căderea avu loc exact la ora anunţată de Zephyrin Xirdal. La şase, cincizeci şi şapte de minute, treizeci şi cinci de secunde, o lumină orbitoare spintecă spaţiul în regiunea de nord, orbindu-i aproape pe domnul Lecoeur şi pe finul său, care, de o oră, cercetau orizontul din pragul uşii. Aproape în acelaşi timp se auzi un zgomot înăbuşit, iar pământul se zgudui sub o lovitură formidabilă.

Meteorul căzuse.

Când Zephyrin Xirdal şi domnul Lecoeur îşi regăsiră vederea, primul lucru pe care îl văzură fu blocul de aur, la cinci sute de metri distanţă.

— Arde, bâigui domnul Lecoeur puternic emoţionat.

— Da, răspunse Zephyrin Xirdal, incapabil să rostească alt cuvânt.

Încetul cu încetul îşi regăsiră totuşi calmul şi-şi dădură seama exact de aceea ce vedeau.

Bolidul se afla, într-adevăr, în stare de incandescenţă. Temperatura lui probabil că depăşea o mie de grade, apropiindu-l de punctul de topire. Compoziţia si natura lui poroasă se vedea acum clar, şi pe bună dreptate observatorul din Greenwich îl comparase cu un burete. Traversându-i suprafaţa, căreia răcirea datorită radierii îi întuneca puţin culoarea, o infinitate de canale permiteau privirii să pătrundă în interior, unde metalul era de-un roşu aprins. Împărţite, curbate şi recurbate în mii de meandre, canalele acestea formau un număr imens de alveole, din care aerul încins ţâşnea şuierând.

Deşi bolidul se turtise puternic în cădere, forma sferică i se mai distingea încă. Partea de sus rămăsese încă destul de perfect rotunjită, pe când cea de jos, strâmbată, strivită, îmbrăţişa strâns neregularităţile terenului.

— Dar... o să alunece în mare! strigă domnul Lecoeur după câteva clipe.

Xirdal tăcu.

— Ai spus că o să cadă la cincizeci de metri de ţărm!

— Se află la zece, căci trebuie ţinut seama şi de demi-diametrul lui.

— Zece nu însemnează cincizeci.

— L-o fi deviat furtuna.

Cei doi nu mai schimbară alte cuvinte şi priviră îndelung şi tăcuţi sfera.

Pe bună dreptate era domnul Lecoeur atât de neliniştit. Bolidul căzuse la zece metri de capătul falezei, pe solul povârnit care unea capătul acesta de restul insulei; iar cum raza lui era de

cincizeci şi cinci de metri, aşa cum pe drept afirmase observatorul din Greenwich, însemna că se afla înclinat cu patruzeci şi cinci de metri deasupra vidului. Uriaşă masă de metal, muiată de căldură şi proiectată astfel strâmb, cursese, ca să spunem aşa, în lungul falezei verticale şi atârna jalnic până aproape de suprafaţa mării. Dar cealaltă parte, literalmente întipărită în stâncă, reţinea întregul bolid deasupra oceanului.

Sigur, dacă nu cădea, însemna că e în echilibru. Totuşi, echilibrul acesta părea cu totul instabil şi se vedea cât de colo că o mişcare cât de slabă ar fi fost de ajuns să arunce în ocean nepreţuita comoară. Odată pornită pe pantă, nimic în lume n-ar mai fi putut s-o oprească, şi ar fi alunecat atunci de-a dreptul în apa care ar fi înghiţit-o.

«Iată un motiv în plus ca să ne grăbim, se gândi deodată domnul Lecoeur, revenindu-şi în fire. E o nebunie să-ţi pierzi vremea admirând ca un neghiob şi să-ţi păgubeşti astfel interesele.»

Şi trecând, fără să mai piardă o clipă, în dosul cabanei, bancherul înălţă drapelul francez în vârful unui catarg destul de înalt ca să poată fi zărit de pe vasele ancorate în faţa Upernivikului. Se ştie că semnalul acesta fusese văzut şi înţeles. *Atlantic* pornise imediat în larg, spre postul telegrafic cel mai apropiat, de unde trebuia să trimită, pe adresa Băncii Robert Lecoeur, strada Drouot, Paris, o telegramă redactată într-un limbaj convenţional, care, după traducere, avea să însemneze în limbaj obişnuit: «Bolid căzut. Vindeţi.»

La Paris, cei ce urmau să primească telegrama trebuiau să se grăbească să execute ordinul şi aceasta avea să-i aducă încă un imens profit domnului Lecoeur, care lucra la sigur. Când căderea avea să fie cunoscută, fără îndoială că acţiunile minelor aveau să sufere o nouă şi mare scădere. Domnul Lecoeur putea să-şi răscumpere acţiunile în condiţii excelente. Zău, aşa, afacerea era bine ticluită, orice s-ar fi întâmplat, iar domnul Lecoeur nu se putea să nu încaseze un număr respectabil de milioane!...

Insensibil la toate aceste interese vulgare, Zephyrin Xirdal era pierdut în contemplare, când o zarvă de glasuri îi lovi auzul. Întorcându-se, el văzu mulţimea de turişti care, cu domnul de Schnack în frunte, îndrăznise să-i încalce proprietatea. Iată un lucru de neîngăduit! Pe Xirdal, care cumpărase terenul ca să fie stăpân, îl înfurie atâta obrăznicie.

Cu paşi repezi el porni în întâmpinarea năvălitorilor.

Delegatul Groenlandei îl scuti de jumătate din drum.

Cum se face, domnule, spuse Xirdal oprindu-se în faţa lui, cum se face că aţi intrat aici? N-aţi văzut tăbliţele?

— Iertaţi-mă, domnule, îi răspunse politicos domnul de Schnack, le-am văzut perfect, dar ne-am gândit că e scuzabil să

încălcăm, date fiind împrejurările acestea excepţionale, regulele general admise.

— Împrejurări excepţionale? întrebă cu nevinovăţie Xirdal. Care împrejurări excepţionale?

Domnul de Schnack se miră, şi pe bună dreptate.

— Care împrejurări excepţionale?... repetă el. Oare trebuie eu să vă aduc la cunoştinţă, domnule, că bolidul din Whaston a căzut pe insula aceasta?

Asta o ştiu, foarte bine, declară Xirdal. Dar ce găsiţi că este excepţional? Căderea unui bolid e un fapt cât se poate de banal.

— Dar nu când bolidul e de aur.

— De aur sau de altceva, un bolid e tot un bolid.

Domnii şi doamnele aflaţi aici de faţă sunt cu totul de altă părere, replică domnul de Schnack, arătând mulţimea turiştilor dintre care cei mai mulţi nu înţelegeau o iotă din cele discutate. Au venit toţi aici special ca să asiste la căderea bolidului din Whaston. Recunoaşteţi că ar fi fost tare greu, după o asemenea călătorie, să fie opriţi de un gard de sârmă.

— Adevărat, recunoscu Xirdal pornit pe împăcare.

Lucrurile se aflau deci pe un drum bun, când domnul de Schnack făcu imprudenţa să adauge:

— În ceea ce mă priveşte, eu cu atât mai puţin nu mă puteam opri în faţa gardului dumneavoastră, cu cât el se împotrivea îndeplinirii misiunii oficiale cu care sunt învestit.

— În ce constă misiunea aceasta?

— Să iau în stăpânire bolidul în numele Groenlandei, al cărei reprezentant sunt aici.

Xirdal tresări.

— Să luaţi în stăpânire bolidul!... strigă el. Dar sunteţi nebun, domnule!

— Nu văd de ce, se împotrivi domnul de Schnack, pe un ton înţepat. Bolidul a căzut pe teritoriul Groenlandei. Aparţine deci statului groenlandez, fiindcă nu e al nimănui altuia.

— Câte cuvinte, atâtea greşeli, protestă Zephyrin Xirdal, din ce în ce mai mânios. Mai întâi, bolidul n-a căzut pe teritoriul Groenlandei, ci pe teritoriul meu, dat fiind că Groenlanda mi l-a vândut în toată regula, pe bani buni. Apoi, bolidul e al cuiva, şi anume al meu.

— Al dumneavoastră?

— Fireşte. Al meu.

— Cu ce drept ?

— Cu toate drepturile posibile, dragă domnule. Fără mine, bolidul ar mai gravita încă în spaţiu, unde, oricât de reprezentant ai fi dumneata, cu greu te-ai putea duce să-l iei. Cum să nu fie al meu, din moment ce se află la mine şi eu l-am făcut să cadă aici?

— Ce-aţi spus?... stărui domnul de Schnack.

— Am spus că eu l-am făcut să cadă. Dealtfel, am avut grijă să anunţ lucrul acesta Conferinţei Internaţionale, reunită, pare-se, la Washington. Presupun că telegrama mea a întrerupt lucrările.

Domnul de Schnack îl privea pe Zephyrin Xirdal, neştiind ce să creadă: avea în faţă un farsor, sau un nebun?

— Domnule, răspunse el, şi eu fac parte din Conferinţa Internaţională şi pot să vă afirm că ea îşi continua lucrările când am plecat din Washington. Pe de altă parte, vă mai pot informa că nu ştiu nimic de telegrama despre care vorbiţi.

Domnul de Schnack spunea adevărul. Fiind cam tare de ureche, el nu auzise o iotă din telegrama citită, aşa cum se obişnuieşte în orice adunare care se respectă, în mijlocul zarvei infernale a discuţiilor particulare.

— Asta nu înseamnează că n-am trimis-o, afirmă Zephyrin Xirdal, care începuse să se aprindă. Faptul că a sosit sau nu la destinaţie nu-mi schimbă cu nimic drepturile.

— Drepturile dumneavoastră?... făcu domnul de Schnack, pe care discuţia îl enerva, de asemenea. Îndrăzniţi să ridicaţi în mod serios vreo pretenţie asupra bolidului?

— Te pomeneşti că ar trebui să-mi fie ruşine! râse Xirdal batjocoritor.

— Un bolid de şase trilioane de franci!

— Ei, şi?... Chiar dacă ar valora trei sute de mii de milioane de miliarde de bilioane de trilioane, asta nu l-ar împiedica să fie tot al meu.

— Al dumneavoastră!... Glumiţi, pesemne... Un singur om să aibă mai mult aur decât întreaga omenire! Asta ar fi de neîngăduit.

— Nu ştiu dacă ar fi sau n-ar fi de îngăduit, strigă Zephyrin Xirdal, înfuriat de-a binelea. Nu ştiu decât că bolidul este al meu.

— Asta o să vedem noi, încheie domnul de Schnack cu un ton sec. Până una-alta, daţi-ne voie să ne continuăm drumul.

Spunând acestea, delegatul îşi atinse uşor borul pălăriei, şi, la un semn al lui, ghidul localnic porni iar. Domnul de Schnack îl urmă, iar cei trei mii de turişti îl urmară pe domnul de Schnack.

Zephyrin Xirdal, înţepenit pe lungile lui picioare, privi cum trece mulţimea care părea că nici nu-l vede măcar... Era adânc indignat. Să intre fără voie pe terenul lui şi să se poarte ca într-o ţară cucerită! Să-i conteste drepturile! Asta întrecea orice măsură!

Totuşi, nu putea să facă nimic împotriva atâtor oameni. Iată de ce, după trecerea ultimului străin, se mulţumi să bată în retragere spre cabană. Dar, dacă era învins, nu era convins, şi, pe drum, îşi dădu frâu liber mâniei.

— Dezgustător... o, dezgustător! repeta el întruna, mişcând braţele ca un semafor.

Între timp, mulţimea se grăbea în urma ghidului. Acesta se opri în sfârşit la punctul extrem al insulei. Mai departe nu se putea merge.

Domnul de Schnack şi domnul Wharf ajunseră imediat lângă el. Apoi veniră domnii Forsyth şi Hudelson, Francis şi Jenny, Omicron, domnul Seth Stanfort şi doamna Arcadia Walker, şi, în sfârşit, întreaga mulţime a curioşilor pe care flotila îi revărsase pe ţărmul acesta al Mării lui Baffin.

Da, nu se putea merge mai departe. Da, era cu neputinţă de mers mai departe. Căldura, devenită de nesuportat, n-ar fi îngăduit nici un pas mai mult.

Dealtfel, ar fi fost şi inutil. La mai puţin de patru sute de metri se vedea sfera de aur şi toată lumea putea s-o admire, aşa cum o admiraseră cu un ceas înainte Zephyrin Xirdal şi domnul Lecoeur. Acum nu mai radia, ca pe vremea când îşi trasa orbita în spaţiu, dar strălucea atât de tare încât te dureau ochii privind-o. De fapt, pe cât fusese de neatins când străbătuse cerul, era şi acum, când se afla pe pământ.

În locul acela, litoralul forma un fel de stâncă rotundă, căreia localnicii îi spun *unalek* (în limba lor). Aplecată spre larg, stâncă se termina cu o faleză verticală, aflată la vreo treizeci de metri deasupra nivelului mării. Bolidul căzuse pe marginea acestui platou. Câţiva metri doar mai la dreapta, şi ar fi fost înghiţit de adâncurile în care se înfunda piciorul falezei.

— Da, nu se putu împiedica să spună Francis Gordon, dacă pica doar cu douăzeci de paşi mai încolo, se ducea la fund…

— De unde n-ar fi fost uşor de scos, termină doamna Arcadia Walker.

— Domnul de Schnack încă nu-l are, le atrase atenţia Seth Stanfort. O să aibă de furcă guvernul groenlandez până să-l ia în stăpânire.

Într-adevăr, dar avea să-l ia într-o bună zi. Era o chestiune de răbdare, pur şi simplu. Doar să aştepte răcirea, care, în preajma iernii arctice, nu putea să dureze prea mult.

Dean Forsyth şi Sydney Hudelson stăteau acolo, încremeniţi, hipnotizaţi, ca să spunem aşa, la vederea masei de aur care le ardea ochii. Încercaseră amândoi să înainteze, şi trebuiseră amândoi să dea înapoi, la fel ca şi nerăbdătorul Omicron, care fusese cât pe-aci să fie transformat în friptură. La distanţa aceasta de patru sute de metri, temperatura atingea cincizeci de grade centigrade, iar căldura degajată de meteor făcea aerul de nerespirat.

— Dar… oricum… e aici… Se află pe insulă… Nu e în fundul mării… Nu e pierdut pentru lume… E în mâinile norocoasei Groenlande… Răbdare… acum trebuie numai răbdare…

Iată ce repetau curioşii opriţi locului de căldura înăbuşitoare, la cotul acela al falezei.

Da, răbdare... Dar cât timp ? Bolidul n-avea cumva să reziste o lună, sau chiar două, la răcire ? Asemenea mase metalice, ajunse la o temperatură atât de ridicată, pot să rămână multă vreme încinse. S-a mai văzut asta la meteori cu volum infinit mai mic.

Trecuseră trei ore, dar nimeni nu se gândi să plece. Vroiau să aştepte până ce devenea posibilă apropierea de bolid? Dar aceasta n-avea să se întâmple nici mâine, şi nici poimâine. Dacă nu-şi stabileau acolo tabăra şi nu-şi aduceau hrană, trebuiau să se întoarcă la nave.

— Domnule Stanfort, spuse Arcadia Walker, credeţi că în câteva ore bolidul acesta incandescent s-ar putea răci?

Nici în câteva ore, nici în câteva zile, doamnă Walker.

— Atunci am să mă reîntorc pe bordul Oregonului, şi-am să revin mai târziu.

— Aveţi perfectă dreptate, răspunse Seth Stanfort, şi, urmându-vă exemplul, am să pornesc şi eu spre *Mozik*. Cred că e ora mesei.

Iată cel mai cuminte lucru de făcut. Dar la lucrul acesta cuminte degeaba îi îndemnară Francis Gordon şi Jenny pe domnii Forsyth şi Hudelson. Degeaba plecă încet, încet întreaga mulţime. Degeaba domnul de Schnack, rămas ultimul, se hotărî şi el să se pornească spre port. Cei doi maniaci se încăpăţânaseră să rămână singuri, faţă în faţă cu meteorul lor.

— Hai, papa, nu vii? întrebă pentru a zecea oară Jenny, pe la orele două după-amiază.

Drept răspuns, doctorul Hudelson făcu vreo zece paşi înainte. Dar fu silit să se dea înapoi, cu mare grabă. I se părea că nimerise în faţa unui cuptor încins. Domnul Forsyth, care se repezise după el, trebui să bată în retragere, cu aceeaşi grabă.

— Unchiule, încercă şi Francis Gordon, unchiule, şi dumneata, domnule Hudelson, e vremea să ne reîntoarcem pe bord... Ce naiba, doar bolidul n-o să mai fugă! Chiar dacă îl mâncăm cu ochii, tot flămânzi rămânem.

Zadarnice eforturi. Abia seara, zdrobiţi de oboseală şi morţi de foame, domnul Forsyth şi domnul Hudelson se resemnară să plece, cu gând să revină a doua zi.

Şi reveniră, într-adevăr, de cu zori, dar ca să găsească acolo cincizeci de oameni înarmaţi — toate forţele groenlandeze — care asigurau serviciul de ordine în iurul preţiosului meteor.

Împotriva cui lua stăpânirea asemenea măsuri? Împotriva lui Zephyrin Xirdal? În cazul acesta, cincizeci de oameni erau prea mulţi. Unde mai pui că bolidul se apăra şi singur destul de bine. Căldura lui de nesuportat îi ţinea la distanţă respectuoasă pe cei mai îndrăzneţi. Din ajun abia dacă te puteai apropia cu un metru mai mult. În ritmul acesta, ar fi trebuit să treacă luni şi luni până când domnul de Schnack să poată pune efectiv stăpânire pe bolid în numele Groenlandei.

Dar ce-are a face? Comoara era păzită. Când e vorba de cinci mii şapte sute optzeci şi opt de miliarde, e bine să fii cât mai prudent.

La rugămintea domnului de Schnack, una din navele aflate în port plecase să aducă la cunoştinţă lumii întregi, pe calea telegrafului, vestea cea mare. Peste patruzeci şi opt de ore, vestea avea deci să fie cunoscută pretutindeni. Lucrul acesta putea stingheri oare planurile domnului Lecoeur? Deloc. Plecarea Atlanticului avusese loc cu douăzeci şi patru de ore mai înainte, iar viteza iahtului fiind cu mult superioară, bancherul dispunea de-un avans de treizeci şi şase de ore, răstimp suficient ca să-şi ducă la bun sfârşit speculaţiile financiare.

Dacă stăpânirea groenlandeză se simţea liniştită datorită prezenţei celor cincizeci de paznici, pesemne că se simţi şi mai liniştită în după-amiaza aceleiaşi zile, constatând că şaptezeci de oameni păzeau acum meteorul.

Pe la amiază, un crucişător ancorase în faţa Upernivikului. Pe catargul lui flutura pavilionul Statelor Unite ale Americii. De îndată ce ancora atinsese fundul, crucişătorul debarcase douăzeci de oameni, care, sub comanda unui miciman, stăteau acum în preajma bolidului.

Când află despre sporirea aceasta a serviciului de pază, domnul de Schnack încercă simţăminte contradictorii. Pe de o parte, era mulţumit să vadă preţiosul bolid păzit cu atâta râvnă, dar, pe de altă parte, debarcarea aceasta a unor marinari americani înarmaţi, pe teritoriul groenlandez, îi pricinuia serioase nelinişti. Micimanul, căruia îi mărturisi cât era de neliniştit, nu putu să-i dea nici o lămurire. Se supunea unor ordine superioare şi nu căuta să înţeleagă mai mult.

Domnul de Schnack se hotărî deci să-şi ducă jalba, a doua zi, pe bordul crucişătorului; dar, când vru să-şi pună planul în aplicare, se pomeni în faţa unei duble probleme.

În decursul nopţii, un al doilea crucişător, acesta englez, sosise şi el. Comandantul, aflând despre căderea meteorului, debarcase, urmând pilda colegului american, douăzeci de marinari care, sub comanda unui al doilea miciman, se îndreptaseră în pas alergător spre nord-vestul insulei.

Domnul de Schnack rămase năuc. Ce însemnau toate acestea? Şi, pe măsură ce timpul trecea, se năuci şi mai tare. După-amiază fu semnalat un al treilea crucişător, cu pavilion tricolor, şi, două ore mai târziu, douăzeci de marinari francezi, sub comanda unui aspirant, porniră şi ei să facă de pază în preajma bolidului.

Hotărât lucru, situaţia se încorda. Şi lucrurile n-aveau să rămână aici. În noaptea de 2l spre 22, apăru un al patrulea crucişător, rus. Apoi, în ziua de 22, sosiră, unul după altul, un vas japonez, unul italian şi unul german. A doua zi, 23, un

crucişător argentinian şi unul spaniol sosiră cu puţin înaintea unui crucişător chilian, urmat îndeaproape de alte două vase, unul portughez şi altul olandez.

La 25 august, şaisprezece vase de război, în mijlocul cărora Atlantic ancorase discret, formau în faţa Upernivikului o escadră internaţională cum nu mai pomeniseră încă meleagurile acestea nordice. Şi fiindcă fiecare din ele debarcase câte douăzeci de oameni sub conducerea unui ofiţer, trei sute douăzeci de marinari şi şaisprezece ofiţeri de toate naţionalităţile călcau acum în picioare un pământ pe care cei cincizeci de soldaţi groenlandezi, cu tot curajul lor, nu l-ar mai fi putut apăra.

Fiecare vas aducea seria lui de ştiri, iar ştirile acestea, judecând după efectul lor, pesemne că nu erau prea mulţumitoare. Dacă la Washington era adevărat că mai exista Conferinţa Internaţională, la fel de adevărat era că ea îşi mai continua şedinţele numai de formă.

Acum diplomaţia avea cuvântul... până ce, după cum se şoptea, au să-l aibă tunurile. Guvernele discutau de zor, şi cu destulă asprime în glas.

Pe măsură se soseau navele, veştile deveneau tot mai neliniştitoare. Nu se ştia nimic precis, dar printre ofiţerii şi oamenii echipajelor circulau tot felul de zvonuri iar relaţiile dintre diversele trupe de ocupaţie deveneau tot mai încordate.

Dacă comandorul american îl invitase la început la masă pe colegul său englez, şi dacă acesta, întorcându-i politeţea, profitase de ocazie ca să trimită un salut prietenesc comandantului crucişătorului francez, acum se terminaseră amabilităţile acestea internaţionale. Fiecare rămânea cantonat la el acasă, aşteptând să afle, ca să ştie cum să se poarte, dincotro va sufla vântul, ale cărui prime adieri păreau că prevestesc furtuna.

În acest timp Zephyrin Xirdal nu voia deloc să dea înapoi. Îi împuiase urechile domnului Lecoeur cu protestele lui şi bancherul încerca zadarnic să facă apel la bunul lui simţ.

— Ar trebui să înţelegi, dragă Zephyrin, îi spunea el, că domnul de Schnack are dreptate şi că e imposibil să-i lase unei singure fiinţe o sumă atât de uriaşă. E, deci, firesc să intervină. Dar lasă-mă pe mine să aranjez lucrurile. După ce au să se potolească primele emoţii, am să intervin şi eu, şi cred că e cu neputinţă să nu se ţină seama, într-o largă măsură, de dreptatea cauzei noastre. Am să obţin ceva, fără doar şi poate.

— Ceva! strigă Xirdal. Puţin îmi pasă mie de cevaul dumitale. Ce-mi trebuie mie aurul? Am eu nevoie de el?

— Atunci, îi spunea domnul Lecoeur, de ce te mânii atâta?

— Pentru că bolidul e al meu. Şi mă revoltă că vor să mi-l ia. N-aş putea să rabd...

— Ce se poate face împotriva întregului glob, bietul meu Zephyrin ?

— Dacă aş fi ştiut, aş fi făcut. Dar ai puţină răbdare!... Când ticălosul de delegat şi-a arătat pretenţia de a-mi lua bolidul, totul era dezgustător. Ce să mai zic astăzi!... Acum, câte ţări, atâţia tâlhari. Fără să mai pun la socoteală că au să se sfâşie între ei, după cum se-aude... Al naibii să fiu dacă n-ar fi fost mai bine să fi lăsat bolidul acolo unde se afla! Dar mi-a venit chef să-l dau jos. Experienţa mi s-a părut interesantă... Dacă aş fi ştiut!... Nişte păcătoşi, care n-au un ban în buzunar, au să se bată acum pentru miliarde!... Poţi să spui ce vrei, dar e din ce în ce mai dezgustător!

Xirdal nu mai ştia altceva.

Dar greşea, în orice caz, mâniindu-se împotriva domnului de Schnack. Nefericitul delegat, ca să folosim o expresie familiară, se afla şi el la mare ananghie. Cotropirea teritoriului groenlandez nu-i spunea nimic bun, iar uluitoarea bogăţie a republicii i se părea că stă pe temelii tare şubrede. Ce să facă, totuşi? Putea să-i arunce în mare, cu cei cincizeci de oameni ai lui, pe cei trei sute douăzeci de marinari străini şi să bombardeze, să torpileze sau să scufunde cei şaisprezece mastodonţi cuirasaţi care îl înconjurau? Nu, vădit lucru, nu putea. Dar ceea ce putea, sau măcar ceea ce trebuia, era să protesteze în numele ţării sale împotriva violării teritoriului naţional.

Într-o bună zi, când cei doi comandanţi, englez şi francez, coborâseră pe uscat în calitate de simpli curioşi, domnul de Schnack folosi prilejul ca să le ceară explicaţii şi să facă intervenţii oficioase, a căror moderaţie diplomatică nu era deloc lipsită de tărie.

Comandorul englez îi răspunse. Domnul de Schnack, spunea el în esenţă, se nelinişte degeaba. Comandanţii navelor aflate în port se conformau pur şi simplu ordinelor Amiralităţilor respective. Nu aveau atribuţia nici să discute, nici să interpreteze ordinele acestea, ci numai să le execute. Se presupunea, totuşi, că debarcarea internaţională n-avea alt scop decât menţinerea ordinei faţă de atâta mulţime de curioşi, mulţime destul de mare, dar care, fără doar şi poate, se bănuise că va fi şi mai mare. Pentru rest, domnul de Schnack să fie liniştit. Problema era în studiu, şi drepturile fiecăruia vor fi respectate.

— Exact, aprobă comandantul francez.

— Din moment ce toate drepturile vor fi respectate, am să pot şi eu să mi le apăr pe ale mele, strigă pe neaşteptate un personaj, intervenind pe nepusă masă în discuţie.

— Cu cine am onoarea ? întrebă comandorul,

— Sunt Dean Forsyth, astronom din Whaston, adevăratul tată şi proprietar legitim al bolidului, răspunse personajul dându-şi importanţă, pe când domnul de Schnack înălţă uşor din umeri.

A! Foarte bine! rosti comandorul. Vă cunosc perfect după nume. domnule Forsyth... Sigur, dacă aveţi drepturi, de ce să nu fie respectate?...

— Drepturi!... strigă în clipa aceea un al doilea personaj. Atunci ce să mai spun eu despre drepturile mele? Oare nu eu şi numai eu, doctor Sydney Hudelson, am semnalat cel dintâi meteorul?

— Dumneata?!... protestă Dean Forsyth, întorcându-se de parcă l-ar fi muşcat o viperă.

— Eu!

— Un doctoraş de mahala pretinde o asemenea descoperire!

— Tot atâta cât şi un nepriceput ca dumneata.

— Un palavragiu, care nu ştie nici măcar prin care parte a lunetei să se uite!

— Un lăudăros care n-a văzut în viaţa lui un telescop!

— Nepriceput, eu!...

— Doctoraş, eu!...

— Dar nu chiar atât de nepriceput încât să nu pot demasca un impostor.

— Nu atât de doctoraş încât să nu-i pot închide gura unui tâlhar.

— E prea mult! strigă cu glas sufocat domnul Dean Forsyth, ieşindu-şi cu totul din fire. Ia seama, domnule!

Cei doi rivali, cu pumnii strânşi şi cu privirile furioase, se ameninţau prin gesturi, şi scena s-ar fi terminat probabil rău dacă Francis şi Jenny n-ar fi alergat să-i despartă.

— Unchiule!... strigă Francis stăpânindu-l cu o mână puternică pe domnul Dean Forsyth.

— Tată!... Te rog... Tată!... se rugă Jenny, plângând.

— Cine sunt cei doi turbaţi ? îl întrebă pe Seth Stanfort, aflat lângă el din întâmplare, Zephyrin Xirdal, care, de la oarecare distanţă, privea această scenă tragicomică,

În călătorie, protocolul monden e lăsat lesne la o parte. Domnul Seth Stanfort răspunse simplu întrebării pe care necunoscutul i-o pusese la fel de simplu:

— Ai auzit cumva de domnul Dean Forsyth şi de doctorul Sydney Hudelson?

— Cei doi astronomi amatori din Whaston?

— Exact.

— Cei care au descoperit bolidul căzut aici?

— Chiar ei.

— Şi pentru ce se ceartă aşa?

— Nu se înţeleg asupra dreptului de prioritate a descoperirii.

Zephyrin Xirdal înălţă dispreţuitor din umeri.

— Frumoasă afacere! spuse el.

— Şi cer amândoi dreptul de prioritate asupra bolidului, continuă domnul Seth Stanfort.

— Fiindcă l-au văzut, din întâmplare, pe cer?

— Chiar aşa.

— Ce neobrăzare! se miră Zephyrin Xirdal. Dar tânărul şi tânăra ce amestec au în toate astea?

Binevoitor, domnul Seth Stanfort îi expuse situaţia. Povesti datorită căror împrejurări cei doi logodnici trebuiseră să renunţe la căsătoria plănuită, şi cum, drept urmare a unei invidii absurde, o ură înverşunată despărţise cele două familii şi le frânsese calda şi mişcătoarea dragoste.

Xirdal părea tulburat. Îi privea, ca pe nişte fenomene, pe domnul Dean Forsyth reţinut de Francis Gordon şi pe Sydney Hudelson oprit de braţele plăpânde ale fiicei sale.

Când domnul Seth Stanfort îşi încheie povestirea, Zephyrin Xirdal, fără să-i mulţumească măcar, strigă:

— De data asta, e prea de tot! şi se depărtă cu paşi mari. Calm, povestitorul îl urmări cu privirea, apoi nu se mai gândi la el şi se reîntoarse lângă doamna Arcadia Walker, lăsată singură numai cât ţinuse scurtul dialog redat mai sus.

Dar Zephyrin Xirdal îşi ieşise cu totul din fire. Cu o mână brutală, el deschise uşa barăcii.

— Unchiule, strigă apoi către Lecoeur, care tresări auzindu-l, îţi spun că e prea de tot!

— Ce s-a întâmplat? întrebă Lecoeur.

— Bolidul! Tot blestematul de bolid!

— Ce-a făcut bolidul ?

— E pe cale să distrugă pământul, pur şi simplu. Nu i se mai pot socoti relele. Nu s-a mulţumit doar să-i transforme pe toţi oamenii ăştia în tâlhari, ci riscă să reverse foc şi sânge asupra lumii, semănând pretutindeni discordia şi războiul. Şi asta încă nu e tot. Acum, iată că a început să despartă logodnicii! Du-te s-o vezi pe biata fată, unchiule, şi-ai să mă înţelegi. Ar face şi o piatră să-i plângă de milă. Zău, e prea de tot!

— Care logodnici ? Despre ce fată vorbeşti ? Ce mai e şi năzbâtia asta? întrebă Lecoeur, buimăcit.

Dar Zephyrin Xirdal nu binevoi să-i explice.

— Da, e prea de tot, strigă el furios. Dar n-o să mai meargă aşa! O să-i împac eu, şi încă zdravăn!

— Ce prostie vrei să mai faci, Zephyrin ?

— Exact ce trebuie: am să arunc bolidul în apă!

Domnul Lecoeur sări în picioare. Obrajii îi păliseră din pricina emoţiei puternice, care îi paraliza inima. Nu se gândea nici o clipă că Xirdal vorbea împins de mânie şi că n-ar fi fost în stare

să-şi ducă la îndeplinire ameninţările. Ştia cât poate. De la el trebuia să se aştepte la orice.

— Asta n-ai s-o faci, Zephyrin! strigă domnul Lecoeur.

— Ba, dimpotrivă, am s-o fac. Nimic nu mă poate împiedica. M-am săturat, şi-am să încep chiar acum...

— Dar nu te gândeşti, nenorocitule...

Lecoeur se întrerupse brusc. O idee de geniu, orbitoare şi rapidă ca fulgerul, îi străbătu creierul. Câteva clipe îi fură de ajuns acestui mare strateg al bătăliilor financiare să cumpănească lucrurile.

— La urma urmelor... şopti el.

Încă un efort de gândire îi arătă cât de minunat îi era planul. Şi, adresându-i-se lui Zephyrin Xirdal, îi spuse direct, ca un om grăbit pentru care minutele preţuiesc cât orele:

— N-am să te contrazic mai mult. Vrei să arunci bolidul în mare? Fie! Dar n-ai putea să-mi dai un răgaz de câteva zile?

— Sunt nevoit să ţi-l dau, îi răspunse Xirdal. Trebuie să-mi modific aparatul în vederea noilor operaţii pe care i le cer. Modificările au să-mi ia vreo cinci sau şase zile.

— Deci, îmi dai răgaz până la 3 septembrie?

— Da.

— Foarte bine, spuse domnul Lecoeur, care ieşi şi se îndreptă cu paşi grăbiţi spre Upernivik, pe când nepotul său îşi începea munca.

Fără să mai piardă timp, Lecoeur se urcă pe bordul Atlanticului, al cărui coş începu să reverse imediat valuri de fum negru. Peste două ore, după ce armatorul coborâse în port, Atlanticul gonea cu toată viteza şi dispărea în zare.

Ca toate lucrurile geniale, planul domnului Lecoeur era de-o sublimă simplitate.

Din cele două soluţii: să-şi denunţe trupelor internaţionale finul şi să-l pună în imposibilitate de-a mai face ceva, sau să lase lucrurile să-şi urmeze cursul, Lecoeur o alesese pe cea de-a doua.

În primul caz, putea să conteze pe recunoştinţa guvernelor interesate. Fără doar şi poate că i s-ar fi rezervat o parte din comoara salvată prin intervenţia lui. Dar ce parte? Probabil mică de tot, şi micşorată şi mai mult, ca urmare a scăderii valorii aurului, pe care un asemenea aflux de metal nu se putea să n-o provoace.

Dacă, dimpotrivă, tăcea, putea pe de-o parte să distrugă din faşă toate nenorocirile pe care blestemata cantitate de aur le purta în ea, urmând să le reverse ca pe un torent nimicitor peste întregul pământ; iar pe de altă parte, îşi evita neplăcerile personale şi-şi asigura, în schimb, mari avantaje. Singurul cunoscător al unui asemenea secret în cinci zile putea uşor să-l folosească pentru sine. Nu trebuia decât să trimită prin Atlantic

o nouă telegramă, în care, după descifrare, cei din strada Drouot aveau să citească: «Eveniment senzaţional de neînlăturat. Cumpăraţi mine în cantitate nelimitată.»

Ordinul avea să fie uşor de executat. Căderea bolidului era sigur cunoscută la ora aceea, iar acţiunile minelor de aur nu mai valorau aproape nimic. Fără îndoială că erau oferite pe nimica toată... Ce lovitură, dimpotrivă, când se va afla sfârşitul aventurii! Cu ce viteză se vor urca atunci acţiunile la vechiul lor curs, spre marele profit al fericitului cumpărător!

Trebuie să spunem de la bun început că domnul Lecoeur văzuse clar. Telegrama sosi în strada Drouot, şi, la Bursă, în aceeaşi zi, i se executară cu exactitate instrucţiunile. Banca Lecoeur cumpără cu bani gheaţă şi la termen toate acţiunile minelor de aur care îi fură oferite, iar a doua zi făcu acelaşi lucru.

Ce recoltă izbuti să strângă în aceste două zile! Mine mai puţin importante, cu câteva centime acţiunea, mine odinioară înfloritoare căzute la doi sau trei franci, mine de mâna întâi ajunse la zece sau doisprezece franci! Agenţii bancherului le cumpărară pe toate.

După patruzeci şi opt de ore, zvonul despre cumpărările acestea începu să circule prin diversele Burse ale lumii şi pricinui oarecare emoţie. Banca Lecoeur, firmă serioasă, binecunoscută pentru priceperea ei în afaceri, nu poate să lucreze uşuratic, aruncându-se orbeşte asupra unei anumite categorii de valori. Pesemne că se ascunde ceva în manevra aceasta! Aşa gândiră toţi, şi cursul acţiunilor miniere se urcă simţitor.

Dar era prea târziu. Lovitura fusese dată. Domnul Robert Lecoeur pusese mâna pe jumătate din producţia de aur a lumii.

În timp ce la Paris se petreceau toate acestea, Zephyrin Xirdal folosea pentru modificarea aparatului accesoriile pe care avusese grijă să şi le ia la plecare. În interior, legă nenumărate fire încrucişându-le în circuite complicate. La exterior, adăugă nişte lămpi cu o formă ciudată, în centrul a două noi reflectoare. La data fixată, 3 septembrie, totul era terminat şi Zephyrin Xirdal se declară gata să înceapă.

Prezenţa naşului său îi asigura în mod excepţional un auditoriu veritabil. Avea un prilej unic să-şi arate talentele oratorice. Şi nu voia să-l piardă.

— Aparatul meu, spuse el închizând circuitul electric, n-are nimic misterios sau diabolic. Nu e decât un simplu organ de transformare. Primeşte electricitatea în forma ei obişnuită şi o redă sub o formă superioară, descoperită de mine. Lampa pe care o vezi colo, şi care începe să se rotească nebuneşte, e aceea care mi-a folosit la atragerea bolidului. Cu ajutorul reflectorului în centrul căreia e pusă, ea trimite în spaţiu un curent de-o

natură specială căruia eu îi spun curent neutru helicoidal. După cum arată şi numele, curentul se învârteşte ca o elice. Pe de altă parte, are proprietatea de-a respinge cu putere orice corp material cu care vine în contact. Cele două vârtejuri helicoidale, luate laolaltă, formează un cilindru gol, din care aerul, ca şi orice altă materie, e scos, în aşa fel încât în interiorul cilindrului nu mai există nimic. Înţelegi, unchiule, valoarea cuvântului acesta: NIMIC? Îţi închipui că, pretutindeni, in infinitul spaţiului, există ceva, şi că cilindrul meu invizibil, care se înşurubează în atmosferă, este, pentru o clipă, singurul punct al Universului în care nu există NIMIC? O clipă foarte scurtă, mai scurtă decât durata unui fulger. Punctul acesta unic, în care domneşte vidul absolut, e un mijloc de scurgere artificial, prin care scapă în valuri strânse indestructibila energie pe care globul pământesc o ţine încătuşată şi condensată în lanţurile grele ale substanţei. Rolul meu s-a mărginit deci la înlăturarea unui obstacol.

Domnul Lecoeur, cât se poate de atent, îşi concentrase toată atenţia ca să poată urmări această curioasă expunere.

— Singurul lucru mai delicat, continuă Zephyrin Xirdal, e reglarea lungimii de undă a curentului neutru helicoidal. Dacă atinge obiectul pe care vrei să-l influenţezi, el îl respinge în loc să-l atragă. Trebuie deci să-l limitez la o oarecare distanţă de obiect, dar cât mai aproape de el, în aşa fel încât energia eliberată să iradieze în imediata lui vecinătate.

— Dar, ca să arunci bolidul în mare, trebuie să-l împingi şi nu să-l atragi, observă Lecoeur.

— Da şi nu, răspunse Zephyrin Xirdal. Urmăreşte-mă atent, unchiule. Cunosc distanţa precisă care ne desparte de bolid. Distanţa aceasta măsoară exact cinci sute unsprezece metri şi patruzeci şi opt de centimetri. Reglez tăria curentului meu ţinând seama de ea.

Tot vorbind, Xirdal manevra un reostat intercalat în circuit între sursa electrică şi aparat.

— Iată că s-a făcut, continuă el. Acum curentul se strânge la mai puţin de trei centimetri de bolid, spre convexitatea lui de nord-est. Energia eliberată îl înconjoară deci pe partea aceasta cu o iradiaţie intensă. Dar numai atâta n-ar fi de ajuns, totuşi, ca să urnească o asemenea masă atât de aderentă la sol. De aceea, din motive de prevedere, voi folosi alte două mijloace accesorii.

Xirdal vârî mâna în interiorul aparatului. Imediat una din cele două lămpi începu să pârâie cu furie.

— Observi, unchiule, comentă Xirdal, că lampa aceasta nu se învârteşte cum se învârteşte cealaltă. Şi ştii de ce ? Fiindcă efectul ei este de o cu totul altă natură. Efluviile pe care le emite sunt speciale. Le vom numi, dacă vrei, curenţi neutri rectilinii, ca să-i deosebim de ceilalţi. Lungimea acestor curenţi rectilinii n-are nevoie să fie reglată. Ei s-ar duce, invizibil, la infinit, dacă nu

i-aş proiecta pe convexitatea de sud-vest a meteorului care îi opreşte. Nu te sfătuiesc să te aşezi în faţa lor. Te-ar cotonogi rău, cum spun oamenii atinşi de sport-manie, de unde fireşte că s-a format şi cuvântul sportman. Dar să revenim la oile noastre. Ce sunt curenţii rectilinii? Nimic altceva, ca şi cei helicoidali, şi altmineri ca oricare curent electric, de orice natură ar fi el, ca sunetul, căldura, lumina însăşi, decât un transport de atomi materiali pe ultima treaptă de simplificare. O să-ţi faci o idee despre micimea acestor atomi când îţi voi spune că în clipa de faţă ei izbesc suprafaţa blocului de aur în care se încrustează în număr de şapte sute cincizeci de milioane pe secundă. E deci un adevărat bombardament, în care lipsa de greutate a proiectilelor e compensată prin infinitatea numărului şi a vitezei. Şi adăugând această împingere la atracţia exercitată de cealaltă faţă, se poate obţine un rezultat satisfăcător.

— Bolidul nu se mişcă, totuşi, obiectă Lecoeur.

— Se va mişca, spuse calm Zephyrin Xirdal. Ai puţină răbdare. În plus, iată ce va grăbi lucrurile: cu acest al treilea reflector trimit alte obuze atomice îndreptate, acestea, nu asupra bolidului însuşi, ci asupra terenului care îl suportă în partea dinspre mare. Ai să vezi cum terenul se dezagregă treptat şi cum, din pricina greutăţii, bolidul va începe să alunece pe pantă.

Zephyrin Xirdal îşi vârî din nou mâna în aparat. O a treia lampă începu şi ea să pârâie.

— Uită-te cu atenţie, unchiule, spuse el. Cred că o să ne distrăm bine.

XX CARE POATE FI CITIT CU REGRET, DAR PE CARE RESPECTUL FAŢĂ DE ADEVĂRUL ISTORIC L-A SILIT PE AUTOR SĂ-L SCRIE, AŞA CUM ÎL VOR ÎNREGISTRA ÎNTR-O BUNĂ ZI ANALELE ASTRONOMICE

Strigătele individuale se contopiră într-un singur strigăt, şi un fel de răcnet formidabil ţâşni din mulţime, la prima tresărire a blocului de aur.

Toate privirile se îndreptară spre acelaşi punct. Ce se întâmpla? Fuseseră oare prada unei halucinaţii? Sau se mişcase, cu adevărat, meteorul ? În cazul acesta, care era cauza ? Nu cumva solul ceda încetul cu încetul, din care pricină comoara putea să se prăvălească până la urmă în adâncul oceanului?

— Ar fi un deznodământ neobişnuit al evenimentului acesta care a pus în mişcare întreaga lume, observă doamna Arcadia Walker.

— Dar un deznodământ care poate că n-ar fi cel mai rău, răspunse domnul Seth Stanfort.

— Care ar fi cel mai bun, adăugă Francis Gordon.

Nu, nu se înşelaseră. Bolidul continua să alunece treptat spre mare. Se vedea clar că terenul ceda, încetul cu încetul. Dacă mişcarea aceasta nu era stăvilită, sfera de aur avea să alunece până la marginea platoului şi să fie înghiţită de adâncurile oceanului.

Toţi cei de faţă erau uluiţi; iar în uluirea lor se amesteca un pic de dispreţ pentru solul acesta nevrednic de-o povară atât de minunată. Ce păcat că bolidul căzuse aici şi nu pe faleza bazaltică, de neclintit, a litoralului groenlandez, unde miile de miliarde n-ar fi riscat să fie pierdute pe veci pentru lăcomia omenească!

Da, meteorul aluneca. Şi poate că nu mai era decât o chestiune de ore, ba mai puţin, o chestiune de minute, dacă platoul se prăbuşea brusc sub enorma lui greutate.

În mijlocul tuturor strigătelor provocate de apropierea unei asemenea nenorociri, ce răcnet de groază scosese domnul de Schnack! Adio, unic prilej de a-ţi face ţara miliardară! Adio, perspectivă de a-i îmbogăţi pe toţi cetăţenii Groenlandei!

Cât despre Dean Forsyth şi despre doctorul Hudelson, puteai crede că au să-şi piardă minţile. Îşi întindeau amândoi braţele, desperaţi. Strigau după ajutor, ca şi cum ar fi fost posibil să li se răspundă la chemare.

O mişcare mai vizibilă a bolidului îi făcu să-şi piardă complet minţile. Fără să mai ţină seama de pericol, rupând rândul de paznici, doctorul Hudelson se năpusti spre sfera de aur.

Dar nu putu să ajungă prea departe. Înăbuşit de atmosfera încinsă, se clătină deodată, după o sută de paşi, şi căzu grămadă la pământ.

Dean Forsyth ar fi trebuit să se simtă mulţumit; desfiinţarea aceasta a rivalului suprima definitiv orice pretenţii la întâietate. Dar, înainte de a fi un astronom pătimaş, Dean Forsyth era un om cumsecade, şi tăria emoţiei îi readuse adevărata lui fire. Ura nefirească îi dispăru ca un vis rău care piere la deşteptare şi nu-i mai rămase în suflet decât amintirea zilelor de odinioară. De aceea, fără să se gândească măcar, ca împins de un gest reflex, domnul Dean Forsyth — lăudat fie pentru fapta lui — în loc să se bucure de moartea unui adversar, se repezi curajos să-şi salveze vechiul prieten aflat în primejdie.

Dar puterile nu puteau să-i fie la înălţimea curajului. Abia izbutise să ajungă lângă doctorul Hudelson, abia izbutise să-l

tragă câţiva metri mai înapoi, că se prăbuşi el însuşi neînsufleţit, sufocat de căldura aceea înăbuşitoare.

Din fericire Francis Gordon se repezise în urma lui, iar Seth Stanfort nu şovăise să-l urmeze. Iar lucrul acesta pesemne că n-o lăsase indiferentă pe Arcadia Walker...

— Seth!... Seth!... strigă ea, instinctiv, înspăimântată parcă de pericolul care îi pândea fostul soţ.

Francis Gordon şi Seth Stanfort, urmaţi de câţiva spectatori mai curajoşi, trebuiră să se târască pe sol, să se apropie punându-şi batista la gură, într-atât de irespirabil era aerul. În sfârşit, ajunseră lângă Dean Forsyth şi lângă doctorul Hudelson. îi ridicară şi-i traseră dincolo de limita pe care nu era îngăduit s-o treci dacă nu voiai să fii pârjolit până la măruntaie.

Din fericire, cele două victime ale propriei lor imprudenţe fuseseră salvate la timp. Graţie îngrijirilor primite imediat, îşi reveniră în fire, dar vai! numai ca să vadă cum li se năruiau speranţele.

Bolidul continua să alunece încet, fie prin propria lui mişcare pe platoul înclinat, fie pentru că suprafaţa solului se prăbuşea treptat sub greutatea lui. Centrul de greutate i se apropia de punctul dincolo de care faleza se înfunda vertical în apă.

Se auziră de pretutindeni strigăte care vădeau emoţia mulţimii. Oamenii se foiau de colo-colo, fără să-şi dea seama de ce. Unii, printre care şi Arcadia Walker, porniră în goană spre mare, ca nu cumva să piardă vreun amănunt al catastrofei.

Totuşi, se mai ivi o clipă de speranţă. Sfera de aur rămase nemişcată!

Dar n-a fost decât o clipă. Deodată, se auzi un trosnet înfiorător... Stânca cedase şi meteorul se prăbuşea în ocean.

Dacă ecourile litoralului n-au repetat uriaşul strigăt al mulţimii, pricina e că strigătul acesta a fost imediat acoperit de bubuiturile unei explozii mai puternice decât bubuiturile unui tunet. În acelaşi timp, un talaz aerian mătură suprafaţa insulei, şi toţi spectatorii, fără nici o excepţie, se pomeniră trântiţi la pământ.

Bolidul explodase. Apa, pătrunzând prin milioanele de pori ai suprafeţei nenumăratelor alveole ale acestui burete de aur, se vaporizase subit la contactul cu metalul incandescent, şi meteorul sărise în aer ca un cazan supraîncins. Acum, fărâmele lui recădeau ca o jerbă în valuri, în mijlocul unor şuierături asurzitoare.

Apa oceanului fu răscolită de violenţa exploziei. Un talaz uriaş porni să ia cu asalt litoralul şi căzu acolo cu o furie de nestăpânit. Îngroziţi, imprudenţii care se apropiaseră de ţărm o luară la fugă, căznindu-se să ajungă în vârful pantei.

Dar nu toţi aveau să mai ajungă sus. Îmbrâncită cu laşitate de câţiva dintre ei, pe care spaima îi preschimbase în fiare, doamna

Arcadia Walker fu prinsă şi răsturnată la pământ. Şi avea să fie târâtă în ocean la reîntoarcerea spre plajă a vârtejului de apă.

Dar Seth Stanfort veghea. Aproape fără speranţe că o va putea salva, riscându-şi viaţa pentru ea, Seth alergă s-o salveze în asemenea condiţii încât puteau fi socotite două victime în loc de una...

Iată însă că Seth Stanfort izbuti să ajungă lângă ea şi, prinzându-se de o stâncă, putu să reziste vâltorii monstruoase. Numeroşi turişti alergară imediat în ajutorul lor, şi-i aduseră înapoi. Erau salvaţi.

Dacă Seth Stanfort nu-şi pierduse cunoştinţa, în schimb Arcadia Walker era neînsufleţită. Dar îngrijirile imediate o readuseră la viaţă şi primele cuvinte ea le adresă fostului soţ:

— Din moment ce trebuia să fiu salvată, era firesc să mă salvezi dumneata, îi spuse ea, strângându-i mâna şi privindu-l cu cea mai caldă recunoştinţă.

Mai puţin norocos decât Arcadia Walker, minunatul bolid nu scăpase de trista lui soartă! Rămăşiţele lui, pierdute pentru totdeauna pentru oameni, zăceau acum în adâncul oceanului. Şi chiar dacă ar fi fost cu putinţă, în urma unor eforturi nemaipomenite, să scoţi un asemenea bloc din străfundurile apelor, acum trebuia să se renunţe la speranţa aceasta. Căci miile de ţăndări ale globului spart de explozie se împrăştiaseră în larg. Domnul de Schnack, domnul Dean Forsyth şi doctorul Hudelson căutară zadarnic o fărâmă cât de mică pe litoral. Dispăruseră cu totul, până la ultima centimă, cele cinci mii şapte sute optzeci şi opt de miliarde. Din extraordinarul meteor nu mai rămăsese nici urmă.

XXI ULTIMUL CAPITOL, CARE CUPRINDE EPILOGUL ACESTEI POVESTIRI ŞI IN CARE ULTIMUL CUVÂNT ÎL ARE DOMNUL JOHN PROTH, JUDECĂTOR LA WHASTON

Din moment ce-şi satisfăcuse curiozitatea, mulţimii de curioşi nu-i mai rămânea decât să plece.

Dar şi-o satisfăcuse ? Asta nu e sigur. Preţuia oare deznodământul cât oboseala şi cheltuielile unei asemenea călătorii ? Să vezi meteorul fără să te poţi apropia de el la mai puţin de patru sute de metri nu prea însemna mare lucru. Şi totuşi oamenii trebuiau să se mulţumească şi cu atât.

Puteau să spere cel puţin că într-o bună zi îşi vor lua revanşa? O să mai reapară vreodată la orizontul nostru un bolid de aur?... Nu. Asemenea aventură nu se întâmplă de două ori. Fără îndoială, or mai fi existând în spaţiu şi alte astre de aur plutitor, dar şansa de a intra în cercul atracţiei terestre aste atât de slabă încât nici nu trebuie luată în seamă.

De fapt, e mai bine aşa. Şase trilioane de aur azvârlite în circulaţie ar deprecia peste măsură metalul acesta, josnic pentru unii — care nu-l au — dar atât de preţios după spusele celorlalţi! Nu trebuie regretată deci pierderea bolidului, care, nemulţumindu-se numai să tulbure mersul financiar al lumii, ar fi dezlănţuit poate un război pe întreaga suprafaţă a Pământului.

Totuşi, cei interesaţi aveau dreptate să socotească deznodământul acesta ca o decepţie. Cu câtă mâhnire merseră Dean Forsyth şi doctorul Hudelson să contemple locul unde explodase bolidul! Le venea greu să se reîntoarcă fără să aducă măcar o fărâmă din aurul ceresc. Nici măcar atâta cât să-şi facă un ac de cravată sau o pereche de butoni, nici măcar un grăunte să-l păstreze ca amintire, admiţând că domnul de Schnack nu l-ar fi cerut pentru ţara lui.

În durerea lor comună cei doi rivali pierduseră până şi amintirea trecătoarei rivalităţi. Putea să fie altfel? Era cu putinţă ca doctorul Hudelson să mai păstreze supărarea faţă de cel care, cu atâta mărinimie, înfruntase moartea ca să-l salveze? Şi, pe de altă parte, nu e omenesc să fii cu totul devotat celui pentru care era să-ţi pierzi viaţa? Dispariţia bolidului adusese împăcarea. La ce bun să se certe pentru un meteor care nu mai exista ?

La toate acestea se gândeau oare cei doi foşti adversari, aveau oare conştiinţa neantului generozităţii lor tardive, pe când se copleşeau cu dovezile de mărinimie plimbându-se la braţ, în primul pătrar al lunii de miere a prieteniei lor reîmprospătate?

— E o mare nenorocire pierderea *bolidului Forsyth*, spunea doctorul Hudelson.

— A *bolidului Hudelson*, îl corecta Dean Forsyth. Căci al dumitale era, dragă prietene, numai al dumitale.

— Ba deloc, protesta doctorul. Observaţia dumitale, dragă prietene, a precedat-o pe a mea.

— Ba a urmat-o, dragă prietene.

— Da' de unde! Lipsa de precizie a scrisorii mele către observatorul din Cincinatti ar putea fi o dovadă. În loc să scriu, ca dumneata, de la ce oră până la ce oră, am scris între cutare oră şi cutare oră. E cu totul altceva!...

Şi nu voia să se lase excelentul doctor, dar nici Dean Forsyth nu se lăsa deloc. De aici, noi discuţii, din fericire neprimejdioase.

Împinsă până la un asemenea punct, întorsătura aceasta înduioşătoare avea ceva comic în ea. Dar unul care nu se gândea deloc să râdă era Francis Gordon, redevenit oficial logodnic al

scumpei lui Jenny. Cei doi tineri profitau cât puteau mai bine, după trecerea furtunii, de zilele senine şi îşi răscumpărau conştiincios orele pierdute.

Navele de război şi pacheboturile ancorate în portul Upernivik ridicară ancorele în dimineaţa de 4 septembrie, pornind spre sud. Dintre toţi curioşii care, timp de câteva zile, însufleţiseră insula aceasta a regiunilor arctice, nu mai rămase decât domnul Robert Lecoeur şi pseudo-nepotul lui, obligaţi să aştepte reîntoarcerea *Atlanticului*. Iahtul nu reveni decât a doua zi. Domnul Lecoeur şi Zephyrin Xirdal se îmbarcară imediat. Se săturaseră de şederea aceasta suplimentară de douăzeci şi patru de ore în insula Upernivik.

Cabana lor de scânduri fiind distrusă într-adevăr de talazul care urmase după explozia bolidului, cei doi îşi petrecură noaptea în aer liber, în cele mai jalnice condiţii. Marea nu se mulţumise numai să le dărâme locuinţa, dar îi mai şi muiase până la oase. Abia zvântaţi de soarele palid al ţinuturilor polare, domnul Lecoeur şi Zephyrin Xirdal n-aveau nici măcar o pătură ca să se apere de frig în timpul orelor de întuneric. Totul pierise in dezastru, pină şi cel mai neînsemnat lucru, până şi valiza şi instrumentele lui Zephyrin Xirdal. Pierise credincioasa lunetă cu care observase de atitea ori meteorul. Pierise, de asemenea, aparatul care atrăsese meteorul pe pământ înainte de a-l împinge în fundul Oceanului.

Domnul Lecoeur nu se putea consola de pierderea unui aparat atât de minunat. Xirdal, dimpotrivă, nu făcea decât să râdă de el. Dacă făcuse un aparat, nimic nu-l împiedica să mai facă încă unul, şi mai puternic şi mai bun.

Fireşte că ar fi putut. În privinţa aceasta nu există nici o îndoială. Din nefericire, însă, nu se mai gândi la aparat. Naşul său îi bătu zadarnic capul să se înhame la lucru. Xirdal îl amâna mereu, de azi pe mâine, până într-o bună zi când, ajuns la adânci bătrâneţe, luă secretul cu el în mormânt.

Trebuie deci să ne resemnăm: minunatul aparat e pierdut pe veci pentru omenire, iar principiul lui va rămâne veşnic necunoscut atâta vreme cât un nou Zephyrin Xirdal nu se va mai naşte pe lume.

De fapt, Xirdal se reîntorcea din Groenlanda mai sărac decât plecase. Fără să mai socotim instrumentele şi bogata lui garderobă, lăsase acolo un teren imens, cu atât mai greu de revândut cu cât cea mai mare parte a proprietăţii se afla sub apă.

Iar naşul său, dimpotrivă, adunase o mulţime de milioane în călătoria aceasta! Milioanele avea să le găsească la reîntoarcere, în strada Drouot; iată originea fabuloasei averi care avea să facă din Banca Lecoeur una din cele mai puternice instituţii financiare.

E adevărat că Zephyrin Xirdal nu fusese străin de sporirea puterii acesteia colosale. Iar Lecoeur, care ştia acum de ce-i în stare, îl folosi din plin. Toate invenţiile ieşite din creierul genial al lui Xirdal, Banca le exploata din punct de vedere practic. Şi n-avu de ce să se plângă. În lipsa aurului din cer, Banca strânse în tezaurul ei o mare parte a aurului de pe pământ.

Fireşte, domnul Lecoeur nu era un Shylock[1]. Din averea care i se datora lui, Zephyrin Xirdal ar fi putut să-şi ia partea, şi încă partea cea mai mare dacă ar fi vrut. Dar când venea vorba despre asta, Xirdal îl privea în aşa fel, încât prefera să tacă. Bani? Aur? Ce să facă cu ei? Nu dorea decât să ridice din când în când micile sume, suficiente pentru modestele lui nevoi. Până la sfârşitul vieţii lui, Xirdal a continuat să vină pe jos să-şi vadă în acest scop «unchiul» şi bancherul, şi niciodată n-a acceptat nici să se mute de la etajul şase din strada Cassette, nici să se despartă de văduva Thibaut, fostă măcelăreasă, care a rămas până la capăt slujnica lui vorbăreaţă.

La şapte zile după telegrama pe care domnul Lecoeur o trimisese corespondentului său din Paris, pierderea definitivă a bolidului fu cunoscută în întreaga lume. Crucişătorul francez plecat din Upernivik transmisese de la primul post semaforic vestea care, cu o rapiditate extraordinară, se răspândise în întregul univers.

Dacă emoţia a fost mare, cum uşor putem bănui, în schimb se potoli destul de repede şi de la sine. Oamenii se aflau în faţa unui fapt împlinit şi cel mai sănătos lucru era să nu se mai gândească la el. Curând, grijile personale îi copleşiră din nou şi încetară să se mai gândească la mesagerul ceresc care avusese parte de un sfârşit jalnic, ba, s-ar putea spune, chiar puţin ridicol.

Când *Mozik* ancoră, la 18 septembrie, în portul Charleston, aproape că nu se mai vorbea despre meteor.

În afara pasagerilor cu care plecase, *Mozik* debarca la întoarcere un pasager nou: doamna Arcadia Walker, hotărâtă să-şi manifeste mai îndelung recunoştinţa faţă de fostul ei soţ, se grăbise să se instaleze în cabina lăsată liberă de domnul de Schnack.

Din Carolina de Sud până în Virgfnia nu-i o distanţă prea mare, şi, altminteri, sunt destule căi ferate în Statele Unite. A doua zi, 19 septembrie, domnul Dean Forsyth, Francis şi Omicron, pe de o parte, Sydney Hudelson şi fiica lui, pe de altă parte, se reîntorceau, primii la turnul din Elisabeth Street, ceilalţi la foişorul din Moriss Street.

Acolo erau aşteptaţi cu nerăbdare. Doamna Hudelson şi fiica ei Loo se aflau în gara din Whaston, ca şi respectabila Mitz, când

[1] Personajul principal al piesei «Neguţătorul din Veneţia» de W.Shakespeare, tipul cămătarului înrăit.

trenul de Charleston îi aduse pe călători. Şi, într-adevăr, aceştia nu putură fi decât adânc mişcaţi de primirea făcută. Francis Gordon îşi îmbrăţişa viitoarea soacră şi Dean Forsyth strânse din toată inima mâna doamnei Hudelson, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ba chiar nici nu s-ar fi pomenit de zilele grele dacă Loo, oarecum neliniştită, n-ar fi ţinut să scape de orice grijă.

— În sfârşit, s-a terminat, nu-i aşa? strigă ea, aruncându-se de gâtul domnului Forsyth.

Da, se terminase, şi se terminase cu bine. Dovadă că, la 30 septembrie, clopotele bisericii Saint-Andrew îşi răspândiră dangătele pe deasupra oraşului virginian. În faţa unei asistenţe alese, formată din rudele, prietenii celor două familii şi notabilităţile oraşului, preotul O'Garth celebră căsătoria lui Francis Gordon cu Jenny Hudelson, ajunşi cu bine în port după atâta drum şi atâtea necazuri.

Nici vorbă că Loo era de faţă la ceremonie, cu titlul de domnişoară de onoare, încântătoare în rochia ei nouă, gata de patru luni de zile. Şi chiar Mitz se afla acolo, râzând şi plângând totodată de fericirea «dragului» ei. Niciodată nu fusese atât de *amuţionată*, spunea ea oricui voia s-o asculte.

Aproape la aceeaşi oră, o altă căsătorie avea loc, dar cu mai puţină pompă. De data aceasta, Seth Stanfort şi Arcadia Walker nu se duseră la judecătorul Proth nici pe cal, nici pe jos şi nici în balon. Nu, stăteau unul lângă altul, într-o trăsură confortabilă. Şi, braţ la braţ, pătrunseră pentru prima oară în casă, pentru a-şi prezenta în condiţii mai puţin fanteziste actele lor în regulă.

Judecătorul îşi îndeplini slujba recăsătorindu-i pe cei doi foşti soţi, despărţiţi printr-un divorţ de câteva săptămâni; apoi se înclină galant în faţa lor.

— Mulţumesc, domnule Proth, spuse doamna Arcadia.

— Şi adio, adăugă domnul Seth Stanfort.

— Adio, domnule şi doamnă Stanfort, răspunse John Proth, plecând imediat să-şi vadă de florile din grădină.

Dar un gând îl tulbura pe vrednicul filozof. La a treia stropire, mâna lui inactivă încetă să mai răspândească ploaia binefăcătoare peste muşcatele însetate.

— Adio?... îşi spuse el, oprindu-se gânditor în mijlocul aleei. Poate că ar fi fost mai bine dacă le spuneam la revedere...

Cuprins

INDIILE NEGRE..4

I DOUĂ SCRISORI CONTRADICTORII................................4

II LA DRUM!...9

III SUBSOLUL REGATULUI UNIT......................................12

IV MINA DOCHART...17

V FAMILIA FORD..24

VI CÂTEVA FENOMENE INEXPLICABILE.........................30

VII O EXPERIENŢĂ A LUI SIMON FORD...........................33

VIII O EXPLOZIE DE DINAMITĂ..39

IX NOUA ABERFOYLE..41

X DUS ŞI ÎNTORS...43

XI DOAMNELE DE FOC...47

XII ISPRĂVILE LUI JACK RYAN..51

XIII COAL-CITY...58

XIV SUSPENDAT DE UN FIR...62

XV NELL LA *COTTAGE*...68

XVI PE SCARA OSCILANTĂ...74

XVII UN RĂSĂRIT DE SOARE...78

XVIII DE LA LACUL LOMOND LA LACUL KATRINE.........84

XIX O ULTIMĂ AMENINŢARE...91

XX «PENITENTUL»...97

XXI CĂSĂTORIA LUI NELL...102

XXII LEGENDA BĂTRÂNULUI SILFAX..............................107

GOANA DUPĂ METEOR...109

I ÎN CARE JUDECĂTORUL JOHN PROTH ÎNDEPLINEŞTE UNA DIN CELE MAI PLĂCUTE ÎNDATORIRI ALE FUNCŢIEI SALE ÎNAINTE DE A SE REÎNTOARCE ÎN GRĂDINĂ.............109

II CARE ÎL INTRODUCE PE CITITOR ÎN CASA LUI DEAN FORSYTH ŞI ÎI FACE CUNOŞTINŢĂ CU NEPOTUL LUI, FRANCIS GORDON, ŞI CU BONA LUI, MITZ.........................116

III ÎN CARE ESTE VORBA DESPRE DOCTORUL SYDNEY HUDELSON, DESPRE SOŢIA SA, DOAMNA FLORA HUDELSON, ŞI DESPRE DOMNIŞOARELE JENNY ŞI LOO, CELE DOUĂ FIICE ALE LOR..123

IV CUM DOUĂ SCRISORI TRIMISE, UNA LA OBSERVATORUL DIN PITTSBURG, ALTA LA OBSERVATORUL DIN CINCINATTI, AU FOST CLASATE LA DOSARUL BOLIZILOR..129

V ÎN CARE, DEŞI AU CERCETAT CU TOATĂ RÂVNA, DOMNUL DEAN FORSYTH ŞI DOCTORUL HUDELSON NU AFLĂ DECÂT DIN ZIARE VEŞTI DESPRE METEORUL LOR.. .130

VI CARE CUPRINDE UNELE VARIAŢII MAI MULT SAU MAI PUŢIN FANTEZISTE DESPRE METEORI ÎN GENERAL, ŞI ÎN SPECIAL DESPRE BOLIDUL A CĂRUI DESCOPERIRE ŞI-O DISPUTĂ DOMNII FORSYTH ŞI HUDELSON.........................135

VII ÎN CARE O VOM VEDEA PE DOAMNA HUDELSON ADÂNC MÂHNITĂ DE ATITUDINEA DOCTORULUI ŞI O VOM AUZI PE MITZ CERTÂNDU-ŞI STĂPÂNUL CU TOATĂ ASPRIMEA..141

VIII ÎN CARE POLEMICILE PRESEI AGRAVEAZĂ SITUAŢIA, ŞI CARE SE TERMINĂ PRINTR-O CONSTATARE LA FEL DE SIGURĂ PE CÂT DE NEAŞTEPTATĂ.........................146

IX ÎN CARE ZIARELE, PUBLICUL, DEAN FORSYTH ŞI DOCTORUL HUDELSON FAC O ORGIE DE MATEMATICI.....153

X ÎN CARE LUI ZEPHYRIN XIRDAL ÎI VINE O IDEE, BA CHIAR DOUĂ..157

XI ÎN CARE DEAN FORSYTH ŞI DOCTORUL HUDELSON ÎNCEARCĂ O PUTERNICĂ EMOŢIE....................................168

XII ÎN CARE O VEDEM PE DOAMNA ARCADIA STANFORT AŞTEPTÂND LA RÂNDUL EI, CU VIE NERĂBDARE, ŞI ÎN CARE DOMNUL JOHN PROTH SE DECLARĂ INCOMPETENT..........172

XIII ÎN CARE, DUPĂ CUM A PREVĂZUT JUDECĂTORUL PROTH, SE VEDE IVINDU-SE UN AL TREILEA CONCURENT, URMAT DE UN AL PATRULEA...185

XIV ÎN CARE VĂDUVA THIBAUT, AMESTECÂNDU-SE PROSTEŞTE ÎN CELE MAI SUPERIOARE PROBLEME DE MECANICĂ CEREASCĂ, ÎI PRICINUIEŞTE MARI GRIJI BANCHERULUI ROBERT LECOEUR.....................................191

XV ÎN CARE J.B.K. LOWENTHAL ÎL ARATĂ PE CÂŞTIGĂTORUL LOZULUI CEL MARE.................................197

XVI ÎN CARE SE VEDE CUM O MULŢIME DE CURIOŞI FOLOSESC PRILEJUL DE A MERGE ÎN GROENLANDA, CA SĂ ASISTE LA CĂDEREA EXTRAORDINARULUI METEOR..........202

XVII ÎN CARE MINUNATUL BOLID ŞI UN PASAGER DE PE «*MOZIK*» ÎNTÂLNESC UNUL GLOBUL PĂMÂNTESC, CELĂLALT, UN PASAGER DE PE «*OREGON*».........................207

XVIII ÎN CARE, PENTRU A AJUNGE LA BOLID, DOMNUL DE SCHNACK ŞI NUMEROŞII SĂI COMPLICI COMIT DELICTELE DE ÎNCĂLCARE A PROPRIETĂŢII ŞI DE SPARGERE 212

XIX ÎN CARE LUI ZEPHYRIN XIRDAL ÎI DEVINE DIN CE ÎN CE MAI NESUFERIT BOLIDUL. ŞI CELE CE MAI URMEAZĂ. 216

XX CARE POATE FI CITIT CU REGRET, DAR PE CARE RESPECTUL FAŢĂ DE ADEVĂRUL ISTORIC L-A SILIT PE AUTOR SĂ-L SCRIE, AŞA CUM ÎL VOR ÎNREGISTRA ÎNTR-O BUNĂ ZI ANALELE ASTRONOMICE.....................................232

XXI ULTIMUL CAPITOL, CARE CUPRINDE EPILOGUL ACESTEI POVESTIRI ŞI IN CARE ULTIMUL CUVÂNT ÎL ARE DOMNUL JOHN PROTH, JUDECĂTOR LA WHASTON............234

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ